

System finansowania ochotniczych straży pożarnych w Polsce

Dariusz P. Kała

DZIAŁAJ LEGALNIE, TO SIĘ OPŁACA!

Korzystanie z tego pliku jest legalne, jeżeli posiadasz świadectwo zakupu.

Kopiowanie, rozsyłanie i inne formy rozpowszechniania to łamanie prawa zagrożone odpowiedzialnością finansową, a nawet karną.

Jeżeli udostępniono Ci ten plik, usuń go i zawiadom Wydawcę.

DZIAŁAJ LEGALNIE, TO SIĘ OPŁACA!

System finansowania ochotniczych straży pożarnych w Polsce

Integralną częścią publikacji jest
suplement elektroniczny

Jak pobrać e-Suplement?

Wejdź na stronę www.esuplement.oddk.pl
i postępuj zgodnie z zamieszczoną tam instrukcją

TWÓJ KOD PUBLIKACJI:

13667162

Dariusz P. Kała

**System finansowania
ochotniczych straży pożarnych
w Polsce**

(z suplementem elektronicznym)

Stan prawny na dzień 10 marca 2020 r.

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
Gdańsk 2020

© Copyright by ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k.
 Gdańsk 2020

Projekt okładki:
 Mariusz Marszałkowski

Redaktor prowadzący:
 Ewa Góra

Redakcja i korekta:
 Jerzy Toczek

Opracowanie graficzne, skład:
Agnieszka Zambrzycka

Kopiowanie na dowolnych nośnikach, przedruk, rozpowszechnianie całości lub fragmentów bez pisemnej zgody Wydawcy – ODDK Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k. – jest zabronione i zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 5.

Materiał kserowany narusza prawa autorskie!

ISBN 978-83-7804-821-3

Wydawca: ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
80-317 Gdańsk-Oliwa, ul. Obrońców Westerplatte 32A
www.oddk.pl; e-mail: oddk@oddk.pl; tel./faks 58 554 29 17
BDO 000035465

Mojej Córcie Elżbiecie Stanisławie

Spis treści

Wykaz skrótów	13
Wstęp	15
Rozdział I. Finansowanie z budżetu państwa	19
1. Podział środków finansowych zapisanych w budżecie państwa	19
1.1. Budżet państwa na 2020 r.	19
1.2. Budżet państwa na 2019 r.	19
1.3. Budżet państwa na 2018 r.	21
2. Finansowanie za pośrednictwem Państwowej Straży Pożarnej.....	27
2.1. Finansowanie jednostek OSP należących do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego	27
2.1.1. Podstawy prawne	27
2.1.2. Termin dystrybucji	29
2.1.3. Procedura dystrybucji	30
2.1.4. Zakres finansowania	31
2.1.5. Historia i statystyka.....	32
2.2. Program modernizacji służb mundurowych.....	35
2.2.1. Podstawy prawne	35
2.2.2. Termin i procedura dystrybucji	37
2.2.3. Zakres finansowania	38
2.2.4. Historia i statystyka.....	38
2.3. Dotacja Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji	40
2.3.1. Podstawy prawne	40
2.3.2. Termin dystrybucji.....	41
2.3.3. Procedura dystrybucji	41
2.3.4. Udzielenie dotacji – zawarcie umowy.....	43
2.3.5. Rozliczenie dotacji.....	44
2.3.6. Zakres finansowania	45
2.3.7. Historia i statystyka	46
2.4. Fundusz Sprawiedliwości	47
2.4.1. Podstawy prawne	47
2.4.2. Termin dystrybucji	48
2.4.3. Procedura dystrybucji	48
2.4.4. Zakres finansowania	50
2.5. Odszkodowania z tytułu szkody w mieniu	51
2.5.1. Rodzaj świadczenia.....	51
2.5.2. Podstawy prawne	51
2.5.3. Termin złożenia wniosku o odszkodowanie	53
2.5.4. Osoby uprawnione do złożenia wniosku i otrzymania świadczenia	53
2.5.5. Przesłanki przyznania odszkodowania	54

2.5.6. Właściwość organu ustalającego i wypłacającego	56
2.5.7. Wszczęcie postępowania i zespół powypadkowy	56
2.5.8. Praca zespołu powypadkowego i protokół	57
2.5.9. Orzeczenie o odszkodowaniu i prawo odwołania.....	62
2.5.10. Wysokość odszkodowania	64
2.6. Rekompensata za utratę zdrowia	64
2.6.1. Rodzaj świadczenia.....	64
2.6.2. Podstawy prawne	65
2.6.3. Termin złożenia wniosku o świadczenie	65
2.6.4. Osoby uprawnione do złożenia wniosku i otrzymania świadczenia	66
2.6.5. Przesłanki przyznania rekompensaty i wyrównania.....	66
2.6.6. Właściwość organu ustalającego i wypłacającego	67
2.6.7. Wszczęcie postępowania i zespół powypadkowy	68
2.6.8. Tryb wypłaty rekompensaty.....	68
2.6.9. Wysokość rekompensaty i wyrównania	70
2.6.10. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy	71
2.6.11. Podatek od rekompensaty	71
2.7. Przekazywanie sprzętu.....	71
2.8. Szkolenie członków OSP	73
2.9. Zwrot środków za działania OSP poza terenem swojego działania	74
2.10. Finansowanie krzewienia sportu i oświaty	77
3. Finansowanie za pośrednictwem funduszy ochrony środowiska	79
3.1. Podstawy prawne	79
3.2. Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych i wcześniejsze dofinansowania	80
3.2.1. Zawarte porozumienia	80
3.2.2. Terminy, procedury i zakres finansowania.....	81
3.2.3. Historia i statystyka.....	83
3.3. Bezpieczny Strażak, Mały Strażak	84
4. Renty	85
4.1. Rodzaj świadczenia	86
4.2. Podstawy prawne	86
4.3. Termin złożenia wniosku o rentę.....	87
4.4. Osoby uprawnione do złożenia wniosku i otrzymania świadczenia	87
4.5. Przesłanki przyznania rent	88
4.6. Właściwość organu ustalającego i wypłacającego	90
4.7. Postępowanie w sprawie wypłaty rent.....	90
4.7.1. Wszczęcie postępowania	90
4.7.2. Niezdolność do pracy	91
4.7.3. Ocena niezdolności do pracy.....	93
4.8. Orzeczenie o rencie	95
4.9. Odwołanie od decyzji w sprawie renty	96
4.10. Wysokość renty.....	98
Rozdział II. Finansowanie z budżetu samorządu terytorialnego	99
1. Zasady finansowania.....	99
1.1. Zasada niezależności organów gminy.....	99
1.2. Zasada niedookreślonej wysokości finansowania.....	102

1.3. Zasada wydatków bezpośrednich i uzupełniającego stosowania dotacji	103
1.3.1. Odrębność podmiotowa i organizacyjna	103
1.3.2. Odrębność własnościowa gminy i OSP	105
1.3.3. Odrębność majątkowa gminy i OSP	106
1.3.4. Podsumowanie	108
1.4. Zasada wydatków priorytetowych, celowych i efektywnych	112
2. Planowanie finansowania w budżecie gminnym	113
3. Klasyfikacja budżetowa	118
4. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej	121
4.1. Pojęcie wyposażenia	122
4.2. Pojęcie utrzymania	124
4.3. Pojęcie wyszkolenia	125
4.4. Pojęcie gotowości bojowej	128
5. Utrzymanie remizy	129
5.1. Gmina jako właściciel remizy użyczonej OSP	129
5.2. Ochotnicza straż pożarna jako właściciel remizy	131
5.3. Finansowanie remizy ochotniczej straży pożarnej użyczonej gminie	134
5.4. Konieczność nowelizacji art. 44 ustawy o ochronie przeciwpożarowej	134
6. Bezpłatne umundurowanie członków ochotniczej straży pożarnej	135
7. Ubezpieczenia w instytucji ubezpieczeniowej członków ochotniczej straży pożarnej i młodzieżowej drużyny pożarniczej	136
8. Koszty okresowych badań lekarskich	138
9. Komendant gminny ochrony przeciwpożarowej	139
10. Dotacje	140
11. Ekwiwalent za udział w działaniach ratowniczych i szkoleniach pożarniczych	141
12. Odszkodowania	148
12.1. Jednorazowe odszkodowanie w razie doznania stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci osoby poszkodowanej	149
12.1.1. Rodzaj świadczenia	149
12.1.2. Podstawy prawne	149
12.1.3. Przesłanki przyznania odszkodowania	150
12.1.4. Właściwość organu ustalającego i wypłacającego	152
12.1.5. Wszczęcie postępowania	152
12.1.6. Komisje lekarskie MSWiA	153
12.1.7. Wysokość odszkodowania	153
12.2. Odszkodowania za szkodę w mieniu	158
12.3. Odszkodowanie dla OSP za szkody podczas imprezy masowej	159
13. Rekompensata za utratę zdrowia	160
14. Zatrudnianie kierowców	162
15. Zatrudnienie konserwatora	164
16. Wyżywienie podczas długotrwałych działań ratowniczych	165
17. Finansowanie przez samorzady wojewódzkie	166
Rozdział III. Finansowanie ze środków własnych ochotniczych straży pożarnych	169
1. Środki statutowe	169

2. Działalność gospodarcza	170
3. Odpłatne wykorzystywanie mienia do społecznie użytecznych celów	172
Rozdział IV. Inne źródła finansowania	177
1. Dochody z instytucji ubezpieczeniowych.....	177
1.1. Podstawy prawne	177
1.2. Termin i procedura dystrybucji	178
1.3. Zakres finansowania	180
1.4. Historia i statystyka.....	181
2. Zbiórki publiczne	183
3. Pożyczki, kredyty	186
4. Przekazywanie sprzętu	188
5. Finansowanie ochotniczych straży pożarnych z funduszy europejskich 2014–2020	190
5.1. Program „Infrastruktura i Środowisko”	191
5.2. Regionalne programy operacyjne	191
6. Jednorazowa sprzedaż alkoholu.....	192
7. Dodatkowe, okazjonalne źródła finansowania	194
7.1. Portal Zrzutka.pl	194
7.2. Moja Mała Ojczyzna	194
7.3. Loteria fantowa	195
7.4. Projekty Solidarności.....	195
7.5. Fundacja PGNiG.....	196
7.6. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich	196
7.7. Inne źródła	197
Rozdział V. Inne aspekty związane z finansami ochotniczych straży pożarnych	199
1. Stosowanie ustawy o zamówieniach publicznych przy zakupach dla OSP	199
1.1. Zakupy dokonywane przez gminę w formie wydatków bezpośrednich	199
1.2. Zakupy dokonywane przez ochotnicze straże pożarne z udziałem środków pochodzących z dotacji celowej z gminy	201
1.3. Zakupy dokonywane przez ochotnicze straże pożarne.....	202
2. Rachunkowość	203
2.1. Zagadnienia ogólne.....	203
2.2. Ochotnicza straż pożarna jako jednostka mikro	204
2.3. Zasady prowadzenia rachunkowości	205
3. Ewidencjonowanie majątku w księgach rachunkowych	208
4. Inwentaryzacja w ochotniczej straży pożarnej	209
5. Podatki.....	212
5.1. Podatek VAT od towarów przeciwpożarowych.....	212
5.2. Podatek od ekwiwalentu	213
5.3. Podatek od rekompensaty	213
5.4. Podatek od odszkodowania	214
5.5. Podatek od osób prawnych.....	214
5.6. Podatek od nieruchomości	215
5.7. Podatek od środków transportowych	218
6. Kontrola gminy przez regionalną izbę obrachunkową w zakresie finansowania ochotniczych straży pożarnych	219

7. Kontrola zarządcza.....	222
Rozdział VI. Wzory pism	223
1. Wzór wniosku o wypłatę odszkodowania za szkodę w mieniu	223
2. Wzór postanowienia o wszczęciu postępowania odszkodowawczego.....	224
3. Wzór protokołu powypadkowego.....	226
4. Wzór orzeczenia w sprawie odszkodowania	228
5. Wzór postanowienia o zawieszeniu postępowania odszkodowawczego	231
6. Wzór zawiadomienia o zawieszeniu postępowania odszkodowawczego	233
7. Wzór wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	234
8a. Wzór wniosku o ustalenie prawa do rekompensaty.....	235
8b. Wzór wniosku o ustalenie prawa do rekompensaty	
9. Wzór protokołu zespołu do spraw ustalenia prawa do rekompensaty.....	239
10. Wzór protokołu zdawczo-odbiorczego przekazania sprzętu pożarniczego	242
11. Wzór skierowania na szkolenie	243
12. Wzór wniosku o zwrot środków za działania OSP poza terenem swojego działania	245
13. Wzór wniosku o udzielenie dotacji – wydatki bieżące na „Dofinansowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych”	246
14. Wzór skierowania na badania okresowe członka ochotniczej straży pożarnej	248
15. Wniosek o przeprowadzenie ponownych badań lekarskich	249
16. Wzór skierowania na badania osoby poszkodowanej	250
17. Wzór wniosku do komisji lekarskiej MSWiA.....	251
Źródła prawa	253
Bibliografia	263
Orzecznictwo	277
Załączniki	285
Wykaz załączników	286

Wykaz skrótów

Dz.U. – dziennik ustaw

k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1145 z późn. zm.)

KIO – krajowa izba odwoławcza

k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 256)

k.p.c. – ustawa Kodeks postępowania cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1460 z późn. zm.)

K.RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

KSRG – krajowy system ratowniczo-gaśniczy

MSWiA – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

OSP – ochotnicza straż pożarna

PSP – Państwowa Straż Pożarna

RIO – regionalna izba obrachunkowa

p.b. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2357 z późn. zm.)

p.p. – punktów procentowych

r. pr. sam. – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 936 z późn. zm.)

r.ś.o. – rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz.U. z 2004 r., Nr 1, poz. 6)

r.w.PSP – rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków w Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej i Służbie Ochrony Państwa (Dz.U. z 2019 r., poz. 895)

u.b.i.m. – ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2171)

u.e.r. – ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 53)

u.f.p. – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.)

u.o.r. – ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 351 z późn. zm.)

u.p.o.l. – ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1170 z późn. zm.)

u.p.o.s. – ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 713)

u.p.o.ś. – ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1396 z późn. zm.)

u.ppoż. – ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1372 z późn. zm.)

u.p.p.w. – ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 688 z późn. zm.)

u. PSP – ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1499 z późn. zm.)

u.s.g. – ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.)

u.s.u.s. – ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 300 z późn. zm.)

u.ś.o.s. – ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1448)

u.w.ch.z. – ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu w tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 737 z późn. zm.)

u.w.t. – ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm.)

u.z.p. – ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1843)

t.j. – tekst jednolity

ZOSP RP – Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej

Wstęp

Jednym z najważniejszych problemów funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych (OSP) w Polsce jest zagadnienie ich finansowania. System finansowania OSP zapewnia ich istnienie i rozwój. Obrót finansowy w ramach funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych pozwala utrzymać gotowość bojową jednostek OSP oraz wykonywanie przez nie zadań statutowych, w tym najważniejszego w tym obszarze zadania prowadzenia działań ratowniczych. Transfer gotówkowy w systemie działania ochotniczych straży pożarnych jest jak obieg krwi w ludzkim organizmie. Zatrzymanie tego transferu lub jego niewydolność spowodowałyby uwiędnięcie całego systemu i niechybną degradację.

Finansowanie OSP jest zagadnieniem dosyć złożonym, ponieważ nie ma jednego aktu prawnego, który regulowałby tę problematykę w sposób kompleksowy. Regulacje dotyczące finansowania OSP są rozproszone w wielu miejscach polskiego systemu prawa. Na kształt tego systemu finansowania ma także wpływ charakter OSP jako organizacji *de facto* prywatno-prawnej, która wykonuje zadania publiczne, głównie na poziomie samorządu gminnego. Stąd problemy z integralnym stosowaniem poszczególnych regulacji prawnych dla zapewnienia właściwego funkcjonowania OSP. Zapewnienie finansowania ochotniczej straży pożarnej, które przyczyni się do jej rozwoju, wymaga aktywności zarządów OSP, które mogą i powinny sięgać w różne obszary systemu finansowania ochotniczych straży pożarnych, aby uzyskać finanse na utrzymanie działalności bieżącej i rozwój swoich jednostek.

W funkcjonowaniu systemu finansowania OSP w ostatnich latach zaszły zasadnicze zmiany, które dokonały się głównie na poziomie finansowania OSP z poziomu budżetu państwa. Mówiąc ogólnie, zmiana ta polegała, po pierwsze, na przesunięciu środków finansowych przeznaczanych na OSP, które dotychczas trafiały do rozdysponowania do Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, do dyspozycji Państwowej Straży Pożarnej. Zmiana ta, która spowodowała zmianę prawa i praktyki obowiązującej od lat 90. XX w., została odebrana przez część środowiska strażaków ochotników jako zagrożenie, a nawet jako krok w kie-

runku likwidacji struktur ochotniczych straży pożarnych. Obawy te i przewidywania jednak nie potwierdziły się. Ochotnicze straże pożarne oraz struktury związkowe OSP przetrwały zmiany wprowadzone w latach 2015–2016 i nie ma zagrożenia dla ich istnienia i rozwoju.

Po drugie, spowodowano skumulowanie środków finansowych pochodzących z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Środowiska, Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz budżetów samorządowych w celu zakupu składników wyposażenia OSP większej wartości, takich jak m.in. samochody ratowniczo-gaśnicze.

Po trzecie, zwiększono pulę środków finansowych przekazywanych z budżetu państwa na rzecz OSP w postaci dofinansowania OSP z Funduszu Sprawiedliwości oraz dokonano nowelizacji ustawy o ochronie przeciwpożarowej, dzięki której przekazano OSP dodatkowe środki na rzecz krzewienia sportu i kultury fizycznej oraz organizowanie przedsięwzięć oświatowo-kulturalnych.

Wszystkie te zmiany, które dokonały się w latach 2015–2019, przyczyniły się do częściowego uporządkowania finansowania ochotniczych straży pożarnych, większej przejrzystości dystrybucji środków oraz zwiększenia ilości środków finansowych przekazywanych na funkcjonowanie OSP.

W 2019 r. ukazał się także po raz pierwszy od kilkunastu lat raport Najwyższej Izby Kontroli dotyczący finansowania ochotniczych straży pożarnych, który wskazał na pewne nieprawidłowości w tym zakresie. Powinien on się stać impulsem do jeszcze doskonalszej korekty systemu finansowania ochotniczych straży pożarnych.

Niniejsza publikacja jest odpowiedzią na deficyt publikacji dotyczących finansowania OSP. Na rynku wydawniczym obecnie nie ma zwartej monografii w tym przedmiocie. Należy wskazać jedynie na pozytywną działalność publikacyjną w tym zakresie Mirosława Legutko i Wojciecha Lachiewicza związanych z Regionalną Izbą Obrachunkową w Krakowie.

Celem opracowania jest całościowe omówienie systemu finansowania ochotniczych straży pożarnych. Omówienie to ma przyczynić się do dalszego porządkowania i udoskonalania tego systemu oraz lepszego funkcjonowania w takim kształcie, w jakim obecnie jest.

Praca ta ma charakter podręcznika i jest skierowana do decydentów zarządzających tym systemem i kreujących go oraz do praktyków – przede wszystkim pracowników samorządowych, funkcjonariuszy państwowej i ochotniczej straży

pożarnej, którzy na co dzień zmagają się z tym, aby ten system właściwie funkcjonował. Publikacja ta pozwoli także osobom dopiero zgłębiającym tajniki tego systemu, takim jak uczniowie i studenci szkół i szkoleń strażackich oraz nowi członkowie zarządów OSP, lepiej go poznać i zrozumieć.

W pracy zastosowano metodę hermeneutyczną i metodę ekonomicznej analizy prawa. Metodologia tej pracy opiera się głównie na autorskim, szczegółowym i uporządkowanym omówieniu istniejącego stanu prawnego regulującego system finansowania ochotniczych straży pożarnych. W wybranych miejscach dokonano wykładni obowiązującego prawa, w szczególności poprzez odwołanie się do poglądów nauki prawa oraz orzecznictwa sądów i administracji, które wskazują na właściwe praktyki w stosowaniu konkretnych rozwiązań prawnych. Dokonano także analizy regulacji prawnych pod kątem skutków finansowych, jakie powodują.

Całość wywodów oparta jest także na wnioskach i obserwacjach, zebranych przez mnie w trakcie prowadzonych przez mnie w latach 2012–2019 szkoleń pracowników samorządowych w całej Polsce. Bezpośredni kontakt z pracownikami urzędów gmin, którzy na co dzień zajmują się obsługiwaniem ochotniczych straży pożarnych, pozwala dostrzec praktykę stosowania prawa w zakresie finansowania OSP oraz jest podpowiedzią, jak należy ten system prawny modyfikować i udoskonalać.

Praca składa się z sześciu rozdziałów. Pierwszy z nich poświęcono finansowaniu OSP z poziomu budżetu państwa, drugi – finansowaniu OSP z poziomu samorządu terytorialnego, trzeci – finansowaniu OSP ze środków własnych, czwarty – finansowaniu z innych źródeł, a piąty – innym aspektem finansowania OSP. Ostatni rozdział to wzory omawianych w tekście pism.

Serdecznie dziękuję mojej Żonie Żanecie, bez wsparcia której książka ta nie mogłaby się ukazać.

Za pomoc w przygotowaniu książki składam także podziękowania Pani st. kpt. Teresie Tiszbierek z Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, wiceprezes Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, oraz Panu Michałowi Nowakowi z Ochotniczej Straży Pożarnej w Kębłowie.

Zielonka, 4.05.2020 r.

Dr Dariusz P. Kała

Rozdział I

Finansowanie z budżetu państwa

1. Podział środków finansowych zapisanych w budżecie państwa

1.1. Budżet państwa na 2020 r.

24 grudnia 2019 r. wpłynął do Sejmu rządowy projekt ustawy budżetowej na rok 2020 (druk nr 112 i 112-A), który został skierowany do pierwszego czytania. 9 stycznia odbyło się pierwsze czytanie, a 30 stycznia przedstawiono sprawozdania Komisji Finansów Publicznych.

Zgodnie z załącznikiem 8 do ustawy budżetowej dotacja celowa dla jednostek ochrony przeciwpożarowej włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego ma wynieść 73 000 000 zł (część 42, dział 754, rozdział 75409, poz. 4), a dla jednostek ochotniczych straży pożarnych oraz Związku Ochotniczych Straży Pożarnych 39 000 000 zł (część 42, dział 754, rozdział 75412, poz. 5).

1.2. Budżet państwa na 2019 r.

Ustawa budżetowa na 2019 rok została uchwalona przez Sejm 16 stycznia 2019 r. i ogłoszona 1 lutego 2019 r. w Dzienniku Ustaw¹. Łączna kwota wydatków budżetu państwa w 2019 r. ustalona w ustawie wyniosła 416 234 520 000 zł. Deficyt budżetu państwa ustalono na dzień 31 grudnia 2019 r. na kwotę nie większą niż 28 500 000 000 zł.

Wykaz jednostek, dla których zaplanowano dotacje podmiotowe i celowe oraz kwoty tych dotacji, zawiera załącznik nr 8 do ustawy budżetowej na 2019 rok. Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym zawiera załącznik

¹ Ustawa budżetowa na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r. (Dz.U. z 2019 r., poz. 198).

nr 10. Zgodnie z art. 32 ustawy ustala się, zgodnie z załącznikiem nr 13, plany finansowe państwowych funduszy celowych: Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – w tabeli 12, Funduszu Wsparcia Państwowej Straży Pożarnej – w tabeli 19, Funduszu Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego – w tabeli 21. Zgodnie z art. 33 ustalono, zgodnie z załącznikiem nr 14, plany finansowe państwowych osób prawnych, o których mowa w art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – w tabeli 33.

Środki na realizację Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017–2020 wyniosły 1 411 418 000 zł.

Uzupełnienie wydatków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych RP, z przeznaczeniem na realizację przedsięwzięć: sprzęt transportowy, uzbrojenia i techniki specjalnej, informatyki i łączności oraz wyposażenie osobiste i ochronne funkcjonariuszy, w ramach Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017–2020 wyniosło 453 184 000 zł.

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do ustawy budżetowej wydatki na Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej wyniosły 256 530 000 zł (część 42, dział 754, rozdział 75409, poz. 20), a na ochotnicze straże pożarne 39 000 000 zł (część 42, dział 754, rozdział 75412, poz. 21). Budżety wojewodów ogólnie obejmują następujące wydatki: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 198 594 000 zł (część 83, dział 754, rozdział 75410, poz. 52), Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 2 409 029 zł (część 83, dział 754, rozdział 75411, poz. 53).

Zgodnie z załącznikiem nr 8 do ustawy budżetowej dotacja celowa dla jednostek ochrony przeciwpożarowej włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego wyniosła 73 000 000 zł (część 42, dział 754, rozdział 75409, poz. 4), a dla jednostek ochotniczych straży pożarnych oraz Związku Ochotniczych Straży Pożarnych 39 000 000 zł (część 42, dział 754, rozdział 75412, poz. 5).

1.3. Budżet państwa na 2018 r.

W 2018 r. obowiązywała ustawa budżetowa na rok 2018 z dnia 11 stycznia 2018 r.² Ustawa została ogłoszona w Dzienniku Ustaw 1 lutego 2018 r. i weszła w życie z dniem ogłoszenia, z mocą od dnia 1 stycznia 2018 r. Artykuł 11 tejże ustawy zawiera wykaz jednostek, dla których zaplanowano dotacje podmiotowe i celowe, oraz kwoty tych dotacji. Dotacje te zostały wykazane w załączniku nr 8 do ustawy budżetowej. Jednostki, dla których zapisano dotacje celowe, to:

- 1) jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (część 42, dział 754, rozdział 75409, poz. 3), kwota: 73 000 000 zł,
- 2) jednostki ochotniczych straży pożarnych oraz związków ochotniczych straży pożarnych (część 42, dział 754, rozdział 75412, poz. 4), kwota: 48 235 000 zł.

Zgodnie z art. 32 pkt 19, 21, 26 ustawy budżetowej ustalono zgodnie z załącznikiem nr 13 plany finansowe państwowych funduszy celowych:

- 1) Funduszu Wsparcia Państwowej Straży Pożarnej – w tabeli 19,
- 2) Funduszu Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego – w tabeli 21,
- 3) Funduszu Emerytur Pomostowych – w tabeli 26.

W załączniku nr 2 do ustawy budżetowej zapisano łączną kwotę wydatków budżetu państwa w wysokości 397 197 405 zł. W dziale 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa zaplanowano kwotę: 14 993 881 000 zł, z czego m.in. dotacje i subwencje to kwota: 2 312 320 000 zł, a wydatki bieżące jednostek budżetowych to kwota: 11 740 776 000 zł.

W załączniku nr 2 zaplanowano także środki na realizację Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017–2020 w kwocie: 352 480 000 zł oraz uzupełnienie wydatków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych RP, z przeznaczeniem na realizację przedsięwzięć: sprzęt transportowy, uzbrojenia i techniki specjalnej, informatyki i łączności oraz wyposażenie osobiste i ochronne funkcjonariuszy, w ramach Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017–2020 w kwocie: 395 688 000 zł.

² Dz.U. z 2018 r., poz. 291.

W budżetach wojewodów ogółem dla komend wojewódzkich PSP przewidziano kwotę: 198 290 000 zł (dział 754, rozdział 75410, poz. 54), dla komend powiatowych: 2 249 386 000 zł (dział 754, rozdział 75410, poz. 55).

W województwie dolnośląskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 15 117 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 179 537 000 zł.

W województwie kujawsko-pomorskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 8 757 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 119 622 000 zł.

W województwie lubelskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 19 365 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 124 831 000 zł.

W województwie lubuskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 7 672 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 72 367 000 zł.

W województwie łódzkim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 11 528 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 164 602 000 zł.

W województwie małopolskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 13 184 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 168 823 000 zł.

W województwie mazowieckim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 25 026 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 279 850 000 zł.

W województwie opolskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 7 260 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 73 499 000 zł.

W województwie podkarpackim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 10 076 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 129 783 000 zł.

W województwie podlaskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 12 645 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 78 164 000 zł.

W województwie pomorskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 9 668 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 128 192 000 zł.

W województwie śląskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 15 567 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 251 403 000 zł.

W województwie świętokrzyskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 8 336 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 80 131 000 zł.

W województwie warmińsko-mazurskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 11 221 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 95 309 000 zł.

W województwie wielkopolskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 12 596 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 186 780 zł.

W województwie zachodniopomorskim: Komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej: 10 242 000 zł, Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: 116 493 000 zł.

Sejm na 55 posiedzeniu w dniu 9 stycznia 2018 r. – zgodnie z art. 47 ust. 1 Regulaminu Sejmu – skierował ponownie projekt ustawy zawarty w druku nr 2073 do Komisji Finansów Publicznych w celu rozpatrzenia wniosków i poprawek zgłoszonych w drugim czytaniu. Komisja Finansów Publicznych po rozpatrzeniu wniosków i poprawek na posiedzeniu w dniu 10 stycznia 2018 r. rekomendowała Sejmowi przyjęcie poprawkę nr 79 następującej treści:

- w części – 42 Sprawy wewnętrzne zmniejszyć wydatki o kwotę 750 tys. zł na ochotnicze straże pożarne w (rozd. 75412, wydatki majątkowe),
- w części 46 – Zdrowie zmniejszyć wydatki o kwotę 2000 tys. zł na działalność dydaktyczną (rozd. 80306, dotacje i subwencje),
- w części – 83 Rezerwy celowe, poz. 83 Środki na finansowanie zadań związanych z organizacją w Polsce Wystawy EXPO 2022 w Łodzi zmniejszyć wydatki o kwotę 2718 tys. zł (dotacje i subwencje)

z przeznaczeniem na:

- zwiększenie wydatków w części 42 – Sprawy wewnętrzne o kwotę 4600 tys. zł, w tym na Komendy wojewódzkie Policji (rozd. 75404, wydatki majątkowe) o kwotę 80 tys. zł, na Komendy powiatowe Policji (rozd. 75405, wydatki majątkowe) o kwotę 610 tys. zł, na Ochotnicze straże pożarne (rozd. 75412) o kwotę 3910 tys. zł, w tym na wydatki majątkowe 3760 tys. zł i na dotacje i subwencje 150 tys. zł, z tego:

- 1) zakup przez Komendę Wojewódzką Policji w Krakowie radiowozu dla pow. tarnowskiego z przeznaczeniem dla gminy Tuchów (80 tys. zł),

- 2) prace remontowe i modernizacyjne Komisariatu Policji w Żychlinie, pow. kutnowski (540 tys. zł),
- 3) Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie – dofinansowanie zakupu dla Komendy Powiatowej Policji w Białej Podlaskiej samochodu nieoznakowanego oraz modułowych skarbczyków na przechowywanie w jednostce broni palnej (70 tys. zł),
- 4) finansowanie zadań związanych z ochroną przeciwpożarową zleconych do realizacji OSP, tj. zakup wozu wypadkowo-gaśniczego dla OSP Wiewiec, gm. Strzelce Wielkie (300 tys. zł),
- 5) zakup samochodu strażackiego dla OSP Siedliska gm. Tuchów (200 tys. zł),
- 6) finansowanie zadań związanych z ochroną przeciwpożarową zleczanych do realizacji Ochotniczym Strażom Pożarnym, tj. zakupu wozów wypadkowo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej dla jednostek OSP w Knurowie (300 tys. zł),
- 7) zakup wozu bojowego (strażackiego) dla OSP Pilchowice (200 tys. zł),
- 8) finansowanie zadań związanych z ochroną przeciwpożarową zleczanych do realizacji ochotniczym strażom pożarnym, tj. dofinansowanie zakupu wozów bojowych, a także wyposażenie dla OSP powiatów sokołowskiego, łosickiego i siedleckiego w województwie mazowieckim (600 tys. zł),
- 9) zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Drwini (400 tys. zł),
- 10) zakup 6 samochodów strażackich (1760 tys. zł) dla OSP w:
 - pow. kolbuszowskim – 260 tys. zł,
 - pow. sędziszowsko-ropczyckim – 260 tys. zł,
 - pow. mieleckim – 335 tys. zł,
 - pow. tarnobrzeskim – 335 tys. zł,
 - pow. rzeszowskim – 335 tys. zł,
 - pow. dębickim – 235 tys. zł,
- 11) wsparcie OSP w powiecie skierniewickim (150 tys. zł) – zgodnie z rozdziałnikiem:
 - OSP Bolimów – piła ratownicza, sprzęt ratowniczo-techniczny – 14,8 tys. zł,
 - OSP Sierzchów – defibrylator – 6,0 tys. zł,
 - OSP Dąbrowice – piła ratownicza, ubranie bojowe – 8,0 tys. zł,
 - OSP Krężce – defibrylator – 6,0 tys. zł,
 - OSP Maków – selektywne alarmowanie, remont garażu – 14,0 tys. zł,
 - OSP Godzianów – defibrylator – 6,0 tys. zł,
 - OSP Słupia – zestaw PSP R1, sprzęt ratowniczo-techniczny – 7,2 tys. zł,

- OSP Głuchów – sprzęt ODO – 8,5 tys. zł,
- OSP Janisławice – defibrylator – 6,0 tys. zł,
- OSP Wysokienice – selektywne alarmowanie – 6,0 tys. zł,
- OSP Skierniewice – defibrylator, remont – 10,0 tys. zł,
- OSP Mokra Lewa – piła ratownicza, sprzęt ODO – 9,5 tys. zł.

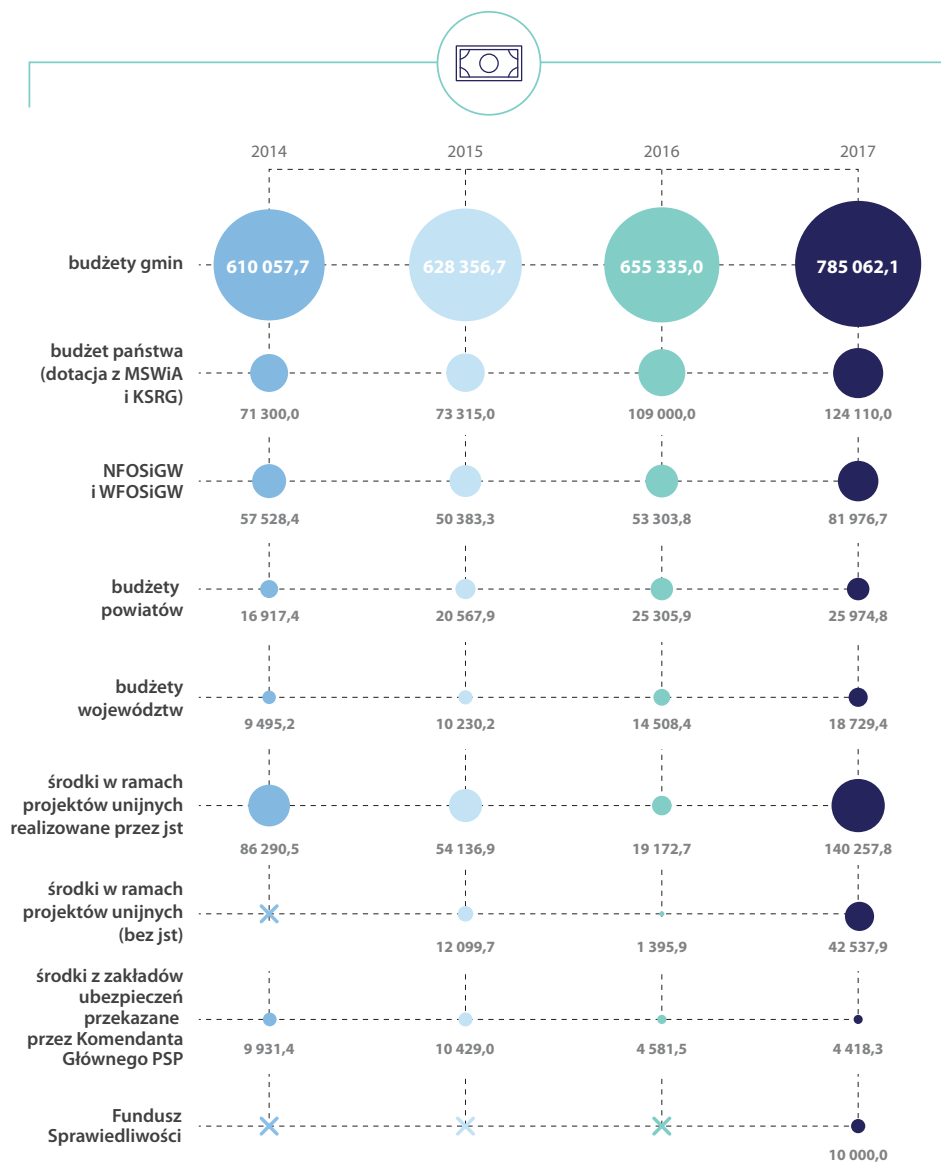
Poprawka ta została przyjęta w III czytaniu na posiedzeniu Sejmu 11 stycznia 2018 r. W tym dniu Sejm uchwalił ustawę budżetową na 2018 r. W dniu 19 stycznia 2018 r. ustawa budżetowa została uchwalona przez Senat bez wnoszenia poprawek, a 29 stycznia 2018 r. ustawa ta została podpisana przez Prezydenta RP³.

„W latach 2014–2017 kwota wydatków ponoszonych z głównych źródeł finansowania na funkcjonowanie OSP co roku wzrastała i w całym tym okresie wyniosła łącznie 3 807 349,4 tys. zł. Z tego około 70% przeznaczono na zwiększenie potencjału 4,4 tys. jednostek OSP w KSRG, stanowiących prawie 30% wszystkich jednostek OSP”⁴.

³ Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Bezpieczeństwa do Kancelarii Prawnej „LexKala” z dnia 8 października 2018 r., DBI-WODO-0667-4-79/2018.

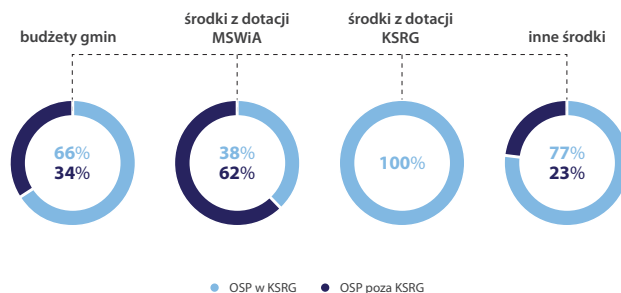
⁴ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 9 [dostęp: 3.09.2019].

Rysunek 1. Wysokość środków publicznych na finansowanie działalności ratowniczej jednostek OSP (w tys. zł)

Źródło: NIK, *Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych. Informacja o wynikach kontroli*, Warszawa 2019, s. 9.

Rysunek 2. Procentowy udział środków, którymi dysponowały skontrolowane jednostki OSP wg źródeł finansowania

Źródło: NIK, *Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych. Informacja o wynikach kontroli*, Warszawa 2019, s. 14.

2. Finansowanie za pośrednictwem Państwowej Straży Pożarnej

2.1. Finansowanie jednostek OSP należących do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego

2.1.1. Podstawy prawne

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej⁵ budżet państwa uczestniczy w kosztach funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 2–6 i 8⁶, jeżeli jednostki te działają w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Ze środków tych finansowane są ochotnicze straże pożarne należące do krajowego

⁵ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1372 z późn. zm. – dalej jako u.ppoż.

⁶ 1) jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej,

1a) jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej,

2) zakładowa straż pożarna,

3) zakładowa służba ratownicza,

4) gminna zawodowa straż pożarna,

4a) powiatowa (miejska) zawodowa straż pożarna,

5) terenowa służba ratownicza,

6) ochotnicza straż pożarna,

7) związek ochotniczych straży pożarnych,

8) inne jednostki ratownicze.

systemu ratowniczo-gaśniczego. Ze środków tych nie może być finansowany związek ochotniczych straży pożarnych.

Krajowy system ratowniczo-gaśniczy (KSRG) to integralna część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, obejmująca, w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń. System ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych (art. 2 pkt 4 u.ppoż.)⁷.

Funkcjonowanie KSRG jest regulowane przez rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁸. Włączanie jednostek do KSRG jest regulowane przez rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁹.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji corocznie określa, w drodze rozporządzenia, wysokość środków finansowych i ich podział między podmioty należące do KSRG z zastrzeżeniem ich wykorzystania wyłącznie dla zapewnienia gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej.

W 2018 r. w budżecie państwa zaplanowano dla jednostek ochrony przeciwpożarowej włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (część 42, dział 754, rozdział 75409, poz. 3) kwotę 73 000 000 zł.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2018 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹⁰ wysokość środków finansowych

⁷ Por. D.P. Kała, *Ochotnicy w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym*, „Przegląd Obrony Cywilnej” 2012, nr 9, s. 34–35; D.P. Kała, *Odnowiony krajowy system ratowniczo-gaśniczy*, „Strażak” 2011, nr 7, s. 42–42; D.P. Kała, *OSP jednak w KSRG*, „Przegląd Pożarniczy” 2013, nr 2, s. 30–32; D.P. Kała, *Nowe zasady włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do KSRG*, „Strażak” 2015, nr 2, s. 56–57.

⁸ Dz.U. z 2017 r., poz. 1319 z późn. zm.

⁹ Dz.U. z 2014 r., poz. 1317. Zob. D.P. Kała, *OSP jednak w KSRG*, „Przegląd Pożarniczy” 2013, nr 2.

¹⁰ Dz.U. z 2018 r., poz. 1728.

przeznaczonych wyłącznie dla zapewnienia gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej działających w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego ustalono w 2018 r. w kwocie 83 950 000 zł. Środki te przeznaczono dla: zakładowych straży pożarnych – w kwocie 38 000 zł, ochotniczych straży pożarnych – w kwocie 83 912 000 zł.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 września 2019 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2019 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹¹ wysokość środków finansowych przeznaczonych wyłącznie dla zapewnienia gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej działających w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego ustalono w 2019 r. w kwocie 85 270 000 zł. Środki te przeznaczono dla: zakładowych straży pożarnych – w kwocie 47 000 zł, ochotniczych straży pożarnych – w kwocie 85 223 000 zł.

Środki na jednostki OSP w KSRG z 2017 r. były wydatkowane w ramach zadania publicznego „Zapewnienie gotowości bojowej jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego”. W ramach tego zadania zostało podpisanych 4151 umów¹².

Środki z lat 2017 przeznaczone dla jednostek OSP w KSRG zostały ujęte w ramach ustawy z 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017–2020¹³.

2.1.2. Termin dystrybucji

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie wysokości środków finansowych w danym roku i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego nie określają terminów, w jakich należy aplikować o te środki i w jakich terminach są one przy-

¹¹ Dz.U. z 2019 r., poz. 1869.

¹² Por. Z. Krzemiń, *Dotacje dla ochotniczych straży pożarnych*, „Przegląd Pożarniczy” 2018, nr 1, www.ppoz.pl/index.php/sprawy-ochotnikow/1768-dotacje-dla-ochotniczych-strazy-pozarnych [dostęp: 10.07.2018].

¹³ Dz.U. z 2016 r., poz. 2140. Por. Z. Krzemiń, *Dotacje dla ochotniczych straży pożarnych*, „Przegląd Pożarniczy” 2018, nr 1, www.ppoz.pl/index.php/sprawy-ochotnikow/1768-dotacje-dla-ochotniczych-strazy-pozarnych [dostęp: 10.07.2018].

znawane, wydatkowane i rozliczane. Pewnych podpowiedzi można doszukiwać się w dokumencie *Zasady dobrej praktyki w zakresie wydatkowania i rozliczania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania pn.: „Zapewnienie gotowości bojowej jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego”*¹⁴. W dokumencie tym wskazuje się na terminy zawarte w umowach. Pomocne jest śledzenie w tym zakresie Biuletynów Informacji Publicznej na stronach komend powiatowych Państwowej Straży Pożarnej, które w chwili dostępności tych środków umieszczają o nich informacje wraz ze wzorami wniosków, zakresem przedmiotowym zakupów z tych środków itd.

2.1.3. Procedura dystrybucji

O udzielenie tych środków powinien wystąpić zarząd ochotniczej straży pożarnej. W procedurze tej nie uczestniczą pracownicy urzędu gminy obsługujący ochotnicze straże pożarne ani organy gminy.

Wnioski składane są do właściwego terytorialnie komendanta powiatowego/ /miejskiego Państwowej Straży Pożarnej (PSP). Wnioski o dofinansowanie są zamieszczane na stronach internetowych komend powiatowych PSP¹⁵. Komendanci powiatowi dokonują sprawdzenia wniosków pod względem formalno-rachunkowym i przekazują do komendantów wojewódzkich. W dalszej kolejności wnioski przekazywane są do Komendy Głównej PSP. Następnie dochodzi do zawarcia umowy pomiędzy zarządem OSP a Komendantem Głównym PSP¹⁶.

Podział środków pomiędzy województwa dokonywany jest w Komendzie Głównej PSP z zastosowaniem następujących kryteriów:

- 1) liczba jednostek włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego według stanu na 31 grudnia roku poprzedniego,
- 2) liczba wyjazdów jednostek włączonych do KSRG do pożarów i miejscowych zagrożeń oraz udział w zabezpieczeniu operacyjnym w roku poprzednim,
- 3) liczba ludności w poszczególnych województwach,
- 4) liczba powiatów w poszczególnych województwach.

¹⁴ Dokument opublikowany na stronie Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi: www.straz.lodz.pl/data/other/zasady_ksrg.pdf [dostęp: 18.01.2019].

¹⁵ Przykładowy wniosek ze strony Komendy Powiatowej PSP w Puławach, zob. www.straz.pulawy.pl/dotacje-ksrg.html [dostęp: 21.01.2019].

¹⁶ Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Bezpieczeństwa do Kancelarii Prawnej „LexKała” z dnia 8 października 2018 r., DBI-WODO-0667-4-79/2018.

Rozdział środków na poszczególne województwa¹⁷ oraz z uwzględnieniem przedsięwzięć określonych w Programie modernizacji dokonywany jest w formie dokumentu wewnętrznego, zatwierdzanego przez Komendanta Głównego PSP. Dokument nie jest publikowany w publikatorach urzędowych. O limitach dotacji informowani są pisemnie komendanci wojewódzcy PSP.

Proces przekazywania dotacji jest wspomagany przez System Obsługi Dofinansowań dla Ochotniczych Straży Pożarnych, co pozwala znacznie uprościć i przyspieszyć działania w tym zakresie. Wprowadzono jednolity wzór wniosku o udzielenie dotacji, jednolity wzór umowy o realizację zadania publicznego pod tytułem: „Zapewnienie gotowości bojowej jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz jednolity wzór sprawozdania końcowego z wykonania zadania publicznego”¹⁸. Dotacje te są przyznawane z pominięciem otwartego konkursu ofert¹⁹.

Pewnych podpowiedzi co do składania wniosków, procedury przyznawania dofinansowania, rozliczania, sprawozdawczości, umów można doszukiwać się w dokumencie *Zasady dobrej praktyki w zakresie wydatkowania i rozliczania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania pn.: „Zapewnienie gotowości bojowej jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego”*²⁰.

2.1.4. Zakres finansowania

Zgodnie z art. 33 ust. 2 u.ppoz. środki z puli na jednostki działające w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym powinny być wykorzystywane wyłącznie dla zapewnienia gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej. Ustawa

¹⁷ Zob. Z. Krzemień, *Dotacje dla ochotniczych straży pożarnych*, www.ppoz.pl/index.php/sprawy-ochotnikow/1768-dotacje-dla-ochotniczych-strazy-pozarnych [dostęp: 2.10.2019].

¹⁸ Informacja zacytowana zgodnie z informacją publiczną udzieloną Kancelarii Prawnej „LexKała” przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

¹⁹ Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Bezpieczeństwa do Kancelarii Prawnej „LexKała” z dnia 8 października 2018 r., DBI-WODO-0667-4-79/2018.

²⁰ Dokument opublikowany na stronie Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi: www.straz.lodz.pl/data/other/zasady_ksrg.pdf [dostęp: 18.01.2019], wydany przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej, Biuro Finansów, Sekcja ds. dotacji KSRG w marcu 2014 r.

o ochronie przeciwpożarowej nie zawiera pojęcia gotowości bojowej. W tym zakresie nie opublikowano także wykładni autentycznej²¹.

Przez gotowość należy rozumieć „stan należytego przygotowania do czegoś”²². Słowo bojowy oznacza „związany z walką, energiczny, waleczny, skłonny do boju”²³. Gotowość bojową ochotniczych straży pożarnych należy rozumieć jako gotowość prowadzenia działań ratowniczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Aby zachować taką gotowość, potrzebne jest posiadanie co najmniej specjalistycznego sprzętu, wyszkolonych strażaków oraz właściwej siedziby potrzebnej do składowania i stacjonowania sprzętu strażackiego. W związku z tym środki z dotacji na jednostki działające w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym mogą być wykorzystywane m.in. na zakup sprzętu, wyszkolenie strażaków czy utrzymanie i wyposażenie remizy.

W celu dookreślenia, na jakie cele mogą być przyznawane środki finansowe z puli na KSRG, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej wydał dokument „Zakres przedmiotowy dotacji dla jednostek włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na 2019 r.”²⁴. W świetle tego dokumentu środki finansowe przykładowo można było wydawać na: inwestycje budowlane (remonty strażnic), sprzęt transportowy (zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, przyczep, łodzi), sprzęt uzbrojenia i techniki specjalnej (np. agregaty, poduszki pneumatyczne, nożyce, rozpieracze, drabiny, zestawy ratownictwa medycznego itd.), sprzęt informatyki i łączności, wyposażenie osobiste i ochronne (np. ubranie specjalne, obuwie, rękawice, kominiarki, hełm itd.).

2.1.5. Historia i statystyka

Projekt powstania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego został już przewidziany w ustawie o Państwowej Straży Pożarnej z dnia 24 sierpnia 1991 r.²⁵ Zgodnie z art. 2 tej ustawy Państwowa Straż Pożarna jest organizatorem krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, mającego na celu ochronę życia, zdrowia oraz mienia podczas:

²¹ Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Bezpieczeństwa do Kancelarii Prawnej „LexKala” z dnia 8 października 2018 r., DBI-WODO-0667-4-79/2018.

²² Internetowy Słownik Języka Polskiego, www.sjp.pwn.pl/szukaj/gotowosc%C5%9B%C4%87%20.html [dostęp: 21.01.2019].

²³ Internetowy Słownik Języka Polskiego, www.sjp.pwn.pl/szukaj/bojowa [dostęp: 21.01.2019].

²⁴ Dokument dostępny np. na stronie Komendy Powiatowej PSP w Żarach, www.straz.zary.pl/2019/04/18/zakres-przedmiotowy-dotacji-osp-ksrg-w-2019-r/ [dostęp: 19.09.2019].

²⁵ Dz.U. Nr 88, poz. 400.

- 1) walki z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi,
- 2) ratownictwa technicznego,
- 3) ratownictwa chemicznego.

Minister Spraw Wewnętrznych określił, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Formalnie KSRG został utworzony rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego²⁶. Zgodnie z § 1 ust. 1 tego rozporządzenia tworzy się krajowy system ratowniczo-gaśniczy, zwany dalej „systemem”, jako integralną część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego w Państwie, w celu ratowania życia, zdrowia, mienia i środowiska naturalnego.

Możliwość dofinansowywania jednostek włączanych do KSRG była już zapisana w ustawie o ochronie przeciwpożarowej z 1991 r.²⁷ Artykuł 33 określał, że jednostki ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 2–6 i 8, mogą być finansowane z budżetu państwa w zakresie zapewnienia ich gotowości bojowej, a w szczególności mogą być pokrywane z budżetu państwa koszty paliwa i olejów, chemicznych środków gaśniczych, remontów generalnych środków transportu, urządzeń i sprzętu przeciwpożarowego, specjalistycznej odzieży ochronnej, jeżeli na podstawie art. 12 zostaną włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Po raz pierwszy Minister Spraw Wewnętrznych dofinansował jednostki wchodzące w skład KSRG zarządzeniem 56 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 czerwca 1996 r. w sprawie wysokości środków finansowych i ich podziału pomiędzy jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego²⁸. W zarządzeniu tym ustalono, że w 1996 r. ustala się kwotę 970 tys. zł. w celu dofinansowania z budżetu państwa jednostek ochrony przeciwpożarowej włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Środki przeznacza się w całości dla jednostek ochotniczych straży pożarnych włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego wyłącznie na zapewnienie ich gotowości bojowej.

Od 1998 r. minister zaczął w tej materii wydawać rozporządzenie²⁹.

²⁶ Dz.U. Nr 140, poz. 799.

²⁷ Dz.U. Nr 81, poz. 351.

²⁸ Dz.Urz. MSW, Nr 7, poz. 55.

²⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie wysokości i podziału środków finansowych przeznaczonych na zapewnienie gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej (Dz.U. Nr 99, poz. 636).

Tabela 1. Zestawienie kwot przeznaczonych dla jednostek działających w ramach KSRG
(w zł)
(w nawiasach podano liczbę jednostek dofinansowywanych)

Rok	Ochotnicze Straże Pożarne	Zakładowe Straże Pożarne	Zakładowe Służby Ratownicze	Razem
2001	20 709 200 (2796)	36 500 (5)	7 300 (1)	20 753 000
2002	19 695 250 (3115)	31 000 (4)	7 750 (1)	19 734 000
2003	20 203 710 (3261)	32 860 (4)	16 430 (2)	20 253 000
2004	20 211 270 (3325)	25 038 (3)	16 692 (2)	20 253 000
2005	30 583 722 (3525)	34 852 (4)	17 426 (2)	30 636 000
2006	23 958 582	43 870	17 548	24 020 000
2007	28 937 539	44 615	17 846	29 000 000
2008	28 610 978	45 730	18 292	28 675 000
2009	36 123 290	47 650	19 060	36 190 000
2010	53 447 016	49 319	–	53 496 335
2011	74 050 500	49 500	–	74 100 000
2012	58 058 697	41 303	–	58 100 000
2013	70 673 168	42 832	–	70 716 000
2014	70 956 783	43 217	–	71 000 000
2015	72 956 784	43 216	–	73 000 000
2016	72 990 000	10 000	–	73 000 000
2017	81 095 000	15 000	–	81 110 000
2018	83 950 000	38 000	–	83 912 000
2019	85 270 000	47 000	–	85 223 000

Źródło: Na podstawie kwot podawanych corocznie w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie wysokości środków finansowych i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. jednostek ochotniczych straży pożarnych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym było 4376, a poza systemem 11 686³⁰, co

³⁰ Zob. www.straz.gov.pl/download/74 [dostęp: 9.07.2018].

daje razem 16 062. Jeżeli w 2017 r. dla jednostek OSP w KSRG przeznaczono kwotę 81 095 000 zł, to średnia kwota na jednostkę OSP to 18 531 zł 76 gr.

Według ankiety przeprowadzonej przez portal prawa ochrony przeciwpożarowej LexFire.pl na portalu społecznościowym Facebook w 2018 r., w której oddano 353 głosy, 87% jednostek OSP otrzymało dotację na KSRG poniżej kwoty 18 531 zł 76 gr, natomiast 13% jednostek OSP otrzymało dotację powyżej tej kwoty³¹.

Przykładowo, komendant powiatowy PSP w Żarach przydzielił kwotę dotacji KSRG dla OSP w 2019 r. wg następującej zasady: 2500 zł – kwota bazowa dla każdej jednostki OSP w KSRG, 80 zł – kwota za jeden wyjazd do działań ratowniczo-gaśniczych³².

2.2. Program modernizacji służb mundurowych

2.2.1. Podstawy prawne

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017–2020”³³.

W okresie 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r. obowiązywała ustawa z dnia 2 grudnia 2016 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2017³⁴. Zgodnie z art. 13 tejże ustawy w roku 2017 zadania realizowane w ramach Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w zakresie sprzętu transportowego, uzbrojenia i techniki specjalnej, informatyki i łączności oraz wyposażenia osobistego i ochronnego funkcjonariuszy mogły być sfinansowane w ramach wydatków, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2001 r.

³¹ Zob. www.facebook.com/PortalLexFire/ [dostęp: 22.01.2019].

³² Zob. www.straz.zary.pl/2019/04/18/zakres-przedmiotowy-dotacji-osp-ksrg-w-2019-r/ [dostęp: 19.09.2019].

³³ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 2198 (dalej jako ustawa modernizacyjna). Do ustawy została wydana Decyzja Nr 12 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 17 lutego 2017 r. w sprawie realizacji i monitorowania przedsięwzięć związanych z wdrażaniem w Państwowej Straży Pożarnej „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017–2020” (Dz.Urz. KGSPoż. z 2017 r., poz. 4).

³⁴ Dz.U. z 2016 r., poz. 1984.

o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej³⁵, do kwoty 300 000 tys. zł.

Z dniem 1 stycznia 2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018³⁶, która została znowelizowana ustawą z dnia 6 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018³⁷. Zgodnie z art. 20 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. w roku 2018 finansowanie realizacji przedsięwzięć, o których mowa w art. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017–2020, następowała w ramach wydatków, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej³⁸ w kwocie 395 688 000 zł. Środki te ujmuje się w rezerwie celowej budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Z dniem 1 stycznia 2019 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019³⁹.

Zgodnie z art. 15 tej ustawy w roku 2019 finansowanie realizacji przedsięwzięć, o których mowa w art. 2 pkt 2 i 3 ustawy modernizacyjnej, następuje w ramach wydatków, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w kwocie 453 184 tys. zł. Środki te ujmuje się w rezerwie celowej budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Zgodnie z art. 15a ww. ustawy w roku 2019 środki na realizację przedsięwzięć, o których mowa w art. 2 pkt 1–3 ustawy modernizacyjnej w kwocie 103 681 320 zł, stanowią wydatki budżetu państwa, które nie wygasają z upływem roku budżetowego. Przepisy art. 41 ust. 1 i 7 i art. 181 ust. 5 i 8 u.f.p. oraz przepisy wydane

³⁵ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1453.

³⁶ Dz.U. z 2017 r., poz. 2371.

³⁷ Dz.U. z 2018 r., poz. 2383.

³⁸ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1453.

³⁹ Dz.U. z 2018 r., poz. 2435 z późn. zm.

na podstawie art. 41 ust. 2, 4 i 5 i art. 198 u.f.p. stosuje się odpowiednio. Środki te mogą zostać wykorzystane do dnia 30 kwietnia 2020 r.

24 grudnia 2019 r. wpłynął do Sejmu rządowy projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2020⁴⁰. 24 stycznia 2020 r. przyjętą przez Sejm w trzecim czytaniu ustawę przekazano Prezydentowi RP i Marszałkowi Senatu. Zgodnie z art. 14 tej ustawy w roku 2020 finansowanie realizacji przedsięwzięć, o których mowa w art. 2 pkt 2 i 3 ustawy modernizacyjnej, następuje w ramach wydatków, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w kwocie 433 186 tys. zł. Środki te ujmują się w rezerwie celowej budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy modernizacyjnej programem modernizacji są objęte również jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego i jednostki ochotniczych straży pożarnych realizujące zadania zlecone z zakresu ochrony przeciwpożarowej. W związku z powyższym środki z tego programu mogą czerpać zarówno ochotnicze straże pożarne włączone do KSRG, jak i jednostki OSP będące poza KSRG. Zadania zlecone z zakresu ochrony przeciwpożarowej mogą realizować zarówno jednostki OSP włączone do KSRG, jak i będące poza tym systemem⁴¹.

2.2.2. Termin i procedura dystrybucji

Program realizują Komendanci Główni: Policji, Straży Granicznej i Państwowej Straży Pożarnej, a także jednostki organizacyjne im podległe i przez nich nadzorowane lub kontrolowane oraz Komendant Służby Ochrony Państwa.

Ogólna kwota wydatków na realizację Programu wyniesie 9 208 940 000 zł, w tym w:

- 1) 2017 r. – 1 389 611 tys. zł,
- 2) 2018 r. – 1 922 888 tys. zł,
- 3) 2019 r. – 3 086 686 tys. zł,
- 4) 2020 r. – 2 809 755 tys. zł.

⁴⁰ Druk nr 113, autpoprawka: druk nr 113-A.

⁴¹ Por. D.P. Kała, *Pieniądze na OSP z „puli modernizacyjnej”*, „Strażak” 2017, nr 2, s. 56–57.

Nadzór nad realizacją programu modernizacji sprawuje Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, który przedstawia Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej, w terminie do dnia 30 kwietnia danego roku, informację o realizacji Programu za rok poprzedni, a do dnia 31 maja 2021 r. informację końcową o realizacji Programu.

2.2.3. Zakres finansowania

Zakres Programu obejmuje realizację następujących przedsięwzięć:

- 1) inwestycje budowlane⁴²,
- 2) zakupy wyposażenia formacji w zakresie sprzętu:
 - a) transportowego,
 - b) uzbrojenia i techniki specjalnej,
 - c) informatyki i łączności,
- 3) zakupy wyposażenia osobistego i ochronnego funkcjonariuszy,
- 4) wzmocnienie motywacyjnego systemu uposażeń funkcjonariuszy przez podwyższenie wielokrotności kwoty bazowej stanowiącej przeciętne uposażenie funkcjonariuszy i zróżnicowanie struktury oraz wielkości uposażeń funkcjonariuszy,
- 5) zwiększenie konkurencyjności wynagrodzeń pracowników cywilnych formacji przez dokonanie określonych w programie podwyżek.

2.2.4. Historia i statystyka

2 maja 2018 r. do Sejmu wpłynęła „Informacja o realizacji w 2017 roku Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017–2020”⁴³. 20 czerwca Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych Sejmu rekomendowała Sejmowi zatwierdzenie informacji przedstawionej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji⁴⁴;

⁴² Pismem z dnia 24 maja 2017 r. st. bryg. mgr Krzysztof Hejduk z Komendy Głównej PSP skierowanym do Komendantów Wojewódzkich PSP wyjaśnił kwestie związane z remontami remiz ze środków pochodzących z Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu (sygn. BF-V-0754/1-41/17, www.pspwolomin.pl/dotacje/428-pismo-w-sprawie-dota-cji-na-wydatki-biezace-z-przeznaczeniem-na-remonty-straznic [dostęp: 9.07.2018].

⁴³ Druk nr 2600, www.sejm.pl [dostęp: 2.07.2018].

⁴⁴ Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych o przedstawionej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji informacji o realizacji w 2017 r. Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017–2020, druk nr 2654, www.sejm.pl [dostęp: 2.07.2018].

16 maja 2019 r. informacja ministra była rozpatrywana na forum Sejmu i została przyjęta pozytywnie.

Wydatki te były realizowane w ramach części 42 (sprawy wewnętrzne) i 85/00 (województwa) budżetu państwa. Wydatki zaplanowane z tych środków wyniosły 1 389 611 000 zł, z czego 21,6% tych środków (300 407 000 zł) otrzymała Państwowa Straż Pożarna. Największymi wydatkami rzeczowymi są inwestycje budowlane polegające na budowie i modernizacji istniejących obiektów. Ostateczny termin realizacji wydatków z tych środków ustalono na 31 marca 2018 r. Plan wydatków wykonano w 99,7% (1 386 077 000 zł). Dla jednostek włączonych do KSRG (OSP i PSP) zakupiono 4750 szt. sprzętu uzbrojenia i techniki specjalnej oraz 11 278 szt. jednostek sprzętu dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych.

Na stronach 40–49 Informacji Ministra przedstawiono sprawozdanie z realizacji wydatków na Państwową Straż Pożarną i Ochotnicze Straże Pożarne.

W ramach inwestycji budowlanych 18 708 000 zł przeznaczono dla jednostek włączonych do KSRG, 10 000 000 zł na dotacje dla jednostek OSP na dofinansowanie remontów 1287 obiektów.

W ramach wydatków na sprzęt transportowy wydatkowano kwotę 67 809 000 zł, z czego dla jednostek włączonych do KSRG wydano 48 330 000 zł, a dla jednostek OSP 16 480 000 zł (zakup 78 samochodów ratowniczo-gaśniczych – ciężkich, średnich, lekkich).

W ramach wydatków na sprzęt uzbrojenia i techniki specjalnej wydatkowano kwotę 14 850 000 zł, z czego dla jednostek włączonych do KSRG: 5 370 000 zł, a dla jednostek OSP: 9 480 000 zł na dofinansowanie 11 278 szt. jednostek sprzętu (m.in. węże, latarki, prądownice, pilarki, drabiny itd.).

Na sprzęt informatyki i łączności wydano 11 619 000 zł, z czego dla jednostek włączonych do KSRG: 410 000 zł, a dla jednostek OSP: 370 000 zł (m.in. 317 szt. radiotelefonów).

Na wyposażenie osobiste i ochronne wydatkowano kwotę 15 668 000 zł, z czego 8 291 000 zł dla jednostek włączonych do KSRG i 3 669 000 zł dla jednostek OSP (m.in. obuwie, rękawice, kominiarki, hełmy, aparaty powietrzne itd.).

W 2019 r. Najwyższa Izba Kontroli wydał raport z kontroli realizacji Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017–2020⁴⁵.

2.3. Dotacja Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

2.3.1. Podstawy prawne

W 2016 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji zmieniło zasady finansowania Ochotniczych Straży Pożarnych⁴⁶.

Dotychczas dotacja dla OSP była przekazywana do Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji podpisywał ze Związkiem Ochotniczych Straży Pożarnych umowę, na mocy której udzielana była dotacja, która w dalszej kolejności była przekazywana do Ochotniczych Straży Pożarnych.

W 2017 r. dystrybucja tych środków realizowana była jako zadanie publiczne „Przygotowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych do działań ratowniczo-gaśniczych”. Podpisano 3990 umów⁴⁷.

Dotacje dla OSP są udzielane na podstawie art. 11c u.p.p.w. w zw. z art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. b, art. 151 ustawy o finansach publicznych, zgodnie z którym Minister Spraw Wewnętrznych, w przypadkach dotyczących zadań z zakresu ochrony ludności i ratownictwa, może zlecać m.in. jednostkom ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 6 i 7 u.ppoż., realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert, przyznając jednocześnie dotację celową na realizację tych zadań. Zawarcie umowy o powierzenie lub wsparcie realizacji zadania publicznego, zwanej dalej umową, musi być poprzedzone złożeniem oferty realizacji zadania publicznego (art. 14 ust. 1 w zw. z art. 11 c u.p.p.w.).

⁴⁵ Tekst raportu dostępny na stronie: www.nik.gov.pl/aktualnosci/marsz-mundurowych-ku-nowoczesnosci.html [dostęp: 23.09.2019].

⁴⁶ Por. Pismo Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Jarosława Zielińskiego z dnia 12 maja 2016 r.; Zob. J. Ziobro, *Teoretyczne i praktyczne konteksty funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym. Aspekty prawno-organizacyjne i geograficzno-przestrzenne. Część 1*, Warszawa 2019, s. 45.

⁴⁷ Por. Z. Krzemień, *Dotacje dla ochotniczych straży pożarnych*, „Przegląd Pożarniczy” 2018, nr 1, www.ppoz.pl/index.php/sprawy-ochotnikow/1768-dotacje-dla-ochotniczych-strazy-pozarnych [dostęp: 10.07.2018].

Dwie lub więcej organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 u.p.p.w. działające wspólnie mogą złożyć ofertę wspólną. W takim przypadku do umowy należy załączyć umowę zawartą między zleceniobiorcami (OSP) określającą zakres ich świadczeń składających się na realizację zadania publicznego. Zleceniobiorcy ponoszą wówczas solidarną odpowiedzialność za zobowiązania wynikające z umowy (art. 14 ust. 4 i 5 u.p.p.w.).

Dla jednostek ochotniczych straży pożarnych oraz Związku Ochotniczych Straży Pożarnych zaplanowano w ustawie budżetowej w 2018 r. (część 42, dział 754, rozdział 75412, poz. 4) kwotę: 48 235 000 zł. W 2019 r. kwota ta wyniosła 39 000 000 zł (według wskazania w ustawie budżetowej). W 2020 r. kwota ta ma wynieść 39 000 000 zł (według wskazania w projekcie ustawie budżetowej na 2020 r.).

2.3.2. Termin dystrybucji

Przepisy ustawowe i rozporządzeń oraz wytyczne Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej (KG PSP) oraz MSWiA nie określają sztywnych terminów składania zapotrzebowań i ofert przez zarządy ochotniczych straży pożarnych do komendantów miejskich/powiatowych Państwowej Straży Pożarnej. W tym zakresie należy na bieżąco pozyskiwać informacje z komend miejskich/powiatowych co do rozpoczęcia procedury zbierania zapotrzebowań na terenie powiatu i późniejszego składania ofert. Ponieważ środki finansowe przekazywane z tego źródła pochodzą z budżetu państwa rozliczanego w cyklu rocznym, więc procedura zbierania zapotrzebowań i składania ofert zwykle odbywa się w pierwszym kwartale danego roku⁴⁸.

2.3.3. Procedura dystrybucji

Od 2016 r. dotacje dla OSP są przekazywane za pośrednictwem struktur Państwowej Straży Pożarnej. Są udzielane w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie i ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. W zakresie nieuregulowanym w tych przepisach stosuje się niżej określone zasady wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Do doprecyzowania poniższych zasad i trybu postępowania oraz udzielania wyjaśnień w związku

⁴⁸ Zob. przykładowy podział środków dokonany przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Zielonej Górze: Podział środków z dotacji MSWiA dla OSP w 2019 r., www.straz.zgora.pl/2019/05/29/podzial-srodkow-dotacji-mswia-dla-osp-w-2019 [dostęp: 20.08.2019].

z ich stosowaniem, w przypadku zaistnienia konieczności, umocowany jest KG PSP⁴⁹.

Stronami umowy o realizację zadania publicznego są Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, zwany dalej Zleceniodawcą, reprezentowany przez KG PSP, który działa w niżej opisanym postępowaniu z upoważnienia Zleceniodawcy, oraz jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej lub Związek Ochotniczych Straży Pożarnych, zwane dalej Zleceniobiorcą.

Postępowanie o udzielenie dotacji będzie przebiega następująco:

1. KG PSP opracowuje propozycję zakresu przedmiotowego dotacji oraz propozycję podziału środków finansowych.
2. KG PSP przekazuje Zleceniodawcy propozycję, o których mowa w pkt 1, do zatwierdzenia.
3. KG PSP dokonuje podziału limitu dotacji na poszczególne województwa:
 - wydatki majątkowe w kwocie 23 895 000 zł – proporcjonalnie do liczby powiatów w województwie,
 - wydatki bieżące w kwocie 18 905 000 zł – proporcjonalnie do liczby jednostek OSP w województwie,
 - pozostałe wydatki w kwocie 3 000 000 zł na dofinansowanie obozów Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, na Turnieje Wiedzy Pożarniczej (wydatki bieżące)⁵⁰.

⁴⁹ Por. Pismo Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Jarosława Zielińskiego z dnia 29 kwietnia 2016 r. oraz Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 marca 2018 r. Tryb udzielania dotacji został doprecyzowany w dokumencie z dnia 24 kwietnia 2017 r. „Tryb i zasady udzielania dotacji dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2017 r.” sygnowanym przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Mariusza Błaszczaka, www.zosprp.pl/?q=content/wzory-drukow-dla-osp-do-ubiegania-sie-o-dotacje-mswia-w-roku-2017 [dostęp: 28.01.2019]. W 2018 r. tryb ustalono w dokumencie z dnia 29 marca 2018 r. „Tryb i zasady udzielania dotacji dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2018 r.” sygnowanym przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Joachima Brudzińskiego. W 2019 r. tryb udzielania dotacji został ustalony w piśmie z dnia 22 marca 2019 r. „Tryb i zasady udzielania dotacji dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2019 r.” sygnowanym z up. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji przez Sekretarza Stanu MSWiA Jarosława Zielińskiego, www.strazpiotrkow.pl/index.php/osp/dotacje-osp [dostęp: 20.08.2019]. W 2020 r. tryb ustalono w dokumencie z dnia 8.04.2020 r. „Tryb i zasady udzielania dotacji dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2020 r.” sygnowanym przez Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Macieja Wąsika.

⁵⁰ W 2016 r. KG PSP dokonał podziału limitu dotacji na poszczególne województwa na wydatki bieżące i majątkowe. Podziału wydatków majątkowych (15 mln zł) dokonano proporcjonalnie do liczby powiatów w województwie, natomiast wydatków bieżących (19 mln zł) proporcjonalnie do

4. Komendanci wojewódzcy PSP otrzymują do podziału limit środków dotacji na dofinansowanie Zleceniobiorców na terenie województwa, w tym na wydatki bieżące i majątkowe.
5. Komendanci powiatowy/miejscy PSP, w porozumieniu z właściwymi terytorialnie Zarządami Oddziałów Powiatowych ZOSP RP, opracują zestawienie zweryfikowanych potrzeb przedstawionych przez Zleceniobiorców z terenu powiatu i przekazują je do właściwego komendanta wojewódzkiego PSP.
6. Komendanci wojewódzcy PSP weryfikują potrzeby zgłoszone przez komendantów powiatowych/miejskich PSP i w porozumieniu z właściwymi terytorialnie ZOW ZOSPRP dokonują podziału limitu środków na poszczególne powiaty.
7. W przypadku braku porozumienia przy sporządzaniu zestawienia, o którym mowa w pkt 5, rozstrzyga Komendant Wojewódzki PSP.
8. W przypadku braku porozumienia przy podziale limitu środków, o którym mowa w pkt 6, rozstrzyga Komendant Główny PSP.

2.3.4. Udzielenie dotacji – zawarcie umowy

1. Opracowaną ofertę realizacji zadania publicznego (zwaną ofertą) Zleceniobiorca przedkłada za pośrednictwem komendanta powiatowego/miejskiego PSP⁵¹.
2. Dane zawarte w ofercie – po ich zweryfikowaniu do wysokości otrzymanego limitu środków – są wprowadzane przez komendanta powiatowego/miejskiego PSP do Systemu Obsługi Dofinansowań dla OSP.
3. Po akceptacji przez właściwego KW PSP i KG PSP z danych w ww. systemie KP/M PSP przygotowuje projekt stosownej umowy.
4. KP/M PSP przekazuje KW PSP do zaakceptowania podpisane przez Zleceniobiorców projekty umów⁵².
5. Komendant wojewódzki przekazuje do zaakceptowania projekty umów wraz ze zbiorczym ich zestawieniem do KG PSP.

liczby jednostek OSP w województwie oraz 2 mln przeznaczono na Turnieje Wiedzy Pożarniczej, zawody CTIF i dofinansowanie obozów Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych.

⁵¹ Wzór oferty na 2018 r. dostępny np. na stronie Komendy Powiatowej PSP w Rawiczu, zob. www.rawicz.psp.wlkp.pl/dotacje-mswia-dla-osp/ [dostęp: 29.01.2019]. Wzór wniosku na 2019 r. dostępny na stronie Komendy Miejskiej PSP w Piotrkowie Trybunalskim, www.strazpiotrkow.pl/index.php/osp/dotacje-osp [dostęp: 20.08.2019].

⁵² Wzór umowy na 2018 r. dostępny np. na stronie Komendy Powiatowej PSP w Piasecznie, zob. www.kppsppiaseczno.binp.info/kppsppiaseczno/?n_id=285&id=151 [dostęp: 29.01.2019].

6. Umowę ze Zleceniobiorcą podpisuje Zleceniodawca reprezentowany przez KG PSP i przekazuje Zleceniobiorcy jeden egzemplarz podpisanej umowy za pośrednictwem właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego PSP.
7. KG PSP przekazuje środki finansowe na określone w umowie na wskazane rachunki bankowe Zleceniobiorców.
8. KG PSP przekazuje Zleceniodawcy zbiorczą informację o zawartych umowach – w terminie 15 dni po zakończeniu każdego kwartału.

2.3.5. Rozliczenie dotacji

1. Zleceniobiorcy zobowiązani są do sporządzenia sprawozdania⁵³ z wykonania zadania publicznego (sprawozdanie) w trybie i zasadach określonych w umowie do przedłożenia go do zaopiniowania komendantom powiatowym/ /miejskim PSP.
2. Sprawozdanie powinno być zaopiniowane przez właściwego komendanta P/M PSP w formie pisemnej. Przedmiotową opinię należy dołączyć do sprawozdania.
3. Komendant P/M PSP przesyła sprawozdanie wraz z opinią w terminie 14 dni roboczych do KG PSP, za pośrednictwem KW PSP.
4. KG PSP dokonuje oceny prawidłowości wykonania zadania w zakresie rzeczowym i finansowym oraz zatwierdza sprawozdania w terminach określonych w odrębnych przepisach⁵⁴.
5. KG PSP przekazuje informację o zatwierdzeniu sprawozdań komendantom P/M PSP, za pośrednictwem komendanta wojewódzkiego PSP.
6. W przypadku stwierdzenia, na podstawie otrzymanego sprawozdania, że dotacja została wykorzystana w całości lub w części niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrana w nadmiernej wysokości, KG PSP określi kwotę dotacji przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki. KG PSP może stosować ulgi w spłacie należności z tytułu zwrotu dotacji. KG PSP przedstawia do podpisu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji lub osoby przezeń upoważnionej, wraz z aktami sprawy, projekt stosownej decyzji lub innego dokumentu, sporządzonego w trybie uregulowanym w Kodeksie postępowania administracyjnego.

⁵³ Wzór sprawozdania dostępny na stronie Komendy Miejskiej PSP w Siedlcach, zob. www.siedlce-straz.pl/index.php/osp/rozliczenie-osp/rozliczenie-osp-dotacja-mswia [dostęp: 29.01.2019].

⁵⁴ Chodzi tutaj o ustawę o finansach publicznych – por. Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 czerwca 2016 r. do Kancelarii Prawnej „LexKała”, DOLiZK-OL-5501-92/2016.

7. KG PSP przekazuje Zleceniodawcy informację o zatwierdzeniu rozliczenia udzielonych dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym – w terminie do 30 kwietnia 2021 r.

W procedurze udzielania i rozliczania tej dotacji wykorzystuje się druki urzędowe stanowiące załączniki do rozporządzenia z dnia 24 października 2018 r. Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań⁵⁵.

2.3.6. Zakres finansowania

Zakres przedmiotowy dotacji dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2020 r. został ustalony pismem z dnia 8 kwietnia 2020 r.⁵⁶ Z zakresu tego wynika, że środki mogą być przeznaczane na remonty strażnic, zakupy samochodów ratowniczo-gaśniczych, sprzęt uzbrojenia i techniki specjalnej, sprzęt informatyki i łączności, wyposażenie osobiste i ochronne.

2 000 000 zł zostało w 2016 r. zaplanowane dla Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych na realizację: zawodów CTiF, obozów Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, turniejów wiedzy pożarniczej.

W 2017 r. sumą 2 000 000 zł dofinansowano organizację obozów młodzieżowych drużyn pożarniczych. Kwota ta trafiła bezpośrednio do organizatorów obozów – ochotniczych straży pożarnych i oddziałów powiatowych Związku OSP RP. Zawarto 61 umów, w tym 58 z jednostkami OSP i trzy z oddziałami powiatowymi Związku OSP RP. Dzięki temu zorganizowano 65 obozów MDP, w których udział wzięło 3224 uczestników. W 2017 r. dotacja wyniosła ostatecznie 43 000 000 zł (kwota 40 000 000 zł została ujęta w tzw. ustawie modernizacyjnej). Warto odnotować, że w 2017 r. z tej puli wsparcie otrzymały tylko jednostki OSP niewłączone do KSRG⁵⁷.

W 2019 r. dotacja wyniosła 44 400 000 zł i została przeznaczona na jednostki OSP niewłączone do KSRG. W ramach zaplanowanej kwoty 3 mln zł przekazano

⁵⁵ Dz.U. z 2018 r., poz. 2057. Por. Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 czerwca 2016 r. do Kancelarii Prawnej „LexKała”, DOLiZK-OL-5501-92/2016.

⁵⁶ Zob. Zakres przedmiotowy dotacji umieszczony w załącznikach na końcu książki.

⁵⁷ Z. Krzemień, *Dotacje dla ochotniczych straży pożarnych*, „Przegląd Pożarniczy” 2018, nr 1, <https://www.ppoz.pl/index.php/sprawy-ochotnikow/1768-dotacje-dla-ochotniczych-strazy-pozarnych> [dostęp: 10.07.2018].

na dofinansowanie organizacji obozów Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, Turniejów Wiedzy Pożarniczej oraz zawodów sportowo-pożarniczych⁵⁸.

2.3.7. Historia i statystyka

Tabela 2. Kwoty dotacji z MSWiA dla ZOSP RP i OSP (w zł)

Rok	OSP ⁵⁹	ZOSP RP	Razem
2001	Brak danych (b.d.)	8 852 000*	(b.d.)
2002	(b.d.)	13 852 000*	(b.d.)
2003	(b.d.)	19 406 000*	(b.d.)
2004	(b.d.)	29 406 000*	(b.d.)
2005	(b.d.)	26 336 000*	(b.d.)
2006	(b.d.)	25 992 000*	(b.d.)
2007	(b.d.)	28 492 000*	(b.d.)
2008	(b.d.)	33 674 000*	(b.d.)
2009	(b.d.)	33 674 000*	(b.d.)
2010	(b.d.)	27 526 000*	(b.d.)
2011	(b.d.)	28 247 000	(b.d.)
2012	(b.d.)	28 247 000	(b.d.)
2013	(b.d.)	31 247 000	(b.d.)
2014	(b.d.)	32 500 000	(b.d.)
2015	(b.d.)	32 000 000	(b.d.)
2016	(b.d.)	36 000 000	(b.d.)
2017	–	–	39 000 000
2018	–	–	48 235 000 ⁶⁰
2019	–	–	44 400 000 ⁶¹ 39 000 000 ⁶²
2020	–	–	39 000 000 ⁶³

* W załączniku nr 2 w części 42, dziale 754, rozdziale 75412 wskazano ochotnicze straże pożarne.
Źródło: Na podstawie danych zawartych w ustawach budżetowych za kolejne lata.

⁵⁸ 44,4 mln dla OSP działających poza Krajowym Systemem Ratowniczo-Gaśniczym, www.gov.pl/web/mswia/444-mln-dla-osp-dzialajacych-pozza-krajowym-systemem-ratowniczo-gasnicyzm [dostęp: 20.08.2019].

⁵⁹ Do czasu zmiany zasad dystrybucji pieniądze przeznaczone dla OSP trafiały do jednostek OSP ze Związku Ochotniczych Straży Pożarnych, który dystrybuował te środki.

⁶⁰ Na stronie MSWiA podana została inna kwota, www.bip.mswia.gov.pl/bip/komunikaty/25522,Informacja-w-sprawie-trybu-i-zasad-udzielania-dotacji-dla-jednostek-Ochotniczych.html [dostęp: 11.07.2018].

⁶¹ Informacja ze strony MSWiA: www.gov.pl/web/mswia/444-mln-dla-osp-dzialajacych-pozza-krajowym-systemem-ratowniczo-gasnicyzm [dostęp: 23.09.2019].

⁶² Kwota wskazana w uchwalonej przez Sejm i podpisanej przez Prezydenta ustawie budżetowej.

⁶³ Kwota wskazana w projekcie ustawy budżetowej na 2020 r.

„Dokonana w latach 2016–2017 zmiana systemu finansowania OSP spowodowała skupienie rozdziału tych środków w rękach jednego podmiotu – Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej. Wcześniej rozdział tych środków odbywał się dwutorowo: poprzez ZOSP i PSP, przy braku odpowiedniej współpracy między tymi podmiotami. Zmiana systemu wyeliminowała praktykę uzależniania dofinansowania jednostek OSP środkami otrzymanymi z dotacji MSWiA i z zakładów ubezpieczeń od dokonania zakupów sprzętu ratowniczo-gaśniczego i umundurowania w punktach handlowych ZOSP. Mechanizm ten ograniczał konkurencyjność i mógł powodować realny konflikt interesów”⁶⁴.

2.4. Fundusz Sprawiedliwości

2.4.1. Podstawy prawne

Pomoc finansowa ochotniczym strażom pożarnym w ramach Funduszu Sprawiedliwości była realizowana w roku 2018. Program ten nie był kontynuowany w roku 2019, niewykluczone jednak, że w kolejnych latach program ten zostanie powtórzony.

Zgodnie z art. 43 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy⁶⁵ utworzono Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, zwany dalej „Funduszem”. Fundusz powszechnie określany jest jako „Fundusz Sprawiedliwości”. Fundusz jest państwowym funduszem celowym ukierunkowanym na pomoc pokrzywdzonym i świadkom, przeciwdziałanie przestępczości oraz pomoc postpenitencjarną, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości, zwany dalej „dysponentem Funduszu”.

Przychodami Funduszu są środki pieniężne pochodzące z: 1) orzeczonych przez sądy nawiązek oraz świadczeń pieniężnych, 2) potrąceń w wysokości 7% wynagrodzenia przysługującego za pracę skazanych, 3) wykonania kar dyscyplinarnych, 4) spadków, zapisów i darowizn, 5) dotacji, zbiórek i innych źródeł.

Środki Funduszu są przeznaczone m.in. na pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, zwłaszcza pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną, udzielaną przez jednostki

⁶⁴ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 10–11 [dostęp: 3.09.2019].

⁶⁵ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 676 z późn. zm.

niezaliczane do sektora finansów publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia, fundacje, organizacje i instytucje.

2.4.2. Termin dystrybucji

Program finansowania odbywał się w cyklu rocznym. Na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości 31 stycznia 2018 r. ogłoszono terminarz naborów wniosków⁶⁶, zgodnie z którym nabory były prowadzone w następujących terminach:

- Podkarpackie – 2 lutego 2018 r.
- Świętokrzyskie – 19 lutego 2018 r.
- Dolnośląskie – 5 marca 2018 r.
- Śląskie – 19 marca 2018 r.
- Opolskie – 3 kwietnia 2018 r.
- Łódzkie – 16 kwietnia 2018 r.
- Pomorskie – 7 maja 2018 r.
- Kujawsko-pomorskie – 21 maja 2018 r.
- Zachodniopomorskie – 11 czerwca 2018 r.
- Lubelskie – 25 czerwca 2018 r.
- Mazowieckie – 9 lipca 2018 r.
- Warmińsko-mazurskie – 23 lipca 2018 r.
- Wielkopolskie – 6 sierpnia 2018 r.
- Podlaskie – 21 sierpnia 2018 r.
- Lubuskie – 3 września 2018 r.

Po dokonaniu naboru w danym województwie i przyznaniu środków dokonywano ogłoszenia na stronach Ministerstwa Sprawiedliwości o tym, którym gminom przyznano dofinansowania⁶⁷. Następnie w późniejszych terminach zgodnie z procedurą środki te były przekazywane do gmin i ochotniczych straży pożarnych do końca 2018 r.

2.4.3. Procedura dystrybucji

W 2018 r. Ministerstwo Sprawiedliwości uruchomiło ogólnopolski program wsparcia ochotniczych straży pożarnych ze środków Funduszu Sprawiedliwo-

⁶⁶ Zob. www.bip.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/fundusz-sprawiedliwosci/wsparcie-dla-osp/news,10737,pomad-100-mln-zl-z-funduszu-sprawiedliwosci-na.html [dostęp: 30.01.2019].

⁶⁷ Przykładowo: Ogłoszenie dotyczące województwa mazowieckiego: www.bip.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/fundusz-sprawiedliwosci/wsparcie-dla-osp/news,11314,nabor-wnioskow-na-dotacje-z-funduszu.html [dostęp: 30.01.2019].

ści⁶⁸. Celem programu było wyposażenie OSP w zestawy medyczne i defibrylatory. Pilotaż był prowadzony na terenie województwa małopolskiego. Kolejne etapy były realizowane w kolejnych województwach, gdzie ogłaszane były nabory wniosków. Ministerstwo Sprawiedliwości przeznaczyło na ten cel 100 000 000 zł.

Zgodnie z przygotowanym w Ministerstwie Sprawiedliwości programem o wsparcie ubiegały się – w ramach ogłaszanych w kolejnych województwach naborach wniosków – gminy i miasta na prawach powiatu z całego kraju. Za ich pośrednictwem sprzęt ratowniczy trafiał do poszczególnych jednostek OSP. Wnioski składano na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości w zakresie Programu I, Priorytetu IIIB: Wsparcie i rozwój systemu instytucjonalnego pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom oraz realizacja przez jednostki sektora finansów publicznych zadań ustawowych związanych z ochroną interesów osób pokrzywdzonych przestępstwem i świadków oraz likwidacją skutków pokrzywdzenia przestępstwem – na rok 2018, w zakresie nabycia wyposażenia i urządzeń ratownictwa, niezbędnych do udzielenia pomocy poszkodowanym bezpośrednio na miejscu popełnienia przestępstwa. Dysponent Funduszu umożliwiał zadawanie pytań dotyczących ogłoszonego naboru wniosków za pośrednictwem adresu e-mail: funduszsprawiedliwosci@ms.gov.pl www.bip.ms.gov.pl⁶⁹. Aby złożyć wniosek w wersji elektronicznej, należało skorzystać z serwisu Witkac⁷⁰. Na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości zamieszano przy każdym ogłoszeniu o naborze instrukcję składania wniosków, plik z pytaniami i odpowiedziami, instrukcję „witkac – krok po kroku”.

28 marca 2018 r. w Ministerstwie Sprawiedliwości została podpisana umowa pomiędzy Ministerstwem Sprawiedliwości a Państwową Strażą Pożarną o współpracy przy realizacji ogólnopolskiego programu pomocy dla Ochotniczych Straży Pożarnych. Tekst porozumienia został opublikowany na stronie Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej. Zgodnie z § 2 pkt 1 tej umowy KG PSP przygotował wykaz sprzętu, o który można było wnioskować w ramach tych środków⁷¹.

⁶⁸ Więcej na ten temat zob. www.ms.gov.pl/pl/informacje/news,10358,ponad-100-mln-zl-z-funduszu-sprawiedliwosci-na.html [dostęp: 9.07.2018].

⁶⁹ Informacje ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości: www.bip.ms.gov.pl [dostęp: 5.07.2018].

⁷⁰ Zob. www.witkac.pl [dostęp: 5.07.2018].

⁷¹ Zob. www.straz.gov.pl/aktualnosci/lista_aktualnosci/Porozumienie-o-wspolpracy-pomiedzy-Ministrem-Sprawiedliwosci-a-Komendantem-Glownym-PSP-w-sprawie-Funduszu-Sprawiedliwosci/ /idn:36564 [dostęp: 16.07.2018].

We wniosku należało obligatoryjnie wskazać, dla której ochotniczej straży pożarnej będzie zakupiony i przekazany sprzęt wskazany w kosztorysie. Do wniosku należało obligatoryjnie załączyć opinię powiatowego/miejskiego Komendanta Państwowej Straży Pożarnej potwierdzającą zasadność zakupu sprzętów wskazanych w treści wniosku wobec poszczególnych ochotniczych straży pożarnych z terenu realizacji zadania.

2.4.4. Zakres finansowania

Ministerstwo Sprawiedliwości samodzielnie ustaliło zakres finansowania i cel przeznaczenia środków z tego źródła. W tym zakresie wskazało listę sprzętu, z której można było wskazywać sprzęt do zakupu. Lista ta obejmowała następujący sprzęt:

Zadanie 1 – Zestaw ratownictwa medycznego R1:

- Zakup torby ratowniczej – sprzęt ten jest już wpisany w kosztorysie,
- Nosze typu deska,
- Szyny typu Kramera.

Zadanie 2 – Automatyczny Defibrylator Zewnętrzny (AED):

- Zakup defibrylatora

Zadanie 3 – Zestaw ratownictwa technicznego, z wyłączeniem pojazdów:

- Rozpieracz ramieniowy z akcesoriami,
- Hydrauliczne nożyce do cięcia,
- Nożyce hydrauliczne do cięcia pedałów,
- Cylindry rozpirające z zestawem końcówek wymiennych o różnych długościach,
- Agregat zasilający do narzędzi hydraulicznych o modelu pracy min. ATO,
- Zestaw węży hydraulicznych o długości min. 5 m,
- Wysokociśnieniowe poduszki pneumatyczne do podnoszenia o nośności od 50 kN do 300 kN,
- Osprzęt do zasilania z butli sprężonego powietrza wysokociśnieniowych poduszek pneumatycznych,
- Butla na sprężone powietrze do poduszek pneumatycznych o pojemności min. 6 l,
- Zbijak do szyb hartowanych,
- Piła ratownicza do szyb klejonych,
- Nóż do pasów bezpieczeństwa,
- Zabezpieczenie poduszki powietrznej kierowcy i pasażera,
- Osłona zabezpieczającego uszkodzanego,
- Zestaw pokrowców ochronnych na ostre krawędzie,
- Zestaw uniwersalnych podpór i klinów do stabilizacji pojazdów,

- Plandeka wielofunkcyjna do rozłożenia na ziemi narzędzi,
- Pilarka do drewna,
- Detektor napięcia,
- Detektor wielogazowy lub jednogazowy (min. Tlen, CO, LEL),
- Agregat prądotwórczy,
- Przenośny zestaw oświetleniowy,
- Sprzęt do oznakowania terenu akcji,
- Bosak dielektryczny,
- Latarka akumulatorowa,
- Parawan do osłony miejsca wypadku i zasłaniania ofiar wypadków⁷².

2.5. Odszkodowania z tytułu szkody w mieniu

2.5.1. Rodzaj świadczenia

Strażakowi jednostki ochrony przeciwpożarowej, a także członkowi ochotniczej straży pożarnej, zwanemu dalej „osobą poszkodowaną”, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, przysługuje m.in. odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu⁷³. Członkom rodziny osoby poszkodowanej, która zmarła wskutek okoliczności związanych z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, przysługuje m.in. odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

Świadczenie to ma charakter odszkodowawczy. Stanowi rekompensatę za szkodę, jaka powstała w mieniu członka ochotniczej straży pożarnej.

2.5.2. Podstawy prawne

Odszkodowania te są wypłacane na podstawie ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich ro-

⁷² Lista zakupów publikowana była w artykułach D.P. Kały, *Prawie 5 mln zł dla warmińsko-mazurskich OSP z Funduszu Sprawiedliwości; 10 milionów z Funduszu Sprawiedliwości dla OSP z Wielkopolski*, www.lexfire.pl [dostęp: 7.02.2019].

⁷³ Zagadnienie zostało wstępnie omówione w publikacjach: D.P. Kała, *Odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu*, „Strażak” 2013, nr 1, s. 50–51; D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, tom 1, Gdańsk 2012, s. 93–98.

dzin⁷⁴, ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą⁷⁵, ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego⁷⁶, ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁷⁷, rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków w Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej i Służbie Ochrony Państwa⁷⁸.

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie jest tutaj samodzielną podstawą prawną. Z jednej strony odsyła do rozporządzenia wykonawczego, które w dalszej kolejności odsyła do regulacji kodeksu postępowania cywilnego. Z drugiej strony odsyła do ustawy o świadczeniach odszkodowawczych, którą generalnie stosuje się do służb mundurowych, takich jak funkcjonariusze Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Celno-Skarbowej. Ustawa ta z kolei odsyła w dalszej kolejności do kodeksu postępowania administracyjnego.

Odesłania zawarte w ustawie o ochronie przeciwpożarowej nie są do końca precyzyjne. Ustawa wprost odsyła do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin, które stanowi akt wykonawczy do ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Akty te są więc ze sobą związane hierarchicznie, a rozporządzenie stanowi uszczegółowienie norm zawartych w ustawie. Odesłanie do ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą jest już mniej precyzyjne, bowiem ustawodawca wskazuje jedynie, że odszkodowanie ustala się i wypłaca na podstawie przepisów tejże ustawy. Ustawodawca nie wskazuje

⁷⁴ Dz.U. z 2004 r. Nr 1, poz. 6 – dalej jako r.ś.o.

⁷⁵ Tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r., poz. 1448 – dalej jako u.ś.o.ś.

⁷⁶ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1460 z późn. zm.

⁷⁷ Tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 256.

⁷⁸ Dz.U. z 2019 r., poz. 895 – dalej jako r.w.PSP. Termin wejścia w życie tych przepisów określił art. 46 pkt 3 przepisów wprowadzających ustawę o Straży Marszałkowskiej z dnia 26 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 730).

więc, czy ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych ma zastosowanie wprost, czy przez analogię, czy stosuje się ją odpowiednio oraz w jakim ewentualnie zakresie należy zastosować tą ustawę.

W przypadku kolizji norm zawartych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. oraz w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych pierwszeństwo należy przyznać normom z rozporządzenia jako normom wprost związanym z ustawą o ochronie przeciwpożarowej.

2.5.3. Termin złożenia wniosku o odszkodowanie

Przepisy regulujące tą materię nie określają ani wprost, ani w sposób dorozumiany, w jakim terminie należy złożyć wniosek o wypłatę tego odszkodowania. Z § 2 r.ś.o. wynika jedynie, że podmiot ponoszący koszty funkcjonowania jednostki ochrony przeciwpożarowej wszczyna postępowanie z urzędu albo na wniosek osoby poszkodowanej, a w razie jej śmierci – na wniosek członków jej rodziny, w razie poniesienia szkody w mieniu w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach. Przepisy nie określają więc wprost, jaki termin na złożenie wniosku⁷⁹ ma osoba poszkodowana lub członkowie jej rodziny. W takim przypadku należałoby wskazywać, że wnioski takie należy składać niezwłocznie po zaistnieniu szkody.

2.5.4. Osoby uprawnione do złożenia wniosku i otrzymania świadczenia

Zgodnie z § 3 ust. 1 r.ś.o. w razie otrzymania wniosku osoby poszkodowanej lub członka jej rodziny właściwy podmiot niezwłocznie powołuje zespół powypadkowy w celu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku. Osoba poszkodowana, a w razie jej śmierci – członkowie rodziny osoby poszkodowanej: 1) małżonek, który w dniu śmierci osoby poszkodowanej nie pozostawał z nią w orzeczonej separacji, 2) dzieci, wnuki, rodzeństwo i rodzice, jeżeli w dniu śmierci osoby poszkodowanej spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej – mają prawo wglądu do akt sprawy oraz sporządzania z nich notatek i odpisów oraz kopii (§ 7 ust. 2 r.ś.o.).

Rozporządzenie nie wskazuje wprost, jakie osoby są uprawnione do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania i otrzymania świadczenia, co skutkuje później wypłatą odszkodowania dla tych osób. Jeżeli chodzi o osobę poszkodowaną,

⁷⁹ Zobacz wzór wniosku o wypłatę odszkodowania w rozdziale Wzory.

to nie ma wątpliwości, że jest ona uprawniona do złożenia takiego wniosku i otrzymania świadczenia. Przepisy wskazują także na członków rodziny, bez jednoznacznego wskazania, o jakich członków rodziny chodzi w przypadku prawa złożenia wniosków. Zgodnie z regułą wnioskowania prawniczego *a maiori ad minus*⁸⁰ należy uznać, że do członków rodziny uprawnionych do złożenia wniosków zalicza się: 1) małżonka, który w dniu śmierci osoby poszkodowanej nie pozostawał z nią w orzeczonej separacji, 2) dzieci, wnuki, rodzeństwo i rodzice, jeżeli w dniu śmierci osoby poszkodowanej spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej. Skoro bowiem osobom tym przysługuje prawo wglądu do akt, to tym bardziej przysługuje im prawo złożenia wniosku. Skoro ci członkowie rodziny poszkodowanego mają prawo złożyć wniosek i przeglądać akta, to ww. członków rodziny należy uznać za osoby uprawnione do otrzymania świadczenia.

Przepisy z zakresu ochrony przeciwpożarowej nie określają, w jakich proporcjach należy wypłacić członkom rodziny osoby poszkodowanej świadczenie odszkodowawcze w przypadku śmierci osoby poszkodowanej i w jakiej kolejności nabywają oni to świadczenie. Należy uznać, że w tym przypadku działają zasady określone w prawie spadkowym związane z dziedziczeniem uprawnień po osobie zmarłej.

2.5.5. Przesłanki przyznania odszkodowania

Strażakowi jednostki ochrony przeciwpożarowej, a także członkowi ochotniczej straży pożarnej, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, przysługuje m.in. odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu. Członkom rodziny osoby poszkodowanej, która zmarła wskutek okoliczności związanych z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, przysługuje m.in. odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu (art. 26 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 u.ppoż.).

Osobie poszkodowanej, której świadczenie odszkodowawcze przysługuje także z tytułu stosunku pracy lub służby albo ubezpieczenia społecznego lub majątkowego, przyznaje się jedno świadczenie wybrane przez zainteresowanego (art. 26 ust. 8 u.ppoż.).

Osoba poszkodowana, aby móc wystąpić o odszkodowanie i ewentualnie je później otrzymać, musi spełnić łącznie następujące warunki:

1) być członkiem ochotniczej straży pożarnej (zgodnie ze statutem OSP)⁸¹,

⁸⁰ Wnioskowanie z większego na mniejsze (komu wolno więcej, temu tym bardziej wolno mniej).

⁸¹ Zgodnie ze statutem wzorcowym OSP aby stać się członkiem OSP, należy złożyć deklarację członkowską oraz zostać przyjętym uchwałą zarządu.

- 2) brać udział w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach,
- 3) ponieść szkodę w mieniu w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

Członek rodziny osoby poszkodowanej musi dodatkowo wykazać, że jest uprawnionym do odszkodowania członkiem rodziny. Członek rodziny osoby poszkodowanej nabywa prawo do odszkodowania tylko w przypadku, gdy osoba poszkodowana zmarła wskutek okoliczności związanych z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach. Oczywiście sam zgon poszkodowanego nie uprawnia rodziny do odszkodowania. Osoba poszkodowana, nawet jeżeli ginie w związku z działaniami ratowniczymi lub ćwiczeniami, to zanim przystąpiła do tych działań lub ćwiczeń musiała być członkiem ochotniczej straży pożarnej, brać udział w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, ponieść szkodę w mieniu w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

Świadczenie odszkodowawcze nie przysługuje za szkody poniesione w trakcie zawodów pożarniczych.

Świadczenie odszkodowawcze nie przysługuje strażakowi lub członkom rodziny strażaka, jeżeli:

- 1) wyłączną przyczyną odniesienia szkody w mieniu w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach było udowodnione przez właściwy organ umyślne lub rażąco niedbałe działanie albo zaniechanie strażaka naruszające obowiązujące przepisy lub rozkazy, w przypadku gdy jego przełożeni zapewnili warunki odpowiadające tym przepisom i sprawowali we właściwy sposób nadzór nad ich przestrzeganiem, a strażak posiadał potrzebne umiejętności do wykonywania określonych czynności i był przeszkolony w zakresie tych przepisów;
- 2) do odniesienia szkody w mieniu w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach przyczyniło się zachowanie strażaka spowodowane stanem po spożyciu alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych substancji o podobnym działaniu;
- 3) szkoda w mieniu lub śmierć zostały spowodowane przez strażaka z winy umyślnej.

W przypadku podejrzenia, że do wypadku przyczyniło się zachowanie strażaka spowodowane stanem po spożyciu alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych substancji o podobnym działaniu strażak jest obowiązany poddać się odpowiednim badaniom w celu wyeliminowania takiego

podejrzenia. W przypadku odmowy poddania się badaniu świadczenia odszkodowawcze nie przysługują (art. 7 ust. 1–2 u.ś.o.s.).

2.5.6. Właściwość organu ustalającego i wypłacającego

Zgodnie z art. 26 ust. 6 u.ppoż. odszkodowania z tytułu szkody w mieniu przysługujące osobie poszkodowanej lub członkowi rodziny osoby poszkodowanej będącej członkiem OSP włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego ustala i wypłaca właściwy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej.

Właściwym komendantem wojewódzkim PSP będzie komendant PSP z tego województwa, na terenie którego doszło do szkody w mieniu, a nie z województwa, gdzie utworzony jest odwód operacyjny, w skład którego wchodzi jednostka OSP włączona do KSRG. Taka wykładnia odpowiadałaby właściwości miejscowej a nie administracyjnej szkody i harmonizowałaby z zasadą zwrotu kosztów wyrażoną w § 5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie terenu działania jednostek ochrony przeciwpożarowej, okoliczności i warunków udziału tych jednostek w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania oraz zakresu, szczegółowych warunków i trybu zwrotu poniesionych przez nie kosztów⁸².

2.5.7. Wszczęcie postępowania i zespół powypadkowy

Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, zwany dalej „właściwym podmiotem”, wszczyna postępowanie⁸³ z urzędu albo na wniosek osoby poszkodowanej, a w razie jej śmierci – na wniosek członków jej rodziny, w razie poniesienia szkody w mieniu w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

W razie otrzymania wniosku osoby poszkodowanej lub członka jej rodziny, właściwy podmiot niezwłocznie powołuje zespół powypadkowy, zwany dalej „zespołem”, w celu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku. Skład zespołu, w liczbie co najmniej 3 osób, ustala właściwy podmiot, który wyznacza także przewodniczącego zespołu. Jeżeli osobą poszkodowaną jest członek ochotniczej straży pożarnej, w skład zespołu wchodzi: prezes właściwej ochotniczej straży

⁸² Dz.U. z 1998 r. Nr 94, poz. 598 z późn. zm. Pogląd po raz pierwszy wyrażony w publikacji D.P. Kała, *Odszkodowania z tytułu szkody w mieniu*, „Strażak” 2013, nr 1, s. 50.

⁸³ Zobacz wzór postanowienia o wszczęciu postępowania odszkodowawczego i powołaniu zespołu powypadkowego zamieszczony w rozdziale Wzory.

pożarnej, gminny komendant ochrony przeciwpożarowej (jeżeli został powołany) oraz pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy właściwego terytorialnie urzędu gminy (miasta). W skład zespołu nie mogą wchodzić osoby zainteresowane wynikiem działania zespołu, zwłaszcza gdy może mieć to wpływ na ich odpowiedzialność lub uprawnienia.

2.5.8. Praca zespołu powypadkowego i protokół

Właściwy podmiot jest obowiązany zabezpieczyć miejsce wypadku w sposób wykluczający dostęp osób niepowołanych oraz uniemożliwić dokonanie jakichkolwiek zmian i przemieszczeń przedmiotów znajdujących się na miejscu wypadku⁸⁴.

Zadaniem zespołu jest ustalenie czasu, miejsca, okoliczności i przyczyn wypadku. W tym celu zespół może:

- 1) dokonać oględzin miejsca wypadku,
- 2) sporządzić szkice lub wykonać fotografie miejsca wypadku,
- 3) przeglądać dokumentację przeprowadzonej akcji ratowniczej lub ćwiczeń,
- 4) przesłuchać osobę poszkodowaną, jeżeli jej stan zdrowia na to pozwala,
- 5) przesłuchać świadków wypadku,
- 6) zasięgać opinii lekarza, w miarę możliwości sprawującego opiekę medyczną nad osobą poszkodowaną, oraz, w razie potrzeby, innych specjalistów,
- 7) przeglądać akta postępowania karnego na zasadach określonych w przepisach o postępowaniu karnym⁸⁵,
- 8) zbierać inne dowody dotyczące wypadku.

Zespół powypadkowy, ustalając okoliczności i przyczyny wypadku oraz związek wypadku ze służbą, uwzględni udokumentowane okoliczności i przyczyny wypadku oraz inne zebrane dowody mające związek z wypadkiem lub jego skutkami.

Zespół powypadkowy po ustaleniu, że wyłączną przyczyną wypadku było umyślne lub rażąco niedbałe działanie albo zaniechanie funkcjonariusza, który uległ wypadkowi, naruszające obowiązujące przepisy lub pozostające w sprzecz-

⁸⁴ Zagadnienie pracy zespołu powypadkowego zostało już omówione w publikacji D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, tom 1, Gdańsk 2012, s. 93–98.

⁸⁵ Chodzi tutaj o ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 30).

ności z rozkazami, wykazuje wyłączny związek tego działania albo zaniechania funkcjonariusza, który uległ wypadkowi, z powstaniem wypadku, oraz wskazuje:

- 1) przepis, który został przez funkcjonariusza, który uległ wypadkowi, naruszony, lub rozkaz, który nie został przez niego wykonany,
- 2) czy i w jaki sposób przełożeni funkcjonariusza, który uległ wypadkowi, zapewnili warunki do stosowania przepisów lub wykonywania rozkazów, czy sprawowali właściwy nadzór nad przestrzeganiem przepisów lub wykonywaniem rozkazów, a także czy funkcjonariusz, który uległ wypadkowi, był przeszkolony w zakresie znajomości przepisów,
- 3) czy funkcjonariusz, który uległ wypadkowi, posiadał umiejętności potrzebne do wykonywania określonych czynności mających związek z wypadkiem.

Zespół powypadkowy po ustaleniu, że wyłączną przyczyną wypadku było zachowanie funkcjonariusza, który uległ wypadkowi, spowodowane jego stanem po spożyciu alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych substancji o podobnym działaniu albo że uraz lub śmierć funkcjonariusza, który uległ wypadkowi, zostały spowodowane przez niego umyślnie, wykazuje związek tego zachowania funkcjonariusza z powstaniem wypadku.

Zespół powypadkowy po ustaleniu, że wypadek nie pozostawał w związku z pełnieniem służby wykazuje brak przesłanek do wypłaty odszkodowania (§ 4 ust. 1–4 r.w.PSP).

Z oględzin miejsca wypadku oraz przesłuchania osoby poszkodowanej i świadków sporządza się protokoły. Wzory protokołów zostały zawarte w załącznikach do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków w Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej i Służbie Ochrony Państwa.

W razie poniesienia przez osobę poszkodowaną, w związku z jej udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, szkody w mieniu polegającej na utracie, całkowitym zniszczeniu lub uszkodzeniu tego mienia, zespół jest obowiązany ustalić:

- 1) rodzaj mienia,
- 2) czy mienie zostało utracone, całkowicie zniszczone, czy też uszkodzone i w jakim stopniu,
- 3) stan mienia przed i po zaistnieniu wypadku (stopień jego zużycia) oraz wartość szkody.

Po ustaleniu okoliczności i przyczyn wypadku zespół sporządza protokół powypadkowy najpóźniej w ciągu 14 dni od dnia powołania. Ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku w terminie późniejszym niż 14 dni, wskutek uzasadnionych przeszkód lub trudności, wymaga podania przyczyn tego opóźnienia w protokole powypadkowym.

Protokół powypadkowy⁸⁶ zawiera w szczególności:

- 1) stopień, imię i nazwisko osoby poszkodowanej,
- 2) datę i miejsce wypadku,
- 3) opis okoliczności i przyczyn wypadku,
- 4) opis doznanych przez osobę poszkodowaną obrażeń lub podanie faktu jej śmierci,
- 5) ustalenia o rodzaju mienia, czy mienie zostało utracone, całkowicie zniszczone, czy też uszkodzone i w jakim stopniu; stan mienia przed i po zaistnieniu wypadku (stopień jego zużycia) oraz wartość szkody,
- 6) pouczenie o prawie zgłoszenia uwag i zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole,
- 7) podpisy członków zespołu.

Opis doznanego przez osobę poszkodowaną uszczerbku na zdrowiu wpisuje się do protokołu powypadkowego na podstawie dokumentacji lekarskiej lub opinii lekarza. Członek zespołu ma prawo złożyć do protokołu powypadkowego zdanie odrębne wraz z jego uzasadnieniem. W przypadku rozbieżności zdań członków zespołu o treści protokołu powypadkowego decyduje przewodniczący zespołu.

Zespół powypadkowy podejmuje rozstrzygnięcia w drodze uzgodnienia stanowisk. W przypadku niezgodności stanowisk członków zespołu powypadkowego co do okoliczności lub przyczyn wypadku oraz jego związku ze służbą w protokole powypadkowym zamieszcza się stanowisko większości członków zespołu. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego (§ 5 ust. 1 r.w.PSP).

Stwierdzenie w protokole powypadkowym, że doznany przez osobę poszkodowaną uszczerbek na zdrowiu lub jej śmierć albo powstanie szkody w mieniu nie ma związku z udziałem w akcji ratowniczej lub ćwiczeniach albo że zachodzą okoliczności, które mogą mieć wpływ na prawo osoby poszkodowanej do

⁸⁶ Zobacz wzór protokołu powypadkowego w rozdziale Wzory.

odszkodowania, wymaga szczegółowego uzasadnienia i wskazania dowodów stanowiących podstawę takiego stwierdzenia.

Osoba poszkodowana, a w razie jej śmierci członkowie rodziny osoby poszkodowanej, tj.:

- 1) małżonek, który w dniu śmierci osoby poszkodowanej nie pozostawał z nią w orzeczonej separacji,
 - 2) dzieci, wnuki, rodzeństwo i rodzice, jeżeli w dniu śmierci osoby poszkodowanej spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej
- mają prawo wglądu do akt sprawy oraz sporządzania z nich notatek i odpisów oraz kopii.

Protokół powypadkowy sporządza się w niezbędnej liczbie egzemplarzy⁸⁷. Do protokołu powypadkowego dołącza się całość materiałów zebranych w toku postępowania, w szczególności protokoły przesłuchań, oświadczenia, opinie specjalistów, notatki, szkice, fotografie i protokoły oględzin miejsca wypadku, a także zdanie odrębne członka zespołu, jeżeli zostało zgłoszone.

Jeden egzemplarz protokołu powypadkowego doręcza się osobie poszkodowanej za pisemnym potwierdzeniem odbioru, a jeżeli poniosła ona śmierć – jej małżonkowi. W razie braku małżonka protokół powypadkowy doręcza się członkom rodziny osoby poszkodowanej (dzieci, wnuki, rodzeństwo i rodzice). Osoba poszkodowana, a w razie jej śmierci małżonek, który w dniu śmierci osoby poszkodowanej nie pozostawał z nią w orzeczonej separacji, dzieci, wnuki, rodzeństwo i rodzice, mogą zgłosić pisemne uwagi i zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole powypadkowym w ciągu 7 dni od dnia jego doręczenia.

Uwagi i zastrzeżenia do protokołu powypadkowego wnosi się do właściwego podmiotu za pośrednictwem przewodniczącego zespołu⁸⁸. Właściwy podmiot po rozpatrzeniu uwag i zastrzeżeń, jeżeli uzna, że okoliczności i przyczyny wypadku nie zostały dostatecznie wyjaśnione, może nakazać zespołowi przeprowadzenie dodatkowych ustaleń, wyznaczając w tym celu dodatkowy termin, nie dłuższy

⁸⁷ Nie mniejszej niż trzy egzemplarze – zob. § 7 ust. 1 r.w.PSP.

⁸⁸ Uwagi i zastrzeżenia do treści zawartych w protokole powypadkowym lub w wyciągu z protokołu powypadkowego zgłasza się w terminie 7 dni od dnia zapoznania się z protokołem powypadkowym albo wyciągiem z protokołu powypadkowego albo od dnia doręczenia protokołu powypadkowego lub wyciągu z protokołu powypadkowego. Uwagi i zastrzeżenia wnosi się w formie pisemnej w postaci papierowej do właściwego podmiotu za pośrednictwem przewodniczącego zespołu powypadkowego (§ 8 ust. 1 i 2 r.w.PSP).

jednak niż 7 dni. W razie braku uwag i zastrzeżeń do protokołu powypadkowego lub po przeprowadzeniu dodatkowych ustaleń, przewodniczący zespołu przekazuje protokół powypadkowy właściwemu podmiotowi.

Właściwy podmiot:

- 1) zatwierdza protokół powypadkowy albo
- 2) zwraca zespołowi powypadkowemu niezatwierdzony protokół powypadkowy w celu dokonania dodatkowych ustaleń, jeżeli uzna, że okoliczności i przyczyny wypadku nie zostały dostatecznie wyjaśnione, albo
- 3) zwraca zespołowi powypadkowemu niezatwierdzony protokół powypadkowy w celu wyjaśnienia treści i uzupełnienia tego protokołu przez zespół powypadkowy, jeżeli do jego treści zostały zgłoszone uwagi i zastrzeżenia.

Po dokonaniu dodatkowych ustaleń albo wyjaśnień i uzupełnień zespół powypadkowy:

- 1) w przypadku gdy w toku dodatkowych ustaleń wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności, sporządza nowy protokół powypadkowy, zapoznaje z nim funkcjonariusza, który uległ wypadkowi, albo uprawnionych członków rodziny i poucza ich o prawie zgłoszenia uwag i zastrzeżeń do jego treści oraz przedstawia go właściwemu podmiotowi albo
- 2) ponownie przedstawia właściwemu podmiotowi niezmieniony protokół powypadkowy wraz z pisemnym stanowiskiem zespołu odnośnie do zgłoszonych uwag i zastrzeżeń.

W przypadku powstania nowego protokołu powypadkowego przysługuje ponownie prawo zgłaszania uwag do jego treści. Jeżeli protokół nie zostanie zmieniony, właściwy podmiot zatwierdza go (art. 24 ust. 1–3 u.ś.o.s.).

Czynności korekty protokołu i jego zatwierdzenia dokonuje się w terminach określonych w § 10 ust. 1–3 r.w.PSP.

Właściwy podmiot bada i ocenia całokształt sprawy na podstawie wszystkich zebranych dowodów. W razie śmierci osoby poszkodowanej właściwy podmiot zwraca się do komisji lekarskiej, podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji⁸⁹, z wnioskiem o ustalenie, czy śmierć pozostaje w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

⁸⁹ Zob. ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 345 z późn. zm.).

Komendant przechowuje akta postępowania przez 20 lat od dnia poniesienia szkody w mieniu (art. 26 u.ś.o.s.).

Komendant prowadzi rejestr zdarzeń pozostających w związku z działaniami ratowniczymi lub ćwiczeniami. W rejestrze wpisuje się następujące dane:

- 1) imię i nazwisko strażaka, który poniósł szkodę,
- 2) miejsce i datę zdarzenia,
- 3) informacje dotyczące skutków zdarzenia dla strażaka, który poniósł szkodę,
- 4) datę sporządzenia protokołu powypadkowego,
- 5) stwierdzenie, że zdarzenie jest zdarzeniem pozostającym w związku z działaniami ratowniczymi i ćwiczeniami,
- 6) liczbę dni zwolnienia od zajęć służbowych,
- 7) inne informacje, niebędące danymi osobowymi, których zamieszczenie w rejestrze jest celowe, w tym wnioski i zalecenia profilaktyczne komisji powypadkowej (art. 27 ust. 1 i 2 u.ś.o.s.).

Wzór rejestru został zawarty w załącznikach do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków w Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej i Służbie Ochrony Państwa.

Zbiorcze zestawienie wypadków w danym roku kalendarzowym sporządza Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej i przekazuje odpowiednio Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji albo Ministrowi Finansów w terminie do końca marca następnego roku (art. 29 u.ś.o.s.).

2.5.9. Orzeczenie o odszkodowaniu i prawo odwołania

Orzeczenie wydaje się na podstawie protokołu powypadkowego, orzeczenia komisji lekarskiej, podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, odpisu aktu małżeństwa lub dokumentów urzędowych potwierdzających stopień pokrewieństwa z osobą poszkodowaną.

Jeżeli orzeczenie dotyczy wyłącznie odszkodowania z tytułu szkody w mieniu, komendant wojewódzki PSP wydaje orzeczenie w terminie 14 dni od dnia otrzymania protokołu powypadkowego.

Orzeczenie⁹⁰ zawiera w szczególności:

- 1) nazwę podmiotu wydającego orzeczenie,
- 2) datę wydania,
- 3) imię i nazwisko osoby poszkodowanej lub osób, których dotyczy,
- 4) podstawę prawną rozstrzygnięcia,
- 5) określenie wysokości:
 - a) jednorazowego odszkodowania pieniężnego i sposób obliczenia,
 - b) odszkodowania przysługującego każdemu z uprawnionych członków rodziny zmarłej osoby poszkodowanej,
 - c) jednorazowego odszkodowania pieniężnego z tytułu utraty, całkowitego zniszczenia lub uszkodzenia mienia,
- 6) uzasadnienie,
- 7) informację o prawie i terminie wniesienia żądania ponownego rozpatrzenia sprawy,
- 8) podpis osoby upoważnionej do wydania orzeczenia, z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego.

Jeżeli w związku z udziałem osoby poszkodowanej w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach jest prowadzone postępowanie karne, a wynik tego postępowania może mieć wpływ na uprawnienia osoby poszkodowanej lub członków jej rodziny do odszkodowania, właściwy podmiot może zawiesić⁹¹ wydanie orzeczenia do czasu zakończenia postępowania karnego, o czym powiadamia⁹² się osobę poszkodowaną.

Prawo do świadczeń odszkodowawczych i ich wysokość ustala się w drodze decyzji (art. 34 ust. 1 u.ś.o.s.). Decyzję w sprawie przyznania świadczeń odszkodowawczych wydaje się w terminie 30 dni od dnia wszczęcia postępowania (art. 37 ust. 1 u.ś.o.s.).

Osoba poszkodowana albo osoba, której dotyczy orzeczenie, może wystąpić w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia do właściwego podmiotu z wnioskiem⁹³ o ponowne rozpatrzenie sprawy. W następstwie ponownego rozpatrzenia sprawy właściwy podmiot:

- 1) utrzymuje w mocy dotychczasowe orzeczenie,
- 2) wydaje nowe orzeczenie, które nie może być mniej korzystne dla osoby, której dotyczy.

⁹⁰ Zobacz wzór orzeczenia w rozdziale Wzory.

⁹¹ Zobacz wzór postanowienia zamieszczony w rozdziale Wzory.

⁹² Zobacz wzór zawiadomienia zamieszczony w rozdziale Wzory.

⁹³ Zobacz wzór wniosku zamieszczony w rozdziale Wzory.

Osoba niezadowolona z orzeczenia o odszkodowaniu lub orzeczenia o ponownym rozpatrzeniu sprawy może dochodzić swych roszczeń w drodze właściwego postępowania cywilnego⁹⁴.

Odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych wnosi się na zasadach i w terminach określonych w przepisach ustawy Kodeks postępowania cywilnego. Odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych przysługuje także w razie niewydania decyzji w terminie 60 dni od dnia zgłoszenia wniosku o przyznanie świadczenia odszkodowawczego bądź powstania obowiązku wszczęcia postępowania z urzędu. Odwołanie można wnieść w każdym czasie po upływie tego terminu (art. 38 ust. 1 i 2 u.ś.o.s.).

2.5.10. Wysokość odszkodowania

Wysokość odszkodowania ustala się według następujących zasad:

- 1) w razie utraty lub całkowitego zniszczenia mienia odszkodowanie ustala się według ceny zakupu obowiązującej w czasie ustalania odszkodowania, z uwzględnieniem stopnia zużycia mienia;
- 2) w razie uszkodzenia mienia odszkodowanie stanowi równowartość przywrócenia go do stanu sprzed wypadku; jeżeli jednak stopień uszkodzenia jest znaczny albo koszty naprawy przekroczyłyby wartość uszkodzonego mienia, wypłaca się odszkodowanie w wysokości określonej w pkt 1.

Osobie poszkodowanej, której świadczenie odszkodowawcze z tytułu szkody w mieniu przysługuje także z tytułu stosunku pracy lub służby albo ubezpieczenia społecznego lub majątkowego, przyznaje się jedno świadczenie wybrane przez zainteresowanego.

Należy rozważyć możliwość zwiększenia wysokości świadczenia na podstawie art. 37 u.ś.o.s. wraz z prawem odwołania, o którym mowa w art. 38 ust. 3 u.ś.o.s.

2.6. Rekompensata za utratę zdrowia

2.6.1. Rodzaj świadczenia

Członkowi ochotniczej straży pożarnej, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku, za czas niezdolności do pracy, za który nie zachował prawa do wynagrodzenia albo nie otrzymał zasiłku chorobowego albo świadczenia rehabilita-

⁹⁴ Zob. D.P. Kała, *Pozew do sądu o odszkodowanie*, „Strażak” 2018, nr 11.

cyjnego na podstawie odrębnych przepisów, przysługuje, na jego wniosek, rekompensata pieniężna⁹⁵. W przypadku gdy członkowi ochotniczej straży pożarnej przysługiwałaby rekompensata przyznana w wysokości wyższej niż otrzymane wynagrodzenie albo otrzymany zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne, na jego wniosek, wypłaca się wyrównanie do wysokości rekompensaty.

Rekompensata jest świadczeniem pieniężnym, które ma stanowić wyrównanie straty finansowej, jaką ponosi strażak w związku z niezdolnością do pracy i brakiem innych świadczeń pieniężnych należnych mu z innych źródeł. W przypadku gdy strażak jednak otrzyma wynagrodzenie albo zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne, a wyliczona rekompensata byłaby wyższa od otrzymanych świadczeń, strażakowi należy się wyrównanie do wysokości rekompensaty. Wyrównanie do wysokości rekompensaty jest więc świadczeniem dodatkowym za okres niezdolności do pracy niezależnie od otrzymanego wynagrodzenia, zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego.

2.6.2. Podstawy prawne

Podstawę prawną stanowi tutaj ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej oraz rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy, tj. rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2015 r. w sprawie przyznawania rekompensaty pieniężnej albo wyrównania członkowi ochotniczej straży pożarnej⁹⁶, ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę⁹⁷, ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa⁹⁸.

2.6.3. Termin złożenia wniosku o świadczenie

Przepisy nie określają, w jakim terminie należy złożyć wniosek o wypłatę rekompensaty lub wyrównania do wysokości rekompensaty. Dopuszczalne jest złożenie wniosku bezpośrednio po zaistnieniu wypadku, który spowodował uszczer-

⁹⁵ Wstępnie zagadnienie rekompensaty omówiono w dwóch publikacjach: D.P. Kała, *Rekompensata za uszczerbek na zdrowiu*, „Strażak” 2016, nr 1, s. 52–53; D.P. Kała, *Procedura wypłaty rekompensaty za uszczerbek na zdrowiu*, „Strażak” 2016, nr 2, s. 56–57.

⁹⁶ Dz.U. z 2015 r., poz. 2348.

⁹⁷ Tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r., poz. 2177 z późn. zm.

⁹⁸ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 645 z późn. zm.

bek na zdrowiu, stanowiący jedną z przesłanek otrzymania rekompensaty lub wyrównania do wysokości rekompensaty. Przepisy nie nakazują oczekiwać ze złożeniem wniosku do chwili rozstrzygnięcia czy poszkodowanemu strażakowi przysługuje wynagrodzenie, zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne.

2.6.4. Osoby uprawnione do złożenia wniosku i otrzymania świadczenia

Rekompensata lub wyrównanie do rekompensaty w świetle art. 26a ust. 1 i 5 u.ppoż. przysługuje wyłącznie członkowi ochotniczej straży pożarnej. Członkostwo to powstaje zgodnie ze statutem danej OSP. Co do zasady zarząd OSP podejmuje uchwałę o przyjęciu w poczet danej OSP. Aby otrzymać rekompensatę lub wyrównanie do wysokości rekompensaty, członkiem OSP trzeba być w momencie zaistnienia wypadku uprawniającego do otrzymania tych świadczeń. Świadczenia te przysługują wyłącznie członkowi OSP w przeciwieństwie do innych świadczeń na podstawie ustawy o ochronie przeciwpożarowej, które przysługują także rodzinie członka OSP.

2.6.5. Przesłanki przyznania rekompensaty i wyrównania

W świetle art. 26a u.ppoż. aby otrzymać rekompensatę, należy łącznie spełnić następujące warunki:

- 1) członkostwo w ochotniczej straży pożarnej,
- 2) udział w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach⁹⁹,
- 3) uszczerbek na zdrowiu wskutek wypadku w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach,
- 4) okres niezdolności do pracy,
- 5) brak prawa do wynagrodzenia albo zasiłku chorobowego albo świadczenia rehabilitacyjnego za okres niezdolności do pracy,
- 6) złożenie wniosku o wypłatę przez członka OSP.

W przypadku wyrównania do wysokości rekompensaty przesłanki ulegają modyfikacji i należy łącznie spełnić następujące warunki:

- 1) członkostwo w ochotniczej straży pożarnej,
- 2) udział w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach¹⁰⁰,

⁹⁹ Rekompensata i wyrównanie do wysokości rekompensaty nie przysługują za uszczerbek w trakcie zawodów strażackich.

¹⁰⁰ Rekompensata i wyrównanie do wysokości rekompensaty nie przysługują za uszczerbek w trakcie zawodów strażackich.

- 3) uszczerbek na zdrowiu wskutek wypadku w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach,
- 4) okres niezdolności do pracy,
- 5) różnica między wysokością potencjalnej rekompensaty a wysokością otrzymanego wynagrodzenia albo zasiłku chorobowego albo świadczenia rehabilitacyjnego za okres niezdolności do pracy,
- 6) złożenie wniosku o wypłatę przez członka OSP.

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie definiuje pojęcia uszczerbku na życie, wypadku, niezdolności do pracy. W tym zakresie konieczna jest dodatkowa wykładnia prawa i sięgnięcie do innych przepisów prawa z zakresu ochrony przeciwpożarowej i przepisów związanych z świadczeniami związanymi z wypadkami regulowanymi przez inne przepisy polskiego systemu prawa.

Artykuł 26a u.ppoż. mówi o niezdolności do pracy, nie dokonując jej gradacji i różnicowania. Wynika więc z tego, że rekompensata lub wyrównanie do wysokości rekompensaty należy się za całkowitą niezdolność do pracy, ale także za częściową niezdolność do pracy.

2.6.6. Właściwość organu ustalającego i wypłacającego

Rekompensatę przysługującą członkowi ochotniczej straży pożarnej włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego ustala i wypłaca właściwy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej.

Właściwym komendantem wojewódzkim PSP będzie komendant PSP z tego województwa, na terenie którego miało miejsce działanie ratownicze lub ćwiczenia, w których strażak ochotnik doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku, a nie z województwa, gdzie utworzony jest odwód operacyjny, w skład którego wchodzi jednostka OSP włączona do KSRG. Taka wykładnia odpowiadałaby właściwości miejscowej, a nie administracyjnej szkody i harmonizowałaby z zasadą zwrotu kosztów wyrażoną w § 5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie terenu działania jednostek ochrony przeciwpożarowej, okoliczności i warunków udziału tych jednostek w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania oraz zakresu, szczegółowych warunków i trybu zwrotu poniesionych przez nie kosztów¹⁰¹.

¹⁰¹ Dz.U. z 1998 r. Nr 94, poz. 598 z późn. zm. Pogląd po raz pierwszy wyrażony w publikacji D.P. Kała, *Odszkodowania z tytułu szkody w mieniu*, „Strażak” 2013, nr 1, s. 50.

2.6.7. Wszczęcie postępowania i zespół powypadkowy

Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, w przypadku członka ochotniczej straży pożarnej włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, zwany dalej „właściwym podmiotem”, po otrzymaniu wniosku, powołuje niezwłocznie zespół w celu ustalenia prawa do rekompensaty albo wyrównania. Komendant powołuje zespół w liczbie co najmniej 3 osób oraz wyznacza przewodniczącego zespołu.

W skład zespołu powołanego przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej wchodzi wyznaczeni pracownicy lub funkcjonariusze komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej, w tym właściwi w sprawach bezpieczeństwa i higieny pracy. W skład zespołu może wchodzić komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej właściwy ze względu na teren działania ochotniczej straży pożarnej lub wyznaczony przez niego funkcjonariusz.

Z przepisów jednoznacznie wynika, że wszczęcie odbywa się po złożeniu wniosku o wypłatę przez uprawnionego strażaka. Postępowanie o wypłatę nie zostanie więc wszczęte z urzędu, z inicjatywy organu wypłacającego.

Wzór wniosku o ustalenie prawa do rekompensaty albo wyrównania dla członka ochotniczej straży pożarnej włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia¹⁰².

2.6.8. Tryb wypłaty rekompensaty

Rozporządzenie¹⁰³ określa:

- 1) tryb przyznawania członkowi ochotniczej straży pożarnej, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku, za czas niezdolności do pracy, za który nie zachował prawa do wynagrodzenia albo nie otrzymał zasiłku chorobowego albo świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie odrębnych przepisów:
 - a) rekompensaty pieniężnej, zwanej dalej „rekompensatą”,
 - b) wyrównania otrzymanego wynagrodzenia albo zasiłku chorobowego albo świadczenia rehabilitacyjnego do wysokości rekompensaty, zwanego dalej „wyrównaniem”;

¹⁰² Zobacz wzór wniosku w rozdziale Wzory.

¹⁰³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2015 r. w sprawie przyznawania rekompensaty pieniężnej albo wyrównania członkowi ochotniczej straży pożarnej (Dz.U. z 2015 r., poz. 2348).

- 2) wzór wniosków o ustalenie prawa do rekompensaty albo wyrównania oraz dokumenty stanowiące podstawę do ich ustalenia i wypłaty.

Zespół sporządza protokół najpóźniej w terminie 14 dni od dnia jego powołania. Sporządzenie protokołu w terminie późniejszym niż 14 dni wskutek uzasadnionych przeszkód lub trudności wymaga podania w protokole przyczyn takiego opóźnienia.

Protokół zawiera w szczególności:

- 1) imię i nazwisko wnioskodawcy,
- 2) nazwę jednostki ochotniczej straży pożarnej, której wnioskodawca jest członkiem, wraz ze wskazaniem, czy jednostka jest włączona czy niewłączona do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
- 3) datę i miejsce wypadku,
- 4) opis okoliczności i przyczyn wypadku ustalonych w protokole powypadkowym przewidzianym w przepisach wydanych na podstawie art. 26 ust. 9 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej oraz dokumenty i meldunki sporządzone w związku z prowadzonymi działaniami ratowniczymi lub ćwiczeniami,
- 5) rozstrzygnięcie w zakresie ustalenia prawa do rekompensaty albo wyrównania oraz określenie ich wysokości,
- 6) uzasadnienie w przypadku odmowy przyznania rekompensaty albo wyrównania,
- 7) podpisy członków zespołu.

Wzór protokołu jest określony w załączniku nr 3¹⁰⁴ do ww. rozporządzenia. W przypadku powzięcia przez członków zespołu wątpliwości co do danych zawartych we wniosku zespół może zażądać od wnioskodawcy dodatkowych wyjaśnień albo dokumentów potwierdzających zasadność wypłaty rekompensaty albo wyrównania. W takim przypadku termin 14 dni na sporządzenie protokołu liczy się od dnia dostarczenia tych wyjaśnień lub dokumentów.

Stwierdzenie w protokole, że niezdolność do pracy osoby poszkodowanej nie ma związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach albo że zachodzą okoliczności, które mogą mieć wpływ na odmowę przyznania osobie poszkodowanej prawa do rekompensaty albo wyrównania, wymaga szczegółowego uzasadnienia.

Protokół zatwierdza właściwy podmiot. Zatwierdzony protokół, który ustala prawo do rekompensaty albo wyrównania, stanowi podstawę do wypłaty tej

¹⁰⁴ Zobacz wzór załączony w rozdziale Wzory.

rekompensaty albo wyrównania. Protokół sporządza się w trzech egzemplarzach. Do protokołu dołącza się całość materiałów zebranych w toku postępowania. Jeden egzemplarz protokołu doręcza się osobie poszkodowanej za pisemnym potwierdzeniem odbioru.

Dokumentami, które stanowią podstawę do ustalenia i wypłaty:

1) rekompensaty są:

- a) wniosek, o którym mowa w art. 26a ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej,
- b) protokół powypadkowy,
- c) zaświadczenie lekarskie lub dokumentacja medyczna potwierdzająca okres niezdolności do pracy lub ich kopie poświadczone za zgodność z oryginałem, przedłożone przez wnioskodawcę,
- d) protokół zespołu zatwierdzony przez właściwy podmiot;

2) wyrównania są:

- a) wniosek, o którym mowa w art. 26a ust. 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej,
- b) dokumenty wymienione w pkt 1 lit. b–d, tj. protokół powypadkowy, zaświadczenie lekarskie lub dokumentacja medyczna potwierdzająca okres niezdolności do pracy lub ich kopie poświadczone za zgodność z oryginałem, przedłożone przez wnioskodawcę, protokół zespołu zatwierdzony przez właściwy podmiot,
- c) zaświadczenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych albo Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o wysokości wypłaconego zasiłku chorobowego albo świadczenia rehabilitacyjnego lub zaświadczenie pracodawcy o wysokości utraconego wynagrodzenia za okres niezdolności do pracy.

2.6.9. Wysokość rekompensaty i wyrównania

Rekompensata przysługuje za każdy dzień niezdolności do pracy w wysokości 1/30 minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

W przypadku gdy członkowi ochotniczej straży pożarnej przysługiwałaby rekompensata przyznana w wysokości wyższej niż otrzymane wynagrodzenie albo otrzymany zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne, na jego wniosek wypłaca się wyrównanie do wysokości rekompensaty.

Rekompensata wypłacana jest za okres niezdolności do pracy, lecz nie dłużej niż przez okres łącznego pobierania zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilita-

cyjnego na podstawie przepisów ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

2.6.10. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy

Wnioskodawca może wystąpić do właściwego podmiotu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy w terminie 30 dni od dnia doręczenia protokołu. W wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy właściwy podmiot:

- 1) utrzymuje w mocy rozstrzygnięcie zawarte w protokole,
- 2) zmienia rozstrzygnięcie zawarte w protokole, z tym że nie może ono być mniej korzystne dla wnioskodawcy.

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej oraz rozporządzenie wykonawcze w zakresie rekompensaty nie kreują wprost środka odwoławczego do sądu powszechnego lub administracyjnego w zakresie prawa do rekompensaty lub wyrównania do wysokości rekompensaty.

2.6.11. Podatek od rekompensaty

W przypadku przychodów członków Ochotniczych Straży Pożarnych z tytułu uczestnictwa w szkoleniach lub akcjach ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych przewiduje zwolnienie przedmiotowe. Należy zatem uznać, że obejmuje ono swoim zakresem również rekompensaty pieniężne i wyrównania, o których mowa w art. 26a ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Wartość rekompensaty pieniężnej i wyrównania dla członka OSP na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 44 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych jest zwolniona z opodatkowania, zatem na komendzie Państwowej Straży Pożarnej nie ciąży obowiązek wystawienia informacji PIT-8C¹⁰⁵.

2.7. Przekazywanie sprzętu¹⁰⁶

Zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej Państwowa Straż Pożarna jest obowiązana do przekazywania nieodpłatnie technicznie sprawnego,

¹⁰⁵ Interpretacja indywidualna z dnia 18 października 2017 r., 0112-KDIL3-1.4011.261.2017.1.IM, www.interpretacje-podatkowe.org.pl. Pogląd prawny w tym zakresie po raz pierwszy opublikowano: D.P. Kała, *Rekompensata dla członka OSP a podatek dochodowy*, www.lexfire.pl [dostęp: 8.01.2018].

¹⁰⁶ Treści zamieszczone w tym punkcie po raz pierwszy i kompleksowo opublikowano w artykule D.P. Kała, *Przekazywanie sprzętu ochotniczym strażom pożarnym*, „Strażak” 2017, nr 10, s. 56–57.

zbędnego sprzętu i urządzeń ochotniczym strażom pożarnym, po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Dopuszczalne jest przekazywanie sprzętu przez wszystkie jednostki organizacyjne PSP wymienione w art. 8 ust. 1 pkt 1–6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej¹⁰⁷, w tym w szczególności przez komendy powiatowe i wojewódzkie PSP.

W świetle art. 31 ust. 1 u.ppoż. Państwowa Straż Pożarna ma obowiązek przekazywać sprzęt OSP, ale OSP nie ma obowiązku go przyjąć. Przyjęcie sprzętu zależne jest od tego, czy OSP go potrzebuje i czy będzie posiadać środki finansowe na jego utrzymanie.

PSP może przekazywać OSP sprzęt i urządzenia nie tylko potrzebne do działań ratowniczych. Mogą więc być przekazywane np. urządzenia biurowe i sprzęt AGD. Komenda Główna PSP zamieszcza na swojej stronie internetowej wykaz sprzętu do przekazania¹⁰⁸. Podobne wykazy znajdują się na stronach internetowych komend Państwowej Straży Pożarnej¹⁰⁹.

Wydanie pisemnej opinii przez zarząd wojewódzki ZOSP, na terenie którego znajduje się dana OSP będąca beneficjentem sprzętu, jest obligatoryjne, ale sama opinia nie wiąże organów PSP w zakresie przekazania sprzętu i urządzeń.

Zasadne jest, aby jednostka przekazująca i przyjmująca znajdowały się w jednym powiecie lub województwie, ale prawo nie ogranicza przekazywania sprzętu pomiędzy jednostkami z różnych województw.

Przekazanie ma charakter bezzwrotny i na własność. Przekazanie nie kwalifikuje się jako czynność sprzedaży lub darowizny. Otrzymany w ten sposób sprzęt jednostka OSP może dalej zbywać. Koniecznym elementem przekazania jest sporządzenie protokołu zdawczo-odbiorczego¹¹⁰.

¹⁰⁷ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1499 z późn. zm. – dalej jako u.PSP.

¹⁰⁸ Zob. www.kgsp.bip.gov.pl/fobjects/details/286218/wykaz-zbednych-skladnikow-rzeczowych-ma-jaktku-zakwalifikowanych-do-przekazania-jednostkom-ochrony-przeciwpozarowej-xls.html [dostęp: 5.03.2019].

¹⁰⁹ Zob. www.kmpsp.lublin.pl/start/146-skladniki.html [5.03.2019 r.], www.straz.lbl.pl/data/Li-kwidacja%202015.pdf [dostęp: 5.03.2019].

¹¹⁰ Zobacz wzór protokołu zamieszczony w rozdziale Wzory.

Sprzęt transportowy niezagospodarowany w jednostkach PSP można przekazać do jednostek OSP. Przepisy art. 31 ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz § 35 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio (§ 36 Zarządzenia Nr 1 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 24 stycznia 2020 r. w sprawie gospodarki transportowej w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej¹¹¹).

Czynność przekazania sprzętu i urządzeń nie jest opodatkowana podatkiem od czynności cywilnoprawnych w rozumieniu ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych¹¹² ani podatkiem od darowizny w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn¹¹³. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 4d ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych¹¹⁴ wolne od podatku są dochody jednostek organizacyjnych Ochotniczej Straży Pożarnej w części przeznaczony na cele statutowe.

2.8. Szkolenie członków OSP

Zgodnie z art. 35 ust. 1–3 u.ppoz. szkolenie członków ochotniczej straży pożarnej uprawniające do udziału w działaniach ratowniczych¹¹⁵ prowadzi nieodpłatnie Państwowa Straż Pożarna. Szkolenia te odbywają się niecyklicznie i uwarunkowane są limitami miejsc¹¹⁶. Informacje o terminach szkoleń i limitach miejsc są ogłaszane na stronach komend powiatowych Państwowej Straży Pożarnej. Szkolenie podstawowe OSP to łącznie z egzaminem 126 godzin lekcyjnych. Do egzaminu mogą przystąpić uczestnicy, którzy pozytywnie zaliczyli test w komorze

¹¹¹ Dz.Urz. KGPSPoż z 2020 r., poz. 3.

¹¹² Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1519 z późn. zm.

¹¹³ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1813.

¹¹⁴ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 865 z późn. zm.

¹¹⁵ Zob. Zasady organizacji szkoleń członków ochotniczych straży pożarnych biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych, Biuro Szkolenia Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, Warszawa 2015, www.straz.gov.pl/download/3643 [dostęp: 25.07.2018]; Programy szkoleń zob. www.straz.gov.pl/panstwowa_straz_pozarna/Programy_sz_kolenia [dostęp: 25.07.2018]; Materiały dydaktyczne do szkoleń: www.cnbop.pl/pl/wydawnictwa/podreczniki [dostęp: 25.07.2018]; Baza Wiedzy Komendy Głównej PSP zob. www.straz.gov.pl/panstwowa_straz_pozarna/Baza_wiedzy [dostęp: 25.07.2018].

¹¹⁶ Zobacz wzór skierowania zamieszczony w rozdziale Wzory.

dymowej i komorze rozgorzeniowej oraz uczestniczyli w co najmniej 80% zajęć¹¹⁷. Szkolenie strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej, takich jak:

- 1) jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej,
- 2) zakładowa straż pożarna,
- 3) zakładowa służba ratownicza,
- 4) gminna zawodowa straż pożarna,
- 5) powiatowa (miejska) zawodowa straż pożarna,
- 6) terenowa służba ratownicza,
- 7) inne jednostki ratownicze

oraz członków ochotniczej straży pożarnej funkcjonującej w budynku, obiekcie lub na terenie niebędącym własnością, nieużytkowanym bądź niezarządzanym przez gminę, może prowadzić odpłatnie Państwowa Straż Pożarna (art. 32 ust. 4 u.ppoż.). Minister właściwy do spraw wewnętrznych powinien określić szczegółowe zasady i sposób odpłatności za szkolenia. Pomimo funkcjonowania niniejszego przepisu już kilkanaście lat minister nie określił zasad odpłatności za szkolenia.

2.9. Zwrot środków za działania OSP poza terenem swojego działania¹¹⁸

Zgodnie z art. 23 u.ppoż. jednostki OSP mają obowiązek uczestniczyć, na wezwanie Państwowej Straży Pożarnej, w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania. W takich przypadkach koszty związane z działaniami ratowniczymi są zwracane tym jednostkom z budżetu państwa. Minister Spraw Wewnętrznych określił, w drodze rozporządzenia, teren działania poszczególnych jednostek ochrony przeciwpożarowej, okoliczności i warunki udziału tych jednostek w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania oraz zakres, szczegółowe warunki i tryb zwrotu poniesionych przez nie kosztów¹¹⁹.

¹¹⁷ Por. Informacja ze strony Komendy powiatowej PSP w Pabianicach, www.strazpożarna.com.pl/straz/index.php/szkolenia/453-szkolenie-podstawowe-osp.html [dostęp: 6.03.2019].

¹¹⁸ Zagadnienie omówiono już wstępnie w publikacji D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, tom 1, Gdańsk 2012, s. 90–91.

¹¹⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie terenu działania jednostek ochrony przeciwpożarowej, okoliczności i warunków udziału tych jednostek w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania oraz zakresu, szczegółowych warunków i trybu zwrotu poniesionych przez nie kosztów (Dz.U. z 1998 r. Nr 94, poz. 598 z późn. zm.).

Terenem własnego działania jednostek ochrony przeciwpożarowej jest odpowiednio:

- 1) dla zakładowej straży pożarnej i zakładowej służby ratowniczej – teren zakładu, w którym została utworzona lub dla którego świadczy usługi w zakresie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych na podstawie dwustronnej umowy, teren, na którym mogą wystąpić skutki zdarzeń powstałych na terenie zakładu, a także obszar uzgodniony w porozumieniu zawartym między komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej, właściwym ze względu na teren działania, a osobami prawnymi lub fizycznymi tworzącymi tę jednostkę;
- 2) dla gminnej zawodowej straży pożarnej, terenowej służby ratowniczej oraz innej jednostki ratowniczej – teren ustalony w dokumencie określającym organizację i szczegółowe zasady funkcjonowania jednostki, a także obszar uzgodniony w porozumieniu zawartym między komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej, właściwym ze względu na teren działania, a osobami prawnymi lub fizycznymi tworzącymi tę jednostkę;
- 3) dla powiatowej (miejskiej) zawodowej straży pożarnej – teren powiatu (miasta), w którym została utworzona, oraz obszar ustalony między starostami (prezydentami) sąsiednich powiatów (miast), w porozumieniu z komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej, właściwym ze względu na teren działania;
- 4) dla ochotniczej straży pożarnej – teren gminy, w której została utworzona, oraz obszar ustalony między wójtami sąsiednich gmin, w porozumieniu¹²⁰ z komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej, właściwym ze względu na teren działania;
- 5) dla jednostek włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego – teren powiatu, w którym jednostka ma swoją siedzibę.

Teren własnego działania oraz okoliczności i warunki udziału wojskowych straży pożarnych w działaniach ratowniczych poza tym terenem określają odrębne przepisy¹²¹.

Do działań ratowniczych poza terenem własnego działania Państwowa Straż Pożarna wzywa jednostki wchodzące w skład krajowego systemu ratowniczo-

¹²⁰ Zobacz wzór wniosku w rozdziale Wzory.

¹²¹ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 sierpnia 1992 r. w sprawie zasad i trybu wykonywania zadań przez Wojskową Ochronę Przeciwpożarową (Dz.U. Nr 66, poz. 334 z późn. zm.).

-gaśniczego, tworzące odwód operacyjny¹²². Do działań ratowniczych poza terenem własnego działania Państwowa Straż Pożarna może wezwać jednostki niewłączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Liczba oraz rodzaj sił i środków przeznaczonych do udzielania pomocy Państwowej Straży Pożarnej przez jednostki niewłączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego są określane na podstawie powiatowego planu ratowniczego, w drodze porozumienia zawartego między komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej, właściwym ze względu na teren działania, a osobami prawnymi lub fizycznymi tworzącymi tę jednostkę.

Państwowa Straż Pożarna wzywa jednostki do działań ratowniczych prowadzonych poza terenem ich własnego działania w następujących przypadkach:

- 1) gdy potencjał ratowniczy krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na poziomie powiatowym jest niewystarczający do przeprowadzenia działań ratowniczych;
- 2) gdy jednostka dysponuje:
 - a) sprzętem specjalistycznym niezbędnym do przeprowadzenia działań ratowniczych,
 - b) specjalistami lub zwierzętami niezbędnymi do przeprowadzenia działań ratowniczych,
 - c) środkami gaśniczymi, neutralizatorami lub sorbentami, niezbędnymi do przeprowadzenia działań ratowniczych.

Wysokość kosztów uczestnictwa jednostki w działaniu ratowniczym poza terenem własnego działania określa podmiot ponoszący koszty jej funkcjonowania. W przypadku ochotniczych straży pożarnych za podmiot ponoszący koszty jej funkcjonowania należy uznać gminę. Wynika to z faktu, że choć podmiotów ponoszących koszty funkcjonowania jest więcej niż gmina¹²³, to jednak gmina na podstawie ustawy o ochronie przeciwpożarowej jest podmiotem, który przekazuje największe kwoty na utrzymanie OSP.

Gmina występuje o zwrot poniesionych kosztów do organu Państwowej Straży Pożarnej, który wezwał jednostkę OSP do udzielenia pomocy, w terminie 30 dni

¹²² Zob. rozdział 8. Organizacja odwołów operacyjnych KSRG rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2017 r., poz. 1319 z późn. zm.).

¹²³ Na przykład sama ochotnicza straż pożarna może z własnych środków pokrywać koszty swojego funkcjonowania. Pieniądze na utrzymanie OSP mogą także przekazywać np. powiaty, województwa, Państwowa Straż Pożarna.

od dnia zakończenia działania ratowniczego, przedkładając zestawienie poniesionych kosztów¹²⁴. Termin 30 dni należy traktować jako termin instrukcyjny, a nie zawity. Oznacza to, że wniosek o zwrot powinien być także zrealizowany w przypadku zgłoszenia go po 30 dniach od zakończenia działania ratowniczego.

Środki uzyskane z tego źródła przeznacza się na faktyczne koszty udziału jednostki OSP w działaniu ratowniczym, obejmujące: 1) zużycie paliwa, 2) zużycie środków gaśniczych, neutralizatorów i sorbentów, 3) wyżywienie uczestników działania ratowniczego. Katalog tych kosztów ma charakter zamknięty. Gmina nie może występować o zwrot żadnych innych kosztów. W ramach tego zwrotu nie można wnioskować o zwrot kosztów poniesionych na wypłacone ekwiwalenty za udział w działaniach ratowniczych.

W przypadku awarii, uszkodzenia lub utraty mienia jednostki OSP na skutek prowadzenia działania ratowniczego poza terenem własnego działania w zestawieniu kosztów uwzględnia się kwotę stanowiącą równowartość kosztów przywrócenia mienia do stanu poprzedniego, pomniejszoną o kwotę przysługującą z tytułu jego ubezpieczenia.

Organ Państwowej Straży Pożarnej zwraca koszty poniesione przez jednostkę w terminie 30 dni od dnia otrzymania zestawienia kosztów.

2.10. Finansowanie krzewienia sportu i oświaty

11 lipca 2019 r. wpłynął do sejmu rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej¹²⁵. Projekt ten został ostatecznie uchwalony jako ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej¹²⁶, która weszła w życie dnia 14 sierpnia 2019 r.

Zgodnie z tą nowelizacją rozszerza się dotychczas wskazany w ustawie o ochronie przeciwpożarowej zakres działań OSP, wskazując, że: ochotnicza straż pożarna jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt. Do zadań ochotniczych straży pożarnych należy w szczególności:

- 1) walka z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami,

¹²⁴ Zobacz wzór zamieszczony w rozdziale Wzory.

¹²⁵ Druk sejmowy nr 3619, www.sejm.gov.pl/ [dostęp: 19.07.2019].

¹²⁶ Dz.U. z 2019 r., poz. 1518.

- 2) organizowanie przedsięwzięć służących krzewieniu sportu i kultury fizycznej pozwalających na rozwinięcie sprawności wykorzystywanej w działaniach ratowniczych,
- 3) organizowanie przedsięwzięć oświatowo-kulturalnych propagujących wiedzę i umiejętności w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- 4) upowszechnianie i wspieranie form współdziałania między lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- 5) propagowanie zasad udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w wyniku pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Zadania te OSP dotychczas wykonywały na mocy swoich statutów. Ustawodawca zaplanował, że koszty realizacji zadań, o których mowa w nowym art. 19 ust. 1a pkt 2–5 u.ppoż., mogą być pokrywane z:

- 1) budżetu państwa,
- 2) budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) środków przekazywanych przez jednostki organizacyjne, w szczególności stowarzyszenia, fundacje i instytucje ubezpieczeniowe.

Wysokość środków finansowych pochodzących z budżetu państwa ma być określana corocznie przez ministra do spraw wewnętrznych i administracji. Minister do spraw wewnętrznych i administracji będzie dokonywał rozdziału środków finansowych pochodzących z budżetu państwa, na podstawie wniosków¹²⁷ złożonych przez ochotnicze straże pożarne za pośrednictwem komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej właściwego ze względu na teren działania tej straży¹²⁸. We wniosku wskazuje się cel¹²⁹ realizowanego zadania zgodny z nowym art. 19 ust. 1a pkt 2–5 u.ppoż. Do wniosku dołącza się opinię komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej właściwego ze względu na teren działania tej straży.

¹²⁷ Wzór wniosku został opublikowany na stronie Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, www.straz.gov.pl/aktualnosci/lista_aktualnosci/Tryb-i-zasady-udzielania-dotacji-dla-jednostek-Ochotniczych-Strazy-Pozarnych-na-zadanie-publiczne-Dofinansowanie-jednostek-OSP-w-2019-roku/idn:37140 [dostęp: 23.08.2019] – zobacz wzór wniosku zamieszczony w rozdziale Wzory.

¹²⁸ Zobacz wytyczne w załącznikach na końcu książki „Tryb i zasady udzielania dotacji dla ochotniczych straży pożarnych na zadanie publiczne „Dofinansowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych w 2019 r.”.

¹²⁹ Zobacz „Propozycje działań w zakresie wydatkowania środków” jako załącznik na końcu książki.

Kwota dofinansowania dla wszystkich jednostek OSP w Polsce w 2019 r. oscylowała w wysokości ok. 82 000 000 zł¹³⁰. Program został określony jako 5000+ dla OSP¹³¹.

Na skutek nowelizacji dopuszczono także możliwość finansowania tych zadań przez jednostki samorządu terytorialnego w formie dotacji (art. 33a ust. 5 u.ppoż.).

3. Finansowanie za pośrednictwem funduszy ochrony środowiska

3.1. Podstawy prawne

W art. 400a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹³² wskazano zakres finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Środki z tego źródła mogą być przeznaczane np. na: działania polegające na zapobieganiu i likwidowaniu poważnych awarii oraz szkód górniczych, a także ich skutków, przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i likwidowanie ich skutków dla środowiska, zapobieganie skutkom zanieczyszczenia środowiska lub usuwanie tych skutków, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego.

Działania takie mogą być realizowane przez ochotnicze straże pożarne. W związku z tym OSP mogą ubiegać się i ubiegają się o środki finansowe pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

¹³⁰ Zob. www.remiza.com.pl/82-mln-zl-na-nowe-zadania-dla-osp/ [dostęp: 19.07.2019].

¹³¹ Zob. www.remiza.com.pl/5000-dla-osp-projektem-zajal-sie-rzad/ [dostęp: 19.07.2019]; List Sekretarza Stanu MSWiA Jarosława Zielińskiego do druchen i druhów Ochotniczych Straży Pożarnych w sprawie dodatkowych środków finansowych na działalność OSP, www.pspwolomin.pl/705-list-sekretarza-stanu-mswia-jaroslaw-a-zielinskiego-do-druhen-i-druhow-ochotniczych-strazy-po-zarnych-w-sprawie-dodatkowych-srodkow-finansowych-na-dzialalnosc-osp [dostęp: 19.07.2019].

¹³² Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1396 z późn. zm. – dalej jako u.p.o.ś.

3.2. Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych i wcześniejsze dofinansowania

3.2.1. Zawarte porozumienia

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej realizuje w latach 2015–2020 program międzydziedzinowy „Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska i likwidacja ich skutków”¹³³. Część 2 tego programu obejmuje „Zapobieganie i likwidację skutków nadzwyczajnych zagrożeń”. Beneficjentami tego programu mogą być m.in. ochotnicze straże pożarne. Na stronie Narodowego Funduszu zostały dookreślone „Zasady dofinansowania i kryteria wyboru przedsięwzięć”¹³⁴.

W roku 2006 i 2011 zawierane były porozumienia pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji a Ministrem Środowiska w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska. Kontynuacją tych porozumień jest porozumienie z dnia 30 października 2015 r. w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska¹³⁵. Obecne porozumienie z 2015 r. zostało zawarte na lata 2016–2020 z możliwością przedłużenia na kolejne lata.

Porozumienie zawarto w celu zapewnienia warunków niezbędnych do realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Współpraca pomiędzy ministerstwami obejmuje:

- 1) wsparcie techniczne krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
- 2) zapobieganie zagrożeniom naturalnym i poważnym awariom oraz likwidację ich skutków,
- 3) zapobieganie naruszeniom wymagań ochrony środowiska i zasobów naturalnych,
- 4) zwalczenie i ściganie przestępstw oraz wykroczeń przeciwko ochronie środowiska i zasobom naturalnym,
- 5) wyposażenie pozarządowych organizacji uprawnionych do wykonywania ratownictwa górskiego i wodnego oraz jednostek ochotniczych straży pożar-

¹³³ Zob. www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy/przeciwdzialanie-zagrozeniom-srodowiska-z-likwidacja-ich-skutkow/ [dostęp: 13.02.2020].

¹³⁴ Zob. www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/informacje-ogolne/kryteria-wyboru-przedsiwziecie/ [dostęp: 13.02.2020].

¹³⁵ Zob. www.wfosigw.lodz.pl/aktualnosci_2/article,2165,1,1.html [dostęp: 31.07.2018]. Zobacz tekst porozumienia na końcu książki w załącznikach.

nych w sprzęt służący wykonywaniu działań na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

3.2.2. Terminy, procedury i zakres finansowania

W porozumieniu ustalono kalendarz współpracy i określono terminy dokonania określonych czynności związanych z realizacją celów porozumienia. Zgodnie z tym kalendarzem:

- 1) do 31 października danego roku Minister Spraw Wewnętrznych występuje do Narodowego Funduszu o podanie limitu środków zarezerwowanych w budżecie na zadania z zakresu ochrony środowiska i zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych;
- 2) do 15 grudnia Minister Spraw Wewnętrznych zwraca się do Ministra Środowiska o opinię w sprawie dofinansowania zadań oraz przedstawia zbiorczą listę zadań¹³⁶, o których dofinansowania w kolejnym roku będą się ubiegać jednostki organizacyjne z uwzględnieniem dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu do 50% kosztów kwalifikowanych i w kwocie nie mniejszej niż 100 tys. zł dla danego zadania;
- 3) do 15 stycznia roku, w którym będą składane wnioski, Minister Środowiska wydaje opinię w sprawie dofinansowania zadań;
- 4) do 15 lutego roku, w którym będą składane wnioski do Narodowego Funduszu Minister Spraw Wewnętrznych, przekazuje do opinii Ministra Środowiska zbiorcze zestawienie sprzętu przewidzianego do zakupu w danym roku¹³⁷;
- 5) do końca lutego danego roku Minister Spraw Wewnętrznych przedstawia Ministrowi Środowiska informację o zakupach sprzętu dokonanych w roku ubiegłym.

22 lutego 2018 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji zaakceptował listę przedsięwzięć do realizacji ze środków NFOŚiGW w 2018 r., na której umieszczono wykaz sprzętu ratowniczego na kwotę 6 mln zł dla 39 podmiotów uprawnionych do ubiegania się o dotację na zakup specjalistycznego sprzętu

¹³⁶ Lista zadań obejmuje: 1) wskazanie jednostek organizacyjnych ubiegających się o dofinansowanie, 2) sprzęt, którego zakup będzie dofinansowany, 3) koszty poszczególnych zadań, kwotę dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu i jej udział w kosztach kwalifikowanych zadania, 4) uzasadnienie zakupu i cele, w jakich sprzęt będzie wykorzystywany.

¹³⁷ Wnioski podmiotów, które nie znalazły się na liście Ministra Spraw Wewnętrznych, nie będą realizowane i opiniowane przez Narodowy Fundusz.

ratowniczego ze środków NFOŚiGW¹³⁸. Na liście tej znalazło się kilkanaście jednostek ochotniczych straży pożarnych z całej Polski¹³⁹.

W 2018 r. utworzono nowy program pt. „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych”, który powstał w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pod opieką merytoryczną Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Dofinansowanie dla OSP realizowane będzie w ramach współpracy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z funduszami wojewódzkimi oraz pod nadzorem Ministra Środowiska, który zatwierdza listy OSP do dofinansowania. Dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej obejmuje zakup sprzętu i wyposażenia, w tym 382 pojazdów do natychmiastowego przeciwdziałania zagrożeniom dla jednostek ochotniczych straży pożarnych. Łączna kwota ich zakupu wyniesie prawie 286 mln zł, z czego planowane dofinansowanie z NFOŚiGW to ponad 73 mln zł, a z funduszy wojewódzkich – ponad 27 mln zł. Nowy program łączy potencjał NFOŚiGW i funduszy wojewódzkich. Samorządy przekazały, jako wkład własny, ponad 115 mln zł. Ponad 100 mln zł pochodzi z NFOŚiGW oraz wojewódzkich funduszy, natomiast 52 mln zł zostały przekazane przez MSWiA w ramach dotacji na wspieranie jednostek OSP. Planowany jest zakup ok. 400 nowych samochodów ratowniczo-gaśniczych za 286 mln zł, które otrzyma OSP¹⁴⁰.

Zgodnie z regulaminem tego programu¹⁴¹ realizowany on będzie w latach 2018–2021, przy czym:

- 1) zobowiązania (rozumiane jako podpisywanie umów) podejmowane będą do 31 grudnia 2020 r.,
- 2) środki wydatkowane przez beneficjenta będą do 31 marca 2021 r.

¹³⁸ Zob. Informacja podana na stronie MSWiA, www.mswia.gov.pl/pl/bezpieczenstwo/nadzor-nad-ratownictwe/17026,Lista-przedswiezec-do-realizacji-ze-srodkow-Narodowego-Funduszu-Ochrony-Srodowi.html [dostęp: 31.07.2018].

¹³⁹ Zestawienie sprzętu przewidzianego do zakupu w 2018 r. ze środków NFOŚiGW w ramach Porozumienia w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska z dnia 30 października 2015 r., www.mswia.gov.pl/pl/bezpieczenstwo/nadzor-nad-ratownictwe/17026,Lista-przedswiezec-do-realizacji-ze-srodkow-Narodowego-Funduszu-Ochrony-Srodowi.html [dostęp: 31.07.2018].

¹⁴⁰ Informacja ze strony Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, www.nfosigw.gov.pl/o-nfosigw/aktualnosci/art,1252,nfosigw-dofinansuje-zakup-samochodow-ratowniczo-gasnicych-dla-osp.html [dostęp: 31.07.2018].

¹⁴¹ Zob. www.wfosigw.pl/strefa-beneficjenta/programy2018/PW/NZ_3 [dostęp: 2.08.2018].

Nabór wniosków prowadzony jest w trybie ciągłym. Wnioski beneficjentów mogą być przyjmowane i obsługiwane przez WFOŚiGW, które zawrą z NFOŚiGW umowę udostępnienia środków. Terminy, sposób składania wniosków i ich rozpatrywania określone zostały w ogłoszeniu o naborze¹⁴², które zamieszczone jest na stronie internetowej www.nfosigw.gov.pl i stronie internetowej właściwego WFOŚiGW.

Dofinansowanie jest udzielane w formie dotacji do 50% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.

3.2.3. Historia i statystyka

Samochody ratowniczo-gaśnicze o wartości ponad 280 mln złotych zakupiły samorzędy i jednostki OSP w ramach „Ogólnopolskiego programu finansowania ratowniczych”. Do 9 grudnia 2018 r. samorzędy terytorialne lub same jednostki OSP w kupiły 369 samochodów o wartości 283 255 940 zł. Wśród nich średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych jest 274, ciężkich – 40, a lekkich – 55¹⁴³. Na stronie portalu „Remiza” można znaleźć wykaz jednostek ochotniczych straży pożarnych, którym udało się kupić samochody ratowniczo-gaśnicze. W województwie dolnośląskim były to następujące jednostki:

- OSP Mietków – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 858 540 zł
- OSP Owczary – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 789 906 zł
- OSP Kuropatnik – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 869 610 zł
- OSP Twardogóra – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 998 760 zł
- OSP Jelcz-Laskowice – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 934 800 zł
- OSP Uraz – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 799 500 zł
- OSP Żmigród – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 839 475 zł
- OSP Lubomierz – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 833 940 zł
- OSP Lubawka – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 841 935 zł
- OSP Sady Dolne – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 840 090 zł
- OSP Łomnica – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 749 070 zł
- OSP Pisarzowice – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 809 340 zł

¹⁴² Np. nabór w wojewódzkim funduszu w Warszawie: www.wfosigw.pl/strefa-beneficjenta/programy2018/PW/NZ_3 [dostęp: 2.08.2018]; w Szczecinie: www.wfos.szczecin.pl/konkursy/ogolnopolski-program-finansowania-sluzb-ratowniczych.html [dostęp: 2.08.2018], w Katowicach: www.wfosigw.katowice.pl/aktualnosci/2243-ogolnopolski-program-finansowania-sluzb-ratowniczych.html [dostęp: 2.08.2018].

¹⁴³ Por. Podsumowanie ogólnopolskiego programu finansowania służb mundurowych, „Remiza”, www.remiza.com.pl/podsumowanie-ogolnopolskiego-programu-finansowania-sluzb/ [dostęp: 8.02.2019].

- OSP Dziwiszów – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 749 931 zł
- OSP Bolków – lekki samochód ratowniczo-gaśniczy – 252 700 zł
- OSP Przemków – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 881 910 zł
- OSP Jerzmanowa – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 841 320 zł
- OSP Miłkowice – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 804 789 zł
- OSP Przybyłowice – lekki samochód ratowniczo-gaśniczy – 214 635 zł
- OSP Wilków – lekki samochód ratowniczo-gaśniczy – 440 000 zł
- OSP Czerniec – lekki samochód ratowniczo-gaśniczy – 439 913,19 zł
- OSP Smardzów – lekki samochód ratowniczo-gaśniczy – 400 000 zł
- OSP Imbramowice – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 811 800 zł
- OSP Kamieniec Ząbkowicki – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 859 647 zł
- OSP Wolibórz – średni samochód ratowniczo-gaśniczy – 799 500 zł
- OSP Grodziszcz – lekki samochód ratowniczo-gaśniczy – 489 234,96 zł¹⁴⁴.

3.3. Bezpieczny Strażak, Mały Strażak

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie ogłosił nabór wniosków na rok 2018 w ramach Programu zapobiegania poważnym awariom i likwidacja ich skutków dla środowiska – „Bezpieczny Strażak”. Program był też realizowany w 2019 r.¹⁴⁵ Niewykluczone jest wprowadzenie takiego programu poza województwem małopolskim.

Program skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego oraz jednostek OSP z terenu województwa małopolskiego, a jego celem było wyposażenie strażaków OSP z terenu województwa małopolskiego w sprzęt ratowniczo-gaśniczy oraz odzież ochronną do działań bojowych. Zakup odzieży ochronnej mógł obejmować:

- ubrania ochronne,
- buty bojowe,
- hełmy,
- kominiarki,
- rękawice.

Dofinansowanie miało postać dotacji w wysokości do 50% kosztów kwalifikowanych brutto (ale nie więcej niż 4500 zł brutto). Dotacja na zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego mogła wynosić do 50% kosztów kwalifikowanych brutto,

¹⁴⁴ *Ibidem*.

¹⁴⁵ Zob. ww.wfos.krakow.pl/oferta/programy/bezpieczny-strazak/ [dostęp: 24.06.2019].

ale nie więcej niż 5000 zł za sprzęt. Pozostałe 50% kosztów zadania (w tym podatek VAT) płatne było ze środków dotowanego.

Pula środków przeznaczonych w roku 2018 wynosiła – 400 000 zł. Zakupione w ramach Programu elementy umundurowania oraz sprzęt ratowniczo-gaśniczy musiały posiadać atesty dopuszczenia i certyfikaty do stosowania w ochronie przeciwpożarowej. Każda gmina mogła złożyć wniosek o dofinansowanie na kwotę nie większą niż 4500 zł (brutto) na zakup odzieży ochronnej dla danej jednostki OSP oraz jednostka OSP mogła złożyć bezpośrednio wniosek na kwotę nie większą niż 4500 zł (brutto) na zakup odzieży ochronnej w ciągu 8 lat trwania programu.

Program trwa 8 lat, a nabory wniosków odbywają się jeden raz w danym roku kalendarzowym. W 2018 r. nabór trwał do 1 marca 2018 r. W przypadku wniosku gminy warunkiem obligatoryjnym jest nieodpłatne przekazanie zakupionych kompletów, elementów lub sprzętu jednostce OSP wskazanej we wniosku¹⁴⁶.

W 2019 r. realizowany był też program „Mały Strażak”. Środki z programu przeznaczane są na:

- zakup i wyposażenie młodych strażaków ochotników w odzież ochronną (do działań bojowych, ćwiczebnych),
- zakup modeli szkoleniowych do nauki pierwszej pomocy,
- zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego lub ćwiczebnego,
- dofinansowanie do wyjazdów szkoleniowych lub turniejowych trwających nie dłużej niż 3 dni¹⁴⁷.

4. Renty

W świetle art. 26 ust. 1 pkt 2 u.ppoż. członkowi ochotniczej straży pożarnej, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach doznał uszczerbku na zdrowiu, przysługuje renta z tytułu całkowitej lub częściowej nie-

¹⁴⁶ Informacje na podstawie danych zamieszczonych na stronie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, www.wfos.krakow.pl/program-zapobieganie-powaznym-awariom-i-likwidacja-ich-skutkow-dla-srodowiska-bezpieczny-strazak/# [dostęp: 2.08.2018].

¹⁴⁷ Informacje na podstawie danych zamieszczonych na stronie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, www.wfos.krakow.pl/oferta/programy/program-maly-strazak/ [dostęp: 24.06.2019].

zdolności do pracy. Członkom rodziny poszkodowanego strażaka, który zmarł wskutek udziału w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, przysługuje renta rodzinna (art. 26 ust. 2 pkt 2 u.ppoż.)¹⁴⁸.

Powyższe renty przysługują osobom poszkodowanym będącym członkami ochotniczych straży pożarnych oraz członkom ich rodzin¹⁴⁹ na zasadach, w trybie i wysokości określonych w przepisach o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (art. 26 ust. 4 pkt 1 u.ppoż.).

4.1. Rodzaj świadczenia

„Świadczenie rentowe ma charakter zaopatrzeniowy i jest finansowane z budżetu państwa. Jest więc niezależne od odprowadzania przez strażaka ochotniczej straży pożarnej jakichkolwiek składek na ubezpieczenie”¹⁵⁰. W praktyce oznacza to, że świadczenia rentowe należą się wszystkim członkom OSP, tzn. zarówno tym ubezpieczonym w ZUS-ie (np. z tytułu pracy jaką wykonują poza OSP), jak i tym nieubezpieczonym. Oznacza to, że osoba zapisująca się do OSP i podejmująca działania ratownicze, w sytuacji gdyby poniosła uszczerbek na zdrowiu, nie ryzykuje, że pozostanie bez świadczeń rentowo-odszkodowawczych¹⁵¹.

4.2. Podstawy prawne

Renty są wypłacane na podstawie ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach¹⁵², ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu

¹⁴⁸ Zagadnienie rent zostało wstępnie omówione w artykule D.P. Kała, *Renty dla członków OSP i ich rodzin*, „Strażak” 2012, nr 11, s. 52–53, wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/501-renty-dla-czlonkow-osp-i-ich-rodzin [dostęp: 24.05.2019].

¹⁴⁹ Zagadnienie rent zostało wstępnie przeze mnie omówione w publikacjach: D.P. Kała, *Renty dla członków OSP i ich rodzin*, „Strażak” 2012, nr 11, wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/501-renty-dla-czlonkow-osp-i-ich-rodzin [dostęp: 09.05.2019]; D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o Ochotnicze Straże Pożarne. Poradnik praktyczny*, t. 1, Gdańsk 2012, s. 92.

¹⁵⁰ Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 stycznia 2015 r., P 9/14, OTK, Seria A, 2015 nr 1, poz. 6.

¹⁵¹ Por. D.P. Kała, *Trybunał Konstytucyjny po stronie ochotników*, „Strażak” 2015, nr 5, wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/568-trybunal-konstytucyjny-po-stronie-ochotnikow [dostęp: 09.05.2019].

¹⁵² Tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 737 – dalej jako u.w.ch.z.

Ubezpieczeń Społecznych¹⁵³, rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy¹⁵⁴, ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych¹⁵⁵, ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego¹⁵⁶. W postępowaniu w sprawach rent stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi inaczej (art. 124 u.e.r.).

4.3. Termin złożenia wniosku o rentę

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej oraz ustawa o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach nie określają terminu złożenia wniosku o wypłatę renty. Wniosek należy zgłosić niezwłocznie po ustaleniu okoliczności związanych z wypadkiem.

Zgodnie z art. 9 u.w.ch.z. w sprawach rent z tytułu niezdolności do pracy oraz rent rodzinnych nieuregulowanych niniejszą ustawą stosuje się odpowiednio przepisy o emeryturach i rentach z FUS dotyczące:

- 1) postępowania w sprawach rent i wypłaty rent,
- 2) orzekania o niezdolności do pracy,
- 3) powstania i ustania prawa do rent,
- 4) zmian w prawie do rent,
- 5) egzekucji, potrąceń ze świadczeń oraz zwrotu nienależnie pobranych rent,
- 6) zawieszania lub zmniejszania rent,
- 7) podziału renty rodzinnej oraz przywrócenia prawa do renty rodzinnej, jeżeli prawo do tej renty uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy.

4.4. Osoby uprawnione do złożenia wniosku i otrzymania świadczenia

W przypadku wnioskowania o rentę z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy uprawnionym do złożenia wniosku i otrzymania świadczenia jest członek ochotniczej straży pożarnej, który poniósł uszczerbek na zdrowiu.

¹⁵³ Tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 53. – dalej jako u.e.r.

¹⁵⁴ Dz.U. z 2004 r., Nr 273, poz. 2711 z późn. zm.

¹⁵⁵ Tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 266 z późn. zm. – dalej jako u.s.u.s.

¹⁵⁶ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1460 z późn. zm. – dalej jako k.p.c.

W przypadku śmierci członka ochotniczej straży pożarnej wskutek udziału w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach uprawnieni do złożenia wniosku i otrzymania świadczenia są członkowie rodziny zmarłego strażaka. Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie wskazuje jednak, którzy konkretnie członkowie rodziny mają prawo do renty rodzinnej. Zgodnie z art. 3 ust. 5 u.w.ch.z. członkami rodziny uprawnionymi do złożenia wniosku i otrzymania świadczenia są: małżonek, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci przysposobione, przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, w tym również w ramach rodziny zastępczej, rodzice, osoby przysposabiające, ojczym i macocha.

4.5. Przesłanki przyznania rent

Osoba poszkodowana, aby móc wystąpić o rentę i ewentualnie ją później otrzymać, musi spełnić łącznie następujące warunki:

- 1) być członkiem ochotniczej straży pożarnej (zgodnie ze statutem OSP)¹⁵⁷,
- 2) brać udział w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach,
- 3) doznać uszczerbku na zdrowiu w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach,
- 4) uszczerbek na zdrowiu musi spowodować całkowitą lub częściową niezdolność do pracy.

Członkostwo w OSP weryfikowane jest na podstawie uchwały zarządu o przyjęciu w poczet członków OSP oraz ewentualnie posiadanej przez strażaka aktualnej legitymacji.

Udział w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach jest weryfikowany zaświadczeniem naczelnika OSP lub zaświadczeniami z Państwowej Straży Pożarnej o udziale. Przez działania ratownicze rozumie się każdą czynność podjętą w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidację przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia (art. 2 pkt 2 u.ppoż.). Renta nie należy się za zdarzenia powstałe w trakcie zawodów pożarniczych, ponieważ nie można ich uznawać jako ćwiczeń ratowniczych.

¹⁵⁷ Zgodnie ze statutem wzorcowym OSP aby stać się członkiem OSP, należy złożyć deklarację członkowską oraz zostać przyjętym uchwałą zarządu.

Uszczerbek na zdrowiu może mieć charakter stały lub długotrwały. Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie zawiera definicji legalnej uszczerbku na zdrowiu. Ustawa o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach również nie zawiera definicji legalnej uszczerbku na zdrowiu.

Definicję legalną uszczerbku na zdrowiu¹⁵⁸ odnajdujemy w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych¹⁵⁹.

Zgodnie z przepisami tej ustawy za stały uszczerbek na zdrowiu uważa się takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu nierokujące poprawy. Za długotrwały uszczerbek na zdrowiu uważa się takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający 6 miesięcy, mogące ulec poprawie. Jest to definicja zbieżna z definicją zawartą w art. 4 ust. 2 pkt 1 i 2 u.s.o.s.

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie zawiera definicji legalnej całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy. Ustawa o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach również nie zawiera tych definicji. Definicja niezdolności do pracy została uregulowana natomiast w art. 12 u.e.r.

Prawie identyczne są przesłanki przyznania rent rodzinnych dla członków rodziny strażaka, który zmarł w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach. Zmarły strażak powinien być członkiem ochotniczej straży pożarnej (zgodnie ze statutem OSP)¹⁶⁰, brać udział w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, a jego śmierć ma związek z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

Członek ochotniczej straży pożarnej oraz członkowie jego rodziny mają prawo otrzymać renty nawet jeżeli zostały wypłacone im jednorazowe odszkodowania, o których mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 u.ppoż.

Renta nie przysługuje osobie poszkodowanej wskutek wypadku, który nastąpił z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa tej osoby. Renta nie przysługuje rów-

¹⁵⁸ Szerzej na ten temat D.P. Kała, *Pojęcie uszczerbku na zdrowiu*, „Strażak” 2019, nr 4, s. 56–57.

¹⁵⁹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1205.

¹⁶⁰ Zgodnie ze statutem wzorcowym OSP osoba aby stać się członkiem OSP, musi złożyć deklarację członkowską oraz zostać przyjęta uchwałą zarządu.

niez osobie poszkodowanej, która, będąc w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych, przyczyniła się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku, o ile powyższy stan został udokumentowany w aktach sprawy przez odpowiednie organy policji lub prokuratury (art. 6 ust. 1–2 u.w.ch.z.).

Przepisy nie wskazują jednoznacznie, czy w przypadku winy strażaka lub bycia przez niego w stanie nietrzeźwości lub odurzenia członkowie rodziny tracą prawo do rent rodzinnych. Wydaje się jednak, że tracą takie prawo, skoro prawo do rent traci sam strażak, który zawinił lub był pod wpływem alkoholu lub odurzenia w związku z działaniami ratowniczymi lub ćwiczeniami.

Osobie poszkodowanej, której renta przysługuje także z tytułu stosunku pracy lub służby albo ubezpieczenia społecznego lub majątkowego, przyznaje się jedno świadczenie wybrane przez zainteresowanego strażaka (art. 26 ust. 8 u.ppoż.).

4.6. Właściwość organu ustalającego i wypłacającego

Renty dla członków OSP i ich rodzin są finansowane ze środków budżetu państwa. Renty przyznaje i wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych na wniosek osoby uprawnionej do tych świadczeń. Wniosek w imieniu uprawnionego może zgłosić również jego pełnomocnik (art. 12 ust. 1–3 u.w.ch.z.).

4.7. Postępowanie w sprawie wypłaty rent

4.7.1. Wszczęcie postępowania

Postępowanie w zakresie renty wszczyna się na podstawie wniosku¹⁶¹ złożonego przez osobę uprawnioną do renty lub uprawnionego pełnomocnika. Wniosek składa się w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (art. 12 ust. 2 i 3 u.w.ch.z.).

Osoba ubiegająca się o rentę zobowiązana jest dołączyć do wniosku dokumentację wypadku (art. 11 ust. 1 u.w.ch.z.). Dokumentację tą można uzyskać od wójta (burmistrza, prezydenta miasta) lub z komendy Państwowej Straży Pożarnej, które to podmioty prowadziły postępowanie w zakresie wypadku.

Co do zasady decyzje w sprawach świadczeń wydają i świadczenia te wypłacają organy rentowe właściwe ze względu na miejsce zamieszkania osoby zaintereso-

¹⁶¹ Zobacz przykładowy wzór wniosku: www.zus.pl/wzory-formularzy/emerytury-renty/pryzyznanie-renty/-/publisher/details/1/wniosek-ern/66528 [dostęp: 17.09.2019].

sowanej (art. 115 ust. 1 u.e.r.). Wniosek o rentę może być wycofany, jednakże nie później niż do dnia uprawomocnienia się decyzji. W razie wycofania wniosku postępowanie w sprawie świadczeń podlega umorzeniu (art. 116 ust. 2 u.e.r.). Do wniosku w sprawie przyznania świadczeń powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego (art. 116 ust. 5 u.e.r.).

W celu ustalenia prawa do renty oraz ich wysokości osoby uprawnione zobowiązane są do:

- 1) przedstawiania stanów faktycznych mających wpływ na prawo lub wysokość świadczeń,
- 2) informowania o wszelkich zmianach mających wpływ na świadczenie,
- 3) przedkładania na żądanie środków dowodowych,
- 4) osobistego stawienia, jeżeli okoliczności sprawy tego wymagają,
- 5) poddania się badaniom lekarskim, a także leczeniu lub rehabilitacji, jeżeli oczekuje się, że leczenie lub rehabilitacja przywróci zdolność do pracy lub spowoduje, że zdolność do pracy zostanie zachowana (art. 80 u.s.u.s.).

Wyciągi z akt stanu cywilnego, zaświadczenia wydawane w celu ustalenia uprawnień do świadczeń oraz pisma o wydanie tych dokumentów są wolne od opłat. W sprawach rent osoby zainteresowane i organy rentowe są zwolnione od wszelkich opłat, z wyłączeniem opłat ponoszonych na podstawie art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (art. 121 ust. 1–2 u.e.r.).

W przypadku gdy uprawniony utrudnia możliwość wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy, ZUS może, w drodze decyzji, wstrzymać wypłatę świadczenia lub zawiesić postępowanie do chwili podjęcia współpracy (art. 82 u.s.u.s.).

4.7.2. Niezdolność do pracy

Niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Częściowo niezdolną do pracy jest osoba,

która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 1–3 u.e.r.).

„Pojęcie niezdolności do pracy zawiera w sobie element biologiczny (dotyczący stanu zdrowia – ściślej: naruszenia sprawności organizmu, oceniany przede wszystkim z medycznego punktu widzenia) oraz element ekonomiczny albo społeczny (dotyczący możliwości wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy zarobkowej). Utrata zdolności do pracy zarobkowej (element ekonomiczny) oznacza obiektywne pozbawienie danej osoby możliwości zarobkowania. Niezdolną do pracy nie jest osoba, której niezdolność do pracy ma charakter krótkotrwały, przemijający, jak np. stan kobiety w okresie połogu, gdyż w tej sytuacji nie spełnia się warunek utraty zdolności (w znacznym stopniu) do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Samo istnienie schorzeń powodujących konieczność pozostawania w stałym leczeniu nie stanowi samodzielnej przyczyny uznania częściowej niezdolności do pracy w rozumieniu w art. 12 ust. 1 u.e.r., nawet wtedy gdy może powodować okresowo czasową niezdolność do pracy. Krótkotrwała (czasowa) niezdolność do pracy może stanowić przesłankę przyznania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego (takich jak zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne), a nie z ubezpieczenia rentowego”¹⁶².

„Samo występowanie określonych jednostek chorobowych, a nawet subiektywne odczucia ubezpieczonego o utracie zdolności do zarobkowania w uwagi na te choroby nie powodują automatycznie możliwości uznania takiej osoby za niezdolną do pracy. Ocena niezdolności do pracy z medycznego punktu widzenia wymaga wiadomości specjalnych i sąd nie może opierać ustaleń w tym zakresie na własnym przekonaniu, czy też na twierdzeniach strony. Ponadto ocena, czy osoba ubiegająca się o rentę jest niezdolna do pracy powinna, poza aspektem biologicznym (medycznym), uwzględniać także obiektywną możliwość podjęcia przez nią dotychczasowego lub innego zatrudnienia, zgodnie z poziomem jej kwalifikacji, wykształcenia, wieku i predyspozycji psychofizycznych”¹⁶³.

¹⁶² Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2018 r., I UK 440/17, Legalis nr 1842968.

¹⁶³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2018 r., III AUa 554/17, Legalis nr 1717336.

4.7.3. Ocena niezdolności do pracy

Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się: 1) stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, 2) możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1 pkt 1–2 u.e.r.).

Niezdolność do pracy oraz jej związek z wypadkiem ustala lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub komisja lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Lekarz orzecznik lub komisja lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustala również stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu oraz jego związek z takim wypadkiem w trybie określonym w przepisach o emeryturach i rentach z FUS (art. 10 u.w.ch.z.).

Oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia:

- 1) daty powstania niezdolności do pracy,
 - 2) trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do pracy,
 - 3) związku przyczynowego niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami,
 - 4) trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do samodzielnej egzystencji,
 - 5) celowości przekwalifikowania zawodowego
- dokonuje w formie orzeczenia lekarz orzecznik Zakładu, zwany dalej „lekarzem orzecznikiem”.

Jeżeli nie ma możliwości ustalenia daty powstania niezdolności do pracy, natomiast ustalono okres, w którym niezdolność do pracy powstała, za datę powstania niezdolności przyjmuje się datę końcową tego okresu. Jeżeli nie ma możliwości ustalenia ani daty, ani okresu powstania niezdolności do pracy, za datę powstania niezdolności przyjmuje się datę zgłoszenia wniosku o świadczenie.

Od orzeczenia lekarza orzecznika osobie zainteresowanej przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS, zwanej dalej „komisją lekarską”, w ciągu 14 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia. Sprzeciw wnosi się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Zakładu właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej.

Komisja lekarska nie rozpatruje sprzeciwu wniesionego po terminie. W uzasadnionych przypadkach ZUS, na wniosek osoby zainteresowanej, może przywrócić termin na wniesienie sprzeciwu, w tym w szczególności w razie odrzucenia przez sąd odwołania od decyzji w przypadku określonym w art. 477⁹ § 3¹ k.p.c.

Prezes Zakładu, w terminie 14 dni od dnia wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika, może zgłosić zarzut wadliwości orzeczenia i przekazać sprawę do rozpatrzenia komisji lekarskiej. O zgłoszeniu zarzutu wadliwości orzeczenia jednostka organizacyjna Zakładu niezwłocznie zawiadamia osobę zainteresowaną.

Komisja lekarska, rozpatrując sprzeciw lub zarzut wadliwości, dokonuje oceny niezdolności do pracy i jej stopnia oraz ustalenia okoliczności z nią związanych¹⁶⁴. Komisja lekarska dokonuje rozstrzygnięcia w formie orzeczenia.

Orzeczenie lekarza orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono zarzutu wadliwości, albo orzeczenie komisji lekarskiej, stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Nadzór nad wykonywaniem orzecznictwa o niezdolności do pracy sprawuje Prezes Zakładu. Nadzór obejmuje:

- 1) kontrolę prawidłowości i jednolitości stosowania zasad orzecznictwa o niezdolności do pracy przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie,
- 2) udzielanie lekarzom orzecznikom i komisjom lekarskim wytycznych w zakresie stosowania zasad orzecznictwa o niezdolności do pracy,
- 3) prawo przekazania sprawy do rozpatrzenia przez komisję lekarską, jeżeli w wyniku kontroli zostanie stwierdzony brak zgodności orzeczenia lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej ze stanem faktycznym lub zasadami orzecznictwa o niezdolności do pracy.

¹⁶⁴ 1) daty powstania niezdolności do pracy,
2) trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do pracy,
3) związku przyczynowego niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami,
4) trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do samodzielnej egzystencji,
5) celowości przekwalifikowania zawodowego.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określa, w drodze rozporządzenia¹⁶⁵, uwzględniając konieczność zapewnienia prawidłowego i sprawnego orzekania o niezdolności do pracy:

- 1) szczegółowe zasady i tryb orzekania o niezdolności do pracy przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie;
- 2) szczegółowe zasady organizacji orzekania o niezdolności do pracy, w tym w szczególności:
 - a) miejsce działania lekarzy orzeczników,
 - b) sposób tworzenia i znoszenia komisji lekarskich,
 - c) sposób określania siedziby komisji lekarskiej i ich właściwości terytorialnej,
 - d) skład komisji lekarskich;
- 3) szczególne kwalifikacje zawodowe wymagane od lekarzy orzeczników i lekarzy wchodzących w skład komisji lekarskiej;
- 4) szczegółowe zasady sprawowania nadzoru nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy (art. 14 ust. 1–6 u.e.r.).

4.8. Orzeczenie o rencie

Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonuje oceny okoliczności i przyczyn wypadku oraz wydaje decyzję w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie (art. 11 ust. 3 u.w.ch.z.).

W sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- 1) po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość,
- 2) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa,
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe,
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie,

¹⁶⁵ Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz.U. Nr 273, poz. 2711 z późn. zm.).

- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność,
- 6) przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego (art. 114 ust. 1 u.e.r.).

Co do zasady organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji (art. 118 ust. 1 u.e.r.). Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji (art. 118 ust. 2 u.e.r.). Jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów (art. 118 ust. 3 u.e.r.).

Od decyzji organu rentowego przysługują osobie zainteresowanej środki odwoławcze określone w odrębnych przepisach (art. 118 ust. 7 u.e.r.). Chodzi tutaj o ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych¹⁶⁶ oraz kodeks postępowania cywilnego.

Organ rentowy wydaje decyzję o przyznaniu renty z tytułu okresowej niezdolności do pracy na okres wskazany w orzeczeniu lekarza orzecznika lub w orzeczeniu komisji lekarskiej (art. 119 ust. 1 u.e.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności: ustalania uprawnień do świadczeń, wymiaru świadczeń (art. 83 ust. 1 u.s.u.s.).

4.9. Odwołanie od decyzji w sprawie renty

Od decyzji ZUS przysługuje odwołanie¹⁶⁷ do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach kodeksu postępowania cywilnego. Odwołanie do sądu przysługuje również w razie niewydania decyzji w terminie 2 miesięcy, licząc od dnia zgłoszenia wniosku o świadczenie lub inne roszczenia.

¹⁶⁶ Tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 266 z późn. zm.

¹⁶⁷ Zob. także D.P. Kała, *Odwołanie do sądu od decyzji ZUS w sprawie renty dla strażaka OSP oraz jego rodziny*, „Strażak” 2018, nr 12, s. 56–57.

Odwołanie wnosi się na piśmie do jednostki organizacyjnej ZUS, która wydała decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez tę jednostkę. Jeżeli ZUS uzna odwołanie za słuszne, zmienia lub uchyla decyzję niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia wniesienia odwołania. W tym wypadku odwołaniu nie nadaje się dalszego biegu. Jeżeli odwołanie nie zostało w całości lub w części uwzględnione, Zakład przekazuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia wniesienia odwołania, sprawę do sądu wraz z uzasadnieniem (art. 83 ust. 2–3, 5–7 u.s.u.s.).

Prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie (art. 83 ust. 2–3, 5–7 u.s.u.s.).

Do odwołania od decyzji ZUS stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, tj. przepisy dotyczące postępowania rozpoznawczego, w tym przepisy dotyczące postępowań odrębnych (Księga pierwsza, Tytuł VII, Dział III – Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych). Właściwym w sprawie będzie sąd okręgowy (art. 477⁸ § 1–2 k.p.c.).

Odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji lub orzeczenia. Organ rentowy przekazuje niezwłocznie odwołanie wraz z aktami sprawy do sądu. Organ ten, jeżeli uzna odwołanie w całości za słuszne, może zmienić lub uchylić zaskarżoną decyzję. W tym przypadku odwołaniu nie nadaje się dalszego biegu (art. 477⁹ § 1–2 k.p.c.).

Jeżeli w odwołaniu od decyzji organu rentowego wskazano nowe okoliczności dotyczące niezdolności do pracy albo stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, które powstały po dniu wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, od którego nie wniesiono sprzeciwu, lub orzeczenia komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy nie przekazuje odwołania do sądu, lecz kieruje do lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpatrzenia. Organ rentowy uchyla decyzję, rozpatruje nowe okoliczności i wydaje decyzję, od której przysługuje odwołanie do sądu. Przepis ten stosuje się także wówczas, gdy nie można ustalić daty powstania wskazanych w odwołaniu nowych okoliczności (art. 477⁹ § 2¹ k.p.c.).

Sąd odrzuci odwołanie w sprawie renty, do którego prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy albo stwierdzenia stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, jeżeli podstawę do wydania decyzji stanowi orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a osoba zainteresowana nie wniosła sprzeciwu od tego orzeczenia do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i odwołanie jest oparte wyłącznie na zarzutach dotyczących tego orzeczenia. Jeżeli odwołanie opiera się także na zarzucie nierozpatrzenia wniesionego po terminie sprzeciwu od tego orzeczenia, a wniesienie sprzeciwu po terminie nastąpiło z przyczyn niezależnych od osoby zainteresowanej, sąd uchyla decyzję, przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania organowi rentowemu i umarza postępowanie. W takim przypadku organ rentowy kieruje sprzeciw do rozpatrzenia do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 477⁹ § 3¹ k.p.c.).

Odwołanie powinno zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji, zwięzłe przytoczenie zarzutów oraz wniosków i ich uzasadnienie oraz podpis ubezpieczonego, albo przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika ubezpieczonego. Jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu (art. 477¹⁰ § 1–2 k.p.c.).

Od decyzji sądu I instancji w zakresie odwołania przysługuje apelacja do sądu II instancji.

4.10. Wysokość renty

Renta z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem oraz renta rodzinna wynosi 120% kwoty najniższej odpowiedniej renty ustalonej i podwyższonej zgodnie z ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 7 u.w.ch.z.).

Wysokość rent jest obliczana zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W szczególności mają tu zastosowanie przepisy Działu VII ww. ustawy: Przepisy wspólne dotyczące wysokości świadczeń. Kwoty najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy wynoszą: 1) 1200,00 zł miesięcznie – dla osób całkowicie niezdolnych do pracy, 2) 90,00 zł miesięcznie – dla osób częściowo niezdolnych do pracy (art. 85 ust. 1 pkt 1–2 u.e.r.).

Rozdział II

Finansowanie z budżetu samorządu terytorialnego

1. Zasady finansowania

1.1. Zasada niezależności organów gminy

Zgodnie z art. 2 ust. 1–3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹ gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Gmina posiada osobowość prawną. Samodzielność gminy podlega ochronie sądowej.

Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów (art. 6 ust. 1 u.s.g.).

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (art. 7 ust. 1 pkt 1–20 u.s.g.):

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- 3a) działalności w zakresie telekomunikacji,
- 4) lokalnego transportu zbiorowego,
- 5) ochrony zdrowia,
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,

¹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm. – dalej jako u.s.g.

- 6a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- 8) edukacji publicznej,
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- 11) targowisk i hal targowych,
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień,
- 13) cmentarzy gminnych,
- 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 18) promocji gminy,
- 19) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2019 r., poz. 688 z późn. zm.),
- 20) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Organami gminy są: rada gminy, wójt (burmistrz, prezydent miasta) (art. 11a ust. 1 pkt 1–2 u.s.g.). Do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej. Do wyłącznej właściwości rady gminy należy m.in. uchwalanie budżetu gminy, rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium z tego tytułu (art. 18 ust. 2 pkt 4 u.s.g.).

Wójt wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami prawa. Do zadań wójta należy w szczególności gospodarowanie mieniem komunalnym i wykonywanie budżetu (art. 30 ust. 1–2 u.s.g.). Gmina samodzielnie prowadzi

gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej gminy (art. 51 ust. 1 u.s.g.). Dochody gminy są określone w odrębnych ustawach (art. 54 ust. 1 u.s.g.).

W świetle powyższych regulacji można uznać, że gmina stanowi odrębny, samodzielny podmiot w systemie prawa oraz w systemie instytucji państwowych i samorządowych. Gmina posiada swoje terytorium, na którym mieszkają mieszkańcy gminy, swoje mienie komunalne w postaci m.in. nieruchomości oraz swoje środki finansowe. Przepisy nakładają na gminę obowiązek zaspokajania zróżnicowanych potrzeb lokalnej społeczności. Zadania te są wykonywane przede wszystkim przez jednostki organizacyjne gminy, urząd gminy, organy gminy i inne instytucje w gminie, które mogą otrzymywać dofinansowanie z budżetu gminy. Większość decyzji w zakresie wykonywania zadań oraz rozdysponowania środków finansowych jest podejmowana i wykonywana przez organy gminy, tj. wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz przez radę gminy. O podziale środków ostatecznie decyduje rada gminy w uchwale budżetowej, a wójt wykonuje tak uchwalony budżet gminy.

W kontekście finansowania ochotniczych straży pożarnych z tak uregulowanego statusu prawnego i ustroju gminy można wyprowadzić zasadę niezależności organów gminy w zakresie określenia i przeznaczenia wysokości środków przeznaczanych na wykonywanie zadania publicznego w postaci porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego. Zasada ta oznacza, że to organy gminy samodzielnie i niezależnie określają, ile środków przeznaczą w danym roku na realizację zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej, co *de facto* oznacza ilość środków przekazanych na działalność ochotniczej straży pożarnej. Ochotnicza straż pożarna nie ma żadnego wpływu na ilość przyznanych jej przez gminę środków finansowych. OSP może oczywiście wnioskować o określone kwoty i dobrze by było, aby głos strażaków był przynajmniej wysłuchany, ale ostateczna decyzja należy do rady gminy.

Zasadę tą należy wiązać z ogólnymi regułami finansów publicznych, choćby tymi określonymi w art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. a i b u.f.p. Zgodnie z tymi regułami wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad:

- a) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
- b) optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

Zasada ta ma istotne znaczenie w związku z praktykami zakupywania sprzętu przez ochotnicze straże pożarne z własnych środków finansowych lub przyjmowania darowizn bez konsultacji z organami gminy czy skarbnikiem gminy. Zakupiony sprzęt wymaga jego utrzymywania w przyszłości w postaci ubezpieczenia, przeglądów technicznych, konserwacji itd. W przypadku takiego zakupu lub przyjęcia mienia dla gminy jest generowany konkretny wydatek finansowy, na który gminy po prostu może nie stać. W sytuacji takiego „samowolnego” zakupu przez OSP może dojść do konfliktu na linii OSP – gmina. OSP powołuje się wówczas na art. 32 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, który zobowiązuje gminę do finansowania OSP, a gmina odmawia finansowania ze względu na ograniczenia budżetowe i konieczność finansowania innych zadań i podmiotów w gminie. Do tego dochodzi błędne rozumienie funkcjonowania OSP przez zarządy OSP, które uważają, że jako niezależne stowarzyszenie mogą o wszystkim decydować samodzielnie bez uwzględniania zdania gminy. Tymczasem „władztwo” finansowania OSP z budżetu gminy przysługuje organom gminy, ponieważ to gmina odpowiada za bezpieczeństwo przeciwpożarowe na terenie gminy i zadanie to deleguje na OSP, która z kolei zalicza się do tzw. trzeciego sektora w państwie, do organizacji pozarządowych (NGO – ang. *non-government organization*) – organizacji działających na rzecz wybranego interesu publicznego i niedziałających w celu osiągnięcia zysku. Niezależność i samorządność OSP jako stowarzyszenia nie obejmuje przywileju określania przez OSP wysokości finansowania OSP przez gminę.

1.2. Zasada niedookreślonej wysokości finansowania

Zgodnie z art. 32 ust. 2 i 3 u.ppoż. koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej ponosi gmina, z zastrzeżeniem art. 35 ust. 1 u.ppoż.

Gmina ma również obowiązek:

- 1) bezpłatnego umundurowania członków ochotniczej straży pożarnej,
- 2) ubezpieczenia w instytucji ubezpieczeniowej członków ochotniczej straży pożarnej i młodzieżowej drużyny pożarniczej; ubezpieczenie może być imienne lub zbiorowe nieimienne,
- 3) ponoszenia kosztów okresowych badań lekarskich, o których mowa w art. 28 ust. 6 u.ppoż.

Regulacja ta zobowiązuje gminę do finansowania działalności ochotniczych straży pożarnych, które mają siedzibę i prowadzą działania ratownicze na terenie danej gminy². Ani ten przepis, ani żaden inny w systemie prawa nie nakłada na gminę sztywnej wysokości kwoty finansowania działalności OSP. Wynika to z prozaicznej przyczyny, którą jest zróżnicowanie gmin polskich pod względem terytorialnym, ludnościowym i majątkowym.

Najbogatszą gminę w Polsce w 2017 r. była gmina Kleszczów, gdzie wskaźnik G³ wyniósł 31.962,75 a najbiedniejszą Przytuły, gdzie wskaźnik G wyniósł 390,29. Średni wskaźnik G dla kraju to 1668,68. Takie zróżnicowanie finansowe gmin w skali kraju nie pozwala na ustalenie sztywnej kwoty finansowania OSP z budżetu gminy. Poza tym w Polsce są gminy, na terenie których jest jedna OSP, np. Zielonka pod Warszawą, a są gminy, gdzie tych straży jest kilkanaście.

Płynie z tego oczywisty wniosek, że gmina samodzielnie określa wysokość finansowania OSP, dostosowując to m.in. do możliwości finansowych gminy, proporcji finansowania innych zadań, realnych potrzeb OSP i zagrożenia pożarowego i innego w gminie.

1.3. Zasada wydatków bezpośrednich i uzupełniającego stosowania dotacji

Aby właściwie opisać niniejszą zasadę, należy omówić zagadnienia odrębności podmiotowej i organizacyjnej gminy i OSP oraz odrębności własnościowej i finansowej gminy i OSP.

1.3.1. Odrębność podmiotowa i organizacyjna

Zgodnie z art. 2 ust. 1–3 u.s.g. gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Gmina posiada osobowość prawną. Samodzielność gminy podlega ochronie sądowej. Gmina zalicza się do tzw.

² Na obowiązek finansowanie OSP przez gminę wskazano także w Raporcie Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa, 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 7 [dostęp: 3.09.2019].

³ Podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2017 r. – cyt. za Serwis Samorządowy PAP, www.samorząd.pap.pl/depesze/re-dakcyjne.praca.akt/178554/Najbogatsze-i-najbiedniejsze-gminy-w-Polsce-czesc-pierwsza-1-250 [dostęp: 6.08.2018].

pierwszego sektora – sektora publicznego, który obejmuje administrację państwową i jednostki organizacyjnie jej podległe.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 i 2 u.ppoż. ochotnicza straż pożarna funkcjonuje w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach⁴. Szczegółowe zadania i organizację ochotniczej straży pożarnej określa statut. Ochotnicza straż pożarna jest stowarzyszeniem i posiada osobowość prawną. Ochotnicza straż pożarna jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, przeznaczoną w szczególności do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami.

Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności (art. 2 ust. 1–2 u.p.o.s.).

Jak już wspomniano, OSP można zaliczyć do organizacji pozarządowych, tzw. trzeciego sektora. W świetle art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organizacjami pozarządowymi są: 1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytutami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi, 2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku – osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia. OSP są *de facto* podmiotami o charakterze prywatnoprawnym, które działają w interesie publicznym (zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej), ale mogą też działać w interesie prywatnym.

To co upodabnia gminę i OSP to posiadanie osobowości prawnej, własnych organów, własnego budżetu, programu działania i własnych zadań.

Gmina i OSP należą jednak do odrębnych sfer wyróżnianych we współczesnej teorii państwa i społeczeństwa. Gminę zalicza się do pierwszego sektora, państwowego, który realizuje zadania publiczne, którego organy zaliczają się do administracji publicznej, państwowej. OSP jako stowarzyszenia zaliczają się do trzeciego sektora (*non profit*) organizacji niezależnych organizacyjnie i podmiotowo od państwa, ale wykonujących zadania publiczne często delegowane przez

⁴ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 713 – dalej u.p.o.s.

samorząd czy państwo na OSP. Drugi sektor to sektor biznesu (*for profit*), który jest niezależny od państwa i samorządu terytorialnego i działa dla osiągnięcia zysku.

1.3.2. Odrębność własnościowa gminy i OSP

Zgodnie z art. 20 Konstytucji RP⁵ społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej. Rzeczpospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia. Wywłaszczenie jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem (art. 21 K.RP). Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej. Własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności (art. 64 K.RP). Jednostki samorządu terytorialnego mają osobowość prawną. Przysługują im prawo własności i inne prawa majątkowe. Samodzielność jednostek samorządu terytorialnego podlega ochronie sądowej.

Przez własność prywatną należy rozumieć „wszystko to, co może należeć do jednostki ludzkiej lub osoby prawnej i obejmuje (według tradycyjnej terminologii) zarówno środki produkcji, jak i dobra konsumpcyjne, bądź też w ujęciu węższym jedynie środki produkcji”⁶.

Przepisy Konstytucji RP z 1997 r. nie dokonują podmiotowej stratyfikacji własności. Własności państwowej nie tylko nie wymienia się jako odrębnego, uprzywilejowanego typu własności, ale zgodnie z art. 20 K.RP. podstawę ustroju gospodarczego RP stanowi społeczna gospodarka rynkowa oparta na własności prywatnej. Przez własność prywatną w rozumieniu tego przepisu rozumieć należy wszelką własność należącą do podmiotów autonomicznych w stosunku do państwa i sektora jego własności gospodarczej. Sformułowanie to wskazuje podstawową opcję, na której oparty ma być system stosunków własnościowych w Rzeczypospolitej i wyklucza powrót do systemu opartego na dominacji własności państwa i podmiotów (przedsiębiorstw) o państwowym charakterze⁷.

⁵ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) – dalej jako K.RP.

⁶ Por. S. Jarosz-Żukowska, *Konstytucyjna zasada ochrony własności*, Lex/el. 2003.

⁷ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 marca 2000 r., K 14/99, Legalis nr 47006.

Własność spółdzielni (w tym mieszkaniowych), organizacji społecznych, fundacji, stowarzyszeń (w tym OSP), samorządów zawodowych zalicza się do własności prywatnej, ze względu na autonomiczność tych podmiotów względem państwa i jego własności⁸.

Własność komunalna powstała w drodze tzw. komunalizacji, polegającej na przejściu określonych składników mienia ogólnonarodowego (państwowego) przez właściwe gminy. Prawne podstawy komunalizacyjnych przekształceń własnościowych zostały zawarte w ustawie dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych⁹. Zgodnie z art. 5 tej ustawy można wyróżnić dwa tryby komunalizacji: z mocy prawa (art. 5 ust. 1 i 2) oraz z mocy przekazania (art. 5 ust. 3 i 4)¹⁰.

W związku z powyższym własność gminy jest własnością odrębną od własności OSP jako stowarzyszeń.

1.3.3. Odrębność majątkowa gminy i OSP

Mieniem komunalnym jest własność i inne prawa majątkowe należące do poszczególnych gmin i ich związków oraz mienie innych gminnych osób prawnych, w tym przedsiębiorstw (art. 43 u.s.g.). Nabycie mienia komunalnego następuje:

- 1) na podstawie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym,
- 2) przez przekazanie gminie mienia w związku z utworzeniem lub zmianą granic gminy w trybie, o którym mowa w art. 4 u.s.g.; przekazanie mienia następuje w drodze porozumienia zainteresowanych gmin, a w razie braku porozumienia – decyzją Prezesa Rady Ministrów, podjętą na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej,
- 3) w wyniku przekazania przez administrację rządową na zasadach określonych przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia,
- 4) w wyniku własnej działalności gospodarczej,
- 5) przez inne czynności prawne,
- 6) w innych przypadkach określonych odrębnymi przepisami.

⁸ S. Jarosz-Żukowska, *Konstytucyjna zasada ochrony własności*, Lex/el. 2003.

⁹ Dz.U. z 1990 r. Nr 32, poz. 191 z późn. zm.

¹⁰ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 marca 2000 r., K 14/99, Legalis nr 47006.

Podmioty mienia komunalnego samodzielnie decydują o przeznaczeniu i sposobie wykorzystania składników majątkowych, przy zachowaniu wymogów zawartych w odrębnych przepisach prawa. Oświadczenie woli w imieniu gminy w zakresie zarządu mieniem składa jednoosobowo wójt albo działający na podstawie jego upoważnienia zastępca wójta samodzielnie albo wraz z inną upoważnioną przez wójta osobą. Jeżeli czynność prawna może spowodować powstanie zobowiązań pieniężnych, do jej skuteczności potrzebna jest kontrasygnata skarbnika gminy (głównego księgowego budżetu) lub osoby przez niego upoważnionej. Skarbnik gminy (główny księgowy budżetu), który odmówił kontrasygnaty, dokona jej jednak na pisemne polecenie zwierzchnika, powiadamiając o tym radę gminy oraz regionalną izbę obrachunkową.

Jednostka pomocnicza gminy zarządza i korzysta z mienia komunalnego oraz rozporządza dochodami z tego źródła w zakresie określonym w statucie. Statut ustala również zakres czynności dokonywanych samodzielnie przez jednostkę pomocniczą w zakresie przysługującego jej mienia.

Rada gminy nie może uszczuplić dotychczasowych praw sołectw do korzystania z mienia bez zgody zebrania wiejskiego. Wszystkie przysługujące dotychczas mieszkańcom wsi prawa własności, użytkowania lub inne prawa rzeczowe i majątkowe, zwane dalej mieniem gminnym, pozostają nienaruszone. Do mienia gminnego mają zastosowanie, z zastrzeżeniem art. 48 ust. 3 u.s.g., przepisy dotyczące mienia komunalnego.

Gmina nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania innych gminnych osób prawnych, a te nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania gminy. W przypadku zniesienia lub podziału gminy odpowiedzialność za jej zobowiązania ponoszą solidarnie gminy, które przejęły jej mienie. Obowiązkiem osób uczestniczących w zarządzaniu mieniem komunalnym jest zachowanie szczególnej staranności przy wykonywaniu zarządu zgodnie z przeznaczeniem tego mienia i jego ochrona. Ochrona mienia obejmuje w szczególności monitoring na terenie nieruchomości i w obiektach budowlanych stanowiących mienie gminy i na terenie wokół takich nieruchomości i obiektów budowlanych. Przepisy art. 9a ust. 2–6 u.s.g. stosuje się odpowiednio (art. 44–50 u.s.g.).

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 6–7 u.p.o.s. statut stowarzyszenia określa w szczególności: 1) sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał, 2) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich. Majątek

stowarzyszenia powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku stowarzyszenia oraz z ofiarności publicznej. Stowarzyszenie, z zachowaniem obowiązujących przepisów, może przyjmować darowizny, spadki i zapisy oraz korzystać z ofiarności publicznej (art. 33 ust. 1 i 2 u.p.o.s.).

Zgodnie ze statutem wzorcowym OSP majątek i fundusze OSP powstają z:

- 1) składek członkowskich,
- 2) dotacji, darowizn, spadków i zapisów,
- 3) dochodów z majątku i imprez,
- 4) ofiarności publicznej,
- 5) wpływów z działalności gospodarczej.

OSP może prowadzić działalność gospodarczą według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach¹¹ i wyłącznie w rozmiarze służącym realizacji celów statutowych OSP. Dochód z działalności gospodarczej i uzyskane fundusze OSP służą w całości realizacji celów statutowych i nie mogą być przeznaczane do podziału między członków OSP. Majątek OSP jest więc majątkiem odrębnym od mienia komunalnego gminy.

1.3.4. Podsumowanie

Z powyższych rozważań jasno wynika, że zarówno gmina, jak i ochotnicza straż pożarna stanowią odrębne od siebie podmioty prawne i organizacyjne¹². Posiadają własne, niezależne od siebie organy i realizują odrębnie i niezależnie zadania na rzecz odbiorców swoich usług. Prowadzenie określonej działalności przez gminy i OSP związane jest posiadaniem swojego odrębnego mienia będącego przedmiotem odrębnej własności.

Zasadą finansowania ochotniczych straży pożarnych z budżetu gminy jest finansowanie bezpośrednie, które opiera się m.in. na dokonywaniu zakupów przez gminę, na jej własność. Tak zakupione towary przeciwpożarowe są ewidencjonowane w księgach rachunkowych gminy. Następnie towary te przekazuje się ochotniczym strażom pożarnym do bezpłatnego używania w drodze cywilnoprawnej umowy użyczenia. Bezpłatne użyczenie towarów przeciwpożarowych nie powoduje przejścia ich własności na rzecz ochotniczych straży pożarnych.

¹¹ Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1292 z późn. zm.).

¹² Poglądy i treści wyrażone w tym punkcie opublikowano wcześniej w publikacji D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, t. II, Gdańsk 2014, s. 180–184.

W umowie użyczenia można zawrzeć określenie zasad kontroli mienia przekazywanego OSP, którą to kontrolę prowadziłyby gmina¹³.

Priorytet finansowania OSP w formie wydatków bezpośrednich został także podkreślony w orzecznictwie Regionalnych Izb Obrachunkowych¹⁴.

Oprócz finansowania bezpośredniego prawo dopuszcza możliwość jednoczesnego finansowania OSP w trybie dotacji na podstawie art. 32 ust. 3b u.ppoż. Należy zgodzić się ze stanowiskiem podzielanym przez większość specjalistów, że dotacja ta ma charakter dotacji celowej¹⁵. Dotacja ta może być przeznaczana na finansowanie OSP w zakresie wyznaczonym przez art. 32 ust. 2–3 u.ppoż., czyli: koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej oraz bezpłatne umundurowanie członków ochotniczej straży pożarnej.

Należy także zgodzić się z poglądem wyrażanym w doktrynie prawa, że dotacje jako instrument w systemie finansów publicznych powinny mieć charakter wyjątkowy i przejściowy. Beneficjent nie włada bowiem dotacją, jak właściciel, bez ograniczeń – wręcz przeciwnie, może ją wykorzystać jedynie w sposób ściśle określony przez dotującego¹⁶.

Należy także zgodzić się z poglądem wyrażanym w doktrynie prawa finansowego, że dotacja jako rodzaj wydatku budżetowego jest określany jednostronnie, przez podmiot dotujący w imieniu państwa, na rzecz podmiotu dotowanego, udzielanego w celu uzupełnienia brakujących środków na finansowanie działal-

¹³ Pogląd wyrażony także w publikacji D.P. Kała, *Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 9 maja 2013 r., V SA/Wa 39/13*, „Samorząd Terytorialny” 2014, nr 11, s. 86.

¹⁴ Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie z dnia 21 października 2010 r., 0102-206/10, Legalis nr 299127; Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Warszawie z dnia 14 sierpnia 2007 r., 121/K/2007, Legalis nr 186644.

¹⁵ Por. P. Józefczyk, w: *Finansowanie...*, s. 65; D. Krzysztofowicz, *Dotacje dla Ochotniczych Straży Pożarnych*, „Wspólnota” 2013, nr 9, wersja elektroniczna: www.wspolnota.org.pl/archiwum [dostęp: 25.03.2013]; *Umowa w sprawie udzielenia dotacji*, www.ekspertbeck.pl [dostęp: 25.03.2013]; A. Michalec, *Finansowanie Ochotniczej Straży Pożarnej z budżetu jednostki samorządu terytorialnego*, www.ekspertbeck.pl. [dostęp: 25.03.2013]; M. Legutko, *Dotacje dla Ochotniczej Straży Pożarnej*, www.ekspertbeck.pl. [dostęp: 25.03.2013].

¹⁶ Por. L. Lipiec-Warzecha, *Komentarz do art. 126 ustawy o finansach publicznych*, w: *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, Lex/el. 2011.

ności mającej znaczenie dla interesu ogólnego, uwarunkowanego, w ściśle określonej wysokości, nieodpłatnego i bezzwrotnego¹⁷.

Przekazanie środków pieniężnych w formie dotacji powoduje ich przewłaszczenie z dotującego (np. gmina) na beneficjenta dotacji (np. OSP).

W związku z powyższym zmiana sposobu finansowania OSP z finansowania bezpośrednio z budżetu na finansowanie w formie dotacji na zadania określone w art. 32 ust. 2 i 3 u.ppoż. prowadziłaby do przewłaszczenia wszelkich towarów przeciwpożarowych z gminy na OSP. Prowadziłoby to do nieograniczonego transferu własności z sektora finansów publicznych do podmiotu prywatno-prawnego, jakim są ochotnicze straże pożarne. Dochodziłoby zatem do nieograniczonego wzbogacenia OSP kosztem mienia gminnego, które ma charakter publiczny. Wydaje się to niedopuszczalne w obecnym systemie prawno-finansowym państwa i samorządu terytorialnego.

W związku z powyższym nie można zgodzić się z poglądem wyrażonym w uchwale Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie z dnia 4 sierpnia 2010 r.¹⁸, że „udzielanie przez gminę dotacji z art. 32 ust. 3b u.ppoż. jest fakultatywne i stanowi alternatywną do tzw. wydatków bezpośrednich budżetu”.

Dopuszczalne jest natomiast sporadyczne udzielenie OSP dotacji w trybie art. 32 ust. 3b u.ppoż., które także wiąże się z przewłaszczeniem udzielonych środków na OSP. Sporadyczność ta wpisuje się w cel nowelizacji u.ppoż. z roku 2008, która dopuściła dotowanie OSP na podstawie art. 32 ust. 3b. W uzasadnieniu tej nowelizacji wskazywano, że celem wprowadzenia tej dotacji było umożliwienie bezzwrotnego wsparcia finansowego gminy dla OSP w chwili dokonywania zakupów o wysokiej wartości (przede wszystkim samochody pożarnicze) w kontekście faktu, że OSP mogą pozyskiwać także środki finansowe z innych źródeł niż budżet gminny.

Sporadyczne udzielenie OSP dotacji w trybie art. 32 ust. 3b u.ppoż., połączone z przewłaszczeniem udzielonych środków, nie będzie stało w sprzeczności z obecnym systemem finansów publicznych, który dopuszcza dotowanie

¹⁷ Por. E. Chojna-Duch, *Struktura dotacji budżetowej. Studium teoretyczno-prawne*, Warszawa 1988, s. 30, cyt. za L. Lipiec-Warzecha, *Komentarz do art. 126 ustawy o finansach publicznych*, w: *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, Lex/el. 2011, M. Münnich, *Komentarz do art. 124*, w: *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, red. P. Smoleń, Warszawa 2012, s. 682.

¹⁸ KI-411/202/10, Lex nr 726590.

podmiotów prywatnoprawnych, jeżeli dotowanie to ma charakter ilościowo ograniczony.

Dotacja w trybie art. 32 ust. 3b u.ppoż. może być także przekazywana na dokonywanie środków zużywalnych, jak np. paliwo czy sorbenty. Przedmioty te nie stanowią środków trwałych i nie dojdzie do ich przewłaszczenia z gminy na rzecz OSP.

Trzeba także pamiętać, że zgodnie z art. 50 ust. 1 u.s.g. obowiązkiem osób uczestniczących w zarządzaniu mieniem komunalnym jest zachowanie szczególnej staranności przy wykonywaniu zarządu zgodnie z przeznaczeniem tego mienia i jego ochrona. „Przepis ten odnosi się do konkretnych osób fizycznych, np. radnych gminy, wójta, osób będących pełnomocnikami gminy w zakresie zarządu mieniem, kierowników gminnych jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, członków organów gminnych osób prawnych, osób wchodzących w skład związku międzygminnego radnych, skarbnika gminy, jej sekretarza, a także wszystkich pozostałych pracowników samorządowych zajmujących stanowiska kierownicze (w zakresie, w jakim w ramach powierzonych im obowiązków uczestniczą oni w zarządzaniu mieniem gminy), w tym zwłaszcza kierowników gminnych jednostek organizacyjnych. Przepis ten odnosi się także do osób wchodzących w skład innych struktur samorządowych zarządzających mieniem komunalnym (członków zarządów spółek gminnych, zarządów związków międzygminnych i innych osób, którym powierzono wykonywanie zarządu mieniem komunalnym). W związku z tym obowiązek ten obejmuje nie tylko pracowników zatrudnionych przez pracodawców samorządowych, ale i osoby, z którymi zawarto umowy o charakterze cywilnym (typu menedżerskiego), a przedmiotem tych umów jest uczestniczenie w zarządzaniu mieniem komunalnym”¹⁹.

„Ważnym miernikiem szczególnej staranności w odniesieniu do pracowników samorządowych są w szczególności art. 24 i 25 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych”²⁰.

¹⁹ J. Dominowska, *Komentarz do art. 50, w: Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Legalis/el. 2011.

²⁰ J. Jagoda, *Komentarz do art. 50, w: Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2016, s. 962.

Do podstawowych obowiązków pracownika samorządowego należy dbałość o wykonywanie zadań publicznych oraz o środki publiczne, z uwzględnieniem interesu publicznego oraz indywidualnych interesów obywateli. Do obowiązków pracownika samorządowego należy w szczególności:

- 1) przestrzeganie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i innych przepisów prawa,
- 2) wykonywanie zadań sumiennie, sprawnie i bezstronnie,
- 3) udzielanie informacji organom, instytucjom i osobom fizycznym oraz udostępnianie dokumentów znajdujących się w posiadaniu jednostki, w której pracownik jest zatrudniony, jeżeli prawo tego nie zabrania,
- 4) dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej,
- 5) zachowanie uprzejmości i życzliwości w kontaktach z obywatelami, zwierzchnikami, podwładnymi oraz współpracownikami,
- 6) zachowanie się z godnością w miejscu pracy i poza nim,
- 7) stałe podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

1.4. Zasada wydatków priorytetowych, celowych i efektywnych

Gmina, dokonując wydatków na rzecz ochotniczych straży pożarnych, powinna się kierować zasadą wydatków priorytetowych. Wynika to z faktu, że potrzeby ochotniczych straży pożarnych są zazwyczaj większe niż możliwości finansowe gminy, co skutkuje tym, że nie zawsze może zakupić do OSP wszystko to, co byłoby potrzebne. W związku z tym, że środki gminne są z reguły niewystarczające, w pierwszej kolejności należy zakupywać środki niezbędne do funkcjonowania OSP, tj. ubezpieczenie strażaków, paliwo do samochodów, utrzymanie remizy, mundury itd. Dopiero w sytuacji zaopatrzenia OSP we wszystkie niezbędne do działania przedmioty i usługi gmina może zakupywać rzeczy i usługi drugorzędne.

Wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad:

- 1) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
- 2) optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów (art. 44 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o finansach publicznych).

W toku wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego (w tym gminy) obowiązują m.in. następujące zasady gospodarki finansowej:

- 1) dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym, z uwzględnieniem prawidłowo dokonanych przeniesień i zgodnie

- z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
- 2) zlecanie zadań powinno następować na zasadzie wyboru najkorzystniejszej oferty, z uwzględnieniem przepisów o zamówieniach publicznych, a w odniesieniu do organizacji pozarządowych – z odpowiednim zastosowaniem art. 43 i art. 221 (art. 254 u.f.p.).

Powyższe regulacje dotyczą także finansowania ochotniczych straży pożarnych. Środki przeznaczone na działalność ochotniczych straży pożarnych powinny prowadzić do właściwego, efektywnego wykonywania zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Na pewne uchybienia w zakresie finansowania OSP przez gminy wskazano w raporcie Najwyższej Izby Kontroli z 2019 r. NIK wskazał na przypadki finansowania OSP, które w ogóle nie wyjeżdżają do akcji, z racji tego, że członkowie OSP nie posiadają badań lekarskich i szkoleń pożarniczych. Niektóre gminy nie gromadzą danych na temat zasobów ratowniczych i sprzętowych OSP, co niekorzystnie wpływa na optymalizację finansowania OSP. Zdarzają się przypadki dofinansowania zakupu samochodu dla OSP, w której nie było ratowników²¹.

2. Planowanie finansowania w budżecie gminnym²²

Zgodnie z art. 29 pkt 2 u.ppoż. koszty funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej pokrywane są z budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z definicją legalną jednostek ochrony przeciwpożarowej zawartej w art. 15 u.ppoż. zalicza się do nich:

- 1) jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej,
- 2) jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej,
- 3) zakładowe straże pożarne,
- 4) zakładowe służby ratownicze,
- 5) gminne zawodowe straże pożarne,

²¹ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 12–15 [dostęp: 3.09.2019].

²² Treści zawarte w tym punkcie zostały już wcześniej opublikowane w publikacji D.P. Kała, *Wydatki budżetowe w gminie na OSP*, „Wspólnota” 2013, nr 6, s. 46–48.

- 6) powiatowe (miejskie) zawodowe straże pożarne,
- 7) terenowe służby ratownicze,
- 8) ochotnicze straże pożarne,
- 9) związek ochotniczych straży pożarnych,
- 10) inne jednostki ratownicze.

Zgodnie z tą definicją koszty funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych funkcjonujących w gminie są pokrywane z budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Przez jednostki samorządu terytorialnego należy rozumieć gminy, powiaty i województwa. Największy ciężar finansowania ochotniczych straży pożarnych spoczywa na gminach (art. 26, 26a, 28, 32 u.ppoż.). Finansowanie z budżetu powiatu lub województwa ogranicza się do możliwości przekazania OSP dotacji (art. 32 ust. 3b u.ppoż.)²³.

Według art. 51 ust. 1 u.s.g. gmina samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej gminy. „Przez gminną gospodarkę finansową (w szerokim tego słowa znaczeniu) należy rozumieć zespół ściśle ze sobą powiązanych działań i czynności (w tym czynności prawnych) polegających na: 1) ustalaniu polityki finansowej (określanie zasad i środków tej polityki), 2) określaniu źródeł pozyskiwania środków finansowych i planowaniu wysokości dochodów z tych źródeł, 3) określaniu celów wydatkowania pozyskanych środków i wysokości wydatków na poszczególne cele, 4) pozyskiwaniu i wydatkowaniu środków, 5) nadzorze i kontroli nad realizacją gospodarki finansowej”²⁴. Wskazanie OSP jako celu wydatkowania środków finansowych w gminie i określenie ich wysokości mieści się w pojęciu gminnej gospodarki finansowej. Gospodarka ta prowadzona jest na podstawie uchwały budżetowej.

Jedną z ważniejszych podstaw prawnych gminnej gospodarki finansowej oprócz u.s.g. jest ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Zgodnie z art. 211 ust. 1–5 budżet jednostki samorządu terytorialnego (w tym gminy) jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki. Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest uchwalany na rok budżetowy. Rokiem budżetowym jest rok kalendarzowy. Podstawą gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego (w tym gminy) w danym roku budżetowym jest uchwała budżetowa. Uchwała budżetowa składa się z budżetu

²³ Zob. D.P. Kała, *Finansowanie ochotniczych straży pożarnych*, „Wspólnota” 2012, nr 51–52, s. 48–49.

²⁴ Por. A. Szewc, *Komentarz do art. 51 ustawy o samorządzie gminnym*, w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. G. Jyż, Z. Pławewski, A. Szewc, pkt 1, Lex/el. 2012.

jednostki samorządu terytorialnego oraz załączników. «Z odmiennym poglądem na charakter prawny uchwały budżetowej można się natomiast spotkać w orzecznictwie NSA oraz w rozstrzygnięciach nadzorczych regionalnych izb obrachunkowych²⁵. Zdaniem tej właśnie Izby uchwała budżetowa jest szczególnym, a nawet jednym z najważniejszych aktów prawa miejscowego. Stanowisko takie zajmuje też M. Zubik (*Samorządowa uchwała budżetowa...*); jego zdaniem „uchwały budżetowe mają wszystkie cechy przepisów prawa miejscowego”²⁶. W związku z powyższym wydatki na OSP powinny być zaplanowane w uchwale budżetowej na okres roku kalendarzowego. Jeżeli planowana jest modernizacja remizy OSP, w uchwale budżetowej powinien być zaplanowany taki wydatek oraz jego wysokość. Wydatek ten może obejmować koszty projektu technicznego modernizacji, jak i same koszty wykonania modernizacji. Projekt uchwały budżetowej w gminie przedstawia wójt (burmistrz, prezydent miasta) radzie gminy (miasta) (art. 233 u.f.p.). Uchwalenie budżetu gminy jest wyłączną właściwością rady gminy (miasta) (art. 18 ust. 1 pkt 4 u.s.g.). „Rada gminy jest jednak ograniczona w kształtowaniu treści uchwały budżetowej – w tym także dotyczącej zmiany budżetu w trakcie roku budżetowego – przysługują jej bowiem kompetencje uchwałodawcze tylko w takim zakresie, jaki wyraźnie wynika z przepisów ustawy o finansach publicznych”²⁷.

Do zadań wójta (burmistrza, prezydenta miasta) należy wykonywanie budżetu (art. 30 ust. 2 pkt 4 u.s.g.). „Przez wykonywanie budżetu rozumie się faktyczną realizację uchwały budżetowej, w tym dokonywanie wydatków przewidzianych w budżecie”²⁸.

W toku wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego (w tym gminy) obowiązują m.in. następujące zasady gospodarki finansowej: 1) dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym, z uwzględnieniem prawidłowo dokonanych przeniesień i zgodnie z planowanym

²⁵ Zob. wyrok NSA z dnia 7 listopada 1996 r., I SA/Po 1091/96, Lex nr 79745 oraz uchwały RIO w Koszalinie z dnia 27 lutego 1995 r., 34/95, Lex nr 43110, z dnia 20 marca 1995 r., 45/95, Lex nr 42741.

²⁶ Por. A. Szewc, *Komentarz...*, pkt 6.

²⁷ Por. Wyrok NSA z dnia 16 grudnia 2011 r., II GSK 224/10, Lex nr 863199, za A. Szewc, *Komentarz do art. 18 ustawy o samorządzie gminnym*, w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. G. Jyż, Z. Pławecki, A. Szewc, pkt 11, Lex/el. 2012.

²⁸ Por. A. Skoczylas, *Komentarz do art. 30*, w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011, s. 384.

przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, 2) zlecenie zadań powinno następować na zasadzie wyboru najkorzystniejszej oferty, z uwzględnieniem przepisów o zamówieniach publicznych, a w odniesieniu do organizacji pozarządowych – z odpowiednim zastosowaniem art. 43 i art. 221 (art. 254 u.f.p.).

„Artykuł 254 u.p.f. określa wprost katalog zasad obowiązujących w toku wykonywania budżetu jednostek samorządu terytorialnego (...), w tym zasadę planowości, wynikającą z definiowania budżetu jednostki samorządu terytorialnego jako planu finansowego, będącego podstawą jej gospodarki finansowej, zgodnie z którą dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym, z uwzględnieniem prawidłowo dokonanych przeniesień i zgodnie z zaplanowanym przeznaczeniem”²⁹. W związku z tym jeżeli w budżecie jest zaplanowana dana kwota na modernizację remizy OSP, to wójt, wykonując budżet, nie może przekroczyć tej kwoty oraz nie może dokonać innych wydatków niezaplanowanych w budżecie.

„Niedochowanie wymogów postępowania w sprawie wykonania budżetu jest częściowo sankcjonowane przez regulacje zawarte w ustawie o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (...). Kolejna ze wskazanych kategorii naruszeń dyscypliny finansów publicznych związana jest z niedochowaniem wymogów obowiązujących przy wydatkowaniu z budżetu środków publicznych. W jej ramach można wyróżnić trzy rodzaje czynów. Jednym z nich jest dokonanie wydatku bez albo z przekroczeniem zakresu upoważnienia”³⁰. Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych³¹ naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest dokonanie wydatku ze środków publicznych bez upoważnienia określonego ustawą budżetową, uchwałą budżetową lub planem finansowym albo z przekroczeniem zakresu tego upoważnienia lub z naruszeniem przepisów dotyczących dokonywania poszczególnych rodzajów wydatków. „Wielkości środków przeznaczonych w planach finansowych na wydatki publiczne są dyrektywne (wiążące), choć mogą ulec zmianie w trakcie roku budżetowego. Naruszenie reguły dyrektywnego charakteru wydatków ze środków publicznych skutkuje

²⁹ Por. L. Lipiec-Warzecha, *Komentarz do art. 254 ustawy o finansach publicznych*, Lex/el.

³⁰ Por. J.M. Salachna, *Odpowiedzialność za nieprzestrzeganie procedury tworzenia i wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego*, roz. IV, pkt 2.2, Lex/el. 2008.

³¹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1440 z późn. zm.

naruszeniem dyscypliny finansów publicznych na podstawie art. 11 u.d.f.p. Dyrektywny charakter wydatków oznacza, że jednostka sektora finansów publicznych (w tym gmina – przyp. D.K.) może dysponować tylko takimi środkami, jakie zostaną jej przyznane w planie finansowym i nie może dokonywać wydatków przekraczających wysokość zatwierdzoną w planie (...)”³².

W budżetach gminnych z reguły planuje się środki finansowe na wydatki bezpośrednie, utrzymanie remizy, koszty zatrudnienia kierowców, ekwiwalent i dotacje.

Planowanie budżetu gminnego na wydatki na rzecz ochotniczych straży pożarnych można zobrazować istniejącymi planami budżetowymi przyjmowanymi w gminach. W uchwale nr III.21.2018 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia uchwały budżetowej gminy Brańszczyk na rok 2019³³ można wskazać, na jakie cele związane z ochotniczą strażą pożarną zaplanowano wydatki budżetowe³⁴:

- 1) różne wydatki na rzecz osób fizycznych (3030),
- 2) składki na ubezpieczenia społeczne (4110),
- 3) składki na fundusz pracy (4120),
- 4) wynagrodzenia bezosobowe (4170),
- 5) zakup materiałów i wyposażenia (4210),
- 6) zakup energii (4260),
- 7) zakup usług remontowych (4270),
- 8) zakup świadczeń zdrowotnych dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego (4290),
- 9) zakup usług pozostałych (4300),
- 10) opłaty z tytułu usług telekomunikacyjnych (4360),
- 11) różne opłaty i składki (4430),
- 12) wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych (6060).

³² Por. L. Lipiec-Warzecha, *Komentarz do art. 11 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych...*

³³ Dz.Urz. Woj. Maz. z 2019 r., poz. 2037.

³⁴ Zobacz dołączony na końcu książki wyciąg z budżetu – Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr III.21.2018 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 28 grudnia 2018 roku – 3 i 4 strona załącznika nr 2.

3. Klasyfikacja budżetowa

Budżety gminne, powiatowe czy wojewódzkie w odniesieniu do wydatków na rzecz ochotniczych straży pożarnych należy planować zgodnie z zasadami dotyczącymi klasyfikacji budżetowej.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 u.f.p. dochody publiczne, wydatki publiczne i przychody jednostek sektora finansów publicznych pochodzące z prowadzonej przez nie działalności oraz pochodzące z innych źródeł, oraz środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) i środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, inne niż wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 u.f.p., klasyfikuje się według:

- 1) działów i rozdziałów – określających rodzaj działalności,
- 2) paragrafów – określających rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku oraz środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) i środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, inne niż wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 u.f.p.

Zgodnie z art. 39 ust. 4 pkt 1 u.f.p. Minister Finansów określił, w drodze rozporządzenia, szczegółową klasyfikację dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p., z uwzględnieniem Polskiej Klasyfikacji Działalności³⁵.

Zgodnie z § 1 tegoż rozporządzenia ustala się klasyfikację dochodów i wydatków publicznych, przychodów, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 5 u.f.p., oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p., według:

- 1) działów, zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia,
- 2) rozdziałów, zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia,
- 3) paragrafów dochodów, przychodów i środków, zgodnie z załącznikiem nr 3 do rozporządzenia,
- 4) paragrafów wydatków i środków, zgodnie z załącznikiem nr 4 do rozporządzenia.

³⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1053 z późn. zm.).

Ustala się klasyfikację wydatków o większej szczegółowości niż określona w § 1 rozporządzenia, dla zadań z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego, zgodnie z załącznikami nr 7 i 8 do rozporządzenia. Klasyfikacja o większej szczegółowości może być stosowana wyłącznie na wewnętrzne potrzeby jednostek organizacyjnych:

- 1) Ministerstwa Obrony Narodowej w zakresie realizowanych działów oraz innych dysponentów części budżetowych w zakresie działu 752 Obrona narodowa, zgodnie z załącznikiem nr 7 do rozporządzenia,
- 2) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w zakresie realizowanych działów oraz innych dysponentów części budżetowych w zakresie działu 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, zgodnie z załącznikiem nr 8 do rozporządzenia.

Szczegółowość stosowania podziałek klasyfikacji w planowaniu, rachunkowości i sprawozdawczości ustalają odrębne przepisy.

Zgodnie z załącznikiem 1 – Klasyfikacja działów, „Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa” posiada klasyfikację o numerze „754”. Zgodnie z załącznikiem 2 – Klasyfikacja rozdziałów, „Ochotnicze straże pożarne” posiadają klasyfikację o numerze „75412”, a „Pozostałe jednostki ochrony przeciwpożarowej” klasyfikację o numerze „75413”. Przy czym w gminach obecnie co do zasady nie ma innych jednostek ochrony przeciwpożarowej, jak np. gminne zawodowe straże pożarne.

Klasyfikacja paragrafów wydatków i środków jest czterocyfrowa. Czwartą cyfrą jest cyfra zero lub inna wymieniona odpowiednia cyfra wskazana w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

Wybrane paragrafy mogące mieć zastosowanie do planowania wydatków na ochotnicze straże pożarne:

- 2360 – Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego. Dotacji celowych ujmowanych w tym paragrafie nie wykazuje się w paragrafach 2810 do 2830,
- 2470 – Wpłaty przekazane przez pozostałe jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych na realizację zadań bieżących dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych,
- 2580 – Dotacja podmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych,

- 2630 – Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych,
- 2720 – Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych przekazane jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych,
- 2820 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom,
- 2830 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych,
- 3020 – Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń,
- 4010 – Wynagrodzenia osobowe pracowników,
- 4210 – Zakup materiałów i wyposażenia,
- 4170 – Wynagrodzenia bezosobowe; paragraf ten obejmuje wynagrodzenia z tytułu umów zlecenia lub umów o dzieło, z wyjątkiem honorariów zaliczanych do paragrafu 4090, a w szczególności: wynagrodzenia wypłacane na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło,
- 4250 – Zakup sprzętu i uzbrojenia; paragraf ten służy do wyodrębnienia wydatków ponoszonych na zakup specjalistycznego sprzętu i uzbrojenia wykorzystywanego na potrzeby obronności i bezpieczeństwa publicznego i występuje w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, w Ministerstwie Obrony Narodowej, w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, w Agencji Wywiadu, w Centralnym Biurze Antykorupcyjnym i w budżetach wojewodów – w dziale 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, w Ministerstwie Sprawiedliwości – w dziale 755 Wymiar sprawiedliwości i w Ministerstwie Finansów oraz w izbach administracji skarbowej – w dziale 750 Administracja publiczna. Do paragrafu tego nie zalicza się wydatków na zakup środków trwałych niezaliczonych do pierwszego wyposażenia, których wartość początkowa jest wyższa od kwoty określonej w art. 16f ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych,
- 4430 – Różne opłaty i składki; paragraf ten obejmuje różnego rodzaju płatności oraz składki, między innymi: opłaty za ubezpieczenia samochodów i innych pojazdów (łącznie z kierowcą i pasażerami),
- 6190 – Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na dofinansowanie inwestycji w ramach zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego. Dotacji celowych ujmowanych w tym paragrafie nie wykazuje się w paragrafie 6230,

- 6230 – Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych.

Wydatek na zakup umundurowania należy ująć w paragrafie 3020 – Wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń. Zakup agregatu prądotwórczego powinien być ujęty w paragrafie 4210 – Zakup materiałów i wyposażenia³⁶.

Ochotnicza straż pożarna nie jest „jednostką podległą” w rozumieniu art. 248 u.f.p. i nie ma obowiązku sporządzać projektu planu finansowego zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych³⁷. Dlatego OSP nie przygotowuje projektu planu finansowego w szczególności część, dział, rozdział i paragraf, w rozumieniu rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych³⁸.

4. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej

Zgodnie z art. 32 ust. 2 u.ppoż. koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej ponosi gmina³⁹.

W praktyce finansowania ochotniczych straży pożarnych duże wątpliwości budzi rozumienie pojęć „wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej”. Powstają pytania, jakie konkretne przedmioty należy zaliczyć do wyposażenia OSP.

³⁶ Por. A. Michalec, D.P. Kała, *Finansowanie Ochotniczej Straży Pożarnej z budżetu JST*, w: A. Walasik i in., *Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2013, s. 392–394.

³⁷ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1718.

³⁸ Tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r., poz. 1053 z późn. zm. Pogląd ten wyrażono już w publikacji D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika. Poradnik praktyczny*, t. II, Gdańsk 2014, s. 183.

³⁹ Zob. D.P. Kała, *Finansowanie modernizacji remizy*, „Wspólnota” 2013, nr 8; D.P. Kała, *Wydatki budżetowe w gminie na OSP*, „Wspólnota” 2013, nr 6; D.P. Kała, *Finansowanie ochotniczych straży pożarnych*, „Wspólnota” 2012, nr 51–52.

W ramach uwag wprowadzających można uznać, że na podstawie ustawy o ochronie przeciwpożarowej nie można finansować wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia OSP, które nie służy działalności OSP z zakresu ochrony przeciwpożarowej, jak np. wyposażenie świetlicy prowadzonej w remizie OSP. O środki na takie wyposażenie OSP może się starać w gminie, ale na podstawie innych przepisów niż ustawa o ochronie przeciwpożarowej.

Zgodzić się należy z poglądem, że organ wykonawczy gminy, czyli wójt (burmistrz, prezydent miasta), stosując ustawę o ochronie przeciwpożarowej, określa, czy dany przedmiot mieści się w pojęciu wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia, zapewnienia gotowości bojowej⁴⁰.

4.1. Pojęcie wyposażenia

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie zawiera definicji legalnej wyposażenia. Definicji takiej nie zawiera także ustawa o Państwowej Straży Pożarnej. Pojęcia wyposażenia nie znajdujemy w doktrynie prawa i orzecznictwie dotyczącym ochrony przeciwpożarowej. Można się zgodzić z poglądem, że przez wyposażenie rozumie się zaopatrzenie w przedmioty potrzebne do prawidłowego wykonywania zadań ochrony przeciwpożarowej przez jednostki ochotniczej straży pożarnej⁴¹. Przez „wyposażenie” rozumie się „urządzenia potrzebne do prawidłowego funkcjonowania czegoś”⁴². Przez wyposażenie ochotniczej straży pożarnej, o którym mowa w ustawie o ochronie przeciwpożarowej, należy rozumieć nie tylko wyposażenie służące do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, ale także inne sprzęty i urządzenia potrzebne do funkcjonowania ochotniczej straży pożarnej. Są to przedmioty służące np. do funkcjonowania remizy czy ogólnie OSP, jak komputer, drukarka, telefon komórkowy czy stacjonarny, pralka do prania ubrań strażackich, urządzenia AGD (kuchenka gazowa⁴³, lodówka, telewizor, czajnik bezprzewodowy) itp.

Pomocne w dookreśleniu pojęcia wyposażenia mogą być wyliczenia sprzętu zawarte w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych

⁴⁰ Por. A. Juszczak, w: B. Fabian, A. Juszczak, P. Józefczyk, M. Legutko, *Finansowanie ochotniczych straży pożarnych przez samorządy – w pytaniach i odpowiedziach*, Słomniki 2012, s. 20–21.

⁴¹ *Ibidem*, s. 20.

⁴² *Słownik Języka Polskiego*, www.sjp.pwn.pl [dostęp: 23.08.2018].

⁴³ Por. A. Juszczak, w: B. Fabian, A. Juszczak, P. Józefczyk, M. Legutko, *Finansowanie ochotniczych straży pożarnych przez samorządy...*, s. 26.

Państwowej Straży Pożarnej⁴⁴ oraz w obecnie nieobowiązujących już poz. 129–134 załącznika nr 3 do ustawy o VAT wskazanego w dawnym art. 41 ust. 10 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług⁴⁵. Były to następujące towary: 129 – Sprzęt przewozowo-samochodowy: 1) pożarnicze samochody specjalne i specjalistyczne (gaśnicze, rozpoznawcze, drabiny samochodowe, techniczne, chemiczne, ekologiczne, dźwigi i podnośniki, cysterny, sanitarki) oraz fabrycznie wykonane i oznakowane pojazdy straży pożarnej, 2) sprzęt pływający, statki pożarnicze, łodzie, pontony i silniki oraz statki powietrzne dla ratownictwa i gaszenia pożarów, 130 – Sprzęt łączności: 1) radiotelefony różnych typów wraz z osprzętem, 2) sprzęt łączności przewodowej, 3) zestawy komputerowe z urządzeniami peryferyjnymi, oprogramowanie, 4) urządzenia dyspozytorskie i aparatownie, 5) zestawy antenowe, 6) sprzęt do radiowej łączności trunkingowej, 131 – Materiały i środki wyposażenia specjalistycznego: 1) sprzęt ochrony osobistej: kombinezony, kamizelki, pasy ratunkowe i okulary, 2) aparaty oddechowe z maskami, 3) sprzęt burzący: piły spalinowe i elektryczne, rozpieracze i poduszki hydrauliczne, młoty pneumatyczne, narzędzia hydrauliczne uniwersalne, siekierołomy, 4) zapory pływające i sprzęt do likwidacji zagrożeń ekologicznych i chemicznych: pompy chemiczne do paliw, kwasów lub ługów, separatory i skimery olejowe wraz z oprzyrządowaniem, 5) wykrywacze gazów, temperatury i bezruchu, radiometry, pirometry, kamery termowizyjne, 6) urządzenia oddymiające i zadymiające, 7) wytwornice, agregaty i generatory pianowe, 8) prądownice strażackie, działka wodne i wodno-pianowe, 9) podręczny sprzęt gaśniczy: gaśnice, agregaty gaśnicze, hydronetki, tłumnice, bosaki, szafki hydrantowe, 10) węże pożarnicze (ssawne i tłoczne) oraz armatura wodna: łączniki, zbieracze, zasysacze, stojaki hydrantowe, rozdzielacze, zwijadła, zbiorniki wolnostojące, 11) drabiny pożarnicze przenośne: przystawne, wysuwane i zestawiane, 12) sprężarki, ładowarki i przetłaczarki do butli gazowych wysokociśnieniowych, 13) sprzęt ratowniczy: aparaty, skokochrony, wory, rękawy, linki ratownicze, ratowniczy sprzęt wysokogórski i dla pletwonurków, 14) chemiczne środki gaśnicze, sorbenty, neutralizatory i odkażacze, środki zwilżające i modyfikujące, 15) sprzęt kontrolno-pomiarowy stanowisk badawczych, 16) pompy i autopompy pożarnicze, 17) agregaty prądotwórcze i oświetleniowe oraz siłownie energetyczne, 18) sprzęt i środki do uszczelniania i ograniczania przemieszczania się materiałów niebezpiecznych, 132 – Wyposażenie zabezpieczające: 1) pojazdy

⁴⁴ Dz.U. z 2014 r., poz. 1793.

⁴⁵ Tekst jednolity: Dz.U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm. – dalej jako ustawa o VAT.

i samochody specjalistyczne: kasyna polowe, chłodnie, piece piekarskie polowe, urządzenia dezynfekcyjno-kąpielowe, łaźnie polowe, przyczepy, naczepy i kontenery pożarnicze wraz z wyposażeniem, 2) polowe wyposażenie gastronomiczne: kuchnie polowe, termosy polowe, polowe podgrzewacze i rozdzielacze wody, namioty sypialne, techniczne i do kuchni polowych, kasyna polowe, garnki, menażki, niezbędniki, 3) wyposażenie samochodów sanitarnych, 133 – Materiały pędne i smary: paliwa i smary z wyłączeniem wyrobów objętych podatkiem akcyzowym, 134 – Pozostałe towary: 1) urządzenia szkolno-treningowe: trenerzy, ścieżki biegowe, urządzenia wydolnościowe i do pomiaru masy ciała, drobny sprzęt sportowy oraz przeszkody i urządzenia torów ćwiczeń sportowo-pożarniczych, 2) umundurowanie, odzież specjalna i ochronna, wyekwipowanie osobiste strażaka państwowej straży pożarnej według obowiązujących norm i wyposażenie specjalistyczne strażaka oraz odznaki, odznaczenia i dystynkcje, 3) wyposażenie stacji diagnostycznych, stacji przeciwdymowych, przeciwigazowych, warsztatów łączności i ćwiczebnych komór gazowych, 4) urządzenia sygnalizacyjno-ostrzegawcze do oznakowania pojazdów uprzywilejowanych w ruchu i terenów akcji ratowniczo-gaśniczych, 5) podwozia oraz nadwozia samochodowe i przyczepy pod zabudowę na pojazdy dla straży pożarnej⁴⁶.

4.2. Pojęcie utrzymania

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie zawiera definicji legalnej utrzymania. Definicji takiej nie zawiera także ustawa o Państwowej Straży Pożarnej. Pojęcia utrzymania nie znajdujemy w doktrynie prawa i orzecznictwie dotyczącym ochrony przeciwpożarowej. Zbyt ogólny jest pogląd, że przez utrzymanie rozumie się pokrycie kosztów związanych z realizacją zadań – nałożonych przepisami ustawy – z zakresu ochrony przeciwpożarowej przez ochotnicze straże pożarne⁴⁷. Przez utrzymanie rozumie się pieniądze wydawane na życie, wyżywienie, mieszkanie, nocleg; pokrywanie kosztów z czymś związanych⁴⁸. Koszty utrzymania ochotniczej straży pożarnej to przede wszystkim koszty utrzymania remizy, jak np. koszty energii elektrycznej, wody, gazu, opłacanie podatku od nieruchomości. Można uznać, że koszty utrzymania w porównaniu z kosztami wyposaże-

⁴⁶ Wyliczenie to choć z punktu prawnego jest nieobowiązujące to może posłużyć dla dookreślenia pojęcia wyposażenia.

⁴⁷ Por. A. Juszczak, w: B. Fabian, A. Juszczak, P. Józefczyk, M. Legutko, *Finansowanie ochotniczych straży pożarnych przez samorządy...*, s. 20.

⁴⁸ *Słownik języka polskiego*, www.sjp.pwn.pl [dostęp: 23.08.2018].

nia to przede wszystkim zakup usług, środków zużywalnych. W kosztach wyposażenia mieszczą się raczej środki o charakterze trwałym.

4.3. Pojęcie wyszkolenia

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie zawiera definicji legalnej wyszkolenia. Definicji takiej nie zawiera także ustawa o Państwowej Straży Pożarnej. Pojęcia wyszkolenia nie znajdujemy w doktrynie prawa i orzecznictwie dotyczącym ochrony przeciwpożarowej. W literaturze przedmiotu zaproponowano pojęcie wyszkolenia jako „przygotowania członków ochotniczych straży pożarnych do wypełniania nałożonych na nich obowiązków związanych z realizacją zadań ochrony przeciwpożarowej (poprzez zdobycie wiedzy i umiejętności w tym zakresie)”⁴⁹. Zaproponowane pojęcie wyszkolenia wydaje się być niewystarczające. Przez wyszkolenie należy rozumieć „zdobycie wiedzy lub umiejętności w jakiejś dziedzinie na szkoleniach lub kursach”⁵⁰.

Należy wskazać, że finansowanie kosztów wyszkolenia nie obejmuje kosztów organizacji ćwiczeń ratowniczych i zawodów pożarniczych. Wynika to z faktu, że pojęcie wyszkolenia wywodzi się od słowa szkolenie.

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie zawiera definicji legalnej pojęcia „szkolenie pożarnicze”⁵¹, która nakazywałaby odpowiednie jego rozumienie. Definicji legalnej nie ma też w ustawie o Państwowej Straży Pożarnej ani w rozporządzeniach wykonawczych do ustawy o ochronie przeciwpożarowej i do ustawy o Państwowej Straży Pożarnej.

Szkolenie pożarnicze zostało zdefiniowane legalnie w dwóch aktach prawnych, które obecnie już nie mają charakteru obowiązującego. Zarządzenie nr 28 Prezesa Rady Ministrów z 17 marca 1962 r. w sprawie zasad udzielania zwolnień od pracy członkom ochotniczych i obowiązkowych straży pożarnych zatrudnionych

⁴⁹ Por. A. Juszczak, w: B. Fabian, A. Juszczak, P. Józefczyk, M. Legutko, *Finansowanie ochotniczych straży pożarnych przez samorządy...*, s. 20.

⁵⁰ *Słownik języka polskiego*, www.sjp.pwn.pl [dostęp: 21.01.2019].

⁵¹ Wykładni pojęcia szkolenie i ćwiczenie po raz pierwszy dokonano w publikacji: D.P. Kała, *Ekwiwalent pieniężny za ćwiczenia i zawody dla członka ochotniczej straży pożarnej. Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z 1.07.2014 r.*, IV SA/Wr 100/14, „Finanse Komunalne” 2015, nr 12, s. 75–77.

w zakładach pracy⁵², wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej⁵³, definiowało w § 1 ust. 2 szkolenie pożarnicze jako kursy, ćwiczenia, zawody, odprawy i zjazdy organizowane w celu fachowego przygotowania straży pożarnych do akcji ratowniczych w czasie pożarów i innych klęsk żywiołowych oraz katastrof, a za czynności kontroli przeciwpożarowej – czynności w zespołach powoływanych przez prezydium rad narodowych do kontrolowania budynków i obiektów pod względem bezpieczeństwa pożarowego. Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 15 kwietnia 1962 r. w sprawie przyznania niektórych ulg w świadczeniach na fundusz gromadzki⁵⁴ wydane na podstawie art. 13 ust. 2 przywoływanej już ustawy o ochronie przeciwpożarowej zawierało w § 3 pkt 3 definicję legalną nawiasową szkolenia pożarniczego, które zostało uznane przez ówczesnego ustawodawcę za kursy, zawody, ćwiczenia. Definicji tych nie można obecnie uznać za obowiązujące definicje legalne szkolenia pożarniczego z uwagi na fakt, że akty prawne, które je zawierały, dzisiaj już nie obowiązują. Dodatkowo w chwili obowiązywania tych definicji legalnych za udział w szkoleniu pożarniczym nie wypłacano ekwiwalentu, tak jak to występuje obecnie. W związku z tym ta historyczna definicja legalna nie jest adekwatna do obecnie obowiązujących przepisów.

Definicja szkolenia pożarniczego nie występuje też w publikacjach prawniczych, takich jak komentarze, monografie czy podręczniki. W związku z brakiem definicji szkolenia pożarniczego należy dokonać wykładni językowej tego pojęcia.

W pierwszej kolejności interpretacji trzeba poddać słowo „szkolenie”. Szkolenie to „kurs, cykl wykładów z jakiegoś przedmiotu zorganizowanych w celu uzupełnienia czyjś wykształcenia, czyichś wiadomości z jakiejś dziedziny”⁵⁵. Zwrot „szkolenie” jest jednoznaczny⁵⁶.

⁵² Zarządzenie nr 28 Prezesa Rady Ministrów z 17 marca 1962 r. w sprawie zasad udzielania zwolnień od pracy członkom ochotniczych i obowiązkowych straży pożarnych zatrudnionych w zakładach pracy (M.P. Nr 28, poz. 117 z późn. zm.).

⁵³ Ustawa z 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. Nr 20, poz. 120 z późn. zm.).

⁵⁴ Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 15 kwietnia 1962 r. w sprawie przyznania niektórych ulg w świadczeniach na fundusz gromadzki (M.P. Nr 38, poz. 180 z późn. zm.).

⁵⁵ *Słownik języka polskiego*, W. Doroszewski (red.), www.doroszewski.pwn.pl/haslo/szkolenie [dostęp: 10.09.2018]; E. Dereń, E. Polański (red.), *Wielki słownik języka polskiego*, Kraków 2012, s. 799; L. Drabik, E. Sobol, *Słownik języka polskiego*, t. 2, Warszawa 2007, s. 614.

⁵⁶ Wykładnię pojęcia szkolenia pożarniczego zamieszczono już w publikacji D.P. Kała, *Ekwiwalent pieniężny za ćwiczenia i zawody dla członka ochotniczej straży pożarnej. Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z 1 lipca 2014 r.*, IV SA/Wr 100/14, „Finanse Komunalne” 2015, nr 12, s. 75–76.

Dokonując wykładni językowej pojęcia „ćwiczenie”, należy uznać, że ćwiczenia to „czynności wykonywane i powtarzane dla nabrania wprawy w czymś, opanowania jakiejś umiejętności”⁵⁷.

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej, ustawa o Państwowej Straży Pożarnej nie zawierają definicji legalnej „zawodów”. Pojęcia tego nie wyłożono także w orzecznictwie i doktrynie prawa. Przez pojęcie zawodów rozumie się „imprezę sportową, podczas której zawodnicy rywalizują o zwycięstwo”⁵⁸.

Z tak przeprowadzonej wykładni językowej jednoznacznie wynika, że pojęcia „szkolenia”, „ćwiczenia” i „zawody” to różne kategorie czynności. Pierwsza z nich dotyczy nabywania wiedzy i umiejętności, druga natomiast utrwalania nabytej wiedzy i umiejętności, aby nabrać wprawy i wydoskonalić się oraz rywalizacji w celu zwycięstwa. W związku z powyższym pojęcie „szkolenia” nie obejmuje swoim zakresem pojęcia „ćwiczenia” i „zawody” i tych pojęć nie można ze sobą utożsamiać.

W związku z powyższym na podstawie art. 32 ust. 2 u.ppoż. nie można finansować kosztów ćwiczeń pożarniczych i zawodów ratowniczych. Nie wyklucza to możliwości sfinansowania organizacji zawodów pożarniczych z wydatków budżetowych w gminie przeznaczanych na promocję gminy czy sport.

W ramach kosztów wyszkolenia na podstawie art. 32 ust. 2 u.ppoż. dopuszczalne jest sfinansowanie opłaty za udział w szkoleniu, kosztów dojazdu i noclegu na szkoleniu. Gmina niezależnie od poniesienia tych kosztów zobowiązana jest do wypłacenia ekwiwalentu pieniężnego za udział w szkoleniu pożarniczym na podstawie art. 28 u.ppoż.

Koszty wyszkolenia mogą objąć koszty takich szkoleń, jak np.: szkolenie z udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy, kierowania ruchem drogowym itp., umiejętności z zakresu ratownictwa technicznego, medycznego, chemicznego, ekologicznego, szkolenie podstawowe dla członków OSP, kursy z ratownictwa medycznego, kursy dla płetwonurków, kursy z kierowania ruchem, kursy z ratownictwa technicznego, chemicznego, ekologicznego, szkolenia bhp, szkolenia

⁵⁷ E. Dereń, E. Polański (red.), *Wielki słownik...*, s. 135; L. Drabik, E. Sobol, *Słownik...*, t. 1, s. 67; *Wielki słownik języka polskiego*, www.wsjp.pl; D.P. Kała, *Ekwiwalent pieniężny za ćwiczenia i zawody dla członka ochotniczej straży pożarnej. Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z 1 lipca 2014 r.*, IV SA/Wr 100/14, „Finanse Komunalne” 2015, nr 12, s. 77.

⁵⁸ *Słownik języka polskiego*, www.sjp.pwn.pl [dostęp: 26.03.2019].

lenia dla naczelników OSP, dla dowódców OSP, dla komendantów gminnych OSP, dla kierowców-konserwatorów.

4.4. Pojęcie gotowości bojowej

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie zawiera definicji legalnej gotowości bojowej. Definicji takiej nie zawiera także ustawa o Państwowej Straży Pożarnej. W świetle § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁵⁹ przez gotowość operacyjną należy rozumieć zdolność do realizowania czynności ratowniczych w poszczególnych dziedzinach ratownictwa. Pojęcia gotowości bojowej nie znajdujemy w doktrynie prawa i orzecznictwie dotyczącym ochrony przeciwpożarowej. Wydaje się, że pojęcie gotowości bojowej można utożsamiać z pojęciem gotowości operacyjnej.

W literaturze przedmiotu wskazano, że zapewnienie gotowości bojowej to stałe, nieprzerwane zabezpieczenie przez gminę wszystkich pozostałych kosztów, innych niż te, które miałyby się mieścić w pojęciach wyposażenia, utrzymania i wyszkolenia, tak aby możliwa była realizacja przez OSP jej ustawowych zasad⁶⁰.

Po części można zgodzić się z takim kierunkiem wykładni tego pojęcia jako najbardziej pojemnego spośród tych czterech kategorii wymienionych w art. 32 ust. 2 u.ppoż. Z drugiej strony, jeżeli gotowość bojową rozumiemy jako „zdolność do realizowania czynności ratowniczych”, to aby tą zdolność zachować, trzeba być jednocześnie wyposażonym, wyszkolonym i mieć utrzymaną bazę w postaci np. remizy. W związku z tym z praktycznego punktu widzenia można uznać, że jeżeli jakiś koszt nie kwalifikuje się jako koszt wyposażenia, utrzymania czy wyszkolenia ochotniczej straży pożarnej, a jest niezbędny dla wykonywania przez nią ustawowych zadań, to taki koszt należy kwalifikować jako koszt zapewnienia gotowości bojowej.

Sfinansowanie z budżetu gminy posiłków dla strażaków podczas uroczystości nadania sztandaru dla zarządu oddziału powiatowego ZOSP RP nie mieści się w pojęciu kosztów wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia

⁵⁹ Dz.U. z 2017 r., poz. 1319 z późn. zm.

⁶⁰ Por. A. Juszczak, w: B. Fabin, A. Juszczak, P. Józefczyk, M. Legutko, *Finansowanie ochotniczych straży pożarnych przez samorządy...*, s. 20.

gotowości bojowej⁶¹. W ramach tych kategorii finansowania nie mieści się także finansowanie remontu i rozbudowy świetlicy wiejskiej przeznaczonej na działalność kulturalną znajdującą się w budynku ochotniczej straży pożarnej⁶². W ramach kosztów wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej dopuszczalne jest pokrywanie kosztów związanych z wynagrodzeniem kierowców samochodów ciężarowych służących ochronie przeciwpożarowej, zatrudnionych w urzędzie gminy w ramach umowy o pracę⁶³.

W raporcie NIK z 2019 r. wskazano, że: „Połowa skontrolowanych gmin przekazała jednostkom OSP swoje składniki majątkowe (nieruchomości, wyposażenia) bez uregulowania prawnych form władania tymi składnikami, dopuszczając do ich bezumownego wykorzystania oraz bez określenia zasad gospodarowania tymi składnikami majątkowymi przez OSP⁶⁴.”

5. Utrzymanie remizy

5.1. Gmina jako właściciel remizy użyczonej OSP

Sytuacja prawna strażnic używanych przez OSP w skali kraju jest zróżnicowana. Istnieją strażnice, które są własnością gminy⁶⁵, zaliczają się do mienia komunalnego i oddawane są OSP do używania w drodze długoletniej, nieodpłatnej umowy użyczenia. Dysponując taką strażnicą, OSP albo wykorzystuje ją wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej lub jednocześnie część użyczonych pomieszczeń w remizie zagospodarowuje np. na komercyjny sklep spożywczy lub inny czy na warsztat lub wykorzystuje na inną działalność statutową niż ochrona przeciwpożarowa.

⁶¹ Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu z dnia 6 sierpnia 2008 r., 17/86/2008, Legalis nr 194375.

⁶² Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Warszawie z dnia 29 kwietnia 2009 r., 98/K/09, Legalis nr 284956.

⁶³ Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu z dnia 30 czerwca 2010 r., 14/29/2010, Legalis nr 291478.

⁶⁴ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 15 [dostęp: 3.09.2019].

⁶⁵ Dla takiej strażnicy może być urządzona księga wieczysta, gdzie gmina jest wpisana jako właściciel.

Zgodnie z art. 32 ust. 2 u.ppoż. koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej ponosi gmina, z zastrzeżeniem, że szkolenie członków ochotniczej straży pożarnej do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych prowadzi nieodpłatnie Państwowa Straż Pożarna. Do kosztów utrzymania należy zaliczyć koszty utrzymania remizy. W związku z tym jeżeli gmina jest właścicielem remizy, a OSP jedynie biorącym w nieodpłatne użyczenie, który wykorzystuje remizę jedynie na cele ochrony przeciwpożarowej, to gmina w całości finansuje koszty utrzymania remizy, w tym remonty, koszty mediów (gaz, prąd, woda), ubezpieczenie budynku. W umowie użyczenia należy wyłączyć zastosowanie art. 713 Kodeksu cywilnego, w świetle którego biorący do używania (OSP) ponosi zwykłe koszty utrzymania rzeczy użyczonej.

Zgodnie z art. 712 § 2 Kodeksu cywilnego bez zgody użyczającego (gmina) biorący (OSP) nie może oddać rzeczy użyczonej osobie trzeciej do używania. Jeżeli gmina uczyni takie zastrzeżenie w umowie użyczenia, to OSP nie może z osobą trzecią zawierać umowy użyczenia, najmu czy dzierżawy remizy. Gmina może w umowie użyczenia wyrazić zgodę na używanie remizy przez osobę trzecią. Jeśli OSP zawrze z osobą trzecią odpłatną umowę najmu czy dzierżawy, np. na część remizy, to dochody w ten sposób uzyskane powinny trafiać do gminy i powinno to być wyrażone w umowie użyczenia. Gmina może w ten sposób zarobione pieniądze z powrotem przekazywać OSP w ramach art. 32 ust. 2 u.ppoż. Jednocześnie gmina, która jest właścicielem remizy, może sama część remizy wynająć danemu podmiotowi bez pośrednictwa OSP. Wydaje się, że dopuszczalne jest także ustalenie w umowie użyczenia, że OSP, która prowadzi działalność gospodarczą, może zawierać umowę najmu lub dzierżawy na część remizy i zarobione pieniądze przekazywać na utrzymanie remizy (np. remonty).

Jeżeli OSP otrzymała od gminy remizę w bezpłatne użyczenie i chce część tej remizy wykorzystywać na cele ochrony przeciwpożarowej, a część na inną działalność statutową, to powinno to być zapisane w umowie użyczenia. OSP, używając części remizy na inną działalność statutową, może partycypować w kosztach utrzymania remizy z własnych środków. Proporcję tą powinno się określić w umowie użyczenia, licząc, ile całości powierzchni remizy jest wykorzystywana na inne cele statutowe niż ochrona przeciwpożarowa. Jeżeli OSP nie posiada środków, aby utrzymywać część remizy wykorzystywaną na inną działalność statutową niż ochrona przeciwpożarowa, to dopuszczalne jest finansowa-

nie remizy w tym zakresie, ale z innej puli budżetowej niż ta przeznaczona na finansowanie ochrony przeciwpożarowej.

Zgodnie z art. 37 ust. 1–2 u.ppoż. nieruchomości, środki transportu, urządzenia i sprzęt pozostający w dyspozycji ochotniczej straży pożarnej lub ich związku mogą być, z zastrzeżeniem wynikającym z przepisu art. 33 ust. 1 u.ppoż., odpłatnie wykorzystywane do innych społecznie użytecznych celów, określonych w statucie ochotniczej straży pożarnej lub ich związku. Środki uzyskane z tego tytułu stanowią dochody własne ochotniczej straży pożarnej lub ich związku. Z przepisu tego wynika, że jeżeli gmina jest właścicielem remizy, a OSP ją bezpłatnie użycza od gminy, to OSP może w części remizy prowadzić działalność inną niż ochrona przeciwpożarowa i wówczas OSP może partycypować częściowo w kosztach utrzymania remizy i z drugiej strony może tę część remizy odpłatnie wykorzystywać do innych społecznie użytecznych celów, określonych w statucie ochotniczej straży pożarnej. Środki uzyskane z tego tytułu stanowią dochody własne ochotniczej straży pożarnej. Wykorzystywanie do innych społecznie użytecznych celów, określonych w statucie ochotniczej straży pożarnej, należy odróżnić od wynajmowania części remizy osobie trzeciej. Dlatego zastrzeżenie w umowie użyczenia, że OSP jako biorący w użyczenie nie może remizy oddawać osobie trzeciej do używania nie stoi na przeszkodzie wykorzystywaniu remizy przez OSP do innych społecznie użytecznych celów, określonych w statucie ochotniczej straży pożarnej.

5.2. Ochotnicza straż pożarna jako właściciel remizy

Zgodnie z art. 32 ust. 1 u.ppoż. koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a–5 i 8 u.ppoż., ponoszą podmioty tworzące te jednostki. Przepis art. 32 ust. 1 u.ppoż. stosuje się odpowiednio do ochotniczej straży pożarnej funkcjonującej w budynku, obiekcie lub na terenie niebędącym własnością, nieużytkowanym bądź niezarządzanym przez gminę (art. 32 ust. 4 u.ppoż.).

Obecnie część remiz w Polsce jest własnością OSP, uzyskaną najczęściej w drodze zasiedzenia. Dla remiz tych założono księgi wieczyste, w których OSP figuruje jako właściciel. W związku z tym OSP funkcjonuje w budynkach i na terenach niebędących własnością gminy i wypełnia dyspozycję art. 32 ust. 4 u.ppoż.

W takiej sytuacji nie ma zastosowania art. 32 ust. 2 u.ppoż., z którego wynika obowiązek utrzymania remizy przez gminę. Stosuje się art. 32 ust. 1 u.ppoż., ale odpowiednio⁶⁶. Odpowiednie stosowanie prawa oznacza, że dany przepis może być stosowany w całości bez zmian lub z pewnymi modyfikacjami lub w ogóle nie znajduje zastosowania.

Zastosowanie odpowiednio art. 32 ust. 1 u.ppoż. do OSP funkcjonującej w remizie i na terenie niebędącej własnością gminy oznacza, że koszty utrzymania remizy w zakresie niezwiązanym z ochroną przeciwpożarową⁶⁷ ponosi w całości OSP. Pomimo że OSP jest właścicielem remizy, to i tak gmina pokrywa koszty wyposażenia, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej.

OSP finansuje więc z własnych (niepochodzących z gminy) środków remont remizy, koszty mediów (woda, prąd, gaz). Gmina w ogóle nie partycypuje w tych kosztach. OSP jako właściciel remizy może wykorzystywać ją zarówno na cele ochrony przeciwpożarowej, jak i inne cele statutowe. Prowadząc działalność gospodarczą, może odpłatnie wynajmować pomieszczenia w remizie, przy czym dochód uzyskany w ten sposób musi przeznaczać na działalność statutową, a więc także na cele inne niż ochrona przeciwpożarowa.

⁶⁶ Problem zwrotu „odpowiednio” (stosować prawo) stanowił przedmiot wielu wypowiedzi w piśmiennictwie i orzecznictwie, zarówno w bardziej ogólnej płaszczyźnie: np. J. Nowacki, „*Odpowiednie*” stosowanie przepisów prawa, „Państwo i Prawo” 1964, nr 3, s. 367–376; tenże, *Analogia legis*, Warszawa 1966; L. Morawski, *Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz*, Toruń 2002, s. 299–302, a ostatnio A. Błachnio-Parzych, *Przepisy odsyłające systemowo (wybrane zagadnienia)*, „Państwo i Prawo” 2003, nr 1, s. 43 i nast. oraz R. Hauser, *Odpowiednie stosowanie przepisów prawa – uwagi porządkujące*, „Przegląd Prawa i Administracji”, t. LXV, Wrocław 2005, s. 151 i nast., zaś w judykaturze np. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2000 r., I KZP 50/00, OSNKW 2000, z. 3–4, poz. 16, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2006 r., I KZP 6/06, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 29 lipca 2010 r., II SA/Gd 166/10; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2000, III CZP 41/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 57, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 12 maja 2010 r., IV SA/Wa 346/10; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 20 lipca 2010 r., II FSK 516/09; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z dnia 14 stycznia 2010 r., II SA/Bk 603/09, Lex nr 554968; w płaszczyźnie wzajemnego stosunku Kodeksu karnego i Kodeksu karnego skarbowego: Z. Siwik, „*Odpowiednie*” stosowanie przepisów kodeksu karnego w prawie karnym skarbowym, „Przegląd Prawa i Administracji”, t. XXIII, Wrocław 1987, s. 97 i nast. oraz glosa G. Łabudy i T. Razowskiego do postanowienia SA we Wrocławiu z dnia 16 maja 2002 r., Prok. i Pr. 2003, nr 3, s. 101 i nast.).

⁶⁷ Chodzi o inną działalność statutową OSP.

W przypadku jednak gdyby OSP jako właściciela remizy nie było stać, aby sfinansować jakiś poważny remont w strażnicy, dopuszczalne jest przekazanie OSP pieniędzy na ten remont przez gminę, ale nie w drodze wydatków bezpośrednich, a w drodze dotacji. Dotacja ta może być udzielona na podstawie ustawy o finansach publicznych, ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie lub ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

Możliwość przekazania przez gminę OSP będącej właścicielem remizy środków na inwestycje w remizie w drodze dotacji na podstawie ustawy o finansach publicznych poświęcone było orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 listopada 2005 r.⁶⁸ WSA stwierdził, że: „Jednocześnie w świetle przytoczonych przepisów uzasadniona jest teza, że gminy nie mogą – a przynajmniej nie w trybie art. 29 i art. 32 u.ppoż. – przekazywać środków na inwestycje OSP. Rozwiązanie to pozostaje, zdaniem Sądu, w zgodzie z art. 19 ust. 1 u.ppoż., który stanowi, że Ochotnicza Straż Pożarna i Związek Ochotniczych Straży Pożarnych funkcjonują w oparciu o przepisy ustawy – Prawo o stowarzyszeniach. W warunkach badanej sprawy oznacza to, iż budynek garażu jest wznoszony na gruncie stanowiącym własność OSP w B., a zatem nie może stanowić ani własności, ani współwłasności gminy. Tym samym uzasadnione jest twierdzenie zawarte w odpowiedzi na skargę, że przekazanie środków budżetowych przez gminę na ten cel stanowiłoby transfer środków gminnych poza sferę finansów publicznych bez odpowiedniej podstawy prawnej”. Dalej WSA stwierdził: „Z drugiej strony nie jest także możliwe finansowanie w oparciu o przepisy art. 29 i 32 u.ppoż. celów innych niż w tych przepisach wskazane, tj. wykraczających poza koszty funkcjonowania jednostek ochotniczych straży pożarnych. Cele te mogą być z kolei finansowane w trybie art. 118 u.f.p., oczywiście z zachowaniem wszystkich przewidzianych prawem warunków”. WSA dopuścił więc możliwość finansowania inwestycji na rzecz OSP w oparciu o ustawę o finansach publicznych, konkretnie art. 118. Wyrok został wydany w 2005 r. i od tego czasu zmianie uległ art. 118, którego aktualnym odpowiednikiem jest art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. W świetle art. 221 podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku mogą otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dotacje celowe na cele publiczne, związane z realizacją zadań tej

⁶⁸ III SA/Wa 2736/05, Lex nr 198839; Orzeczenie to omówiono już w publikacji D.P. Kała, *Finansowanie modernizacji remizy*, „Wspólnota” 2013, nr 8, s. 42–44 oraz D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, t. II, Gdańsk 2014, s. 187–190.

jednostki, a także na dofinansowanie inwestycji związanych z realizacją tych zadań. Zlecenie zadania i udzielenie dotacji następuje zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a jeżeli dotyczy ono innych zadań niż określone w tej ustawie – na podstawie umowy jednostki samorządu terytorialnego z danym podmiotem.

5.3. Finansowanie remizy ochotniczej straży pożarnej użyzycznej gminie

W praktyce funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych zdarza się, że gminy odmawiają finansowania remizy będącej własnością OSP, powołując się na art. 32 ust. 4 w związku z art. 32 ust. 1 u.ppoż. W związku z tym wykształciła się praktyka zawierania bezpłatnych umów użyczenia remizy gminie przez OSP. Wówczas OSP, po zawarciu takiej umowy, w świetle art. 32 ust. 4 u.ppoż. funkcjonuje w budynku i na terenie, który z racji użyczenia jest współzarządzany przez gminę, i nie zachodzi przesłanka zastosowania art. 32 ust. 1 u.ppoż. w całości bez modyfikacji w związku z art. 32 ust. 4 u.ppoż. W takiej sytuacji gmina może w całości pokrywać koszty utrzymania remizy.

W praktyce pojawia się także okoliczność, że fundusze ochrony środowiska, aby przekazać dofinansowanie, np. na termomodernizację remizy, o które występuje w imieniu OSP gmina, wymagają, aby remizę, która jest własnością OSP, przekazać gminie w bezpłatne długoletnie użyczenie. Praktyka taka jest zgodna z prawem.

5.4. Konieczność nowelizacji art. 44 ustawy o ochronie przeciwpożarowej

Zgodnie z art. 44 u.ppoż. właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, w którym funkcjonuje resortowa lub zakładowa straż pożarna albo inna jednostka ochrony przeciwpożarowej, w tym ochotnicza straż pożarna, ponosi wszelkie koszty związane z utrzymaniem tych jednostek.

W świetle tego artykułu jeżeli OSP jest właścicielem strażnicy, w której sama funkcjonuje, zobowiązana byłaby do ponoszenia wszelkich kosztów związanych z utrzymaniem tych jednostek. Ustawodawca nie definiuje, co rozumie przez koszty utrzymania. W drodze wykładni językowej można by uznać, że chodzi o wszelkie koszty związane z funkcjonowaniem OSP. Gdyby więc OSP miała samodzielnie bez wsparcia gminy ponosić koszty swojego utrzymania, to byłoby

to niewykonalne. W związku z tym art. 44 u.ppoż. w odniesieniu do OSP posiadających na własność remizy jest niewykonalny.

Poza tym art. 44 u.ppoż. stoi w sprzeczności z art. 32 ust. 4 u.ppoż., który obliguje OSP będącą właścicielem remizy do utrzymania remizy jedynie w zakresie dotyczącym innej działalności statutowej niż ochrona przeciwpożarowa.

6. Bezpłatne umundurowanie członków ochotniczej straży pożarnej

Zgodnie z art. 32 ust. 2 i 3 pkt 1 u.ppoż. koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej ponosi gmina, z zastrzeżeniem, że szkolenia członków ochotniczej straży pożarnej do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych prowadzi nieodpłatnie Państwowa Straż Pożarna. Gmina ma również obowiązek bezpłatnego umundurowania członków ochotniczej straży pożarnej⁶⁹.

Wskazane przepisy nie określają wprost, jaki rodzaj umundurowania członków OSP może być finansowany z budżetów gminnych. Ustawodawca nie zawęży także, że gmina może kupować jedynie ubrania ochronne, a nie może kupować umundurowania galowego. W związku z tym należy uznać, że gmina ma prawo finansować każdy rodzaj umundurowania związany ze służbą w ochotniczej straży pożarnej. Rodzaje tego umundurowania zostały wymienione w „Regulaminie umundurowania” Związku Ochotniczych Straży Pożarnych z 27 października 2000 r.⁷⁰

Należy wskazać, że zakup umundurowania dla OSP przez gminę ma charakter obowiązku, a nie uznaniowej decyzji. Przepis wyraźnie mówi o „obowiązku” bezpłatnego umundurowania. Realizacja tego obowiązku oczywiście zależna jest

⁶⁹ Pełna wykładnia zagadnień związanych z zakupem umundurowania dla OSP przez gminę została opisana w publikacji D.P. Kała, *Finansowanie zakupu mundurów dla OSP przez gminę*, „Strażak” 2016, nr 6, s. 64–65. Zob. także: D.P. Kała, *Co dalej z ubraniami specjalnymi strażaków ochotników?*, www.lexfire.pl/okiem-redaktora/item/1333-co-dalej-z-ubraniami-specjalnymi-strazakow-ochotnikow [dostęp: 27.03.2019].

⁷⁰ Regulamin dostępny na stronie www.zosprp.pl/?q=content/umundurowanie wraz z uchwałami zmieniającymi z 2015 i 2018 r.

od posiadanych przez gminę środków finansowych i związana jest z zasadami finansowania, które zostały opisane we wcześniejszej części książki.

7. Ubezpieczenia w instytucji ubezpieczeniowej członków ochotniczej straży pożarnej i młodzieżowej drużyny pożarniczej

Zgodnie z art. 32 ust. 3 pkt 2 u.ppoż. gmina ma obowiązek ubezpieczenia w instytucji ubezpieczeniowej członków ochotniczej straży pożarnej i młodzieżowej drużyny pożarniczej. Ubezpieczenie może być imienne lub zbiorowe nieimienne.

Z regulacji tej wynika jednoznacznie, że ubezpieczenie strażaków jest obowiązkowe i gmina nie ma tutaj fakultatywnej możliwości wyboru. Stroną umowy ubezpieczającej strażaków OSP powinna być gmina, a nie zarząd OSP. Składki związane z ubezpieczeniem powinna opłacać gmina ze środków przeznaczanych na ochronę przeciwpożarową. Składki ubezpieczeniowe mogą być zakwalifikowane jako wydatek w ramach zapewnienia gotowości bojowej OSP.

W regulacji art. 32 ust. 3 pkt 2 u.ppoż. nie ma sztywnego ograniczenia i wskazania zakresu przedmiotowego tego ubezpieczenia. W związku tym należy uznać, że ubezpieczenie powinno obejmować zdarzenia związane z działaniami ratowniczymi, ćwiczeniami ratowniczymi, zawodami strażackimi oraz następstwa nieszczęśliwych wypadków na terenie remizy bez związku z działaniami ratowniczymi, ćwiczeniami czy zawodami oraz zdarzenia w drodze do remizy w związku z udawaniem się na działania ratownicze, ćwiczenia czy zawody oraz w drodze powrotnej do remizy w związku z powrotem z działań ratowniczych, ćwiczeń czy zawodów.

W regulacji art. 32 ust. 3 pkt 2 u.ppoż. wskazano natomiast zakres podmiotowy obowiązku ubezpieczeniowego. Ubezpieczenie powinno objąć członków ochotniczych straży pożarnych oraz członków młodzieżowych drużyn pożarniczych. Członków ochotniczych straży pożarnych dzieli się na zwyczajnych (biorących udział w działaniach ratowniczych), wspierających, honorowych. Powyższy przepis dopuszcza możliwość ubezpieczenia członków wspierających i honorowych np. od następstw nieszczęśliwych wypadków na terenie remizy niezwiązanych z działaniami ratowniczymi, ćwiczeniami czy zawodami.

Do zawierania umów ubezpieczeniowych zastosowanie znajdują w szczególności przepisy kodeksu cywilnego, tj. art. 805 i następne. Jednym z takich ubezpieczeń może być np. ubezpieczenie NNW dla strażaków oferowane przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń⁷¹. Zgodnie z ogólnymi warunkami tego ubezpieczenia „umowę ubezpieczenia PZU OSP zawiera się z ograniczonym czasem ochrony ubezpieczeniowej obejmującym odpowiedzialność za wypadki ubezpieczeniowe zaistniałe w związku z czynną służbą pożarniczą w ramach OSP/MDP oraz w bezpośredniej drodze z domu do miejsca wykonywania służby pożarniczej i w bezpośredniej drodze powrotnej z miejsca wykonywania służby pożarniczej do domu, przy czym przez dom rozumie się miejsce stałego zamieszkania znajdujące się w miejscowości, w której osoba fizyczna przebywa z zamiarem stałego pobytu i która jest ośrodkiem życia codziennego tej osoby”⁷². Przez „czynną służbę pożarniczą w ramach OSP/MDP uznaje się szkolenia teoretyczne i praktyczne, działania ratownicze, ćwiczenia, zawody sportowo-pożarnicze, prace gospodarcze, gospodarczo-remontowe, konserwacyjne lub porządkowe w strażnicy i na terenie działania jednostki OSP/MDP, a także prace przy sprzęcie, czas wykonywania innych czynności i obowiązków członka OSP/MDP, w tym także obowiązków związanych ze sprawowaniem określonych funkcji w strukturach OSP/MDP”⁷³.

W przypadku zawierania umowy ubezpieczenia konieczne jest skrupulatne przebadanie ogólnych warunków umowy ubezpieczenia, w których dookreślone są zakres ubezpieczenia oraz inne kwestie szczegółowe, od których zależne jest ewentualne wypłacanie świadczeń. Szczególnie istotne w takich regulacjach są regulacje dotyczące wyłączeń odpowiedzialności towarzystwa ubezpieczeniowego⁷⁴.

⁷¹ Ogólne warunki ubezpieczenia PZU OSP ustalone uchwałą Zarządu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej nr UZ/423/2016 z dnia 24 października 2016 r., www.pzu.pl/dla-firm-i-pracownikow/zycie-i-zdrowie-pracownikow/firmy-od-3-do-30-pracownikow/ubezpieczenie-nnw-dla-strazakov [dostęp: 11.09.2018].

⁷² § 6 Ogólnych warunków ubezpieczenia.

⁷³ § 4 pkt 8 Ogólnych warunków ubezpieczenia.

⁷⁴ Zob. D.P. Kała, *Casus Pruśniewskiego a ryzyko nieubezpieczenia każdego strażaka ochotnika*, www.lexfire.pl/okiem-redaktora/item/1337-casus-prusniewskiego-koniecznosc-natychmiastowych-zmian [dostęp: 27.03.2019].

8. Koszty okresowych badań lekarskich

Zgodnie z art. 32 ust. 3 pkt 3 u.ppoż. gmina ma obowiązek ponoszenia kosztów okresowych badań lekarskich dopuszczających do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych. Członek ochotniczej straży pożarnej biorący bezpośredni udział w działaniach ratowniczych ma prawo do okresowych bezpłatnych badań lekarskich (art. 28 ust. 6 u.ppoż.). Minister Zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określił, w drodze rozporządzenia, tryb i sposób przeprowadzania oraz zakres badań, a także podmioty uprawnione do ich przeprowadzania, uwzględniając specyfikę działań ratowniczych, a także kwalifikacje podmiotów przeprowadzających badania lekarskie⁷⁵. Zakres badań określa załącznik do rozporządzenia⁷⁶.

Badania przeprowadza się, nie rzadziej niż raz na 3 lata, na podstawie skierowania⁷⁷ wydanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na siedzibę ochotniczej straży pożarnej, zwanego dalej „podmiotem kierującym na badania”. Badania przeprowadza lekarz medycyny pracy.

Członek ochotniczej straży pożarnej lub podmiot kierujący na badania, który nie zgadza się z treścią wydanego orzeczenia w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia, może wystąpić do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy za pośrednictwem lekarza, który je wydał, z wnioskiem⁷⁸ o przeprowadzenie ponownych badań.

W raporcie NIK wskazano, że gminy dopuszczają się nieprawidłowości w zakresie kierowania na badania, poprzez nieewidencjonowanie wystawionych skierowań⁷⁹.

⁷⁵ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie przeprowadzania okresowych bezpłatnych badań lekarskich członka ochotniczej straży pożarnej biorącego bezpośredni udział w działaniach ratowniczych (Dz.U. z 2009 r., Nr 210, poz. 1627).

⁷⁶ Procedurę badań opisano w publikacji D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, t. I, Gdańsk 2012, s. 84–86, wersja elektroniczna: *Jak przeprowadza się badania lekarskie dopuszczające do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych?*, <http://www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/277-jak-przeprowadza-sie-badania-lekarskie-dopuszczajace-do-bezposredniego-udzialu-w-dzialaniach-ratowniczych> [dostęp: 27.03.2019].

⁷⁷ Zobacz wzór skierowania zamieszczony w rozdziale Wzory.

⁷⁸ Zobacz wzór wniosku zamieszczony w rozdziale Wzory.

⁷⁹ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 30 [dostęp: 3.09.2019].

9. Komendant gminny ochrony przeciwpożarowej

Zgodnie z art. 32 ust. 3a u.ppoż. wójt (burmistrz, prezydent miasta) może zatrudnić komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej. Na stanowisku komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej może być także zatrudniony komendant gminny związku ochotniczych straży pożarnych.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) koordynuje funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze gminy w zakresie ustalonym przez wojewodę. Zadanie to może być wykonywane przy pomocy komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej, jeżeli komendant taki został zatrudniony przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), albo przy pomocy komendanta gminnego związku ochotniczych straży pożarnych (art. 14 ust. 5 u.ppoż.)⁸⁰.

Z przepisów jasno wynika, że zatrudnienie komendanta ma charakter fakultatywny i jest decyzją wójta, który ocenia, czy istnieje potrzeba zatrudnienia komendanta. Komendant gminny ochrony przeciwpożarowej ma status pracownika samorządowego i stosuje się do niego ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych⁸¹ oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych⁸².

⁸⁰ Szerzej na temat komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej zob. D.P. Kała, *Zatrudnienie komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej*, „Pracownik Samorządowy” 2012, nr 10, s. 12–23; D.P. Kała, *Ochrona komendanta gminnego*, „Strażak” 2015, nr 11, wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/558-ochrona-komendanta-gminnego-ochrony-przeciwpozarowej-na-wypadek-nieuzasadnionego-wypowiedzenia-umowy [dostęp: 28.03.2019]; D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, t. I, Gdańsk 2012, s. 119–131, wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/1136-nabor-na-stanowisko-komendanta-gminnego-ochrony-przeciwpozarowej [dostęp: 28.03.2019]; www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/296-kim-jest-komendant-gminny-ochrony-przeciwpozarowej [dostęp: 28.03.2019]; www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/297-jakie-sa-zadania-komendanta-gminnego-ochrony-przeciwpozarowej [dostęp: 28.03.2019].

⁸¹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1282 z późn. zm.

⁸² Dz.U. z 2018 r., poz. 936 z późn. zm. – dalej jako r.pr.sam.

10. Dotacje

Dotacje dla ochotniczych straży pożarnych zostały przez mnie omówione całościowo w monografii *Dotacje dla ochotniczych straży pożarnych* (Zielonka 2015). W książce tej omówiono rodzaje dotacji w systemie finansów publicznych oraz rodzaje dotacji dla OSP, ich przeznaczenie, sposoby udzielania, dokumenty i rozliczanie itd.

Ogólnie można powiedzieć, że w systemie finansów publicznych mamy trzy rodzaje dotacji, tj. dotacje podmiotowe, przedmiotowe i celowe. Dotacje dla ochotniczych straży pożarnych mają charakter dotacji celowych i mogą być udzielane na podstawie trzech ustaw:

- 1) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- 2) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 3) ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej.

Charakter prawny dotacji dla OSP przyznawanej na podstawie art. 32 ust. 3b u.ppoż. jako dotacji celowej został potwierdzony w uchwale Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie z dnia 4 sierpnia 2010 r.⁸³ RIO wskazało, że dotacja ta nie ma charakteru dotacji ani podmiotowej, ani przedmiotowej.

Dotacje należy traktować jako uzupełniającą formę finansowania OSP. Wynika to z faktu, że środki przekazywane OSP w formie dotacji, co do zasady mają charakter bezzwrotny oraz przechodzą na własność OSP. Rzeczy ruchome zakupione przez OSP ze środków udzielonych OSP w formie dotacji również stają się własnością OSP. W związku z tym działalności OSP nie można w całości finansować wyłącznie z dotacji, ponieważ wówczas dochodziłoby do wyłączenia mienia komunalnego gminy. Działyby się to na skutek zakupywania przez OSP ze środków udzielanych w formie dotacji, np. środków trwałych, które stałyby się każdorazowo własnością OSP.

Dotacja powinna być stosowana przede wszystkim do finansowania środków dla OSP, które nie mają charakteru trwałego, są zużywalne, jak np. paliwo, rękawice, sorbenty itd. Wówczas nie dochodzi do wyłączenia mienia komunalnego gminy, a zastosowanie dotacji ułatwia OSP rozliczanie środków finansowych udzielonych OSP przez gminę. Dotację można także stosować przy montażach finansowych, np. w związku z zakupywaniem samochodów pożarniczych. Wówczas gmina może w formie dotacji celowej udzielić OSP znaczącego wspar-

⁸³ KI-411/202/10, Lex nr 726590.

cia finansowego, które zostanie dołączone do innych środków udzielonych OSP, np. z KSRG lub funduszy ochrony środowiska. Tak połączone środki finansowe mogą posłużyć OSP do zakupu np. samochodu pożarniczego, który może stać się własnością OSP. Gmina, udzielając dotacji, nie podejmuje w tym zakresie żadnej dodatkowej uchwały⁸⁴. Wystarczy że dotacja zostanie zaplanowana w uchwale budżetowej, a następnie wójt podpisze stosowną umowę z zarządem OSP na udzielenie dotacji. Rada gminy nie ustala w drodze uchwały zasad i trybu udzielania dotacji dla OSP⁸⁵. Uchwała budżetowa w powiecie nie zawiera podstawy prawnej do wydania uchwały rady powiatu ustalającej regulamin przyznawania dotacji z budżetu powiatu dla ochotniczych straży pożarnych⁸⁶.

11. Ekwiwalent za udział w działaniach ratowniczych i szkoleniach pożarniczych

Ekwiwalent pieniężny za udział w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym⁸⁷ organizowanym przez Państwową Straż Pożarną lub gminę został wpro-

⁸⁴ Szerzej na ten temat zob. D.P. Kała, *Słuszna linia orzecznicza RIO w zakresie dotacji dla ochotniczej straży pożarnej*, www.lexfire.pl/okiem-redaktora/item/1325-sluszna-linia-orzecznicza-rio-w-zakresie-dotacji-dla-ochotniczej-strazy-pozarnej [dostęp: 21.08.2019].

⁸⁵ Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie z dnia 3 kwietnia 2012 r., VII/1472/12, Lex nr 1163920.

⁸⁶ Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Lublinie z dnia 28 czerwca 2010 r., 100/10, Lex nr 652786.

⁸⁷ Całość zagadnień związanych z ekwiwalentem omówiona w tej części książki została już omówiona i opublikowana w monografii D.P. Kała, *Ekwiwalent pieniężny dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych. Orzecznictwo, wzory pism, tablice*, Zielonka 2013 oraz w drugim wydaniu tej książki D.P. Kała, *Ekwiwalent pieniężny dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych. Orzecznictwo, wzory pism, tablice (z suplementem elektronicznym)*, Gdańsk 2018 oraz w takich publikacjach jak: D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, t. I, Gdańsk 2012, s. 101–114; A. Michalec, D.P. Kała, *Finansowanie Ochotniczej Straży Pożarnej z budżetu JST*, w: A. Walasik i in., *Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2013, s. 366–369; Kała D.P., *Dotacje dla Ochotniczych Straży Pożarnych*, Zielonka 2015; D.P. Kała, *Orzeczenia sądów w sprawie ekwiwalentu*, „Strażak” 2010, nr 11; D.P. Kała, *Ekwiwalent – płacić czy nie płacić*, „Strażak” 2011, nr 8; D.P. Kała, *Rezygnacja z ekwiwalentu*, „Strażak” 2011, nr 9; D.P. Kała, *Uchwała rady gminy w sprawie ekwiwalentu*, „Strażak” 2012, nr 3; D.P. Kała, *Ekwiwalent dla członków OSP do korekty*, „Wspólnota” 2012, nr 11; D.P. Kała, *Ekwiwalent za przerwę w szkoleniu*, „Strażak” 2012, nr 7; D.P. Kała, *Ekwiwalent za udział w działaniu ratowniczym bez badań lekarskich*, „Strażak” 2012, nr 8; D.P. Kała, *Dojazd do remizy bez ekwiwalentu*, „Strażak” 2012, nr 9; D.P. Kała, *Uchwały w sprawie ekwiwalentu dla OSP*, „Wspólnota” 2012, nr 33–34; D.P. Kała,

wadzonej przez ustawę z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. Nr 81, poz. 351 z późn. zm.), która weszła w życie we wrześniu 1991 r.⁸⁸ Od okresu międzywojennego do 1991 r. w przepisach brak było jakichkolwiek regulacji dotyczących ekwiwalentu pieniężnego za udział w działaniach ratowniczych i szkoleniach pożarniczych.

Członek ochotniczej straży pożarnej, który uczestniczył w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym organizowanym przez Państwową Straż Pożarną lub gminę, otrzymuje ekwiwalent pieniężny. Wysokość ekwiwalentu ustala rada gminy w drodze uchwały. Wysokość ekwiwalentu nie może przekraczać 1/175 przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przed dniem ustalenia ekwiwalentu, za każdą godzinę udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym. Ekwiwalent jest wypłacany z budżetu gminy (art. 28 ust. 1 i 2 u.ppoż.).

Ekwiwalent pieniężny dla członków ochotniczych straży pożarnych, Glosa do Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2009 r. I UK 351/08, „Państwo i Prawo” 2013, nr 1; D.P. Kała, Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11, „Samorząd Terytorialny” 2013, nr 2; D.P. Kała, Ekwiwalent pieniężny za szkolenie pożarnicze, „Strażak” 2013, nr 2; D.P. Kała, Ekwiwalent za działania ratownicze poza terenem działania OSP, „Strażak” 2013, nr 4; D.P. Kała, Przedawnienie ekwiwalentu, „Strażak” 2013, nr 5; D.P. Kała, Stwierdzenie nieważności uchwały rady gminy w sprawie wysokości ekwiwalentu, „Strażak” 2013, nr 8; D.P. Kała, Uchwała w sprawie ekwiwalentu aktem prawa miejscowego, „Strażak” 2013, nr 12; D.P. Kała, Ekwiwalent dla radnego, „Strażak” 2014, nr 3; D.P. Kała, Ekwiwalent a nadgodziny kierowcy OSP, „Strażak” 2014, nr 3; D.P. Kała, Obliczenie ekwiwalentu za szkolenie, „Strażak” 2014, nr 4; D.P. Kała, Bezczywność rady gminy w przedmiocie podjęcia uchwały w sprawie wysokości ekwiwalentu dla OSP, „Strażak” 2014, nr 9; D.P. Kała, Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 9 maja 2013 r., (VSA/Wa 39/13), „Samorząd Terytorialny” 2014, nr 11; D.P. Kała, Ekwiwalent za udział w ćwiczeniach ratowniczych, „Strażak” 2014, nr 12; D.P. Kała, Ekwiwalentowe wątpliwości, „Strażak” 2015, nr 7; D.P. Kała, Zarządzenie w procedurze wypłaty ekwiwalentu, „Strażak” 2016, nr 12; D.P. Kała, Ekwiwalent w rozstrzygnięciach nadzorczych wojewodów, „Strażak” 2016, nr 3; D.P. Kała, K. Sowa, Glosa do postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 24 listopada 2015 r., II SAB/Sz 135/15, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2016, z. 10; D.P. Kała, Ekwiwalent pieniężny za ćwiczenia i zawody dla członka ochotniczej straży pożarnej. Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z 1.07.2014 r., IV SA/Wr 100/14, „Finanse Komunalne” 2015, nr 12.

⁸⁸ Podobnie zob. B. Fabin, w: *Finansowanie Ochotniczych Straży Pożarnych przez samorządy – w pytaniach i odpowiedziach*, red. B. Fabin i in., Słowniki 2012, s. 103.

Ekwiwalent należy uznać za publiczne prawo podmiotowe. Ekwiwalent stanowi odpowiednik wkładu wniesionego na rzecz ochrony przeciwpożarowej przez strażaka OSP uczestniczącego w działaniach ratowniczych lub szkoleniu, w postaci czasu, wysiłku, zdrowia. Ekwiwalent nie jest równoważnikiem utraconego wynagrodzenia. Stanowisko to jest przedmiotem zdecydowanie dominującej utrwalonej linii orzeczniczej sądów⁸⁹.

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego (art. 7 ust. 1 pkt 14 u.s.g.). Zadania gminy z zakresu ochrony przeciwpożarowej regulowane są przez ustawę o ochronie przeciwpożarowej⁹⁰. Jednym z obo-

⁸⁹ Zob. Wyrok Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 23 stycznia 2008 r. I C 98/07, opubl. www.czchow.pl/images/stories/osp/czchow/Uzasadnienie_wyroku_Sadu_Rejonowego_w_Brzesku.pdf [dostęp: 15.03.2013]; Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 5 czerwca 2008, I Ca 141/08, opubl. www.czchow.pl/images/stories/osp/czchow/wyrok_sdu_okrgowego_w_tarnowie.pdf [dostęp: 15.03.2013]; Wyrok NSA z dnia 21 stycznia 2010 r., I OSK 1298/09, „Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych” 2011, nr 5, poz. 100; Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 stycznia 2010 r., I OSK 1115/09, Lex nr 594898; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 23 lipca 2009 r., IV SA/GI 270/09, opubl. Lex nr 553428; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 10 czerwca 2009 r., IV SA/GI 257/09, Lex nr 562608; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 24 kwietnia 2009 r., IV SA/GI 186/09, Lex nr 536565; Wyrok z dnia 3 grudnia 2009 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Opolu, II SA/Op 380/09, Lex nr 551821; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 22 czerwca 2009 r., IV SA/GI 236/09, Lex nr 508736; K.M. Miazga, *Ekwiwalent po wyroku*, „Strażak” 2008, nr 7; D.P. Kała, *Orzeczenia sądów w sprawie ekwiwalentu*, „Strażak” 2010, nr 11, s. 54–55; D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o Ochotnicze Straże Pożarne. Poradnik praktyczny*, t.1, Gdańsk 2012, s. 101; M. Legutko, w: *Finansowanie...*, s. 114; B. Wierzbowski, *Opinia prawna*, www.zosprp.pl/files/prawo/ekwiwalent/opinia%20Blażej%20Wierzbowski.pdf, s. 6 i 7 [dostęp: 15.03.2013]; Z. Sypniewski, *Ekwiwalent pieniężny dla członków ochotniczych straży pożarnych, opinia prawna*, Poznań 2007, s. 2, www.bip.klecko.pl/zasoby/files/22-osp.pdf [dostęp: 15.03.2013]; G. Gotfryd, *Ekwiwalenty należy strażakom płacić*, „Wspólnota” 2007, nr 45, dostęp: www.wspolnota.org.pl/ [dostęp: 15.03.2013]; B. Mościcki, *Pieniądze dla ochotnika*, „Wspólnota”, 2007, nr 33, dostęp: www.wspolnota.org.pl/ [dostęp: 15.03.2013]; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 26 lipca 2011 r., NK.I.4131.294.2011.AZIE, Lex 964000; Stanowisko Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu z dnia 8 października 2012 r., NA.III-0221-22/2012.

⁹⁰ Por. K. Jaroszyński, w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011, s. 98; G. Jyż, Z. Pławecki, A. Szewc, *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz, komentarz do art. 7*, Lex/el. 2010.

wiązków wyrażonych w ustawie o ochronie przeciwpożarowej jest obowiązek ustalenia wysokości ekwiwalentu przez radę gminy w drodze uchwały oraz jego wypłata z budżetu gminy (art. 28 ust. 1 i 2 u.ppoż.).

Uchwała w sprawie wysokości ekwiwalentu jest podejmowana przez radę gminy (miasta), na terenie której została utworzona i ma siedzibę dana OSP⁹¹. Rada gminy ma prawny obowiązek podjęcia uchwały w sprawie wysokości ekwiwalentu⁹². Taki obowiązek został potwierdzony w orzecznictwie sądów⁹³.

Projekt uchwały rady gminy (miasta) w sprawie ekwiwalentu przygotowuje wójt (burmistrz, prezydent miasta) i powinien on być zgodny z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”⁹⁴. Następnie uchwała musi być przegłosowana na sesji rady gminy.

Wójt obowiązany jest do przedłożenia wojewodzie uchwały rady gminy w sprawie ekwiwalentu w ciągu 7 dni od dnia ich podjęcia (art. 90 ust. 1 u.s.g.).

Uchwała w sprawie ekwiwalentu wykazuje cechy aktu normatywnego pozwalające uznać ją za akt prawa miejscowego, nie jest ona aktem kierownictwa

⁹¹ Błędnie B. Kurzępa, *Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z komentarzem*, Kraków-Tarnobrzeg 2010, s. 125, pkt 2, który uważa, że ekwiwalent jest wypłacany z budżetu gminy, na terenie której działa ochotnicza straż pożarna. Nie dostrzega jednak, że OSP może wyjeżdżać poza teren gminy, w której została założona i ma siedzibę, i wówczas i tak ta gmina wypłaca ekwiwalent a nie gmina, na terenie której działała OSP.

⁹² Podobnie zob. B. Fabin, w: *Finansowanie...*, s. 100.

⁹³ Por. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 4 marca 2009 r., IV SA/Wr 33/09, opubl. Legalis; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 16 września 2009 r., IV SA/Wr 93/09, Lex nr 569906; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z dnia 3 grudnia 2009 r., II SA/Op 380/09, Lex nr 551821; Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11, omówienie wyroku zob. D.P. Kała, *Uchwała rady gminy w sprawie ekwiwalentu*, „Strażak” 2012, nr 3, s. 54.

⁹⁴ Tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 283.

wewnętrznego i jej publikacja w wojewódzkim dzienniku urzędowym jest obowiązkowa⁹⁵.

„Prawidłowa pod względem prawnym uchwała (w sprawie ekwiwalentu – przyp. D.K.) musi bowiem spełniać niezbędne wymagania zarówno w aspekcie materialnym jak i formalnym. Oznacza to, że treść uchwały musi być zgodna z przepisami prawa, a ponadto tryb podjęcia uchwały musi odpowiadać określonym procedurom”⁹⁶.

Treść uchwały w sprawie ekwiwalentu została wyznaczona przez art. 28 ust. 1 u.ppoż. Wysokość ekwiwalentu ustala rada gminy w drodze uchwały. W przepisie tym ustawodawca zawarł delegację dla rady gminy (miasta) do wydania uchwały w sprawie ekwiwalentu. Zakres delegacji obejmuje jedynie ustalenie wysokości ekwiwalentu. Wskazanie to ma charakter bezwzględnie obowiązujący⁹⁷. „O «istotnym» naruszeniu prawa w zaskarżonej uchwale można byłoby zatem mówić w przypadku, gdyby jej treść pozostawała w wyraźnej sprzeczności z treścią delegacji ustawowej zamieszczonej w art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej lub gdyby wykraczała poza ramy wyznaczone delegacją ustawową”⁹⁸. „W pełni uzasadniony jest także zarzut skargi, że unormowanie

⁹⁵ Por. Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11; Wyrok WSA w Gliwicach z 10 czerwca 2009 r., IV SA/GI 257/09, Lex nr 553428; Wyrok WSA w Opolu z dnia 3 grudnia 2009 r., II SA/Op 380/09, Lex nr 551821; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 20 lutego 2012 r., NK-I.4131.51.2012.MGRZ; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 24 lutego 2012 r., NK-N4.4131.179.2012.MG, Lex nr 1129439; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 24 kwietnia 2012 r., NK-I.4131.103.2012.MGRZ, Lex nr 1164454; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 23 lipca 2012 r., NK-I.4131.241.2012.IWit, Lex nr 1187506; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 27 sierpnia 2012 r., NK-II.4131.263.12, Lex nr 1215958; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Śląskiego z dnia 31 stycznia 2013 r., NPII.4131.1.69.13, Lex nr 1306196; J. Piecha, *Opinia prawna w sprawie 8/DOR/2013 w ramach modułu doradztwa dla jednostek samorządu terytorialnego*, www.administracja.mac.gov.pl [dostęp: 15.03.2013].

⁹⁶ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z dnia 3 grudnia 2009 r., II SA/Op 380/09, Lex nr 551821; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 24 listopada 2008 r., NK.II.0911-7/619/08, Lex nr 492675; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 kwietnia 2011 r., NK-N.4131.428.2011.MM2, Lex nr 962898; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 27 sierpnia 2012 r., NK-II.4131.263.12, Lex nr 1215958.

⁹⁷ Podobnie zob. B. Fabin, w: *Finansowanie...*, s. 111; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 9 maja 2011 r., NK-N.4131.339.2011.JK8, Lex 962966.

⁹⁸ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 24 kwietnia 2009 r., IV SA/GI 186/09, Lex nr 536565; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 9 maja 2011 r., NK-N.4131.339.2011.JK8, Lex 962966; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 13 lutego 2012 r., NK-N11.4131.134.2012.AS2, Lex 1126761.

trybu i zasad wypłaty ekwiwalentu nie mieści się w ramach umocowania ustawowego dla rady gminy. Organ stanowiący gminy na mocy art. 28 ust. 1 ustawy upoważniony jest wyłącznie do ustalenia wysokości ekwiwalentu za każdą godzinę udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym. Nie jest natomiast uprawniony do ustalania trybu składania wniosków o wypłatę ekwiwalentu, a tym bardziej do wskazywania organów OSP upoważnionych do składania i akceptacji wniosków, które następnie przedkładane są organowi wykonawczemu gminy⁹⁹.

Tryb wypłaty ekwiwalentu dla członków ochotniczych straży pożarnych powinien określić wójt (burmistrz, prezydent miasta) w zarządzeniu w celu wykonania uchwały o wysokości ekwiwalentu podjętej przez radę gminy (miasta)¹⁰⁰. Zarządzenie wójta (burmistrza, prezydenta miasta) jest w tym przypadku aktem kierownictwa wewnętrznego i obowiązuje ono jedynie jednostki organizacyjne podległe wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta). Zarządzenie wójta nie podlega ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

W raporcie NIK z 2019 r. wskazano na nieprawidłowości w zakresie ustalania zasad wypłaty ekwiwalentu¹⁰¹.

Ekwiwalent należy się za takie szkolenia pożarnicze, jak m.in.: szkolenie z udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy, kierowania ruchem drogowym itp., kursy z ratownictwa medycznego, kursy z kierowania ruchem, szkolenia dla naczelników OSP, dla dowódców OSP, dla komendantów gminnych OSP, dla

⁹⁹ Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11, omówienie wyroku zob. D.P. Kała, *Uchwała rady...*, s. 54; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z dnia 3 grudnia 2009 r., II SA/Op 380/09, Lex nr 551821; D.P. Kała, *Ekwiwalent dla...*, www.wspolnota.org.pl/archiwum [dostęp: 15.03.2013]; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 stycznia 2009 r., WNK/DW.IV.GS.0911-2/09, Lex nr 488145; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Małopolskiego z dnia 1 czerwca 2009 r., PN.V.0911-24-09, Lex nr 514084; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Małopolskiego z dnia 31 marca 2009 r., PN.II.0911-76-09, Lex nr 523740; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 23 lipca 2012 r., NK-I.4131.241.2012.IWit, Lex nr 1187506.

¹⁰⁰ Por. D.P. Kała, *Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11*, „Samorząd Terytorialny” 2013, nr 2.

¹⁰¹ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 14 [dostęp: 3.09.2019].

kierowców-konserwatorów itp.¹⁰². Ekwiwalentu nie należy wypłacać za udział w zawodach pożarniczych¹⁰³.

Ekwiwalent pieniężny przysługuje szerokiemu kręgowi członków OSP, którzy poza OSP mogą mieć status pracowników, bezrobotnych, emerytów, rencistów, studentów, uczniów, przedsiębiorców itp.¹⁰⁴ Jedynym podmiotem, który nie może otrzymać ekwiwalentu, jest członek OSP, który za czas nieobecności w pracy, ze względu na udział w działaniach ratowniczych lub szkoleniu pożarniczym zachował wynagrodzenie.

„Szczegółowej kontroli NIK poddano, ponoszone przez gminy w latach 2014–2017, wydatki związane z wypłacanym m.in. ekwiwalentem. I tak w dziewięciu skontrolowanych gminach (75%) stwierdzono, że:

- wypłacono ekwiwalent członkom OSP, którzy nie powinni brać udziału w akcjach ratowniczo-gaśniczych, gdyż nie odbyli podstawowego przeszkolenia pożarniczego, nie mieli aktualnych badań lekarskich, albo nie osiągnęli wymaganego wieku (art. 19 ust. 1b ustawy o ochronie przeciwpożarowej); w gminie Rybczewice przeoczono wpływający termin ubezpieczenia ratowników OSP od następstw nieszczęśliwych wypadków – brak ubezpieczenia w okresie od 12 kwietnia do 22 czerwca 2015 r. (art. 32 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej), w tym czasie ratownicy OSP z terenu tej gminy brali udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych; w części przypadków gminy były świadome tej sytuacji i uzasadniały to stanem wyższej konieczności oraz brakiem ratowników, którzy spełniali kryteria, a przy wypłacie ekwiwalentu uznawano, że stanowił on wynagrodzenie za czas spędzony podczas akcji; część gmin świadomości takiej nie miała, gdyż nie monitorowała stanu zasobów jednostek OSP,
- wypłacono ekwiwalent ratownikom OSP za udział w zabezpieczeniu imprez o charakterze kulturalnym, udział w zawodach sportowych, a także pomimo braku dokumentacji poświadczającej niezachowanie przez pracownika prawa do wynagrodzenia za czas udziału w akcji ratowniczo-gaśniczej,

¹⁰² D.P. Kała, *Ekwiwalent pieniężny za szkolenie pożarnicze*, „Strażak” 2013, nr 2, s. 55.

¹⁰³ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 29 [dostęp: 3.09.2019].

¹⁰⁴ Podobnie zob. B. Fabin, w: *Finansowanie...*, s. 115; Stanowisko Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu z dnia 8 października 2012 r., NA.III-0221-22/2012; Z. Sypniewski, *Ekwiwalent pieniężny dla członków ochotniczych straży pożarnych*, Poznań 2007, bip.klecko.pl [dostęp: 21.09.2012].

- nie ustalono trybu i zasad wypłaty ekwiwalentu (poza ustaleniem wysokości stawek), w tym terminów składania wniosków, rodzaju dokumentacji stanowiącej podstawę ich naliczenia i stanowisk pracy odpowiedzialnych za merytoryczną, formalną i rachunkową ocenę prawidłowości ich naliczenia¹⁰⁵.

12. Odszkodowania¹⁰⁶

Zgodnie z art. 26 ust. 1 i 2 u.ppoz. członkowi ochotniczej straży pożarnej, zwanemu dalej „osobą poszkodowaną”, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, przysługuje:

- 1) jednorazowe odszkodowanie w razie doznania stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu,
- 2) odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

Członkom rodziny osoby poszkodowanej, która zmarła w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, przysługuje:

- 1) jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci osoby poszkodowanej,
- 2) odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

¹⁰⁵ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 29 [dostęp: 3.09.2019].

¹⁰⁶ Problematyka odszkodowania dla członka ochotniczej straży pożarnej została opisana już w części książki dotyczącej odszkodowania za szkodę w mieniu dla członka OSP i jego rodziny wypłacanego przez Państwową Straż Pożarną (Zob. Rozdział I, pkt 2.5.). Zasady te stosuje się w ramach wypłaty odszkodowań przez gminę. W tej części książki opisują tylko odrębności w porównaniu do procedury i zasad stosowanych przez PSP.

12.1. Jednorazowe odszkodowanie w razie doznania stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci osoby poszkodowanej

12.1.1. Rodzaj świadczenia

Świadczenie to ma charakter odszkodowawczy¹⁰⁷. Stanowi rekompensatę za uszczerbek na zdrowiu lub śmierć członka ochotniczej straży pożarnej. Uszczerbek może mieć charakter stały lub długotrwały.

12.1.2. Podstawy prawne

Odszkodowania te są wypłacane na podstawie ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin, ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą, ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 marca 2019 r. w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, obwieszczenia Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 19 lutego 2019 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w 2018 r. i w drugim półroczu 2018 r., rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków w Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej i Służbie Ochrony Państwa¹⁰⁸.

¹⁰⁷ Zob. D.P. Kała, *Jednorazowe odszkodowania dla członków OSP i ich rodzin*, „Strażak” 2012, nr 12, s. 52–53.

¹⁰⁸ Termin wejścia w życie tych przepisów określił art. 46 pkt 3 Przepisy wprowadzające ustawę o Straży Marszałkowskiej z dnia 26 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 730).

Podstawy prawne wypłaty tego świadczenia są w dużym stopniu tożsame z podstawami prawnymi dotyczącymi odszkodowań za szkodę w mieniu. W związku z powyższym w zakresie takich zagadnień, jak: termin złożenia wniosku, osoby uprawnione do złożenia wniosku i otrzymania świadczenia, zespół powypadkowy i jego praca, protokół zespołu powypadkowego, orzeczenie o odszkodowaniu i prawo odwołania można pomocniczo korzystać z treści zamieszczonych już w książce wcześniej¹⁰⁹.

12.1.3. Przesłanki przyznania odszkodowania

Zgodnie z art. 26 ust. 1 i 2 u.ppoż. członkowi ochotniczej straży pożarnej, zwanemu dalej „osobą poszkodowaną”, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach doznał uszczerbku na zdrowiu, przysługuje jednorazowe odszkodowanie w razie doznania stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Członkom rodziny osoby poszkodowanej, która zmarła w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, przysługuje jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci osoby poszkodowanej.

Osobie poszkodowanej, której świadczenie odszkodowawcze przysługuje także z tytułu stosunku pracy lub służby albo ubezpieczenia społecznego lub majątkowego, przyznaje się jedno świadczenie wybrane przez zainteresowanego (art. 26 ust. 8 u.ppoż.).

Osoba poszkodowana, aby móc wystąpić o odszkodowanie i ewentualnie je później otrzymać, musi spełnić łącznie następujące warunki:

- 1) być członkiem ochotniczej straży pożarnej (zgodnie ze statutem OSP)¹¹⁰,
- 2) brać udział w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach,
- 3) doznać stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

Członek rodziny osoby poszkodowanej musi dodatkowo wykazać, że jest uprawnionym do odszkodowania członkiem rodziny. Członek rodziny osoby poszkodowanej nabywa prawo do odszkodowania tylko w przypadku gdy osoba poszkodowana zmarła wskutek okoliczności związanych z udziałem w działaniach

¹⁰⁹ Zobacz rozdział I, pkt 2.5.

¹¹⁰ Zgodnie ze statutem wzorcowym OSP aby stać się członkiem OSP, należy złożyć deklarację członkowską oraz zostać przyjętym uchwałą zarządu.

ratowniczych lub ćwiczeniach. Oczywiście sam zgon poszkodowanego nie uprawnia rodziny do odszkodowania. Osoba poszkodowana, nawet jeżeli ginie w związku z działaniami ratowniczymi lub ćwiczeniami, to zanim przystąpiła do tych działań lub ćwiczeń musiała być członkiem ochotniczej straży pożarnej, brać udział w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, ponieść stały lub długotrwały uszczerbku na zdrowiu w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

Świadczenie odszkodowawcze nie przysługuje za szkody poniesione w trakcie zawodów pożarniczych.

Świadczenie odszkodowawcze nie przysługuje strażakowi lub członkom rodziny strażaka jeżeli:

- 1) wyłączną przyczyną odniesienia uszczerbku na zdrowiu lub śmierci w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach było udowodnione przez właściwy organ umyślne lub rażąco niedbałe działanie albo zaniechanie strażaka naruszające obowiązujące przepisy lub rozkazy, w przypadku gdy jego przełożeni zapewnili warunki odpowiadające tym przepisom i sprawowali we właściwy sposób nadzór nad ich przestrzeganiem, a strażak posiadał potrzebne umiejętności do wykonywania określonych czynności i był przeszkolony w zakresie tych przepisów,
- 2) do odniesienia uszczerbku na zdrowiu lub śmierci w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach przyczyniło się zachowanie strażaka spowodowane stanem po spożyciu alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych substancji o podobnym działaniu,
- 3) uszczerbek na zdrowiu lub śmierć zostały spowodowane przez strażaka z winy umyślnej.

W przypadku podejrzenia, że do wypadku przyczyniło się zachowanie strażaka spowodowane stanem po spożyciu alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych substancji o podobnym działaniu, strażak jest obowiązany poddać się odpowiednim badaniom w celu wyeliminowania takiego podejrzenia. W przypadku odmowy poddania się badaniu świadczenia odszkodowawcze nie przysługują (art. 7 ust. 1–2 u.ś.o.s.).

Definicję legalną uszczerbku na zdrowiu¹¹¹ odnajdujemy w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych¹¹².

Zgodnie z przepisami tej ustawy za stały uszczerbek na zdrowiu uważa się takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu nierokujące poprawy. Za długotrwały uszczerbek na zdrowiu uważa się takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający 6 miesięcy, mogące ulec poprawie. Jest to definicja zbieżna z definicją zawartą w art. 4 ust. 2 pkt 1 i 2 u.ś.o.s.

12.1.4. Właściwość organu ustalającego i wypłacającego

Zgodnie z art. 26 ust. 3 u.p.poz. jednorazowe odszkodowania są wypłacane przez podmioty ponoszące koszty funkcjonowania jednostki ochrony przeciwpożarowej. Ustawa o ochronie przeciwpożarowej ani żadne inne przepisy nie wskazują definicji podmiotu ponoszącego koszty funkcjonowania jednostki ochrony przeciwpożarowej, w tym ochotniczej straży pożarnej. Ochotnicza straż pożarna czerpie środki na utrzymanie z różnych źródeł, tj. budżetu państwa czy budżetów jednostek samorządowych, oraz posiada środki własne. Za podmiot ponoszący koszty funkcjonowania jednostki ochrony przeciwpożarowej należy uznać gminę, ponieważ gmina jest podmiotem, który najwięcej wydatkuje na utrzymanie OSP. W związku z tym to gmina będzie ustalać prawo do jednorazowych odszkodowań i gmina będzie je finansować. Będzie to oczywiście gmina, na terenie której ma siedzibę ochotnicza straż pożarna, a nie gmina, na terenie której został odniesiony wypadek.

12.1.5. Wszczęcie postępowania

Zgodnie z § 2 r.ś.o. gmina wszczyna postępowanie z urzędu w przypadku:

- 1) śmierci osoby poszkodowanej,
- 2) doznania przez osobę poszkodowaną uszczerbku na zdrowiu w związku z jej udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

Jednorazowe odszkodowanie należne osobie poszkodowanej, która doznała uszczerbku na zdrowiu, ustala się na podstawie:

- 1) protokołu powypadkowego,

¹¹¹ Szerzej na ten temat D.P. Kała, *Pojęcie uszczerbku na zdrowiu*, „Strażak” 2019, nr 4, s. 56–57.

¹¹² Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1205.

- 2) orzeczenia komisji lekarskiej, stwierdzającego stopień uszczerbku na zdrowiu osoby poszkodowanej w związku z jej udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

Jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci osoby poszkodowanej, należne członkom rodziny, ustala się na podstawie:

- 1) protokołu powypadkowego,
- 2) orzeczenia komisji lekarskiej, stwierdzającego, że śmierć osoby poszkodowanej pozostaje w związku z jej udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach,
- 3) odpisu aktu małżeństwa lub dokumentów urzędowych potwierdzających stopień pokrewieństwa z osobą poszkodowaną (§ 11–12 r.ś.o.).

12.1.6. Komisje lekarskie MSWiA

Opis doznanego przez osobę poszkodowaną uszczerbku na zdrowiu wpisuje się do protokołu powypadkowego na podstawie dokumentacji lekarskiej lub opinii lekarza (§ 6 ust. 4 r.ś.o.).

Gmina bada i ocenia całokształt sprawy na podstawie wszystkich zebranych dowodów. Gmina kieruje¹¹³ osobę poszkodowaną do właściwej komisji lekarskiej, o której mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych¹¹⁴ w celu ustalenia, czy uszczerbek na zdrowiu osoby poszkodowanej pozostaje w związku z jej udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach oraz ustalenia stopnia tego uszczerbku¹¹⁵. W razie śmierci osoby poszkodowanej gmina zwraca się do komisji lekarskiej z wnioskiem¹¹⁶ o ustalenie, czy śmierć pozostaje w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach¹¹⁷.

12.1.7. Wysokość odszkodowania

Wysokość jednorazowych odszkodowań dla członków OSP i ich rodzin ustala się na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym

¹¹³ Zobacz wzór zamieszczony w rozdziale Wzory.

¹¹⁴ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 345 z późn. zm.

¹¹⁵ Zob. D.P. Kała, *Odwolanie od orzeczenia komisji lekarskiej podległej MSWiA*, „Strażak” 2017, nr 2, s. 56–57.

¹¹⁶ Zobacz wzór wniosku zamieszczony w rozdziale Wzory.

¹¹⁷ Zob. D.P. Kała, *Komisje lekarskie podległe MSWiA*, „Strażak” 2017, nr 1.

z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych¹¹⁸ oraz wydanych w tym zakresie obwieszczeń, o których mowa poniżej. Zastosowanie znajdą w tym przypadku art. 12 i 14 niniejszej ustawy. Przy ustalaniu wysokości odszkodowania należy wziąć pod uwagę także przepisy końcowe i przejściowe tejże ustawy, które trzeba analizować i stosować pod kątem konkretnego rozpatrywanego przypadku¹¹⁹.

Zgodnie z art. 12 ust. 1–6 powyższej ustawy jednorazowe odszkodowanie dla członka OSP przysługuje w wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, z zastrzeżeniem art. 55 ust. 1 powyższej ustawy.

Jeżeli wskutek pogorszenia się stanu zdrowia stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu będący następstwem wypadku, który był podstawą przyznania jednorazowego odszkodowania, ulegnie zwiększeniu co najmniej o 10 p.p., jednorazowe odszkodowanie zwiększa się o 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent uszczerbku na zdrowiu przewyższający procent, według którego ustalone było to odszkodowanie, z zastrzeżeniem art. 55 ust. 2.

Jednorazowe odszkodowanie ulega zwiększeniu o kwotę stanowiącą 3,5-krotność przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli w stosunku do strażaka została orzeczona całkowita niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji wskutek wypadku.

Jednorazowe odszkodowanie ulega zwiększeniu o kwotę stanowiącą 3,5-krotność przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w następstwie wypadku w stosunku do rencisty (strażaka) została orzeczona całkowita niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji.

Do ustalenia wysokości jednorazowego odszkodowania przyjmuje się przeciętne wynagrodzenie obowiązujące w dniu wydania decyzji przez gminę. Kwoty jednorazowych odszkodowań zaokrągla się do pełnych złotych.

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przez przeciętne wynagrodzenie rozumie się przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszane do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego,

¹¹⁸ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1205.

¹¹⁹ Zob. D.P. Kała, *Pozew do sądu o odszkodowanie*, „Strażak” 2018, nr 2, s. 56–57.

stosowane poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku.

Zgodnie z Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 19 lutego 2019 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w 2018 r. i w drugim półroczu 2018 r.¹²⁰ przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej, pomniejszone o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe oraz chorobowe, w 2018 r. wyniosło 4003,88 zł, a w drugim półroczu 2018 r. wyniosło 4134,02 zł.

Zgodnie z obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 19 lutego 2020 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w 2019 r. i w drugim półroczu 2019 r.¹²¹ przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej, pomniejszone o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe oraz chorobowe, w 2019 r. wyniosło 4294,67 zł, a w drugim półroczu 2019 r. wyniosło 4434,58 zł.

Inne wysokości odszkodowań przysługują rodzinie członka ochotniczej straży pożarnej. Zgodnie z art. 14 ust. 1–9 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych jeżeli do jednorazowego odszkodowania uprawniony jest tylko jeden członek rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty, przysługuje ono w wysokości:

- 1) 18-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, gdy uprawnionymi są małżonek lub dziecko¹²²,
- 2) 9-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, gdy uprawniony jest inny członek rodziny¹²³.

¹²⁰ M.P. z 2019 r., poz. 201.

¹²¹ M.P. z 2020 r., poz. 195.

¹²² Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (M.P. z 2019 r., poz. 270) w okresie od dnia 1 kwietnia 2019 r. do dnia 31 marca 2020 r. kwota jednorazowego odszkodowania wynosi 82 531 zł, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawniony jest małżonek lub dziecko zmarłego ubezpieczonego lub rencisty.

¹²³ Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (M.P. z 2019 r., poz. 270) w okresie od dnia 1 kwietnia 2019 r. do dnia 31 marca 2020 r. kwota jednorazowego odszkodowania wynosi 41 265 zł, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawniony jest członek rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty inny niż małżonek lub dziecko.

Jeżeli do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie:

- 1) małżonek i jedno lub więcej dzieci – odszkodowanie przysługuje w wysokości 18-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, zwiększonej o 3,5-krotne przeciętne wynagrodzenie, na każde dziecko¹²⁴,
- 2) dwoje lub więcej dzieci – odszkodowanie przysługuje w wysokości 18-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, zwiększonej o 3,5-krotne przeciętne wynagrodzenie, na drugie i każde następne dziecko¹²⁵.

Jeżeli obok małżonka lub dzieci do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie inni członkowie rodziny, każdemu z nich odszkodowanie przysługuje w wysokości 3,5-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, niezależnie od odszkodowania przysługującego małżonkowi lub dzieciom zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 1 lub ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych¹²⁶.

Jeżeli do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są tylko członkowie rodziny inni niż małżonek lub dzieci, odszkodowanie to przysługuje w wysokości 9-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, zwiększonej o 3,5-krotne przeciętne wynagrodzenie, na drugiego i każdego następnego uprawnionego¹²⁷.

¹²⁴ Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (M.P. z 2019 r., poz. 270) w okresie od dnia 1 kwietnia 2019 r. do dnia 31 marca 2020 r. kwota jednorazowego odszkodowania wynosi 82 531 zł, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie małżonek i jedno lub więcej dzieci zmarłego ubezpieczonego lub rencisty, oraz 16 048 zł z tytułu zwiększenia tego odszkodowania przysługującego na każde z tych dzieci.

¹²⁵ Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (M.P. z 2019 r., poz. 270) w okresie od dnia 1 kwietnia 2019 r. do dnia 31 marca 2020 r. kwota jednorazowego odszkodowania wynosi 82 531 zł, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawnionych jest równocześnie dwoje lub więcej dzieci zmarłego ubezpieczonego lub rencisty, oraz 16 048 zł z tytułu zwiększenia tego odszkodowania przysługującego na drugie i każde następne dziecko.

¹²⁶ Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (M.P. z 2019 r., poz. 270) w okresie od dnia 1 kwietnia 2019 r. do dnia 31 marca 2020 r. kwota jednorazowego odszkodowania wynosi 16 048 zł, gdy obok małżonka lub dzieci do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie inni członkowie rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty, każdemu z nich niezależnie od odszkodowania przysługującego małżonkowi lub dzieciom.

¹²⁷ Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (M.P. z 2019 r., poz. 270) w okresie od dnia 1 kwietnia 2019 r. do dnia 31 marca 2020 r. kwota jednorazowego odszkodowania wynosi 41 265 zł, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są tylko członkowie rodziny inni niż małżonek lub dzieci zmarłego ubezpieczonego lub rencisty, oraz

Kwotę jednorazowego odszkodowania ustaloną zgodnie z art. 14 ust. 2 lub 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych dzieli się w równych częściach między uprawnionych.

Do ustalania wysokości jednorazowego odszkodowania przepisy art. 12 ust. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych stosuje się odpowiednio. Oznacza to, że do ustalenia wysokości jednorazowego odszkodowania przyjmuje się przeciętne wynagrodzenie obowiązujące w dniu wydania decyzji przez gminę.

Jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci członka OSP, który zmarł wskutek wypadku, pomniejsza się o kwotę jednorazowego odszkodowania z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, wypłaconego temu członkowi OSP. Kwotę jednorazowego odszkodowania zaokrąglą się do pełnych złotych.

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłosił w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”¹²⁸ wysokość kwot jednorazowych odszkodowań, o których mowa w art. 14 ust. 1–4 i art. 12 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Zgodnie z tym obwieszczeniem w okresie od dnia 1 kwietnia 2019 r. do dnia 31 marca 2020 r. kwoty jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku, o których mowa w art. 12 i art. 14 ust. 1–4 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wynoszą:

- 1) 917 zł za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu (art. 12 ust. 1),
- 2) 917 zł za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, z tytułu zwiększenia tego uszczerbku co najmniej o 10 p.p. (art. 12 ust. 2),
- 3) 16 048 zł z tytułu orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji ubezpieczonego (art. 12 ust. 3),
- 4) 16 048 zł z tytułu orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji wskutek pogorszenia się stanu zdrowia rencisty (art. 12 ust. 4),

16 048 zł z tytułu zwiększenia tego odszkodowania przysługującego na drugiego i każdego następnego uprawnionego.

¹²⁸ Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 marca 2019 r. w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (M.P. z 2019 r., poz. 270).

- 5) 82 531 zł, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawniony jest mąż lub dziecko zmarłego ubezpieczonego lub rencisty (art. 14 ust. 1 pkt 1),
- 6) 41 265 zł, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawniony jest członek rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty inny niż mąż lub dziecko (art. 14 ust. 1 pkt 2),
- 7) 82 531 zł, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie mąż i jedno lub więcej dzieci zmarłego ubezpieczonego lub rencisty, oraz 16 048 zł z tytułu zwiększenia tego odszkodowania przysługującego na każde z tych dzieci (art. 14 ust. 2 pkt 1),
- 8) 82 531 zł, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawnionych jest równocześnie dwoje lub więcej dzieci zmarłego ubezpieczonego lub rencisty, oraz 16 048 zł z tytułu zwiększenia tego odszkodowania przysługującego na drugie i każde następne dziecko (art. 14 ust. 2 pkt 2),
- 9) 16 048 zł, gdy obok małżonka lub dzieci do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie inni członkowie rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty, każdemu z nich niezależnie od odszkodowania przysługującego małżonkowi lub dzieciom (art. 14 ust. 3),
- 10) 41 265 zł, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są tylko członkowie rodziny inni niż mąż lub dzieci zmarłego ubezpieczonego lub rencisty, oraz 16 048 zł z tytułu zwiększenia tego odszkodowania przysługującego na drugiego i każdego następnego uprawnionego (art. 14 ust. 4).

Zgodnie z art. 26 ust. 8 u.ppoż. osobie poszkodowanej, której świadczenie odszkodowawcze z tytułu szkody w mieniu przysługuje także z tytułu stosunku pracy lub służby albo ubezpieczenia społecznego lub majątkowego, przyznaje się jedno świadczenie wybrane przez zainteresowanego.

12.2. Odszkodowania za szkodę w mieniu

Zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 u.ppoż. członkowi ochotniczej straży pożarnej, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach poniósł szkodę w mieniu, przysługuje odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu. Członkom rodziny poszkodowanego strażaka OSP, który zmarł w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, przysługuje odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

Te dwa rodzaje odszkodowania przysługują strażakom OSP (oraz ich rodzinom) służącym zarówno w jednostkach należących do systemu KSRG, jak i będących

poza tym systemem. Przynależność bądź nie do systemu powoduje, że zmienia się podmiot ustalający i wypłacający odszkodowanie. W przypadku jednostek należących do KSRG podmiotem ustalającym i wypłacającym będzie właściwy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej. W przypadku jednostek OSP będących poza systemem KSRG podmiotem ustalającym i wypłacającym będzie gmina, która finansuje daną jednostkę OSP (art. 26 ust. 5 i 6 u.ppoż.), czyli gmina, na terenie której ma siedzibę jednostka, z której pochodzi poszkodowany strażak. Nie ma tutaj znaczenia okoliczność, że poszkodowany strażak podejmował działania ratownicze lub brał udział w ćwiczeniach poza terenem gminy, w której siedzibę ma OSP. Podmiotem formalnie wszczynającym postępowanie wypadkowe oraz powołującym zespół wypadkowy z ramienia gminy jest wójt (burmistrz, prezydent miasta).

Pozostałe kwestie związane z ustalaniem i wypłaceniem odszkodowań są praktycznie identyczne bez względu czy podmiotem ustalającym i wypłacającym odszkodowania jest gmina, czy Państwowa Straż Pożarna. Szczegóły ustalania i wypłacania odszkodowań zostały już opisane w części dotyczącej ustalania i wypłacania odszkodowań przez Państwową Straż Pożarną¹²⁹.

12.3. Odszkodowanie dla OSP za szkody podczas imprezy masowej

Podstawowym aktem prawnym regulującym zagadnienie imprez masowych jest ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych¹³⁰. Ustawa określa:

- 1) zasady postępowania konieczne do zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych,
- 2) warunki bezpieczeństwa imprez masowych,
- 3) zasady i tryb wydawania zezwoleń na przeprowadzanie imprez masowych,
- 4) zasady przetwarzania informacji dotyczących bezpieczeństwa imprez masowych, w tym danych osobowych,
- 5) zasady odpowiedzialności organizatorów za szkody wyrządzone w związku ze zorganizowaniem imprez masowych.

Rozdział 8 tejże ustawy dotyczy odpowiedzialności za szkodę w związku z zabezpieczeniem imprezy masowej. Na mocy art. 52 ust. 1 tejże ustawy organizator

¹²⁹ Zob. rozdział I, pkt 2.5.

¹³⁰ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 2171 – dalej jako u.b.i.m.

imprezy masowej, na którą wstęp jest odpłatny, odpowiada za szkody obejmujące równowartość zniszczonego lub uszkodzonego mienia, które poniosły m.in. Państwowa Straż Pożarna i inne jednostki ochrony przeciwpożarowej (w tym ochotnicze straże pożarne) w związku z ich działaniami w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej. OSP przedkłada organizatorowi wykaz zniszczonego lub uszkodzonego mienia oraz wysokość poniesionej szkody w terminie 14 dni od dnia zaistnienia szkody. Kwestie szczegółowe związane z uzyskaniem tego odszkodowania zostały uregulowane w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie szczegółowego trybu ustalania szkód powstałych w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej oraz trybu występowania o wypłatę odszkodowań¹³¹.

Rozporządzenie to określa takie kwestie, jak wskazanie osób odpowiedzialnych za ustalenie szkody, wykaz zniszczonego lub uszkodzonego mienia, kwestie korzystania z pomocy ekspertów, ustalenie wysokości odszkodowania oraz jego wypłatę¹³².

13. Rekompensata za utratę zdrowia

Zagadnienie rekompensaty zostało już przedstawione w części książki dotyczącej finansowania OSP z budżetu państwa¹³³. Zasady tam omówione stosuje się tak samo do wypłacania rekompensaty dla członków OSP, które są poza systemem KSRG.

Jedyną regulacją, która zmienia zasady finansowania, jest art. 26a ust. 3 i 4 u.ppoż. W myśl tej regulacji rekompensatę przysługującą członkowi ochotniczej straży pożarnej niewłączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego ustala i wypłaca podmiot ponoszący koszty funkcjonowania jednostki ochrony przeciwpożarowej jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Rekompensatę przysługującą członkowi ochotniczej straży pożarnej włączonej do

¹³¹ Dz.U. Nr 121, poz. 1006.

¹³² Szerzej na ten temat: zob. D.P. Kała, *Odszkodowanie dla OSP za szkody w mieniu powstałe przy zabezpieczeniu imprezy masowej*, „Strażak” 2011, nr 11, s. 50–51, <https://www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/481-odszkodowanie-dla-osp-za-szkody-w-mieniu-powstale-przy-zabezpieczeniu-imprezy-masowej> [dostęp: 08.05.2019].

¹³³ Zob. Rozdział I, pkt 2.6.

krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego ustala i wypłaca właściwy komendant wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej. Przynależność do systemu KSRG jest zatem kryterium powodującym zmianę podmiotu ustalającego i wypłacającego.

Podmiotem, który ustala i wypłaca rekompensatę dla członków OSP, które są poza systemem KSRG, są gminy, na terenie których została zarejestrowana i ma siedzibę dana OSP.

Należy także zwrócić uwagę, że finansowanie rekompensat przez gminy realizowane jest jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Zgodnie z art. 166 ust. 1 i 2 Konstytucji zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadania własne. Jeżeli wynika to z uzasadnionych potrzeb państwa, ustawa może zlecić jednostkom samorządu terytorialnego wykonywanie innych zadań publicznych. Ustawa określa tryb przekazywania i sposób wykonywania zadań zleconych. „Zlecenie zadań do wykonania poszczególnym j.s.t. wyłumaczono w art. 166 ust. 2 jako wynikające z uzasadnionych potrzeb państwa. Zadania tego rodzaju nie mają charakteru lokalnego bądź regionalnego, jak ma to miejsce w przypadku zadań własnych. Nie są one przypisane do realizacji organom samorządu terytorialnego jako służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej, są natomiast zadaniami typowo państwowymi, dotyczącymi innymi słowy funkcjonowania państwa, a nie jedynie wspólnoty samorządowej (...). W ocenie T. Bigo sens podziału zadań publicznych na własne i zlecone (poruczone) sprowadza się do nadzoru. W zakresie zadań zleconych gmina podlega silnemu nadzorowi państwa, który zbliża się do nadzoru służbowego w hierarchicznym systemie władz rządowych. Natomiast realizując zadania własne, gmina podejmuje decyzje według własnego uznania”¹³⁴.

Podmiotem, który powołuje niezwłocznie zespół w celu ustalenia prawa do rekompensaty albo wyrównania, jest wójt (burmistrz, prezydent miasta) (§ 2 ust. 1 rozporządzenia¹³⁵). Wzór wniosku zawarty jest w załączniku nr 1¹³⁶ do rozporządzenia.

¹³⁴ L. Bosek, *Komentarz do art. 166*, w: *Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87–243*, red. M. Safjan, L. Bosek, Legalis/el. 2016.

¹³⁵ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2015 r. w sprawie przyznawania rekompensaty pieniężnej albo wyrównania członkowi ochotniczej straży pożarnej (Dz.U. z 2015 r., poz. 2348).

¹³⁶ Zobacz wzór wniosku zamieszczony w rozdziale Wzory.

W skład zespołu powołanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wchodzi komendant gminny ochrony przeciwpożarowej, wyznaczony pracownik komórki organizacyjnej właściwej w sprawach finansowych oraz pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy właściwego terytorialnie urzędu gminy. W przypadku gdy komendant gminny ochrony przeciwpożarowej nie został powołany, w skład zespołu wchodzi pracownik urzędu gminy realizujący zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej (§ 2 ust. 4 rozporządzenia).

14. Zatrudnianie kierowców

Rozwój i profesjonalizacja ochotniczych straży pożarnych w ostatnich latach zmieniła pierwotne praktyki związane z funkcjonowaniem i zaangażowaniem kierowców w ochotniczych strażach pożarnych¹³⁷.

¹³⁷ Na temat funkcjonowania kierowców w OSP ukazały się moje wcześniejsze następujące publikacje: D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, tom 1, Gdańsk 2012, s. 255–257; D.P. Kała, *Kierujący pojazdem uprzywilejowanym OSP*, „Strażak” 2011, nr 5, s. 51; D.P. Kała, *Kierowca OSP*, „Strażak” 2011, nr 6, s. 56; D.P. Kała, *Liczba osób przewożonych w pojazdach straży pożarnej*, „Strażak” 2012, nr 1, s. 51; D.P. Kała, *Uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi – nowe zasady*, „Strażak” 2012, nr 1, s. 50–51; D.P. Kała, *Wybrane aspekty funkcjonowania pojazdu samochodowego ochotniczej straży pożarnej jako pojazdu uprzywilejowanego w ruchu drogowym (cz. I)*, „Strażak” 2012, nr 4, s. 54–55; D.P. Kała, *Wybrane aspekty funkcjonowania pojazdu samochodowego ochotniczej straży pożarnej jako pojazdu uprzywilejowanego w ruchu drogowym (cz. II)*, „Strażak” 2012, nr 5, s. 54–55; D.P. Kała, *Który burmistrz powinien wydać zaświadczenie kierowcy?*, „Strażak” 2012, nr 6, s. 54–55; D.P. Kała, *Zatrudnienie kierowcy pojazdu samochodowego OSP*, „Strażak” 2012, nr 7; D.P. Kała, *Odpowiedzialność materialna kierowcy pojazdu OSP*, „Strażak” 2013, nr 9; D.P. Kała, *Podstawa prawna do zatrudnienia mechanika OSP*, „Strażak” 2014, nr 1; D.P. Kała, *Ekwiwalent a nadgodziny kierowcy OSP*, „Strażak” 2014, nr 3, s. 54–55; D.P. Kała, *Udział kierowcy pojazdu OSP w działaniach ratowniczych*, „Strażak” 2014, nr 5, s. 60–61; D.P. Kała, *Zezwolenie na pojazdy uprzywilejowane a zatrudnienie w urzędzie gminy*, „Strażak” 2014, nr 5, s. 60; D.P. Kała, *Oplacenie zezwolenia na pojazdy uprzywilejowane*, „Strażak” 2014, nr 5, s. 61; D.P. Kała, *Kierowca pojazdu uprzywilejowanego – praca o szczególnym charakterze*, „Strażak” 2015, nr 6, s. 54–55; D.P. Kała, *Wiek strażaka a uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi*, „Strażak” 2015, nr 11, s. 56–57; D.P. Kała, *Zwolnienia dla OSP z opłat za korzystanie z dróg publicznych*, „Strażak” 2015, nr 12, s. 56–57; D.P. Kała, *Pełny wymiar czasu pracy kierowcy pojazdu uprzywilejowanego*, „Strażak” 2017, nr 4, s. 52–53; D.P. Kała, *Wiek emerytalny kierowcy pojazdu uprzywilejowanego*, „Strażak” 2017, nr 7, s. 56–57. Publikacje te są dostępne w wersji elektronicznej na Portalu prawa ochrony przeciwpożarowej – www.lexfire.pl.

W dawniejszych czasach kierowca, podobnie jak inni strażacy, członkowie OSP, był osobą, która na dźwięk syreny przybiegała do strażnicy i udawała się do działań ratowniczych¹³⁸. Obecnie, z racji m.in. wzrostu liczby działań ratowniczych, problemów ze zwolnieniem strażaka w pracy przez pracodawcę do działań ratowniczych, w wielu strażach w Polsce pojawiła się konieczność zatrudnienia kierowcy. Dzięki temu dyżur kierowcy w strażnicy jest całodobowy i w chwili zaistnienia potrzeby wyjazdu do działań ratowniczych nie ma problemu z obecnością kierowcy i obsadą zespołu ratowniczego do wyjazdu.

Wśród rozbieżnych w całym kraju praktyk związanych z zatrudnianiem kierowców dominują dwa sposoby zatrudnienia kierowcy.

W pierwszym przypadku kierowca zatrudniany jest w urzędzie gminy (miasta) jako pracownik samorządowy zgodnie z reżimem ustawy 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych¹³⁹, na stanowisku przewidzianym przez rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych¹⁴⁰. Wówczas kierowca jest pracownikiem podległym wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) i posiada wszelkie prawa i obowiązki tak jak każdy pracownik samorządowy. Wymiar etatu zatrudnienia i zakres obowiązków kierowcy zależny jest od wójta.

W drugim przypadku kierowca zatrudniany jest w urzędzie na podstawie zwykłej cywilnoprawnej umowy o świadczenie usług (umowy zlecenia). Kierowca nie ma wówczas statusu pracownika samorządowego, a zakres zatrudnienia i zakres obowiązków kierowcy zależny jest od wójta, który dookreśla te kwestie w umowie zlecenia. W takim przypadku nie praktykuje się umowy o dzieło, która jest umową rezultatu.

Dopuszczalnym modelem jest także zatrudnienie kierowcy wprost przez jednostkę ochotniczej straży pożarnej, gdzie umowę z kierowcą podpisuje zarząd OSP. Praktyka ta jednak jest o tyle utrudniona, że osobom działającym w zarządach OSP raczej brakuje wiedzy na temat stosowania przepisów związanych z zatrud-

¹³⁸ Zagadnienia poruszane w tej części książki zostały już omówione w takich publikacjach, jak: D.P. Kała, *Zatrudnienie kierowcy pojazdu samochodowego OSP*, „Strażak” 2012, nr 7; D.P. Kała, *Odpowiedzialność materialna kierowcy pojazdu OSP*, „Strażak” 2013, nr 9; D.P. Kała, *Podstawa prawna do zatrudnienia mechanika OSP*, „Strażak” 2014, nr 1; D.P. Kała, *Jakie są zasady zatrudniania kierowców pojazdów samochodowych OSP?*, www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/368-jakie-sa-zasady-zatrudniania-kierowcow-pojazdow-samochodowych-osp [dostęp: 31.05.2019].

¹³⁹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1282.

¹⁴⁰ Dz.U. z 2018 r., poz. 936 z późn. zm.

nieniem oraz opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne. W takim modelu konieczne jest skorzystanie z usług profesjonalnego biura rachunkowego lub księgowego, którzy na co dzień zajmują się między innymi sprawami kadrowymi w firmach oraz zatrudnianiem i ubezpieczaniem pracowników.

15. Zatrudnienie konserwatora

Oprócz zatrudnienia kierowcy pojazdu OSP dopuszczalne jest także zatrudnianie konserwatora sprzętu ochotniczej straży pożarnej¹⁴¹. Zatrudnienie konserwatora jest podobne jak zatrudnianie kierowcy pojazdu OSP. Może się odbywać w oparciu o zawarcie umowy cywilnoprawnej, takiej jak umowa o świadczenie usług konserwatorskich lub umowa o dzieło. Przy czym umowa o dzieło jest umową rezultatu i nie powinna być stosowana kiedy świadczenie usług konserwatorskich jest powtarzalne, cykliczne i polega na kilkakrotnym wykonywaniu tych czynności w roku. W takim przypadku właściwa jest umowa o świadczenie usług konserwatorskich, do której stosuje się przepisy umowy zlecenia. Zastosowanie umowy zlecenia wiąże się z koniecznością opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. Drugim dopuszczalnym sposobem zatrudnienia konserwatora jest możliwość zatrudnienia go jako pracownika samorządowego z zastosowaniem ustawy 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, na stanowisku przewidzianym przez rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych. Przy czym stosowanie tych przepisów do zatrudnienia konserwatora wiąże się z koniecznością wypłaty konserwatorowi wszelkich świadczeń, jakie przysługują pracownikom samorządowym.

¹⁴¹ Zagadnienia tu poruszone zostały już omówione w publikacji D.P. Kała, *Podstawa prawna do zatrudnienia mechanika OSP*, „Strażak” 2014, nr 1, s. 54–55, wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/548-podstawa-prawna-do-zatrudnienia-mechanika-osp [dostęp: 3.06.2019].

16. Wyżywienie podczas długotrwałych działań ratowniczych

Prowadzenie działań ratowniczych nierzadko wiąże się z faktem, że działania te są długotrwałe. W takiej sytuacji pojawia się konieczność zapewnienia strażakom odpowiedniego prowiantu, umożliwiającego im prowadzenie tych działań w dłuższym okresie¹⁴². Dostarczanie takiego prowiantu jest jak najbardziej dopuszczalne w świetle prawa.

Dostarczanie wyżywienia podczas długotrwałych działań ratowniczych może być realizowane w dwóch reżimach prawnych. Uzależnione to jest od tego, czy działanie ratownicze jest organizowane i kierowane przez Państwową Straż Pożarną, czy działanie ratownicze jest podejmowane wyłącznie przez OSP, kiedy na miejscu zdarzenia nie ma jednostek PSP. Oczywiście drugi przypadek występuje w praktyce zdecydowanie rzadziej, ponieważ zwykle jeżeli działanie ratownicze jest długotrwałe, to na miejscu zdarzenia pojawiają się jednostki PSP, które udzielają OSP wsparcia, aby jak najszybciej zlikwidować dane zagrożenie.

Jeżeli działanie ratownicze jest organizowane i kierowane przez PSP to zastosowanie znajduje rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 grudnia 1997 r. w sprawie długotrwałych akcji ratowniczych, szczegółowych norm, zasad i warunków otrzymywania wyżywienia w czasie tych akcji oraz ćwiczeń lub szkolenia przez strażaków Państwowej Straży Pożarnej lub inne osoby biorące w nich udział, a także przypadków, w których wypłaca się równoważnik pieniężny w zamian za przysługujące wyżywienie, sposobu ustalania jego wysokości oraz szczegółowych zasad wypłacania¹⁴³.

Zgodnie z § 1 pkt tego rozporządzenia za długotrwałe akcje ratownicze uważa się każde działania ratownicze organizowane lub kierowane przez Państwową Straż Pożarną trwające co najmniej 6 godzin. W takich działaniach biorą udział ochotnicze straże pożarne.

¹⁴² Zagadnienie wyżywienia podczas długotrwałych działań zostało już omówione w publikacji D.P. Kała, *Wyżywienie członków OSP podczas długotrwałych działań ratowniczych*, „Strażak” 2013, nr 11, www.lexfire.pl/slider/item/1133-wyzywienie-czlonkow-osp-i-psz-podczas-dlugotrwalych-dzialan-ratowniczych; www.remiza.com.pl/wyzywienie-strazakow-podczas-dlugotrwalych-dzialan-ratowniczych/; www.strazacki.pl/artykuly/wyzywienie-strazakow-psz-i-osp-podczas-dlugotrwalych-dzialan-ratowniczych [dostęp: 3.06.2019].

¹⁴³ Dz.U. z 1997 r., Nr 160, poz. 1098 z późn. zm.

Bezpłatne wyżywienie według normy „SZ” (zasadnicza-szkolna) przysługuje w naturze strażakom i innym osobom biorącym udział w długotrwałej akcji ratowniczej (§ 5 pkt 1 rozporządzenia). Zwrot „innym osobom” oznacza, że bezpłatne wyżywienie przysługuje nie tylko strażakom Państwowej Straży Pożarnej, ale także członkom OSP. Bezpłatne wyżywienie przysługuje także członkom OSP biorącym udział w ćwiczeniach, manewrach, szkoleniach organizowanych przez Państwową Straż Pożarną, trwających co najmniej 8 godzin oraz jeżeli są uczestnikami organizowanych przez Państwową Straż Pożarną ćwiczeń zgrywających, trwających co najmniej 6 godzin.

Szczegóły związane z przekazywaniem wyżywienia i jego zakresu określa powyższe rozporządzenie. W przypadku członków OSP wyżywienie to finansowane jest przez urząd gminy, na terenie której ma siedzibę i jest zarejestrowana OSP.

W sytuacji kiedy członkowie OSP samodzielnie prowadzą działania ratownicze bez kierownictwa Państwowej Straży Pożarnej, nie stosuje się wówczas powyższego rozporządzenia. W takiej sytuacji i tak strażakom OSP gmina może zapewnić wyżywienie za długotrwałe działania ratownicze. Podstawą do takiego działania będzie art. 32 ust. 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, zgodnie z którym koszty zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej ponosi gmina. W związku z tym bezpłatne wyżywienie członków OSP powinna finansować gmina, na terenie której siedzibę ma dana OSP. Przy czym ustawa o ochronie przeciwpożarowej nie określa wysokości kwot, jakie powinna przekazywać gmina OSP na zachowanie gotowości bojowej. Tym samym gmina może uznać, że nie posiada środków finansowych na bezpłatne wyżywienie i odmówić jego finansowania. Może także uznać, że będzie finansować bezpłatne wyżywienie, ale spowoduje to obniżenie wysokości środków finansowych przekazanych np. na sprzęt strażacki.

17. Finansowanie przez samorządy wojewódzkie

W finansowanie OSP od kilku lat coraz aktywniej włączają się samorządy wojewódzkie. Poszczególne województwa realizują indywidualne programy na swoim terenie. Programy te koncentrują się głównie na dofinansowaniu zakupu samochodów ratowniczo-gaśniczych i wsparciu w remontach remiz strażackich.

W 2020 r. kontynuowany jest program „Mazowieckie Strażnice Osp – 2020”, który jest kontynuacją programu z 2019 r. Działania te generalnie prowadzone są już od 2006 r. Dokumenty programowe związane z tym programem zostały opublikowane na stronach internetowych Samorządu Województwa Mazowieckiego¹⁴⁴.

W województwie mazowieckim w 2019 r. realizowany był program „Mazowieckie Strażnice Osp – 2019”¹⁴⁵. Podstawą prawną programu był art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy o z dnia 5 czerwca 1998 r. samorządzie województwa¹⁴⁶, zgodnie z którym samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Samorząd województwa mazowieckiego postanowił wspierać samorządy gminne w realizacji ich zadań ustawowych w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Celem zadania było udzielenie pomocy finansowej na prace remontowe budynków strażnic jednostek ochotniczych straży pożarnych z terenu województwa mazowieckiego. Zadanie było realizowane przez samorząd województwa mazowieckiego oraz samorządy gminne na terenie województwa mazowieckiego. Remont strażnicy można było dofinansować kwotą 20 000 zł. Program był realizowany w całym 2019 r., a rozliczenie przyznanej pomocy następowało do 30 stycznia 2020 r. Wniosek składał wyłącznie wójt (burmistrz, prezydent miasta) i dotyczył on tylko jednej strażnicy. Całość procedury składania wniosków, zakres przeznaczenia środków, harmonogram realizacji zadania i inne szczegóły programu były opublikowane na stronie samorządu województwa mazowieckiego¹⁴⁷.

Podobny program był realizowany w 2019 r. na terenie województwa małopolskiego. Ponad 4,3 mln złotych to łączna kwota, która miała zostać przeznaczona na dofinansowanie prac budowlano-remontowych w 122 małopolskich remi-

¹⁴⁴ Zob. <https://www.mazovia.pl/bezpieczenstwo/osp/> [dostęp: 7.02.2020].

¹⁴⁵ Szczegółowe informacje na temat programu: www.mazovia.pl/bezpieczenstwo/osp/mazowieckie-straznice-osp/ [dostęp: 19.06.2019].

¹⁴⁶ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 512 z późn. zm.

¹⁴⁷ Zob. www.mazovia.pl/bezpieczenstwo/osp/mazowieckie-straznice-osp/ [dostęp: 19.06.2019]. I etap: czerwiec/lipiec 2019 r. – Zarząd Województwa Mazowieckiego – przygotowanie projektu uchwały Sejmiku w sprawie udzielenia pomocy finansowej w ramach zadania „MAZOWIECKIE STRAŻNICE OSP-2019”, II etap: czerwiec/lipiec 2019 r. – Sejmik Województwa Mazowieckiego – podjęcie uchwały w sprawie udzielenia pomocy finansowej w ramach zadania „MAZOWIECKIE STRAŻNICE OSP-2019”.

zach¹⁴⁸. Program „Małopolskie Remizy” jest realizowany od 2009 r.¹⁴⁹ Szczegóły realizacji programu w 2019 r. znajdują się na stronie internetowej¹⁵⁰.

Samorząd województwa pomorskiego w latach 2009–2017 na zakup średnich i ciężkich pojazdów ratowniczo-gaśniczych przekazał jednostkom OSP 3,5 mln zł¹⁵¹.

W 2018 r. sejmik województwa dolnośląskiego przyznał gminom dofinansowanie w ramach konkursu „Poprawa bezpieczeństwa w Województwie Dolnośląskim w roku 2018” kwotę 1 mln 200 tys. złotych na zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych i wyposażenia technicznego¹⁵².

Na finansowanie OSP przez samorządy wojewódzkie wskazano w raporcie NIK¹⁵³.

¹⁴⁸ Zob. www.malopolska.pl/aktualnosci/wspolpraca/malopolskie-remizy-2019 [dostęp: 19.06.2019].

¹⁴⁹ Zob. www.malopolska.pl/urząd-marszałkowski/departamenty/departament-rolnictwa-i-geodezji/konkurs-malopolskie-remizy [dostęp: 19.06.2019].

¹⁵⁰ Zob. www.bip.malopolska.pl/umwm,a,1563730,ogłoszenie-konkursu-malopolskie-remizy-2019.html [dostęp: 19.06.2019].

¹⁵¹ Zob. www.pomorskie.eu/-/pol-miliona-zlotych-dla-pomorskich-jednostek-ochotniczej-strazy-pozarnej-kupia-za-to-nowe-wozy [dostęp: 24.06.2019].

¹⁵² Zob. www.remiza.com.pl/ponad-milion-zlotych-dla-dolnoslaskich-osp-lista/ [dostęp: 24.06.2019].

¹⁵³ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 57 i n. [dostęp: 3.09.2019].

Rozdział III

Finansowanie ze środków własnych ochotniczych straży pożarnych

1. Środki statutowe

Zgodnie ze statutem wzorcowym OSP majątek i fundusze OSP powstają z¹:

- 1) składek członkowskich,
- 2) dotacji, darowizn, spadków i zapisów,
- 3) dochodów z majątku i imprez,
- 4) ofiarności publicznej,
- 5) wpływów z działalności gospodarczej.

Do środków stricte statutowych należy zaliczyć składki członkowskie² oraz środki otrzymane z darowizn, spadków i zapisów. Płacenie składki członkowskiej jest statutowym obowiązkiem każdego członka zwyczajnego OSP. W zakresie składek statut nie wskazuje, na jakie cele działania OSP należy i można przeznaczać te składki. Statut nie nakłada ograniczenia, aby środki te były wydawane jedynie na cele ochrony przeciwpożarowej. W związku z tym zarząd OSP decyduje, na jakie cele przeznaczy środki uzyskane ze składek. Poprawność wydatkowania składek członkowskich sprawdza komisja rewizyjna OSP, która dokonuje kontroli gospodarki finansowej OSP. Składki mogą być przeznaczane na wszelkie inne cele statutowe OSP wykraczające poza ochronę przeciwpożarową. Podobne uwagi można odnieść do środków finansowych uzyskiwanych przez OSP z darowizn, spadków i zapisów. Wydatkowanie składek członkowskich oraz środków z darowizn, spadków i zapisów pozostaje jednak pod kontrolą

¹ Szerzej na ten temat D.P. Kała, *Gospodarka finansowa OSP*, „Strażak” 2018, nr 7; D.P. Kała, *Zwykły zarząd majątkiem OSP*, „Strażak” 2018, nr 6.

² Szerzej na ten temat D.P. Kała, *Składka członkowska w OSP*, „Strażak” 2018, nr 6.

starosty jako organu nadzoru nad stowarzyszeniami zgodnie z ustawą – Prawo o stowarzyszeniach.

„Składki członkowskie są opłacane przez członków stowarzyszenia z racji przynależności do stowarzyszenia i tworzą majątek, który służy realizacji celów statutowych. Nie ma żadnych podstaw prawnych, by twierdzić, iż składki stanowią wynagrodzenie za realizację celów statutowych. O odpłatności usługi można by mówić wówczas, gdyby Stowarzyszenie w zamian za korzyści finansowe świadczyło usługi realizowane w ramach celów statutowych na rzecz innych osób niż członkowie stowarzyszenia”³.

Inne środki statutowe, jak np. dotacje, muszą być przeznaczane na cele zgodne z przepisami lub umowami, na podstawie których są udzielane.

Ochotnicza straż pożarna może być spadkobiercą zgodnie z regułami prawa spadkowymi określonymi w kodeksie cywilnym⁴. Środki w ten sposób uzyskane nie muszą być przekazywane wyłącznie na cele związane z ochroną przeciwpożarową. Można je przeznaczać na inną działalność statutową OSP.

2. Działalność gospodarcza

Ochotnicza Straż Pożarna działająca jako stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą⁵. Uprawnienie to literalnie wynika z ustaw, tj. art. 34 u.p.o.s. w związku z art. 19 ust. 1 u.ppoż.

Zgodnie z art. 34 u.p.o.s. OSP jako stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków. W związku z tym dochód z działalności gospodarczej może być przeznaczany nie

³ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Warszawie z dnia 18 września 2006 r., III SA/Wa 1976/06, Legalis nr 82089.

⁴ Zob. D.P. Kała, *Ochotnicza straż pożarna jako spadkobierca*, „Strażak” 2016, nr 8.

⁵ Zagadnienia tutaj poruszane zostały wcześniej omówione w takich publikacjach, jak: D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, tom 2, Gdańsk 2014, s. 79–96; D.P. Kała, *Pojęcie działalności gospodarczej OSP*, „Strażak” 2015, nr 4, wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/556-pojecie-dzialalnosci-gospodarczej-osp [dostęp: 4.06.2019].

tylko na działalność związaną z ochroną przeciwpożarową, ale także na inne cele określone w statutach OSP. „Dochód stowarzyszenia uzyskany z działalności gospodarczej służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między członków także wówczas gdy są pracownikami stowarzyszenia”⁶.

Prowadzenie działalności gospodarczej przez OSP było do 2018 r. regulowane przez ustawę z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej⁷. Obecnie aktem prawnym właściwym w tych sprawach jest ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców⁸. Zgodnie z art. 1 Prawa przedsiębiorców ustawa ta określa zasady podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym prawa i obowiązki przedsiębiorców oraz zadania organów władzy publicznej w tym zakresie.

Działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły (art. 3 pr. przedsiębiorców). Definicja tej działalności uległa pewnej modyfikacji. Zgodnie z poprzednią definicją zawartą w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej działalność gospodarcza była to zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły⁹. W nowej definicji działalności gospodarczej pozostawiono cechy zarobkowości, zorganizowania i ciągłości. W związku z tym w praktyce działalności gospodarczej OSP mogą w być w pewnym zakresie stosowane niektóre orzeczenia, które były wydane w poprzednim stanie prawnym.

⁶ Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 1990 r., III PZP 59/89, Legalis nr 26906.

⁷ Tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 672 z późn. zm. Por. P. Sarnecki, *Komentarz do art. 34 ustawy Prawo o stowarzyszeniach*, w: P. Sarnecki, *Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz*, Lex/el. 2007; I. Malerowicz, *Glosa do wyroku NSA z dnia 24 marca 1994 r.*, SA/Po 1851/93, POP 1996, Nr 5, poz. 473.

⁸ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz., 1292 z późn. zm. Zob. także: ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz.U. z 2018 r., poz. 650).

⁹ Zob. D.P. Kała, *Pojęcie działalności gospodarczej OSP*, „Strażak” 2015, nr 4.

Ochotnicza straż pożarna, prowadząc np. wynajem remizy, musi brać pod uwagę orzecznictwo sądów i administracji, które różnie klasyfikują taką działalność¹⁰.

Działalność gospodarcza OSP najczęściej przybiera postać wynajmowania pomieszczeń w remizie na imprezy okolicznościowe, zabezpieczenia imprez masowych, komercyjne świadczenie usług ratowniczych dla osób i podmiotów prywatnych, handel towarami przeciwpożarowymi, świadczenie usług transportowych itp.

Prowadzenie działalności gospodarczej związane jest także z dodatkowymi obowiązkami rejestracyjnymi w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz z obowiązkami podatkowymi i odpowiednim prowadzeniem rachunkowości.

Trzeba także pamiętać o art. 24f u.s.g., zgodnie z którym radni nie mogą prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami z wykorzystaniem mienia komunalnego gminy, w której radny uzyskał mandat, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem czy pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności. Regulacja ta ma znaczenie z tego względu, że część osób zaangażowanych jest jednocześnie w działalność OSP i w działalność samorządową, a mienie wykorzystywane przez OSP jest bardzo często mieniem komunalnym. W tym zakresie sądy administracyjne dosyć często wydają swoje orzeczenia.

3. Odpłatne wykorzystywanie mienia do społecznie użytecznych celów

Zgodnie z art. 37 ust. 1–2 u.ppoż. nieruchomości, środki transportu, urządzenia i sprzęt pozostający w dyspozycji ochotniczej straży pożarnej lub ich związku mogą być, z zastrzeżeniem wynikającym z przepisu art. 33 ust. 1 u.ppoż, odpłatnie wykorzystywane do innych społecznie użytecznych celów, określonych w statucie ochotniczej straży pożarnej lub ich związku. Środki uzyskane z tego

¹⁰ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 17 września 1997 r., II SA 1089/96, Lex nr 31312; Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 25 października 1995 r., II SA 1059/94, Lex nr 1027342; Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1996 r., III RN 4/96, Lex nr 28627; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 16 sierpnia 2012 r., II SA/Po 427/12; Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 września 1997 r., II SA 1089/96.

tytułu, o którym mowa w ust. 1, stanowią dochody własne ochotniczej straży pożarnej lub ich związku.

Nieruchomości będące w dyspozycji OSP mogą mieć charakter nieruchomości budynkowych, gruntowych i lokalowych. Środki transportu to różnego rodzaju samochody pożarnicze, autobusy. Sprzęt i urządzenia pozostający w dyspozycji OSP to przede wszystkim sprzęt przeciwpożarowy.

Mienie w OSP może pozostawać w OSP na dwa sposoby. Albo jest własnością OSP, albo jest własnością gminy i zostało przekazane OSP w bezpłatne użyczenie. Jeżeli mienie w OSP jest jej własnością, to OSP może nim dysponować jako właściciel praktycznie bez ograniczeń i wówczas nie ma zastosowania art. 37 ust. 1–2 u.ppoż. Przepis ten ma zastosowanie wówczas, jeżeli nieruchomości, środki transportu, urządzenia i sprzęt zostały oddane OSP przez gminę w bezpłatne użyczenie. Wówczas OSP, która nie jest właścicielem, może odpłatnie wykorzystywać to mienie do innych społecznie użytecznych celów, określonych w statucie ochotniczej straży pożarnej lub ich związku.

Według statutu wzorcowego OSP do celów statutowych zalicza się:

- 1) prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami,
- 2) udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń,
- 3) informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi,
- 4) rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej,
- 5) wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz statutu,
- 6) działania na rzecz ochrony środowiska.

Do celów statutowych ZOSP RP zalicza się:

- 1) działanie na rzecz ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska przed pożarami, klęskami żywiołowymi i zagrożeniami ekologicznymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami,
- 2) rzecznictwo i reprezentowanie członków Związku wobec organów administracji publicznej oraz udzielanie im pomocy w realizacji zadań statutowych,
- 3) udzielanie pomocy członkom ochotniczych straży pożarnych i ich rodzinom,

- 4) wykonywanie zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej, ratownictwa i bezpieczeństwa powszechnego zleconych przez organy administracji publicznej,
- 5) współtworzenie i opiniowanie aktów normatywnych dotyczących ochrony przeciwpożarowej,
- 6) działanie na rzecz ochrony środowiska,
- 7) informowanie o występujących zagrożeniach pożarowych i innych zagrożeniach miejscowych oraz sposobach zapobiegania im,
- 8) rozwijanie i upowszechnianie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury oraz tradycji,
- 9) rozwijanie i krzewienie kultury fizycznej i sportu,
- 10) wychowanie dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem wychowania dla bezpieczeństwa,
- 11) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz dyskryminacji osób i grup społecznych,
- 12) rozwijanie współpracy regionalnej i międzyregionalnej,
- 13) działanie na rzecz integracji europejskiej i rozwijanie kontaktów oraz współpracy między społeczeństwami,
- 14) promowanie inicjatyw i liderów lokalnych,
- 15) inicjowanie i promowanie dialogu społecznego oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- 16) podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- 17) wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych,
- 18) upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz bezpieczeństwa państwa,
- 19) niesienie pomocy humanitarnej ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju oraz za granicą.

Na tak wyżej określone społecznie użyteczne cele mogą być wykorzystywane nieruchomości, środki transportu, urządzenia i sprzęt pozostający w dyspozycji ochotniczej straży pożarnej lub Związku Ochotniczych Straży RP.

Przepis wyraźnie zastrzega, że wykorzystywanie to może mieć charakter odpłatny i środki uzyskane z tego tytułu stanowią dochody własne ochotniczej straży pożarnej lub Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP.

Dochody te powinny być przeznaczane na działalność statutową OSP, a więc nie tylko na działania *stricte* związane z ochroną przeciwpożarową.

Przez społecznie użyteczne cele należy rozumieć przede wszystkim działalność na rzecz lokalnych społeczności, na rzecz placówek oświatowych, zdrowotnych itp. Przez słowo społeczny w tym przypadku należy rozumieć: „pracujący bezinteresownie dla dobra jakiejś społeczności, dotyczący postaw lub działań większości członków społeczeństwa”¹¹.

Do społecznie użytecznych celów nie należy wykorzystywać nieruchomości, środków transportu, urządzeń i sprzętu, których koszty funkcjonowania są pokrywane z budżetu państwa.

Należy stwierdzić, że odpłatne wykorzystywanie do innych społecznie użytecznych celów nieruchomości, środków transportu, urządzeń i sprzętu nie pokrywa się z pojęciem działalności gospodarczej, o którym mowa w art. 3 pr. przedsiębiorców. W związku z tym działania OSP związane z wykorzystywaniem nieruchomości, środków transportu, urządzeń i sprzętu na podstawie art. 37 ust. 1 u.ppoż. nie mogą być kwalifikowane jako działalność gospodarcza i nie mogą rodzić obowiązków związanych z wykonywaniem działalności gospodarczej.

Dochody uzyskane w z takiej działalności powinny być oczywiście ujawnione w rachunkowości OSP i w sprawozdaniach finansowych OSP.

¹¹ Por. *Słownik Języka Polskiego PWN*, www.sjp.pwn.pl/szukaj/spoleczny.html [dostęp: 4.06.2019].

Rozdział IV

Inne źródła finansowania

1. Dochody z instytucji ubezpieczeniowych

1.1. Podstawy prawne

Zakłady ubezpieczeń są obowiązane przekazywać Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej 10% sumy wpływów uzyskanych z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia na uzasadnione potrzeby jednostek ochrony przeciwpożarowej, w szczególności na zapewnienie gotowości bojowej tych jednostek, budowę i modernizację obiektów strażnic, badania naukowe i działalność racjonalizatorską w zakresie bezpieczeństwa pożarowego i przeciwdziałania innym zagrożeniom, a także propagowanie bezpieczeństwa pożarowego. Powyższe środki finansowe Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej przekazuje w wysokości:

- 1) 50% – ochotniczym strażom pożarnym,
- 2) 50% – jednostkom ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1–5 i 8¹ (art. 38 ust. 1 i 2 u.ppoż.)².

¹ 1) jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, 1a) jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej, 2) zakładowa straż pożarna, 3) zakładowa służba ratownicza, 4) gminna zawodowa straż pożarna, 4a) powiatowa (miejska) zawodowa straż pożarna, 5) terenowa służba ratownicza, 6) ochotnicza straż pożarna, 7) związek ochotniczych straży pożarnych, 8) inne jednostki ratownicze.

² 5 lipca 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2017 r., poz. 1169). Ustawa ta zmieniła art. 38 i 39 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r., poz. 736 z późn. zm.). Zostało także wydane nowe rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 czerwca 2017 r. w sprawie rozdziału środków finansowych przeznaczonych wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej (Dz.U. z 2017 r., poz. 1317). Nowelizacja ta zmieniła podmioty, do których trafiały środki dotychczas od kilkunastu lat. Dotychczas środki trafiały zarówno do Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, jak i do Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP.

1.2. Termin i procedura dystrybucji

Przepisy ustaw i rozporządzeń nie określają, jakie są terminy dystrybucji tych środków finansowych.

Środki finansowe przekazane Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej na podstawie przepisów art. 38 ust. 1 u.ppoż. są przeznaczone wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji określił, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb rozdziału tych środków³.

W celu wykonania ustawy i rozporządzenia został przygotowany dokument programowy z dnia 5 lipca 2017 r. pod tytułem „Zasady podziału środków finansowych przeznaczonych wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej przekazywanych przez zakłady ubezpieczeniowe z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia dla jednostek ochrony przeciwpożarowej określonych w art. 15 pkt 1–6 i 8 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej”⁴, który obecnie nie jest już dokumentem obowiązującym i nie jest stosowany w praktyce. W dokumencie tym wskazano podstawy prawne oraz wprowadzenie do zasad aplikowania o środki. W „Postanowieniach ogólnych” omówiono procedury rozdziału środków na podstawie przygotowywanych i aktualizowanych planów wydatków.

Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej dokonuje rozdziału środków finansowych między ochotnicze straże pożarne i jednostki ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1–5 i 8 ustawy, na podstawie złożonych wniosków⁵.

Obecnie środki te trafiają bezpośrednio do ochotniczych straży pożarnych z pominięciem Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP.

³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 czerwca 2017 r. w sprawie rozdziału środków finansowych przeznaczonych wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej (Dz.U. z 2017 r., poz. 1317).

⁴ Zob. www.straz.gov.pl/panstwowa_straz_pozarna/Zasady_podzialu_srodkow_finansowych_przeznaczonych_wylacznie_na_cele_ochrony_przeciwpozarowej [dostęp: 26.06.2018].

⁵ Więcej na ten temat zob. D.P. Kała, *Pula ubezpieczeniowa – wypełniony wniosek OSP i kwoty maksymalne*, Portal prawa ochrony przeciwpożarowej, www.lexfire.pl, <https://www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/1315-pula-ubezpieczeniowa-wypelniony-wniosek-osp-i-kwoty-maksymalne> [dostęp: 26.06.2018]. W artykule tym zamieszczono także odesłania do wzorów urzędowych, w których aplikuje się po te środki oraz wypełniony wzór przeznaczony dla ochotniczej straży pożarnej.

W „Zasadach podziału” ustalono maksymalne kwoty dofinansowań dla OSP:

- 1) zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych:
 - a) lekkich – nie więcej niż 50 tysięcy,
 - b) średnich – nie więcej niż 100 tysięcy,
 - c) ciężkich – nie więcej niż 150 tysięcy
- 2) zakup środków ochrony indywidualnej (ubrań specjalnych, butów strażackich, hełmów, rękawic strażackich, kominiarek), sprzętu i wyposażenia techniki specjalnej – nie więcej niż 25% wartości planowanego zakupu,
- 3) kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy – 50% ceny kursu,
- 4) budowa i modernizacja strażnic – nie więcej niż 30 tysięcy, pod warunkiem że kwota dofinansowania nie przekroczy 25% kosztorysowej wartości przedsięwzięcia,
- 5) propagowanie bezpieczeństwa pożarowego – nie więcej niż 10 tysięcy, pod warunkiem że kwota dofinansowania nie przekroczy 25% wartości przedsięwzięcia.

W uzasadnionych przypadkach powyższe kwoty mogą ulec zwiększeniu. Podwyższenie kwoty dofinansowania będzie więc decyzją uznaniową.

Wnioski o przyznanie środków finansowych jednostki ochrony przeciwpożarowej składają do Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej za pośrednictwem właściwych terytorialnie komendantów wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej. Do wniosku o przyznanie środków finansowych jednostka ochrony przeciwpożarowej dołącza opinię właściwego terytorialnie komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej. Wnioski o przyznanie środków finansowych sporządzone przez komendantów powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej wymagają opinii właściwych terytorialnie komendantów wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej.

Wnioski o przyznanie środków finansowych składają bezpośrednio do Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej:

- 1) komendanci wojewódzcy,
- 2) dyrektor Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
- 3) dyrektor Centralnego Muzeum Pożarnictwa,
- 4) komendanci szkół Państwowej Straży Pożarnej.

Wnioski jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej nie wymagają dołączenia opinii komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży

Pożarnej. Rozdziału środków finansowych dokonuje się zgodnie z planem wydatków na dany rok.

1.3. Zakres finansowania

Zakres finansowania został wprost określony w art. 38 ust. 1 i art. 39 ust. 1 u.ppoż. Zgodnie z tymi regulacjami środki te są przeznaczane wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej, na uzasadnione potrzeby jednostek ochrony przeciwpożarowej, w szczególności na zapewnienie gotowości bojowej tych jednostek, budowę i modernizację obiektów strażnic, badania naukowe i działalność racjonalizatorską w zakresie bezpieczeństwa pożarowego i przeciwdziałania innym zagrożeniom, a także propagowanie bezpieczeństwa pożarowego.

Ustawa ustanowiła więc szeroki zakres finansowania, który obejmuje np. zakup sprzętu przeciwpożarowego, samochodów ratowniczo-gaśniczych, zakup umundurowania strażackiego itp. W ramach tych środków można także modernizować remizy. Regulacja ta oprócz tych najważniejszych celów, jak sprzęt, samochody i strażnice dopuszcza finansowanie z tych środków badań naukowych czy propagowanie bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Zwrot „propagowanie bezpieczeństwa przeciwpożarowego” jest zwrotem ustawowym niedookreślonym i pozwala na szeroki zakres finansowania różnych działań mieszczących się w pojęciu bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

Według Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej środki te nie mogą być wydatkowane na zakup umundurowania wyjściowego bądź elementów tego umundurowania. Organizacja uroczystości związana z jubileuszem jednostki, mimo dotarcia do szerokiego grona osób, nie może zostać uznana za propagowanie bezpieczeństwa pożarowego. Przykładem przedsięwzięcia związanego z propagowaniem bezpieczeństwa pożarowego może być natomiast akcja edukacyjna obejmująca analizę przyczyn powstawania pożarów. Środki te nie powinny być także wykorzystywane na dofinansowanie zakupu pojazdów używanych⁶.

Z taką wykładnią Komendy Głównej PSP nie można się zgodzić. Wykładnia ta nie ma charakteru wykładni autentycznej i nie ma charakteru wiążącego w sensie prawnym. Udanie się strażaka ochotnika w mundurze galowym na pogadankę o bezpieczeństwie przeciwpożarowym z młodzieżą w szkole czy wystąpienie na

⁶ Por. P. Pora, *Biuro Logistyki KG PSP, Środki z ubezpieczeń*, „Przegląd Pożarniczy” 2018, nr 1, www.ppoz.pl/index.php/sprawy-ochotnikow/1767-srodki-z-ubezpieczen [dostęp: 10.07.2018].

konferencji naukowej mieści się w kategorii propagowania bezpieczeństwa przeciwpożarowego. W związku z tym zakup umundurowania galowego jest jak najbardziej dopuszczalny w ramach tych środków. Podobnie zakup używanego samochodu ratowniczo-gaśniczego mieści się w kategorii zakupów na zapewnienie gotowości bojowej.

Stanowisko Komendy Głównej PSP należy raczej traktować jako wyraz przyjętych założeń w zakresie wydatkowania tych środków niż wykładnię prawa.

1.4. Historia i statystyka

Dla właściwego zobrazowania wydatkowania tych środków należy w dużej części zacytować wprost bez zmian dane zaprezentowane w publikacji P. Pora z Biura Logistyki KG PSP⁷.

„W minionym roku (2017 – przyp. D.K.) komendant główny PSP otrzymał 374 wnioski OSP złożone zgodnie z obowiązującymi przepisami. Łączna kwota wnioskowanych dofinansowań wynosiła 30 251 827 zł 89 gr. Środki finansowe będące w dyspozycji KG PSP pozwoliły na pozytywne rozpatrzenie 158 wniosków, na które przyznane zostały dofinansowania w łącznej kwocie 5 397 333 zł 79 gr, z czego cztery jednostki przyznane dofinansowania będą realizować w 2018 r. na łączną kwotę 305 000 zł. Nie wszystkie przyznane dofinansowania, których termin obowiązywania mijał z końcem 2017 r. zostały wykorzystane. Zrealizowane zostały natomiast 142 dofinansowania na łączną kwotę 4 215 619 zł 52 gr. Sporadycznie spotykane są również sytuacje, kiedy przyznane dofinansowanie nie zostaje wykorzystane w części bądź całości, ponieważ udało się znaleźć inne źródło finansowania. Zdarzały się również przypadki, w których ostateczny koszt planowanego przedsięwzięcia okazał się niższy niż kosztorys na dzień składania wniosku, przez co niektóre jednostki nie wykorzystywały w całości przyznaczonych dofinansowań. Właśnie tego typu sytuacje spowodowały, że z przyznaczonych w 2017 r. dofinansowań kwota ponad 876 000 zł nie została wykorzystana przez jednostki, którym zostały przyznane dofinansowania.

W 2017 r. roku przed zmianą przepisów znaczna większość środków finansowych z tytułu ubezpieczenia od ognia, przeznaczonych dla jednostek OSP, została przekazana Zarządowi Głównemu Związku OSP RP.

⁷ *Ibidem.*

Największa kwota została przeznaczona na zakupy nowych pojazdów. Na ten cel przyznane zostały 44 dofinansowania na łączną kwotę 4 137 000 zł.

Na cele związane z modernizacją, budową i rozbudową obiektów strażnic jednostek OSP w 2017 r. zostało przyznanych łącznie 11 dofinansowań o wartości 385 650 zł. OSP otrzymały również 20 dofinansowań w sumarycznej wysokości 152 520 zł z przeznaczeniem na zakup sprzętu techniki specjalnej, z czego wykorzystano 19 na kwotę 137 520 zł. Natomiast 19 dofinansowań na kwotę 116 038 zł 79 gr zostało przyznanych na środki ochrony indywidualnej, z czego zrealizowano 14 na sumę 108 535 zł 79 gr.

W związku z nieprzewidzianymi długotrwałymi działaniami ratowniczo-gaśniczymi komendant główny PSP przyznał 55 dofinansowań w łącznej wysokości 550 000 zł na odtworzenie gotowości bojowej OSP.

Inne dofinansowania zostały przeznaczone na naprawę samochodów, opłacenie egzaminów kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy, doposażenie w sprzęt ratownictwa medycznego (torby PSP R1, szyny Kramera itp.).

4 lipca 2017 r. weszły w życie zmiany przepisów dotyczące „środków ubezpieczeniowych”. Obecnie rozdzielane są wyłącznie przez komendanta głównego PSP. Od dnia zmian przepisów do końca 2017 r. zakłady ubezpieczeń przekazały tylko 2 889 525 zł 08 gr, które zostały przeznaczone dla jednostek OSP. Znaczna większość środków finansowych, które powinny zostać wykorzystane w 2017 r. na dofinansowania jednostek OSP, czyli aż 17 686 915 zł 42 gr, zostało do 4 lipca 2017 r. przekazane przez zakłady ubezpieczeń Zarządowi Głównemu ZOSP RP”.

2. Zbiórki publiczne

Zbiórki publiczne są dosyć częstą formą pozyskiwania dodatkowych środków finansowych na działalność ochotniczych straży pożarnych⁸. Obecnie system zbiórek publicznych funkcjonuje w dosyć prostej formie, przeprowadzenie takiej zbiórki nie stanowi większego wysiłku i nie wymaga dużych nakładów pracy.

Problematyka ta została uregulowana *de facto* dwoma aktami prawnymi, tj. ustawą z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych⁹ oraz rozporządzeniem wykonawczym do tej ustawy, a mianowicie rozporządzeniem Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 9 czerwca 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów dotyczących zbiórek publicznych¹⁰. Poprzednia ustawa o zbiórkach publicznych z 1933 r.¹¹ obowiązywała przez ponad osiemdziesiąt lat i była jednym z najtrwalszych aktów prawnych w naszym systemie prawa.

Obecna dogodność tego systemu pozyskiwania środków finansowych wynika głównie z możliwości skorzystania z trybu elektronicznego zgłoszenia i rozliczenia zbiórki na Portalu Zbiórek Publicznych¹² prowadzonym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Skorzystanie z tego trybu znacznie upraszcza i przyspiesza przeprowadzenie i rozliczenie zbiórki publicznej. Dla osób niekorzystających z Internetu przepisy dopuszczają możliwość skorzystania z „trybu papierowego”. Wzory stosownych dokumentów do prowadzenia i rozliczenia zbiórki zostały zamieszczone w formie formularzy urzędowych w ww. rozporządzeniu wykonawczym do ustawy o zbiórkach.

Kluczowe znaczenie dla zastosowania przepisów o zbiórkach ma definicja legalna tej zbiórki, która została określona w art. 1 ust. 1 ustawy o zbiórkach. Zgodnie z nią zbiórką publiczną jest zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze w miejscu publicznym na określony, zgodny z prawem cel pozostający w sferze zadań

⁸ Zagadnienia tu omówione były częściowo przedmiotem wcześniejszych publikacji: D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, t. I, Gdańsk 2012, s. 248–253; D.P. Kała, *OSP jako organizator zbiórki publicznej*, „Strażak” 2013, nr 4; wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/509-osp-jako-organizator-zbiorki-publicznej [dostęp: 5.06.2019]; D.P. Kała, *Nowe zasady przeprowadzania zbiórek publicznych przez OSP*, „Strażak” 2014, nr 10, wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/540-nowe-zasady-przeprowadzania-zbiorek-publicznych-przez-osp [dostęp: 5.06.2019].

⁹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 756 z późn. zm.

¹⁰ Dz.U. z 2014 r., poz. 833.

¹¹ Dz.U. z 2013 r., poz. 732.

¹² Zob. www.zbiorki.gov.pl [dostęp: 5.06.2019].

publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz na cele religijne. Definicja ta została dookreślona dalszą definicją legalną pojęcia „miejsca publiczne” zamieszczoną w art. 1 ust. 2 ustawy o zbiórkach, zgodnie z którą miejsca publiczne to miejsca ogólnodostępne, a w szczególności ulice, place, parki i cmentarze. Definicja ta dalej pozostawia pewne wątpliwości i konieczność dalszej wykładni, ponieważ zawiera w sobie zwrot niedookreślony „miejsca ogólnodostępne” oraz zwrot „w szczególności”, co czyni tę definicję definicją zawierającą katalog otwarty miejsc publicznych, tj. ulice, place, parki i cmentarze. Zbiórką publiczną będą więc także zbiórki publiczne organizowane w innych niż ulice, place, parki i cmentarze miejscach ogólnodostępnych.

„Kodeks karny nie zawiera wprawdzie określenia działania publicznego, nie mniej jednak pojęcie to zostało wyjaśnione w orzecznictwie oraz w nauce prawa karnego. Zgodnie zaś z ustalonym od dawna orzecznictwem Sądu Najwyższego działanie jest publiczne m.in., gdy odbywa się w miejscu publicznym, przy czym za miejsce takie uważa się każde miejsce dostępne dla nieokreślonej liczby osób”¹³.

Zgodnie z art. 2 o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych zbiórką publiczną nie jest zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze:

- 1) na cele religijne, na kościelną działalność charytatywno-opiekuńczą, naukową, oświatową i wychowawczą oraz na utrzymanie duchownych i członków zakonów, jeżeli odbywa się w obrębie terenów kościelnych, kaplic oraz w miejscach i okolicznościach zwyczajowo przyjętych w danej okolicy i w sposób tradycyjnie ustalony,
- 2) w drodze loterii pieniężnych i fantowych,
- 3) wśród grona osób znajomych osobiście przeprowadzającym zbiórkę,
- 4) wśród młodzieży szkolnej na terenach szkolnych, odbywające się na podstawie pozwolenia władz szkolnych,
- 5) w ramach zbiórek koleżeńskich odbywających się w:
 - a) lokalu urzędu publicznego na podstawie pozwolenia kierownika urzędu, lub
 - b) innym zakładzie pracy.

Zbieranie datków pieniężnych na cele charytatywne na swojej posesji wśród grona osób znajomych podczas biesiady, które w całości zostaną przeznaczone na zakup paczek świątecznych przekazanych dla ubogich dzieci w trakcie zorgani-

¹³ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1971 r., V KRN 219/71.

zowanej w późniejszym czasie „gwiazdki dla dzieci”, nie stanowią dochodu osoby zbierającej datki i nie powstanie u tej osoby dochód podlegający opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Biesiada taka nie stanowi zbiórki publicznej¹⁴.

„Zbiórka publiczna ma się odbywać w miejscu publicznym. Jest to miejsce dostępne dla z góry nieokreślonej liczby osób. Ustawa o zasadach prowadzenia zbiórek określa miejsca publiczne jako miejsca ogólnodostępne, a w szczególności ulice, place, parki i cmentarze (art. 1 ust. 2 ustawy o zbiórkach publicznych). Wydaje się, że w intencji ustawodawcy charakter publiczny mają tylko otwarte przestrzenie, a nie np. centrum handlowe, stadion. Jednak ze względu na to, że wyliczenie zawarte w powołanym przepisie jest przykładowe, nie ma powodów do zawężenia tego pojęcia tylko do miejsc otwartych. Nie stanowi zbiórki publicznej pozyskiwanie ofiar na jakiś cel tylko wśród przyjaciół lub członków najbliższej rodziny, ale już kwestowanie w ten sposób, że sprawca chodzi od domu do domu i zbiera ofiary, jeżeli nie jest to sposób zwyczajowo przyjęty w danej okolicy i ustalony, ma charakter zbiórki publicznej (D. Egierska, w: J. Bańa, D. Egierska, I. Śmietanka, *Kodeks wykroczeń*, 1980, s. 146; P. Kozłowska-Kalisz, w: M. Mozgawa, *Kodeks wykroczeń*, 2009, s. 203)”¹⁵.

Popularne w środowisku strażackim pozyskiwanie środków z rozprowadzania kalendarzy może stanowić czynność kwalifikującą się jako zbiórka publiczna. Przeanalizowanie okoliczności prowadzenia takiego rozprowadzania każdorazowo pozwala rozstrzygnąć, czy mamy do czynienia ze zbiórką publiczną.

Naruszenie przepisów o zbiórkach publicznych stanowi wykroczenie z art. 56 kodeksu wykroczeń. „Przeprowadzenie publicznej zbiórki datków przez sprzedaż przedmiotów, z której część dochodu jest przeznaczana na cel społeczny, bez uzyskania stosownego zezwolenia, wyczerpuje znamiona wykroczenia z art. 56 § 1 KW, także w tym wypadku, gdy sprzedający na mocy umowy z Polskim Czerwonym Krzyżem ma prawo zamieszczania na produktach logo tej organizacji”¹⁶.

¹⁴ Interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 22 sierpnia 2018 r., 0115-KDIT2-2.4011.233.2018.2.HD.

¹⁵ M. Bydyń-Kulik, *Komentarz do art. 56, w: Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. P. Daniluk, Legalis/el. 2019.

¹⁶ Wyrok Sądu Okręgowego z dnia 30 września 2004 r., II Waz 125/04.

3. Pożyczki, kredyty

Ochotnicza straż pożarna może, jak co do zasady każdy podmiot w Polsce, zawrzeć umowę kredytu lub pożyczki¹⁷ i uzyskać w ten sposób środki finansowe na określony cel. Podstawę prawną stanowią tu przede wszystkim dwa akty prawne, tj. ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe¹⁸ oraz ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny¹⁹.

Przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (art. 69 ust. 1 p.b.). Bank uzależnia przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy. Przez zdolność kredytową rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Kredytobiorca jest obowiązany przedłożyć na żądanie banku dokumenty i informacje niezbędne do dokonania oceny tej zdolności (art. 70 ust. 1 p.b.).

Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności (art. 69 ust. 2 p.b.):

- 1) strony umowy,
 - 2) kwotę i walutę kredytu,
 - 3) cel, na który kredyt został udzielony,
 - 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 4a) w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności

¹⁷ Zob. D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, tom 1, Gdańsk 2012, s. 237, 284–291; D.P. Kała, *Pożyczka dla OSP*, „Strażak” 2015, nr 4, wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/557-pozyczka-dla-osp [dostęp: 6.06.2019]; D.P. Kała, *Finansowanie z gminy spłaty pożyczki zaciągniętej przez OSP*, „Wspólnota” 2014, nr 8, wersja elektroniczna: www.wspolnota.org.pl/ [dostęp: 6.06.2019]; D.P. Kała, *Przeznaczenie środków finansowych gminy na spłatę pożyczki na zakup samochodu strażackiego*, www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/431-przeznaczenie-srodkow-finansowych-gminy-na-splate-pozyczki-na-zakup-samocho-du-strazackiego [dostęp: 6.06.2019].

¹⁸ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 2357 z późn. zm. – dalej jako p.b.

¹⁹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1145 z późn. zm. – dalej jako k.c.

- wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
 - 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
 - 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
 - 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
 - 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
 - 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Umowy kredytowe co do zasady ochotnicza straż pożarna mogłaby zawrzeć z jednym z wybranych banków.

Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przekracza tysiąc złotych, wymaga zachowania formy dokumentowej (art. 720 § 1 k.c.).

Zgodnie z art. 77²–77³ k.c. do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie. Dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią. „Dokumentem w tym rozumieniu może być zatem np. wiadomość e-mail, faks, wiadomość SMS lub MMS, nagranie video, nagranie audio lub audio video itp.”²⁰.

OSP pożyczkę może zawrzeć nie tylko z bankiem, ale także z innych odrębnym od banku podmiotem.

W zakresie zaciągania zobowiązań przez OSP należy mieć na uwadze regulacje zawarte w statutach OSP. W zakresie reprezentacji OSP przy zawieraniu umów władny jest zarząd OSP, przy czym zgodnie ze statutem wzorcowym umowy pełnomocnictwa i dokumenty finansowe podpisuje w imieniu OSP prezes lub wiceprezes i skarbnik²¹. Statuty OSP ustalają z reguły, że do kompetencji walne-

²⁰ A. Janiak, M. Janiak, *Komentarz do art. 720*, w: *Kodeks cywilny. Tom III. Komentarz. Art. 627–1088*, red. M. Gutowski, Legalis/el. 2019.

²¹ Zob. D.P. Kała, *Prezes ochotniczej straży pożarnej*, „Strażak” 2018, nr 7.

go zebrania członków należy podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych przekraczających zwykły zarząd, w szczególności nabycia i zbycia nieruchomości oraz ich obciążenia. Zaciągnięcie kredytu lub pożyczki należy kwalifikować jako czynność w sprawach majątkowych przekraczającą zwykły zarząd²², co do której walne zebranie członków powinno udzielić zarządowi OSP zgody w formie uchwały.

Przeznaczenie środków z kredytów i pożyczek może być ograniczone postanowieniami zawartymi w umowach kredytowych i pożyczkowych.

„Kolegium Izby nie kwestionuje tego, że przedmiotowa pożyczka dla Ochotniczej Straży Pożarnej w K., jako taka, może być udzielona przez Miasto M. w związku z zadaniami przewidzianymi w ustawach szczególnych. Zwłaszcza pożyczka ta może służyć realizacji zadań gminy z zakresu zapewnienia na jej terenie ochrony przeciwpożarowej z art. 32 ustawy z 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 ze zm.). Biorąc pod uwagę inne jeszcze cele statutowe ochotniczych straży pożarnych, umowa o pożyczkę może w równym stopniu służyć realizacji zadań gmin z zakresu upowszechniania kultury z ustawy z 25.10.1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 ze zm.) bądź wykonaniu zadań miasta w zakresie kultury fizycznej z przepisów ustawy z 25.06.2010 r. o sporcie (Dz.U. Nr 127, poz. 857 ze zm.)”²³.

4. Przekazywanie sprzętu

Zgodnie z art. 31 ust. 2 u.ppoż. zakładowe straże pożarne lub zakładowe służby ratownicze mogą przekazywać nieodpłatnie sprawny technicznie, zbędny sprzęt i urządzenia Zarządowi Głównemu Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz ochotniczym strażom pożarnym pozostającym poza strukturami związku.

²² Zob. D.P. Kała, *Zwykły zarząd majątkiem OSP*, „Strażak” 2018, nr 6.

²³ Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie z dnia 27 lipca 2011 r., KI-411/355/11, Legalis nr 509992; zob. także D.P. Kała, *Sposoby zabezpieczenia pożyczki udzielanej ochotniczej straży pożarnej przez gminę*, w: *Zabezpieczenia wierzytelności w prawie polskim w 20-lecie przywrócenia zastawu rejestrowego*, red. A. Jakubecki, J. Mojak, J. Widło, Lublin 2017.

Przekazywanie sprzętu do ochotniczych straży pożarnych²⁴ przez zakładowe straże pożarne i zakładowe służby ratownicze jest bardzo podobne do przekazywania sprzętu przez Państwową Straż Pożarną. Przekazywanie sprzętu przez PSP zostało już omówione we wcześniejszej części książki i można z tego omówienia skorzystać w kwestii przekazywania sprzętu przez zakładowe straże pożarne lub zakładowe służby ratownicze²⁵.

Zakładowe straże pożarne i zakładowe służby ratownicze zgodnie z art. 15 pkt 2 i 3 u.ppoż. zalicza się do jednostek ochrony przeciwpożarowej. Tworzy się je jako jednostki umundurowane i wyposażone w specjalistyczny sprzęt, przeznaczone do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. W jednostkach tych są zatrudnieni pracownicy podlegający szczególnym obowiązkom wynikającym z charakteru pracy oraz posiadający odpowiednie kwalifikacje i warunki psychofizyczne – zwani „strażakami jednostek ochrony przeciwpożarowej”. Strażakiem jednostki ochrony przeciwpożarowej może być pracownik, który ma kwalifikacje wymagane do wykonywania zawodu strażak, technik pożarnictwa lub inżynier pożarnictwa. Osobę przyjmowaną do pracy w jednostce ochrony przeciwpożarowej zatrudnia się na pierwsze stanowisko, jeżeli spełnia ona wymagania w zakresie wykształcenia przed uzyskaniem określonych kwalifikacji (art. 16a ust. 1–3a u.ppoż.).

Minister właściwy do spraw wewnętrznych, a za jego zgodą inni ministrowie, wojewodowie, organy jednostek samorządu terytorialnego, mogą, w drodze zarządzenia, tworzyć, przekształcać lub likwidować m.in. zakładowe straże pożarne, zakładowe służby ratownicze, uwzględniając częstotliwość występowania pożarów, klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń oraz potrzeby w zakresie zapewnienia należytej ochrony przeciwpożarowej na danym terenie. Instytucje, organizacje, osoby prawne lub fizyczne mogą, za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych, tworzyć, przekształcać lub likwidować m.in. zakładowe straże pożarne, zakładowe służby ratownicze, uwzględniając częstotliwość występowania pożarów, klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń oraz potrzeby w zakresie zapewnienia należytej ochrony przeciwpożarowej na danym terenie. Organizację i szczegółowe zasady funkcjonowania zakładowej straży pożarnej, zakładowej służby ratowniczej określają osoby prawne lub fizyczne je tworzące, w porozumieniu i pod nadzorem komendanta

²⁴ Zob. także: D.P. Kała, *Przekazywanie sprzętu ochotniczym strażom pożarnym*, „Strażak” 2017, nr 10, s. 56–57.

²⁵ Zob. Rozdział I, pkt 2.7.

wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej właściwego ze względu na teren działania (art. 17–18 u.ppoż.).

„Zakładowa Straż Pożarna działająca w strukturach PKN ORLEN jest największą w Polsce i jedną z największych tego typu jednostek w Europie. Powstała i wzbogacała swoje zasoby sukcesywnie wraz z budową płockiego zakładu produkcyjnego od 1963 roku i od ponad 50 lat zapewnia bezpieczeństwo nie tylko pracownikom, ale także szerszej społeczności uczestnicząc w ogólnopolskich akcjach prowadzonych w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego”²⁶. Inne zakładowe straże pożarne działają np. w: Polfie Tarchomin, Azotach Puławy, Azoty Police, Anwil S.A. we Włocławku.

Zakładowe straże pożarne lub zakładowe służby ratownicze mogą przekazywać sprzęt OSP, w odróżnieniu od PSP, która taki sprzęt przekazuje OSP obligatoryjnie. Sprzęt ten przekazywany jest wprost Zarządowi Głównemu Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz ochotniczym strażom pożarnym pozostającym poza strukturami związku. PSP natomiast przekazuje sprzęt do OSP po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Finansowanie ochotniczych straży pożarnych z funduszy europejskich 2014–2020

W latach 2014–2020 jest realizowana w Polsce perspektywa finansowa związana z funduszami europejskimi. Zgodnie z zapisami Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2014–2020, które zostały przyjęte przez Parlament Europejski (PE) 19 listopada 2013 r., całkowita alokacja dla Polski w ramach polityki spójności przed transferami z wyłączeniem PT KE i miejskich działań innowacyjnych wynosi ponad 82 mld euro²⁷.

²⁶ Zob. www.orklen.pl/PL/Odpowiedzialny_Biznes/Odpowiedzialnosc/Bezpieczenstwo/Strony/Zakladowa-Straz-Pozarna-PKN-ORLEN.aspx [dostęp: 17.06.2019].

²⁷ Zob. www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/fundusze-europejskie-w-polsce/#Programy%20krajowe [dostęp: 24.09.2018].

5.1. Program „Infrastruktura i Środowisko”

W ramach tej perspektywy realizowane są następujące programy: Infrastruktura i Środowisko, Inteligentny Rozwój, Wiedza-Edukacja-Rozwój, Polska Cyfrowa, Polska Wschodnia, Pomoc Techniczna, Europejska Współpraca Terytorialna i Europejski Instrument Sąsiedztwa, Programy Regionalne.

Każdy z programów ma swoje osie priorytetowe, z których możemy się dowiedzieć m.in., na jakie cele przekazywane będą środki finansowe, kto może być beneficjentem tych środków, jaki jest zakres wsparcia itd.

W zainteresowaniu Ochotniczych Straży Pożarnych powinien znaleźć się szczególnie program Infrastruktura i Środowisko²⁸. Zwrócić należy uwagę na oś priorytetową „Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu”. W ramach tej osi realizowany będzie priorytet inwestycyjny „Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami”. W ramach tego priorytetu przewiduje się wsparcie określonych obszarów oraz działania wspierające polegające na rozwoju systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń oraz wsparcie systemu ratownictwa chemicznego i ekologicznego i służb ratowniczych na wypadek wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii. Niewątpliwie Ochotnicze Straże Pożarne mają w tak zarysowanym priorytecie inwestycyjnym szansę na uzyskanie wsparcia finansowego²⁹.

5.2. Regionalne programy operacyjne

Programy Regionalne dotyczą każdego województwa osobno, co oznacza, że każde województwo realizuje swój program regionalny. Każdy regionalny program operacyjny ma swoje indywidualnie określone priorytety.

Każdy z programów krajowych i regionalnych programów operacyjnych posiada swoje strony internetowe przygotowane specjalnie po to, aby ułatwić potencjalnym beneficjentom aplikowanie o fundusze europejskie i ich wykorzystywanie. Aby odnaleźć podstawowe informacje potrzebne do finalnego uzyskania funduszy europejskich, konieczne jest zapoznanie się z dokumentami programowymi związanymi z konkretnymi programami.

²⁸ Zob. www.pois.gov.pl/ [dostęp: 24.09.2018].

²⁹ Zob. www.pois.gov.pl/media/62555/SzOOP_POIS_v_8_4.pdf [dostęp: 24.09.2018].

Na stronach internetowych odnajdziemy najważniejsze informacje, które są potrzebne od momentu złożenia wniosku o fundusze, aż do rozliczenia całego projektu.

W 2018 r. 5 mln 100 tys. zł przeznaczono z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na zakup sprzętu i samochodów dla jednostek OSP. Środki te połączono ze środkami z budżetu państwa. Zarząd województwa dofinansował 28 projektów w ramach naboru z działania 5.5. „Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych”³⁰.

W 2019 r. 11,2 mln zł dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego zostało przeznaczonych na program „Tworzenie systemu ratownictwa i ochrony przed pożarami, powodzią i innymi zagrożeniami poprzez doposażenie OSP w samochody ratowniczo-gaśnicze i specjalistyczny sprzęt ratowniczy – etap II”. Program został wsparty przez województwo lubuskie dodatkowymi środkami³¹.

6. Jednorazowa sprzedaż alkoholu

Sprzedaż alkoholu przez ochotnicze straże pożarne została uregulowana w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi³². Zgodnie z art. 181 ust. 1 na sprzedaż napojów alkoholowych jednostkom ochotniczych straży pożarnych mogą być wydawane jednorazowe zezwolenia³³.

³⁰ Zob. www.remiza.com.pl/12-mln-zl-dla-slaskich-osp-umowy-podpisane-lista [dostęp: 24.06.2019].

³¹ Zob. www.remiza.com.pl/kolejne-wozy-dla-lubuskich-osp-lista/ [dostęp: 24.06.2019].

³² Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm. – dalej jako u.w.t.

³³ Zagadnienie to zostało już wcześniej omówione w publikacjach: D.P. Kała, *Sprzedaż napojów alkoholowych przez ochotnicze straże pożarne*, „Strażak” 2014, nr 8; wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/523-sprzedaz-napojow-alkoholowych-przez-ochotnicze-straze-pozarne [dostęp: 18.06.2019]; D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, tom 1, Gdańsk 2012, s. 253–255, 318; D.P. Kała, *Jednorazowa sprzedaż alkoholu przez OSP, a pojęcie działalności gospodarczej. Mandat radnego a prowadzenie działalności gospodarczej z wykorzystaniem mienia gminy*, www.lexfire.pl/menu/orzecznictwo/item/981-jednorazowa-sprzedaz-alkoholu-przez-osp-a-pojecie-dzialalnosci-gospodarczej-mandat-radnego-a-prowadzenie-dzialalnosci-gospodarczej-z-wykorzystaniem-mienia-gminy [dostęp: 18.06.2019]; D.P. Kała, *Sprzedaż napojów alkoholowych przez ochotnicze straże pożarne*, „Remiza”, www.remiza.com.pl/sprzedaz-napojow-alkoholowych-przez-ochotnicze-straze-pozarne/ [dostęp: 18.06.2019].

Podstawą uzyskania zezwolenia na sprzedaż alkoholu jest wystąpienie do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) z pisemnym wnioskiem o wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu (art. 18 ust. 1 u.w.t.). Zezwolenia dla OSP wydawane są na okres do 2 dni (art. 181 ust. 2 u.w.t.). Za wydanie zezwolenia przed jego otrzymaniem należy wnieść odpowiednią opłatę na rachunek gminy. Opłata za jednorazowe zezwolenia odpowiada 1/12 rocznej opłaty za poszczególne rodzaje zezwoleń, o których mowa w art. 111 ust. 2 i art. 18 ust. 3 (art. 181 ust. 3 u.w.t.).

Zezwolenia wydaje się oddzielnie na następujące rodzaje napojów alkoholowych: 1) do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo, 2) powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa), 3) powyżej 18% zawartości alkoholu. Zezwolenia organ zezwalający wydaje po uzyskaniu pozytywnej opinii gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy (art. 18 ust. 3–3a u.w.t.).

Ustawa nie zawiera formularza urzędowego wniosku o wydanie zezwolenia. W niektórych gminach wnioski takie są przygotowywane przez pracowników gminy. Treść wniosku została określona w art. 18 ust. 5 pkt 1–6 u.w.t.

„Ochotnicza Straż Pożarna jako stowarzyszenie nieprowadzące działalności gospodarczej i niebędące zarejestrowanym podatnikiem podatku VAT organizując festyn i sprzedając posiłki oraz napoje w tym piwo, ma obowiązek zainstalowania kasy fiskalnej niezbędnej do ewidencjonowania sprzedaży dokonywanej na rzecz osób fizycznych”³⁴.

„Mandat w wysokości 250 zł musieli zapłacić strażacy z OSP Miedźna, którzy sprzedawali piwo podczas gminno-powiatowych dożynek w Miedźnej. Za takie wykroczenie fiskus może ukarać mandatem od 150 zł do aż 3 tys. zł”³⁵.

³⁴ Interpretacja Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 22 listopada 2012 r., IBPP3/443-934/12/AŚ; D.P. Kała, *Sprzedaż napojów alkoholowych przez ochotnicze stráže pożarne*, „Remiza”, www.remiza.com.pl/sprzedaz-napojow-alkoholowych-przez-ochotnicze-straze-pozarne/ [dostęp: 18.06.2019].

³⁵ Zob. www.pszczynska.pl/strazacy-ukarani-mandatem-za-sprzedaz-piwa-na-dozynkach.html [dostęp: 18.06.2019].

7. Dodatkowe, okazjonalne źródła finansowania

Ochotnicze straże pożarne mogą korzystać także z szeregu innych źródeł, które nie są powszechnie wykorzystywane przez OSP w praktyce ich finansowania, ale mogą zainteresować szczególnie aktywne zarządy OSP, które sięgną poza tradycyjne źródła finansowania, takie jak samorząd gminny czy budżet państwa. Źródła te nie będą stanowić raczej fundamentu corocznego finansowania OSP. Można po nie sięgać okazjonalnie, chcąc wziąć udział w jakimś programie. W wielu przypadkach te źródła finansowania są wykorzystywane na inną działalność OSP niż ochrona przeciwpożarowa, jak np. kultura, edukacja, wypoczynek młodzieży itp.

Źródła takiego finansowania są konsekwentnie i regularnie opisywane przez komendanta gminnego ZOSP RP w Karsinie Krzysztofa Dattę na łamach czasopisma „Strażak” co najmniej od lutego 2014 r. Przykłady tych źródeł przedstawiono w kolejnych punktach.

7.1. Portal Zrzutka.pl

OSP mają możliwość pozyskiwania środków za pośrednictwem portalu www.zrzutka.pl. Skuteczną zbiórkę w tym zakresie przeprowadziła OSP w Mieroszowie (woj. dolnośląskie). Na portalu tym można znaleźć kilkadziesiąt zbiorów zarejestrowanych przez ochotnicze straże pożarne³⁶.

7.2. Moja Mała Ojczyzna

Fundacja BGK im. J.K. Steczkowskiego³⁷ w 2019 r. ogłosiła trzecią edycję konkursu na granty. Udział w konkursie mogą brać stowarzyszenia, więc także OSP. Dofinansowanie może być przeznaczone na:

- poprawę lokalnej przestrzeni publicznej towarzyszącej zaspokojeniu potrzeb mieszkańców,
- pielęgnowanie patriotyzmu lokalnego poprzez upamiętnienie wydarzeń, miejsc oraz bohaterów historycznych,
- wsparcie infrastruktury placówek oświatowych,
- wsparcie infrastruktury placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- zakup sprzętu związanego z prowadzonym projektem,

³⁶ Szerzej na ten temat: K. Datta, *Zrzutka społecznościowa*, „Strażak” 2019, nr 6, s. 46–47.

³⁷ Zob. www.fundacja.bgk.pl/program/moja-mala-ojczyzna/ [dostęp: 24.06.2019].

- porady specjalistyczne będące spójnym i uzasadnionym elementem projektu,
- zakup artykułów spożywczych, którego koszt nie przekracza 500 zł brutto, na uroczyste zakończenie zrealizowanego projektu,
- koszt usługi księgowej nieprzekraczający 400 zł brutto,
- koszt tablicy informacyjnej³⁸.

Dofinansowanie z tego źródła udało się uzyskać m.in. OSP w Pęchratce Polskiej, OSP w Rytlu czy OSP w Czychlebach³⁹.

7.3. Loteria fantowa

Ochotnicza straż pożarna może być organizatorem loterii fantowej⁴⁰. Problematyka ta jest regulowana przez ustawę z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych⁴¹. Grami losowymi są gry, w tym urządzone przez sieć Internet, o wygrane pieniężne lub rzeczowe, których wynik w szczególności zależy od przypadku. Są to m.in. loterie fantowe, w których uczestniczy się przez nabycie losu lub innego dowodu udziału w grze, a podmiot zarządzający loterię oferuje wyłącznie wygrane rzeczowe⁴².

7.4. Projekty Solidarności

Projekty te są realizowane w ramach działalności Europejskiego Korpusu Solidarności będącego jest nową inicjatywą Unii Europejskiej. Umożliwia on młodym ludziom udział w projektach z zakresu wolontariatu lub rozwoju zawodowego – we własnym kraju lub za granicą – które przynoszą korzyści społecznościom w całej Europie. Po zakończeniu procedury rejestracji członkowie korpusu mogą być wybierani i zapraszani do udziału w szerokiej gamie projektów, takich jak: pomoc w zapobieganiu klęskom żywiołowym i odbudowa w następstwie klęsk, pomoc w ośrodkach dla osób ubiegających się o azyl czy rozwiązywanie problemów społecznych w różnych społecznościach. Przy realizacji projektów Europejski Korpus Solidarności współpracuje z wieloma różnymi organizacjami,

³⁸ Zob. www.fundacja.bgk.pl/program/moja-mala-ojczyzna/ [dostęp: 24.06.2019].

³⁹ Por. K. Datta, *Granty dla małych ojczyzn*, „Strażak” 2019, nr 5, s. 46–47; K. Datta, *Moja Mała Ojczyzna*, „Strażak” 2017, nr 11, s. 44–45.

⁴⁰ Szerzej na ten temat: K. Datta, *Loterie fantowe*, „Strażak” 2019, nr 4, s. 44–45.

⁴¹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 847.

⁴² Zob. D.P. Kała, *Loteria fantowa organizowana przez OSP*, „Strażak” 2016, nr 11, s. 56–57.

m.in. organizacjami rządowymi, gminami, organizacjami pozarządowymi i firmami. Mogą one być różnej wielkości – od dużych przedsiębiorstw międzynarodowych, po małe organizacje pozarządowe współpracujące ze społecznościami lokalnymi. Organizacje te muszą realizować projekty solidarnościowe⁴³.

7.5. Fundacja PGNiG

Fundacja PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza została powołana w listopadzie 2004 r. przez PGNiG SA – jedyne go założyciela i donatora. Zakres działalności fundacji obejmuje szeroko rozumiane wspieranie dziedzictwa narodowego i kultury, ale także działania na rzecz nauki i edukacji w zakresie nauk podstawowych, technicznych oraz sportu. Fundacja ma również na celu poznawanie historii ojczystej, budowanie tożsamości narodowej oraz czczenie pamięci polskich bohaterów⁴⁴. Wniosek o dofinansowanie można złożyć na stronie fundacji⁴⁵.

7.6. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Organizacje pozarządowe, w tym ochotnicze straże pożarne, mogą starać się o dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Jest to rządowy program dotacyjny dla organizacji niezarobkowych dla zysku (non profit). Nadzór nad nim sprawuje Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego⁴⁶.

⁴³ Informacja ze strony www.europa.eu/youth/solidarity_pl [dostęp: 1.07.2019]. Szerzej o możliwości skorzystanie z tego programu przez OSP zob. K. Datta, *Projekty Solidarności*, „Strażak” 2019, nr 3, s. 46–47.

⁴⁴ Informacja ze strony www.fundacja.pgnig.pl/kim-jestesmy/ [dostęp: 1.07.2019]; Szerzej o możliwości skorzystanie z tego programu przez OSP zob. K. Datta, *Granty Fundacji PGNiG*, „Strażak” 2019, nr 2, s. 46–47.

⁴⁵ Zob. www.fundacja.pgnig.pl/wniosek-o-dofinansowanie/ [dostęp: 1.07.2019].

⁴⁶ Szerzej o możliwości skorzystanie z tego programu przez OSP zob. K. Datta, *FIO po nowemu*, „Strażak” 2019, nr 1, s. 46–47; K. Datta, *Fundusz Inicjatyw Obywatelskich*, „Strażak” 2014, nr 11, s. 44–45; K. Datta, *Program operacyjny FIO 2016*, „Strażak” 2015, nr 9, s. 46–47.

7.7. Inne źródła

Dodatkowo można wskazać szereg innych źródeł. Chodzi tu o takie źródła, jak: sołectwa⁴⁷, lokalne grupy rybackie⁴⁸, regionalne programy operacyjne⁴⁹, fundacja „Tesco Dzieciom”⁵⁰, fundusze prewencyjne towarzystw ubezpieczeniowych⁵¹, budżety obywatelskie gmin⁵², fundacje korporacyjne⁵³, konkursy organizowane przez banki⁵⁴ oraz inne podmioty⁵⁵, fundusz składkowy ubezpieczenia społecznego rolników⁵⁶, fundacje⁵⁷, programy rządowe⁵⁸, lokalne grupy działania⁵⁹, darowizny⁶⁰, fundusz wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego⁶¹, Idea Fair Play⁶², programy współpracy z organizacjami pozarządowymi⁶³, PKN Orlen⁶⁴.

⁴⁷ K. Datta, *Sołectwo partnerem OSP*, „Strażak” 2014, nr 2, s. 32; K. Datta, *Wspólna sprawa*, „Strażak” 2017, nr 1, s. 44–45.

⁴⁸ K. Datta, *Pozyskaj pieniądze dla swojej OSP*, „Strażak” 2014, nr 3, s. 40.

⁴⁹ K. Datta, *Są pieniądze dla strażaków*, „Strażak” 2014, nr 4, s. 58.

⁵⁰ K. Datta, *Sięgnij po granty dla najmłodszych*, „Strażak” 2014, nr 8, s. 48–49.

⁵¹ K. Datta, *Środki na prewencję w OSP*, „Strażak” 2014, nr 9, s. 45.

⁵² K. Datta, *Budżet obywatelski dla OSP*, „Strażak” 2014, nr 10, s. 46–47.

⁵³ K. Datta, *Fundacje korporacyjne*, „Strażak” 2015, nr 1, s. 46–47; K. Datta, *Dotacje pozakonkursowe*, „Strażak” 2016, nr 11, s. 46–47.

⁵⁴ K. Datta, *Tu mieszkam, tu zmieniam*, „Strażak” 2015, nr 7, s. 50–51; K. Datta, *Fundacje bankowe*, „Strażak” 2016, nr 2, s. 44–45.

⁵⁵ K. Datta, *Razem w Europie*, „Strażak” 2017, nr 7, s. 44–45; K. Datta, *Środki na pracę z młodzieżą*, „Strażak” 2017, nr 9, s. 46–47; K. Datta, *Storytelling*, „Strażak” 2017, nr 10, s. 44–45; K. Datta, *W służbie mieszkańcom wsi*, „Strażak” 2018, nr 5, s. 46–47.

⁵⁶ K. Datta, *Fundusz Składkowy USR*, „Strażak” 2015, nr 8, s. 46–47.

⁵⁷ K. Datta, *Program „Równać Szanse”*, „Strażak” 2015, nr 10, s. 44–45; A. Łęga, *Są środki dla MDP*, „Strażak” 2016, nr 9, s. 48–49; K. Datta, *Milion marzeń*, „Strażak” 2017, nr 5, s. 48–49; P. Polimirski, *Dary dla strażaków*, „Strażak” 2017, nr 12, s. 50; K. Datta, *Działaj lokalnie*, „Strażak” 2018, nr 6, s. 46–47.

⁵⁸ K. Datta, *Fundusze na program dla seniorów*, „Strażak” 2016, nr 1, s. 44–45; K. Datta, *Młodzież Solidarna w Działaniu*, „Strażak” 2016, nr 10, s. 46–47.

⁵⁹ K. Datta, *LGD, nowe środki i nowe możliwości*, „Strażak” 2016, nr 8, s. 46–47.

⁶⁰ K. Datta, *Szukamy darczyńców*, „Strażak” 2017, nr 2, s. 44–45.

⁶¹ K. Datta, *Fundusz dla społeczeństwa obywatelskiego*, „Strażak” 2017, nr 3, s. 42–43.

⁶² K. Datta, *Společnie odpowiedzialni*, „Strażak” 2017, nr 12, s. 48–49.

⁶³ K. Datta, *Program współpracy z NGO*, „Strażak” 2018, nr 2, s. 46–47.

⁶⁴ K. Datta, *Złóż wniosek*, „Strażak” 2018, nr 3, s. 46–47.

Rozdział V

Inne aspekty związane z finansami ochotniczych straży pożarnych

1. Stosowanie ustawy o zamówieniach publicznych przy zakupach dla OSP

1.1. Zakupy dokonywane przez gminę w formie wydatków bezpośrednich

Podstawowy sposób dokonywania zakupu towarów z zakresu ochrony przeciwpożarowej dla ochotniczych straży pożarnych to zakup dokonywany przez gminę, która następnie przekazuje OSP zakupione towary w bezpłatne długoletnie użyczenie na podstawie cywilnoprawnej umowy użyczenia.

Podmiotem dokonującym zakupów jest wówczas gmina, środki pochodzą z budżetu gminy i gmina nabywa dane towary na własność.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹ ustawę tę stosuje się do udzielania zamówień publicznych, zwanych dalej „zamówieniami”, przez jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów o finansach publicznych.

Zgodnie z art. 2 pkt 13 u.z.p. przez zamówienia publiczne należy rozumieć umowy odpłatne zawierane między zamawiającym a wykonawcą, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane. Zamawiającym jest osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej obowiązana do stosowania ustawy prawo zamówień publicznych (art. 2 pkt 12 u.z.p.). Wykonawcą jest osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka

¹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1843 – dalej jako u.z.p.

organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która ubiega się o udzielenie zamówienia publicznego, złożyła ofertę lub zawarła umowę w sprawie zamówienia publicznego (art. 2 pkt 11 u.z.p.). Usługi to wszelkie świadczenia, których przedmiotem nie są roboty budowlane lub dostawy (art. 2 pkt 10 u.z.p.). Dostawy to nabywanie rzeczy oraz innych dóbr, w szczególności na podstawie umowy sprzedaży, dostawy, najmu, dzierżawy oraz leasingu z opcją lub bez opcji zakupu, które może obejmować dodatkowo rozmieszczenie lub instalację (art. 2 pkt 2 u.z.p.). Roboty budowlane to wykonanie albo zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 2c u.z.p. lub obiektu budowlanego, a także realizacja obiektu budowlanego, za pomocą dowolnych środków, zgodnie z wymaganiami określonymi przez zamawiającego (art. 2 pkt 8 u.z.p.).

Zgodnie z art. 9 pkt 2 u.f.p. gmina jako jednostka samorządu terytorialnego należy do sektora finansów publicznych.

W związku z powyższym gmina, dokonując zakupów towarów przeciwpożarowych dla OSP, jest zamawiającym w rozumieniu ustawy Prawo zamówień publicznych i jest zobowiązana do stosowania tejże ustawy². Wybór trybu udzielenia zamówienia publicznego zależy jest m.in. od rodzaju zakupów dokonywanych przez gminę.

Należy zwrócić uwagę, że art. 4 i 4b, 4d u.z.p. formułuje wyłączenia przedmiotowe, zgodnie z którymi nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych. W związku z tym przed dokonywaniem zakupów należy sprawdzić, czy przy danych zakupach nie należy zastosować konkretnego wyłączenia.

Zgodnie z art. 4 pkt 8 ustawy nie stosuje się do zamówień i konkursów, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30.000 euro. Średni kurs złotego w stosunku do euro stanowiący podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych wynosi 4,2693³. Najwyższa Izba Kontroli wskazała, że gminy nie dokumentują zachowania zasad konkurencyjności przy

² Zob. Informacja o wyniku kontroli doraźnej następczej, UZP/DKUE/KD/87/2016, www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0022/33970/Zakup-wozu-strazackiego-wraz-z-wyposazeniem-dla-Ochotniczej-Strazy-Pozarnej-w-miejscowosci-Blotno,-Gmina-Nowogard-wkd_87_16.pdf. [25.06.2019]; Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z 9 stycznia 2017 r., KIO 2440/16.

³ § 1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 2453).

wydatkowaniu środków publicznych o wartości do 30 tys. euro, albo zasad tych nie przestrzegają⁴.

Wartość zamówienia określa się zgodnie z art. 32–35 u.z.p. Podstawą ustalenia wartości zamówienia jest całkowite szacunkowe wynagrodzenie wykonawcy, bez podatku od towarów i usług, ustalone przez zamawiającego z należytą starannością. Zamawiający nie może w celu uniknięcia stosowania przepisów ustawy dzielić zamówienia na części lub zaniżać jego wartości. „Należy przyjąć, że dla zamówień poniżej progu 30.000 euro prowadzenie pełnego postępowania byłoby zbyt dużym formalizmem. Warto jednak dodać, że w przypadku wydatkowania środków publicznych zamawiających będą obowiązywały zasady wynikające z przepisów o finansach publicznych. Artykuł 44 ust. 3 u.f.p., który stanowi m.in., że wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, nie określa progu stosowania tych zasad”⁵.

1.2. Zakupy dokonywane przez ochotnicze straże pożarne z udziałem środków pochodzących z dotacji celowej z gminy

Gminy mogą udzielać OSP dotacji celowych na podstawie ustawy o finansach publicznych, ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie oraz ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

Zwieńczeniem udzielenia dotacji jest co do zasady podpisanie umowy dotacyjnej pomiędzy gminą a OSP. Środki pochodzące z dotacji z gminy stanowią jedynie część danej puli pieniędzy, którą dana OSP zgromadziła w danym momencie także z innych źródeł, a którą chce przeznaczyć na jakiś większy zakup, np. samochód pożarniczy. Dopuszczalne jest zastrzeżenie w umowie dotacyjnej, aby zakup dokonywany z udziałem środków pochodzących z dotacji z gminy dokonywany był z zastosowaniem ustawy Prawo zamówień publicznych.

⁴ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 14 [dostęp: 3.09.2019].

⁵ Por. M. Stachowiak, *Komentarz do art. 4 ustawy Prawo zamówień publicznych*, w: W. Dzierżanowski, J. Jerzykowski, M. Stachowiak, *Prawo zamówień publicznych. Komentarz*, uwaga nr 23, Lex/el. 2012.

Paragraf 17 ramowego wzoru umowy określonej przez rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań⁶, którą zawiera gmina z OSP przy udzielaniu dotacji na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego, wprost zobowiązuje do stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych⁷.

Na obowiązek stosowania ustawy o zamówieniach publicznych przez OSP w przypadku otrzymania dotacji z gminy wskazano w raporcie NIK o finansowaniu OSP⁸.

1.3. Zakupy dokonywane przez ochotnicze straże pożarne

Chodzi tu o dokonywanie zakupów ze środków OSP, które nie pochodzą z gminy lub od innego podmiotu publicznego, a np. z własnych składek, darowizn, spadków, działalności gospodarczej. W takim przypadku OSP nie kwalifikuje się pod żaden z podmiotów zobowiązanych do stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych, określonych w art. 3 u.z.p. i nie ma obowiązku stosować ustawy prawo zamówień publicznych.

⁶ Dz.U. 2018 r., poz. 2057.

⁷ Na obowiązek stosowania ustawy o zamówieniach publicznych wskazują praktycy: A. Hryc-Ląd, *Czy zakup wozu pożarniczego przez OSP jest zamówieniem publicznym?*, www.portalzp.pl/stosowanie-ustawy-pzp/czy-zakup-wozu-pozarniczego-przez-osp-jest-zamowieniem-publicznym-6910.html [dostęp: 25.06.2019]; wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z 9 czerwca 2017 r., KIO 1009/17; wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 10 lipca 2014 r., KIO 1321/14, www.orzeczenia.uzp.gov.pl [dostęp: 25.06.2019]; uchwała Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 14 czerwca 2018 r., KIO/KD 24/18, Legalis nr 1834588; wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 8 października 2014 r., KIO 1950/14, Legalis nr 1157747; wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 4 września 2013 r., KIO 2031/13, Legalis nr 755719.

⁸ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 19, 38 [dostęp: 3.09.2019].

2. Rachunkowość

2.1. Zagadnienia ogólne

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁹ ustawa ta określa zasady rachunkowości oraz zasady wykonywania działalności w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Przepisy ustawy o rachunkowości stosuje się do mających siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej spółek handlowych (osobowych i kapitałowych, w tym również w organizacji) oraz spółek cywilnych, a także innych osób prawnych, z wyjątkiem Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego (art. 2 ust. 1 pkt 1 u.o.r.).

Zwrot „innych osób prawnych” ma w pełni zastosowanie do ochotniczych straży pożarnych. Bowiernie zgodnie z art. 19 ust. 1 u.ppoż. ochotnicza straż pożarna funkcjonuje jako stowarzyszenie. Ochotnicze straże pożarne są więc co do zasady osobami prawnymi rejestrowanymi w Krajowym Rejestrze Sądowym, które działają poprzez swoje organy: walne zebranie członków, zarząd i komisję rewizyjną. W związku z powyższym przepisy ustawy o rachunkowości stosuje się do ochotniczych straży pożarnych, jako innych osób prawnych, o których mówi powyższa regulacja¹⁰. Na obowiązek stosowania ustawy o rachunkowości przez OSP oraz na nieprawidłowości polegające na jej niestosowaniu wskazano w raporcie NIK¹¹.

OSP może w ramach przyjętych zasad (polityki) rachunkowości stosować uproszczenia, jeżeli nie wywiera to istotnie ujemnego wpływu na realizację obowiązku polegającego na stosowaniu przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiających sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy (art. 4 ust. 4 u.o.r.).

Kierownik jednostki ponosi odpowiedzialność za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości określonych ustawą o rachunkowości, w tym z tytułu

⁹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 351 z późn. zm. – dalej jako u.o.r.

¹⁰ Zob. D.P. Kała, *Dotacja dla OSP a rachunkowość w OSP*, „Strażak” 2015, nr 2, wersja elektroniczna: www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/563-dotacja-dla-osp-a-rachunkowosc-w-osp [dostęp: 5.07.2019]; M. Nowak, *Czy OSP powinny prowadzić księgowość?*, „Strażak” 2014, nr 5, s. 48; M. Nowak, *Zasady rachunkowości w OSP*, „Strażak” 2014, nr 6, s. 49.

¹¹ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 20 [dostęp: 3.09.2019].

nadzoru, również w przypadku gdy określone obowiązki w zakresie rachunkowości – z wyłączeniem odpowiedzialności za przeprowadzenie inwentaryzacji w formie spisu z natury – zostaną powierzone innej osobie lub przedsiębiorcy, o którym mowa w art. 11 ust. 2 u.o.r., za jej zgodą. Przyjęcie odpowiedzialności przez inną osobę powinno być stwierdzone w formie pisemnej. W przypadku gdy kierownikiem jednostki jest organ wieloosobowy, a nie została wskazana osoba odpowiedzialna, odpowiedzialność ponoszą wszyscy członkowie tego organu (art. 4 ust. 5 u.o.r.). W związku z tym, jeżeli w OSP nie został wyznaczony skarbnik (co raczej się rzadko zdarza), odpowiedzialność ponosi cały zarząd danej OSP.

Kierownik jednostki oraz członkowie rady nadzorczej lub innego organu nadzorującego jednostki, w przypadku OSP – członkowie komisji rewizyjnej OSP, są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe, sprawozdanie z działalności oraz skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniały wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości. Zarząd OSP¹² oraz członkowie komisji rewizyjnej OSP odpowiadają solidarnie wobec OSP za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem stanowiącym naruszenie ww. obowiązków (art. 4a ust. 1–2 u.o.r.).

Brak lub niewłaściwe prowadzenie księgowości i stosowania ustawy o rachunkowości może się wiązać z konsekwencjami prawnymi dla osób za to odpowiedzialnych w ochotniczej straży pożarnej¹³.

Ustawę o rachunkowości stosuje się także do gmin (art. 2 ust. 1 pkt 4 u.o.r.).

2.2. Ochotnicza straż pożarna jako jednostka mikro

Z początkiem września 2014 r. weszła w życie istotna nowelizacja ustawy o rachunkowości, tj. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o rachunkowości¹⁴. Na skutek tej nowelizacji uchylone zostało rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej¹⁵, które przewidywało uproszczone zasady rachunkowości dla OSP nieprowadzących działalności gospodarczej. Na skutek

¹² Jako kierownik jednostki w rozumieniu ustawy o rachunkowości.

¹³ Zob. M. Nowak, *Konsekwencje nieprowadzenia ksiąg rachunkowych*, „Strażak” 2017, nr 12, s. 51.

¹⁴ Dz.U. z 2014 r., poz. 1100.

¹⁵ Dz.U. z 2001 r. Nr 137, poz. 1539 z późn. zm.

nowelizacji stowarzyszenia, czyli OSP, zostały uznane za jednostki mikro w rozumieniu art. 3 ust. 1a u.o.r.¹⁶. W uzasadnieniu do projektu nowelizacji ustawy o rachunkowości uznano: „W związku z objęciem definicją jednostki mikro jednostek, których dotyczą przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 137, poz. 1539, z 2003 r. Nr 11, poz. 117), „zwanego dalej rozporządzeniem”, postanowienia tego rozporządzenia zostają przeniesione do ustawy o rachunkowości. W porównaniu z obecnym brzmieniem rozporządzenia projektowana ustawa określa szczegółowo katalog przedmiotowych jednostek uprawnionych do korzystania z reżimu przewidzianego dla jednostek mikro”¹⁷.

2.3. Zasady prowadzenia rachunkowości

Kolejna zmiana w zakresie rachunkowości stowarzyszeń, w tym OSP, została wprowadzona ustawą z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o rachunkowości¹⁸. Zgodnie z art. 3 ust. 1e pkt 8 u.o.r. przepisów art. 3 ust. 1a i 1c u.o.r. nie stosuje się do jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spółek kapitałowych oraz jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 tej ustawy. Oznacza to, że przepisów o jednostkach mikro i jednostkach małych nie stosuje się do organizacji pozarządowych, jakimi są: 1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi, 2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku – osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia. Oznacza to, że ochotnicza straż pożarna jako stowarzyszenie nie stosuje do swojej księgowości przepisów o rachunkowości związanych z jednostkami mikro oraz jednostkami małymi¹⁹.

¹⁶ Zob. D.P. Kała, *Zmiany przepisów w zakresie rachunkowości w OSP*, „Strażak” 2015, nr 3, s. 56–57.

¹⁷ Druk sejmowy nr 2245/2014 r.

¹⁸ Dz.U. z 2017 r., poz. 61.

¹⁹ Zob. M. Nowak, *Zmiany w sprawozdaniu finansowym OSP*, „Strażak” 2017, nr 2, s. 46–47.

Zgodnie z art. 46 ust. 5 u.o.r. bilans powinien zawierać informacje w zakresie ustalonym dla organizacji pozarządowych w załączniku nr 6 do ustawy o rachunkowości. Jednostki, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spółek kapitałowych, oraz jednostki, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 tej ustawy, mogą sporządzać bilans zawierający informacje w zakresie ustalonym w załączniku nr 1 do ustawy (art. 46 ust. 6 u.o.r.).

Należy także zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 2 ust. 5 u.o.r. jednostki, o których mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, mogą prowadzić uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów na zasadach i warunkach określonych w tej ustawie. Zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organizacje pozarządowe, w tym stowarzyszenia, czyli ochotnicze straże pożarne, mogą prowadzić uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów, jeżeli spełnią warunki, o których mowa w tym art. 10a²⁰.

Należy także zwrócić uwagę, że ochotnicze straże mogą uzyskiwać dotacje celowe z różnych źródeł. Najczęściej wiąże się to z koniecznością wyodrębniania w księgach rachunkowych operacji finansowych i dokumentów związanych z tymi dotacjami. Wówczas konieczne jest, aby ochotnicza straż pożarna wybrała właściwy dla siebie sposób prowadzenia księgowości.

Ochotnicza straż pożarna może powierzyć prowadzenie księgowości podmiotom zewnętrznym, które zgodnie z 76a u.o.r. mogą prowadzić usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych.

Jednostka OSP wpisana do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego (a niewpisana do rejestru przedsiębiorców) ma obowiązek sporządzić sprawozdanie finansowe wyłącznie w formie elektronicznej²¹ i podpisania go kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym, zgodnie z zapisami ustawy o rachunkowości. Ministerstwo Finansów wspólnie z Ministerstwem Cyfryzacji opracowało narzędzie umożliwiające podpisanie sprawozdania finansowego przez członków zarządów bezpłatnym podpisem elektronicznym – profilem zaufanym (ePUAP). Obowiązek sporządza-

²⁰ Szerzej na ten temat zob. K.M. Miazga, *Informacja o możliwości skorzystania przez OSP z uproszczonej formy prowadzenia rachunkowości*, www.zosprp.pl/?q=content/informacja-o-mozliwosci-skorzystania-przez-osp-z-uproszczonej-formy-prowadzenia-rachunkowosc [dostęp: 26.06.2019].

²¹ Aplikacja e-Sprawozdania Finansowe: <https://e-sprawozdania.mf.gov.pl/ap/#/step2-start>.

nia sprawozdań finansowych zgodnych z rozporządzeniem do ustawy o rachunkowości (czyli składających się z bilansu, rachunku zysków i strat, wprowadzenia i informacji dodatkowej – zgodnych z wzorem Ministerstwa Finansów) nie dotyczy tych organizacji, które skutecznie zawiadomiły w styczniu 2018 r. lub 2017 r. naczelnika urzędu skarbowego o przejściu na uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów (UEPiK). Składają one jedynie CIT-8 do urzędu skarbowego²².

Praktyczne zasady prowadzenia rachunkowości w OSP opisuje cyklicznie na łamach czasopisma „Strażak” Michał Nowak, certyfikowany księgowy z OSP Kębłowo²³.

Wiele informacji na temat rachunkowości i sprawozdawczości opisywanych jest na portalu organizacji pozarządowych NGO.pl²⁴.

²² Por. Informacja ze strony Związku Ochotniczych Straży Pożarnych: www.zosrpr.pl/?q=content/udostepniono-mozliwosc-podpisywania-sprawozdania-finansowego-profilem-zaufanym [dostęp: 5.07.2019]; K. Miazga, *Uproszczenie rachunkowości*, „Strażak” 2019, nr 10, s. 44.

²³ M. Nowak, *Zmiany w limicie wartości środków trwałych*, „Strażak” 2018, nr 4, s. 45; M. Nowak, *Aktualizacja planu kont księgowych*, „Strażak” 2018, nr 3, s. 46–47; M. Nowak, *Działalność odpłatna w OSP*, „Strażak” 2018, nr 1, s. 44; M. Nowak, *Konsekwencje nie prowadzenia ksiąg rachunkowych*, „Strażak” 2017, nr 12, s. 51; M. Nowak, *Przygotowanie do zamknięcia roku obrotowego*, „Strażak” 2017, nr 11, s. 46; M. Nowak, *Księgowość OSP prowadzącej działalność gospodarczą*, „Strażak” 2017, nr 10, s. 46; M. Nowak, *Ewidencja oraz rozliczanie dotacji w OSP*, „Strażak” 2017, nr 9, s. 47; M. Nowak, *Jednolity plik kontrolny*, „Strażak” 2017, nr 8, s. 46; M. Nowak, *Prowadzenie księgowości z wykorzystaniem komputera*, „Strażak” 2017, nr 7, s. 46; M. Nowak, *Pozostałe przychody operacyjne w OSP*, „Strażak” 2017, nr 6, s. 50; M. Nowak, *Koszty administracyjne w OSP*, „Strażak” 2017, nr 5, s. 50; M. Nowak, *Zasady współpracy z osobą prowadzącą księgowość w OSP*, „Strażak” 2017, nr 4, s. 38; M. Nowak, *Rozliczenie międzyokresowe przychodów*, „Strażak” 2017, nr 3, s. 44; M. Nowak, *Zmiany w sprawozdaniu finansowym OSP*, „Strażak” 2017, nr 2, s. 46; M. Nowak, *Dokumenty księgowe poza siedzibą OSP*, „Strażak” 2017, nr 1, s. 47; M. Nowak, *Co to jest nota księgowa*, „Strażak” 2016, nr 11, s. 48; M. Nowak, *Prowadzenie kasy w OSP*, „Strażak” 2016, nr 10, s. 48; M. Nowak, *Podróże służbowe w OSP*, „Strażak” 2016, nr 9, s. 49; M. Nowak, *Przechowywanie dokumentów księgowych i sprawozdań finansowych*, „Strażak” 2016, nr 5, s. 46; M. Nowak, *Uproszczona ewidencja księgowa w OSP (cz. 3)*, „Strażak” 2016, nr 4, s. 46; M. Nowak, *Uproszczona ewidencja księgowa w OSP (cz. 2)*, „Strażak” 2016, nr 3, s. 52; M. Nowak, *Uproszczona ewidencja księgowa w OSP (cz. 1)*, „Strażak” 2016, nr 2, s. 46; M. Nowak, *Sprawozdanie finansowe (cz. 3)*, „Strażak” 2016, nr 1, s. 54; M. Nowak, *Sprawozdanie finansowe (cz. 2)*, „Strażak” 2015, nr 12, s. 48; M. Nowak, *Sprawozdanie finansowe (cz. 1)*, „Strażak” 2015, nr 11, s. 48; M. Nowak, *Prostsze zasady prowadzenia rachunkowości w organizacjach pozarządowych*, „Strażak” 2015, nr 10, s. 46.

²⁴ Zob. <https://www.ngo.pl/>.

3. Ewidencjonowanie majątku w księgach rachunkowych

Konta ksiąg pomocniczych prowadzi się w szczególności dla:

- 1) środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych oraz dokonywanych od nich odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych,
- 2) rozrachunków z kontrahentami,
- 3) rozrachunków z pracownikami, a w szczególności jako imienną ewidencję wynagrodzeń pracowników zapewniającą uzyskanie informacji z całego okresu zatrudnienia,
- 4) operacji sprzedaży (kolejno numerowane własne faktury i inne dowody, ze szczególnością niezbędną do celów podatkowych),
- 5) operacji zakupu (obce faktury i inne dowody, ze szczególnością niezbędną do wyceny składników aktywów i do celów podatkowych),
- 6) kosztów i istotnych dla jednostki składników aktywów,
- 7) operacji gotówkowych w przypadku prowadzenia kasy.

Kierownik jednostki, uwzględniając rodzaj i wartość poszczególnych grup rzeczowych składników aktywów obrotowych posiadanych przez jednostkę, podejmuje decyzję o stosowaniu jednej z następujących metod prowadzenia kont ksiąg pomocniczych dla tych grup składników (art. 17 ust. 1–2 u.o.r.):

- 1) ewidencję ilościowo-wartościową, w której dla każdego składnika ujmuje się obroty i stany w jednostkach naturalnych i pieniężnych,
- 2) ewidencję ilościową obrotów i stanów, prowadzoną dla poszczególnych składników lub ich jednorodnych grup wyłącznie w jednostkach naturalnych. Wartość stanu wycenia się przynajmniej na koniec okresu sprawozdawczego, za który następują rozliczenia z budżetem z tytułu podatku dochodowego, dokonane na podstawie danych rzeczywistych,
- 3) ewidencję wartościową obrotów i stanów towarów oraz opakowań, prowadzoną dla punktów obrotu detalicznego lub miejsc składowania, której przedmiotem zapisów są tylko przychody, rozchody i stany całego zapasu,
- 4) odpisywania w koszty wartości materiałów i towarów na dzień ich zakupu lub produktów gotowych w momencie ich wytworzenia, połączone z ustalaniem stanu tych składników aktywów i jego wyceny oraz korekty kosztów o wartość tego stanu, nie później niż na dzień bilansowy.

Klasyfikacja środków trwałych została opisana w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT)²⁵.

Na obowiązek prowadzenia ewidencji inwentarzowej przez OSP i nieprawidłowości z tym związane wskazano w raporcie NIK²⁶.

4. Inwentaryzacja w ochotniczej straży pożarnej

OSP przeprowadzają na ostatni dzień każdego roku obrotowego inwentaryzację:

- 1) aktywów pieniężnych (z wyjątkiem zgromadzonych na rachunkach bankowych), papierów wartościowych w postaci materialnej, rzeczowych składników aktywów obrotowych, środków trwałych oraz nieruchomości zaliczonych do inwestycji, z zastrzeżeniem pkt 3, a także maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych w budowie – drogą spisu ich ilości z natury, wyceny tych ilości, porównania wartości z danymi ksiąg rachunkowych oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic,
- 2) aktywów finansowych zgromadzonych na rachunkach bankowych lub przechowywanych przez inne jednostki, w tym papierów wartościowych w formie zdematerializowanej, należności, w tym udzielonych pożyczek, z zastrzeżeniem pkt 3, oraz powierzonych kontrahentom własnych składników aktywów – drogą otrzymania od banków i uzyskania od kontrahentów potwierdzeń prawidłowości wykazanego w księgach rachunkowych jednostki stanu tych aktywów oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic,
- 3) środków trwałych, do których dostęp jest znacznie utrudniony, gruntów oraz praw zakwalifikowanych do nieruchomości, należności spornych i wątpliwych, a w bankach również należności zagrożonych, należności i zobowiązań wobec osób nieprowadzących ksiąg rachunkowych, z tytułów publiczno-prawnych, a także aktywów i pasywów niewymienionych w pkt 1 i 2 oraz wymienionych w pkt 1 i 2, jeżeli przeprowadzenie ich spisu z natury lub uzgodnienie z przyczyn uzasadnionych nie było możliwe – drogą porównania

²⁵ Dz.U. z 2016 r., poz. 1864.

²⁶ Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid. 9/2019/P/18/093/LPO, www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html, s. 20 [dostęp: 3.09.2019].

danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami i weryfikacji wartości tych składników.

Inwentaryzacją drogą spisu z natury obejmuje się również znajdujące się w jednostce składniki aktywów będące własnością innych jednostek, powierzone jej do sprzedaży, przechowania, przetwarzania lub używania, powiadamiając te jednostki o wynikach spisu. Obowiązek ten nie dotyczy jednostek świadczących usługi pocztowe, transportowe, spedycyjne i składowania.

Inwentaryzację przeprowadza się również na dzień zakończenia działalności przez OSP oraz na dzień poprzedzający postawienie jej w stan likwidacji lub ogłoszenia upadłości (art. 26 ust. 1 i 4 u.o.r.).

Przeprowadzenie i wyniki inwentaryzacji należy odpowiednio udokumentować i powiązać z zapisami ksiąg rachunkowych. Ujawnione w toku inwentaryzacji różnice między stanem rzeczywistym a stanem wykazany w księgach rachunkowych należy wyjaśnić i rozliczyć w księgach rachunkowych tego roku obrotowego, na który przypadał termin inwentaryzacji (art. 27 ust. 1–2 u.o.r.).

Inwentaryzacja prowadzona w OSP przez OSP dotyczy tylko tych aktywów, środków trwałych itp., które są własnością OSP. Gmina, która zobowiązana jest do stosowania ustawy o rachunkowości i prowadzenia własnych ksiąg rachunkowych, zobowiązana jest do inwentaryzowania aktywów, środków trwałych itp., które są jej własnością. Gmina ma prawo inwentaryzować te aktywa, środki trwałe, które są jej własnością, a które zostały przekazane OSP w drodze nieodpłatnej umowy użyczenia.

Zgodnie z art. 3 ust. 4–5 u.o.r. jeżeli jednostka (np. OSP) przyjęła do używania obce środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne na mocy umowy, zgodnie z którą jedna ze stron, zwana dalej „finansującym”, oddaje drugiej stronie, zwanej dalej „korzystającym”, środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne do odpłatnego używania lub również pobierania pożytków na czas oznaczony, środki te i wartości zalicza się do aktywów trwałych korzystającego, jeżeli umowa spełnia co najmniej jeden z następujących warunków:

- 1) przenosi własność jej przedmiotu na korzystającego po zakończeniu okresu, na który została zawarta,
- 2) zawiera prawo do nabycia jej przedmiotu przez korzystającego, po zakończeniu okresu, na jaki została zawarta, po cenie niższej od wartości rynkowej z dnia nabycia,

- 3) okres, na jaki została zawarta, odpowiada w przeważającej części przewidywanemu okresowi ekonomicznej użyteczności środka trwałego lub prawa majątkowego, przy czym nie może być on krótszy niż $\frac{3}{4}$ tego okresu. Prawo własności przedmiotu umowy może być, po okresie, na jaki umowa została zawarta, przeniesione na korzystającego,
- 4) suma opłat, pomniejszonych o dyskonto, ustalona w dniu zawarcia umowy i przypadająca do zapłaty w okresie jej obowiązywania, przekracza 90% wartości rynkowej przedmiotu umowy na ten dzień. W sumie opłat uwzględnia się wartość końcową przedmiotu umowy, którą korzystający zobowiązuje się zapłacić za przeniesienie na niego własności tego przedmiotu. Do sumy opłat nie zalicza się płatności na rzecz finansującego za świadczenia dodatkowe, podatków oraz składek na ubezpieczenie tego przedmiotu, jeżeli korzystający pokrywa je niezależnie od opłat za używanie,
- 5) zawiera przyrzeczenie finansującego do zawarcia z korzystającym kolejnej umowy o oddanie w odpłatne używanie tego samego przedmiotu lub przedłużenia umowy dotychczasowej, na warunkach korzystniejszych od przewidzianych w dotychczasowej umowie,
- 6) przewiduje możliwość jej wypowiedzenia, z zastrzeżeniem, że wszelkie powstałe z tego tytułu koszty i straty poniesione przez finansującego pokrywa korzystający,
- 7) przedmiot umowy został dostosowany do indywidualnych potrzeb korzystającego. Może on być używany wyłącznie przez korzystającego, bez wprowadzania w nim istotnych zmian.

W przypadku spełnienia co najmniej jednego z ww. warunków oddane do używania korzystającemu środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne zalicza się u finansującego do aktywów finansowych odpowiednio jako inne długoterminowe bądź krótkoterminowe aktywa.

5. Podatki²⁷

5.1. Podatek VAT od towarów przeciwpożarowych

Od 1 stycznia 2016 r. zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług²⁸ podatek od towarów i usług (VAT) na towary przeciwpożarowe wynosi 23%. Do tej daty podatek ten wynosił 8%. Zmiana prawa została dokonana na skutek ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. – Prawo zamówień publicznych²⁹. Nowelizacja ta była skutkiem wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 18 grudnia 2014 r., C-639/13 (Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej), który uznał, że: „Poprzez zastosowanie obniżonej stawki podatku od wartości dodanej (zwanego dalej „podatkiem VAT”) do towarów przeznaczonych na cele ochrony przeciwpożarowej wymienionych w załączniku nr 3 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r., nr 54, poz. 535, zwanej dalej „ustawą o VAT”), Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które ciążą na niej na mocy art. 96–98 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. L 347, s. 1), w związku z załącznikiem III do tej dyrektywy. Argumenty natury społeczno-politycznej nie mogą uzasadniać naruszenia przez państwo członkowskie przepisów art. 98 ust. 2 Dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. L 347, str. 1 ze zm.). Towary przeznaczone na cele ochrony przeciwpożarowej nie należą do żadnej z kategorii wymienionych w załączniku III do Dyrektywy Rady 2006/112/WE. Wynika z tego, że art. 98 ust. 2 owej dyrektywy nie pozwala, aby państwo członkowskie w drodze odstępstwa od art. 96 i 97 omawianej dyrektywy objęło dostawę takich towarów obniżoną stawką VAT”³⁰.

²⁷ Zagadnienie podatków płaconych przez ochotnicze straże pożarne zostały już częściowo omówione w publikacji: D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, t. II, Gdańsk 2014, s. 97–125.

²⁸ Tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 106.

²⁹ Dz.U. z 2015 r., poz. 605.

³⁰ Szerzej na ten temat D.P. Kała, *VAT konsekwencje*, „Przegląd Pożarniczy” 2015, nr 5, wersja elektroniczna: www.ppoz.pl/zajrzyj-do-srodka/prawo-w-sluzbie/788-vat-konsekwencje [dostęp: 9.07.2019].

5.2. Podatek od ekwiwalentu

Ekwiwalent pieniężny dla członków OSP za udział w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym wypłacany na podstawie art. 28 u.ppoż. jest zwolniony z podatku dochodowego od osób fizycznych³¹. Jest to wynikiem zwolnienia zawartego w art. 21 ust. 1 pkt 44 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych³², zgodnie z którym przychody członków Ochotniczych Straży Pożarnych, uzyskane z tytułu uczestnictwa w szkoleniach, akcjach ratowniczych i akcjach związanych z likwidowaniem klęsk żywiołowych są wolne od podatku dochodowego. Stanowisko takie zostało potwierdzone w orzecznictwie dyrektorów izb skarbowych. Dochodu z ekwiwalentu nie ujawnia się w corocznym zeznaniu podatkowym i nie należy w tym zakresie składać żadnych deklaracji podatkowych do urzędu skarbowego. Nie ma potrzeby wystawiania informacji PIT-8C.

5.3. Podatek od rekompensaty

Rekompensata pieniężna dla członków OSP za uszczerbek na zdrowiu wypłacana na podstawie art. 26a u.ppoż. jest zwolniona z podatku dochodowego od osób fizycznych³³. Jest to wynikiem zwolnienia zawartego w art. 21 ust. 1 pkt 44 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych zgodnie z którym przychody członków ochotniczych straży pożarnych, uzyskane z tytułu uczestnictwa w szkoleniach, akcjach ratowniczych i akcjach związanych z likwidowaniem klęsk żywiołowych są wolne od podatku dochodowego. Stanowisko takie zostało potwierdzone w orzecznictwie dyrektorów izb skarbowych³⁴. Dochodu z rekompensaty nie ujawnia się w corocznym zeznaniu

³¹ Pogląd wcześniej wyrażony m.in. w takich publikacjach, jak: D.P. Kała, *Ekwiwalent pieniężny dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych. Orzecznictwo, wzory pism, tablice (z suplementem elektronicznym)*, Gdańsk 2018, s. 112–114.

³² Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1387 z późn. zm.

³³ Pogląd wcześniej wyrażony w takich publikacjach, jak: D.P. Kała, *Rekompensata dla członka OSP a podatek dochodowy*, www.lexfire.pl/okiem-redaktora/item/1321-rekompensata-dla-czlonka-osp-a-podatek-dochodowy [dostęp: 10.07.2019]; D.P. Kała, *Aktualne tendencje orzecznicze w sprawach finansowych ochotniczych straży pożarnych*, w: *Ochotnicze Straże Pożarne – Tradycja – Samorząd – Bezpieczeństwo*, „Acta Universitatis Wratislaviensis” nr 3861, PRAWO CCCXXVI, red. T. Kocowski, M. Błażewski, W. Małecki, Wrocław 2018, s. 98–106, wersja elektroniczna: www.prawo.wuwr.pl/preview/10025 [dostęp: 10.07.2019].

³⁴ Interpretacja indywidualna z dnia 18 października 2017 r., 0112-KDIL3-1.4011.261.2017.1.IM, www.interpretacje-podatkowe.org.pl [dostęp: 10.07.2019].

podatkowym i nie należy w tym zakresie składać żadnych deklaracji podatkowych do urzędu skarbowego. Nie ma potrzeby wystawiania informacji PIT-8C.

5.4. Podatek od odszkodowania

Odszkodowanie wypłacone strażakowi na podstawie art. 26 u.ppoż. jest zwolnione od podatku dochodowego od osób fizycznych³⁵. Jest to wynikiem zwolnienia zawartego w art. 21 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, zgodnie z którym otrzymane odszkodowania lub zadośćuczynienia, jeżeli ich wysokość lub zasady ustalania wynikają wprost z przepisów odrębnych ustaw lub przepisów wykonawczych wydanych na podstawie tych ustaw, oraz otrzymane odszkodowania lub zadośćuczynienia, jeżeli ich wysokość lub zasady ustalania wynikają wprost z postanowień układów zbiorowych pracy, innych opartych na ustawie porozumień zbiorowych, regulaminów lub statutów, o których mowa w art. 9 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, wolne są od podatku dochodowego. Stanowisko takie zostało potwierdzone w orzecznictwie dyrektorów izb skarbowych³⁶.

5.5. Podatek od osób prawnych

Ochotnicze straże pożarne działające jako osoby prawne (stowarzyszenia) nie płacą podatku dochodowego od osób prawnych³⁷. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 4d ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych³⁸ dochody jednostek organizacyjnych ochotniczej straży pożarnej w części przeznaczonych na cele statutowe są wolne od podatku; w tym zakresie jednostki te nie mają obowiązku prowadzenia dokumentacji wymaganej przez przepisy Ordynacji podatkowej. Poniżej przytoczono dwie interpretacje podatkowe w tym zakresie.

Pomiędzy gminą a OSP została podpisana umowa użyczenia, na mocy której OSP otrzymało specjalistyczny samochód pożarniczy marki Steyer do użytkowania. Samochód pożarniczy był i do tej pory jest wykorzystywany przez OSP

³⁵ Pogląd wcześniej wyrażony w publikacji D.P. Kała, *Opodatkowanie odszkodowania wypłacone-go strażakowi OSP*, „Strażak” 2017, nr 5.

³⁶ Interpretacja indywidualna z dnia 8 lipca 2016 r., ITPB2/4511-374/16/TJ, www.interpretacje-podatkowe.org/odszkodowania/itpb2-4511-374-16-tj [dostęp: 10.07.2019].

³⁷ Pogląd wcześniej wyrażony w publikacji D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, tom 2, Seria ABC Strażaka ochotnika, t. 30, Gdańsk 2014, s. 101–102.

³⁸ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 865 z późn. zm.

do realizacji zadań własnych gminy z zakresu ochrony przeciwpożarowej. W przyszłości gmina zamierza na podstawie umowy darowizny nieodpłatnie przekazać opisywany powyżej samochód pożarniczy na własność OSP. OSP nadal będzie wykorzystywała otrzymany samochód do realizacji celów statutowych z zakresu ochrony przeciwpożarowej, wypełniając tym samym zadania własne gminy w tym zakresie. W związku z otrzymaniem darowizny OSP nie będzie zobowiązana do odprowadzenia podatku dochodowego od osób prawnych³⁹.

OSP zamierza rozbudować Dom Strażaka. Na rozbudowę pragnie przeznaczyć środki własne, jak również środki pozyskane w formie darowizn pieniężnych i rzeczowych od osób fizycznych, osób prawnych, zakładów budżetowych i innych instytucji. OSP nie prowadzi działalności gospodarczej ani innej działalności zarobkowej. Rozbudowana remiza strażacka będzie służyła celom statutowym. Dom Strażaka, który zamierza rozbudować, stanowi składnik majątku będący własnością OSP. Od otrzymanych darowizn pieniężnych lub rzeczowych OSP nie będzie miała obowiązku odprowadzić podatku dochodowego od osób prawnych⁴⁰.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 1–5 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organizacji pożytku publicznego (np. OSP posiadającej taki status) przysługuje, na zasadach określonych w przepisach odrębnych, zwolnienie od:

- 1) podatku dochodowego od osób prawnych,
- 2) podatku od nieruchomości,
- 3) podatku od czynności cywilnoprawnych,
- 4) opłaty skarbowej,
- 5) opłat sądowych – w odniesieniu do prowadzonej przez nią działalności pożytku publicznego.

5.6. Podatek od nieruchomości

W świetle art. 2 ust. 1 pkt 1–3 oraz art. 3 ust. 1 pkt 1–4 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych⁴¹ ochotnicze straże pożarne są

³⁹ Interpretacja indywidualna z dnia 20 czerwca 2017 r., 0111-KDIB2-1.4010.81.2017.1.BJ; Interpretacja indywidualna z dnia 19 czerwca 2017 r., 0111-KDIB2-1.4010.80.2017.1.BJ.

⁴⁰ Interpretacja indywidualna z dnia 4 marca 2013 r., ILPB3/423-518/12-4/JG.

⁴¹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1170 z późn. zm. – dalej u.p.o.l.

zobowiązane do płacenia podatku od nieruchomości, w związku z posiadanymi w szczególności remizami⁴².

Artykuł 7 tej ustawy dopuszcza możliwość stosowania zwolnień podatkowych. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 u.p.o.l. z podatku od nieruchomości zwalnia się nieruchomości lub ich części zajęte na prowadzenie nieodpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego. Zwolnienie to ma charakter obligatoryjny i mogą z niego skorzystać te ochotnicze straże pożarne, które mają status organizacji pożytku publicznego i korzystają z nieruchomości lub ich części zajętych na prowadzenie nieodpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego.

Zgodnie z art. 7 ust. 3 u.p.o.l. rada gminy, w drodze uchwały, może wprowadzić inne zwolnienia przedmiotowe niż określone w ust. 1 oraz w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw. Na podstawie tego artykułu niektóre gminy uchwały zwolnienia podatkowe budynków lub ich części oraz gruntów zajętych wyłącznie na potrzeby ochotniczych straży pożarnych. Jednak wskazanie w uchwale, że zwolnienie podatkowe dotyczy konkretnego podmiotu, ma charakter zwolnienia podatkowego o charakterze podmiotowym, co stoi w sprzeczności z art. 7 ust. 3 u.p.o.l., która to regulacja upoważnia do ustanawiania zwolnień o charakterze wyłącznie przedmiotowym. W związku z tym uchwały takie są kwestionowane przez Regionalne Izby Obrachunkowe⁴³.

„Przywołany w podstawie prawnej badanej uchwały art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 95, poz. 613 ze zm.) w sposób jednoznaczny wskazuje, że rada gminy, w drodze uchwały, może wprowadzić inne zwolnienia przedmiotowe w zakresie podatku od nieruchomości, niż określone w ustępie 1 tegoż art. 7 oraz w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach

⁴² Szerzej na ten temat w publikacji, w której został już wyrażony taki pogląd: D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, t. 2, *Seria ABC Strażaka ochotnika*, t. 30, Gdańsk 2014, s. 113–120.

⁴³ Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Lublinie z dnia 20 czerwca 2017 r., 71/2017, *Legalis* nr 1637186; uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie z dnia 21 stycznia 2004 r., KI 4001/64/04, *Legalis* nr 71164; uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu z dnia 21 stycznia 2004 r., 6/2004, *Legalis* nr 299717. Stanowisko Regionalnych Izb Obrachunkowych w tym zakresie stanowi dosyć ugruntowaną linię orzeczniczą. Więcej orzeczeń w tym przedmiocie w: D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, t. 2, *Seria ABC Strażaka ochotnika*, t. 30, Gdańsk 2014, s. 119.

ekonomicznych i niektórych ustaw. Tak skonstruowana delegacja przyznana przez ustawodawcę organowi stanowiącemu gminy powoduje, że rada posiada uprawnienia do wprowadzenia zwolnień podatkowych wyłącznie o charakterze przedmiotowym. Tym samym zwolnienia mogą dotyczyć tylko i wyłącznie przedmiotu opodatkowania, a więc nieruchomości wykorzystywanych do różnego rodzaju działalności, a przedmiot ten winien być tak określony, żeby nie była możliwa identyfikacja konkretnego podatnika, a więc cechy przedmiotu muszą zostać w uchwale określone w taki sposób, żeby dotyczyły potencjalnie nieoznaczonego indywidualnie podatnika. Obowiązująca obecnie regulacja ustawowa wymaga od rad gmin szczególnej staranności w tworzeniu przepisów prawa miejscowego (do takich przepisów należą też uchwały w sprawach podatków i opłat lokalnych), przede wszystkim przy określaniu kryterium zwolnienia poprzez identyfikację wyłącznie przedmiotu a nie podmiotu tego zwolnienia. Nieprawidłowe jest też stosowanie konstrukcji o charakterze mieszanym, tj. przedmiotowo-podmiotowym⁴⁴.

Stanowisko Regionalnych Izb Obrachunkowych jest w tym przedmiocie zgodne ze stanowiskiem sądów administracyjnych⁴⁵.

„Ustanowione przez radę gminy na mocy art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 84 ze zm.) zwolnienie nie może dotyczyć ściśle oznaczonego podmiotu, a takim są ochotnicze straże pożarne, których działanie normuje ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229 ze zm.). Ustawa ta w art. 19 ust. 1 stanowi, że ochotnicza straż pożarna funkcjonuje w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.). Ponadto w art. 15 wymienia ochotniczą straż pożarną jako jednostkę ochrony przeciwpożarowej obok m.in. jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej czy też zakładowej straży pożarnej i zakładowej służby ratowniczej. Już samo zatem powołane tu, choć niepełne, wyliczenie podmiotów, które na mocy ustawy o ochronie przeciwpożarowej pełnią funkcje w zakresie ochrony przeciwpożarowej wskazuje, że ustanawiając zakwestionowanym zapisem uchwały zwolnienie od podatku wyłącznie ochotniczych straży pożarnych,

⁴⁴ Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu z dnia 4 grudnia 2013 r., 110/2013, Legalis nr 1384939.

⁴⁵ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Olsztynie z dnia 16 października 2013 r., I SA/OI 565/13, Legalis nr 737248.

rada gminy w nieuprawniony sposób dokonała zawężenia zwolnienia jedynie do grupy oznaczonych podatników, z pominięciem innych kategorii podatników, których ewentualnie zwolnienie to mogłoby dotyczyć”⁴⁶.

W związku z powyższym rada gminy, aby skutecznie zwolnić ochotniczą straż pożarną z płacenia podatku od nieruchomości, powinna w uchwale o zwolnieniu podatkowym wskazać, że zwolnieniu podatkowemu podlegają budynki wykorzystywane na cele ochrony przeciwpożarowej. Takie zwolnienie będzie miało charakter zwolnienia podatkowego o charakterze przedmiotowym i nie będzie stało w sprzeczności z art. 7 ust. 3 u.p.o.l.⁴⁷

5.7. Podatek od środków transportowych

Co do zasady zgodnie z art. 8 u.p.o.l. środki transportowe, m.in. samochody ciężarowe, podlegają podatkowi od środków transportowych. Samochody posiadane przez ochotnicze straże pożarne mogą co do zasady podlegać pod obowiązek zapłaty tego podatku⁴⁸. Zgodnie z art. 12 pkt 2 u.p.o.l. zwalnia się od podatku od środków transportowych środki transportowe stanowiące zapasy mobilizacyjne, pojazdy specjalne oraz pojazdy używane do celów specjalnych w rozumieniu przepisów o ruchu drogowym⁴⁹. Samochody ratowniczo-gaśnicze używane do działań ratowniczo-gaśniczych należy uważać za pojazdy używane do celów specjalnych w rozumieniu art. 2 pkt 36 i 37 przepisów prawo o ruchu drogowym. W związku z tym pojazdy te będą zwolnione od podatku od środków transportowych.

⁴⁶ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Olsztynie z dnia 12 września 2013 r., I SA/OI 524/13, Legalis nr 762064.

⁴⁷ Poglądy wyrażone w tej części książki w zakresie podatku od nieruchomości zostały już przedstawione na kanwie analizy innych orzeczeń RIO i sądów administracyjnych w publikacjach: D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, tom 2, *Seria ABC Strażaka ochotnika*, t. 30, Gdańsk 2014, s. 113–120; D.P. Kała, *Zwolnienie OSP z podatku od nieruchomości*, „Strażak” 2014, nr 6.

⁴⁸ Poglądy i treści zamieszczone w tej części książki zostały już uprzednio opublikowane w rozszerzonej wersji w pracy: D.P. Kała, *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, tom 2, *Seria ABC Strażaka ochotnika*, t. 30, Gdańsk 2014, s. 120–124.

⁴⁹ W tym przypadku chodzi o ustawę z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 110 z późn. zm.).

„Brak w dowodzie rejestracyjnym wpisu, że środek transportu stanowi pojazd specjalny, uniemożliwia zwolnienie tego pojazdu z podatku od środków transportowych”⁵⁰.

Jeżeli OSP posiadałaby pojazd zabytkowy, również będzie on zwolniony od podatku od środków transportowych. Jeżeli OSP posiada autobus, który wykorzystuje do prowadzenia działalności gospodarczej i w ten sposób uzyskuje dochód, to taki autobus będzie podlegał zgodnie z art. 8 pkt 7 u.p.o.l. opodatkowaniu podatkiem od środków transportowych i w tym zakresie nie będzie on korzystał ze zwolnienia podatkowego.

Pozostałe zagadnienia związane z wysokością podatku, terminem jego płatności i składania deklaracji podatkowej zostały uregulowane w art. 9–12b u.p.o.l.

6. Kontrola gminy przez regionalną izbę obrachunkową w zakresie finansowania ochotniczych straży pożarnych

Zgodnie z art. 18a ust. 3 u.s.g. komisja rewizyjna opiniuje wykonanie budżetu gminy i występuje z wnioskiem do rady gminy w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium wójtowi. Wniosek w sprawie absolutorium podlega zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową.

Kontrolę gospodarki finansowej gmin i związków sprawują regionalne izby obrachunkowe (art. 62 u.s.g.).

Nadzór nad działalnością gminną sprawowany jest na podstawie kryterium zgodności z prawem. Organami nadzoru są Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa (art. 85–86 u.s.g.).

Wójt obowiązany jest do przedłożenia wojewodzie uchwał rady gminy w ciągu 7 dni od dnia ich podjęcia. Akty ustanawiające przepisy porządkowe wójt przekazuje w ciągu 2 dni od ich ustanowienia. Wójt przedkłada regionalnej izbie

⁵⁰ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 kwietnia 2015 r., II FSK 581/13, Legalis nr 1311004; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 kwietnia 2015 r., II FSK 1727/14, Legalis nr 1248632.

obrachunkowej, na zasadach wyżej określonych, uchwałę budżetową, uchwałę w sprawie absolutorium oraz inne uchwały rady gminy i zarządzenia wójta objęte zakresem nadzoru regionalnej izby obrachunkowej (art. 90 ust. 1–2 u.s.g.).

Zgodnie z art. 1 ust. 1–3 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych⁵¹ regionalne izby obrachunkowe, zwane dalej „izbami”, są państwowymi organami nadzoru i kontroli gospodarki finansowej podmiotów, o których mowa poniżej. Izby sprawują nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych określonych w art. 11 ust. 1 ustawy⁵² oraz dokonują kontroli gospodarki finansowej i zamówień publicznych:

- 1) jednostek samorządu terytorialnego,
- 2) związków metropolitalnych,
- 3) związków międzygminnych,
- 4) stowarzyszeń gmin oraz stowarzyszeń gmin i powiatów,
- 5) związków powiatów,
- 6) związków powiatowo-gminnych,
- 7) stowarzyszeń powiatów,
- 8) samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym samorządowych osób prawnych,
- 9) innych podmiotów, w zakresie wykorzystywania przez nie dotacji przyznawanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Izby opracowują raporty, analizy i opinie w sprawach określonych ustawami.

Izby kontrolują gospodarkę finansową, w tym realizację zobowiązań podatkowych oraz zamówienia publiczne, na podstawie kryterium zgodności z prawem i zgodności dokumentacji ze stanem faktycznym.

Kontrola gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zadań administracji rządowej, wykonywanych przez te jednostki na podstawie

⁵¹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 2137.

⁵² W zakresie działalności nadzorczej właściwość rzeczowa regionalnych izb obrachunkowych obejmuje uchwały i zarządzenia podejmowane przez organy jednostek samorządu terytorialnego w sprawach: 1) procedury uchwalania budżetu i jego zmian, 2) budżetu i jego zmian, 3) zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego jednostki samorządu terytorialnego oraz udzielania pożyczek, 4) zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, 5) podatków i opłat lokalnych, do których mają zastosowanie przepisy ustawy – Ordynacja podatkowa, 6) absolutorium, 7) wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian.

ustaw lub zawieranych porozumień, dokonywana jest także z uwzględnieniem kryterium celowości, rzetelności i gospodarności.

Izby przeprowadzają co do zasady co najmniej raz na cztery lata kompleksową kontrolę gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego.

W związku z wykonywaną kontrolą inspektorzy mają prawo:

- 1) żądania niezbędnych informacji dotyczących działalności kontrolowanych jednostek, w szczególności ich gospodarki finansowej z zakresu realizacji budżetu oraz gospodarki finansowej,
- 2) wstępu na teren i do pomieszczeń jednostek kontrolowanych,
- 3) wglądu w dokumentację związaną z dysponowaniem środkami pieniężnymi, łącznie z kontrolą stanu kasy,
- 4) wglądu w dokumentację związaną z gospodarką środkami rzeczowymi,
- 5) wglądu w dokumentację związaną z gospodarką finansową kontrolowanej jednostki,
- 6) zabezpieczania dokumentów i innych dowodów,
- 7) wglądu w indywidualną dokumentację podatkową podmiotów ponoszących ciężary publiczne na rzecz jednostek samorządu terytorialnego,
- 8) dostępu do danych osobowych dotyczących kwalifikacji i uposażenia pracowników samorządowych,
- 9) sporządzania lub zlecenia sporządzenia niezbędnych do kontroli odpisów oraz wyciągów z dokumentów.

Pracownicy jednostki kontrolowanej obowiązani są do udzielenia inspektorowi wyjaśnień ustnych lub pisemnych w sprawach dotyczących przedmiotu kontroli w zakresie wynikającym z powierzonych im czynności służbowych.

Z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół, który podpisują inspektor i kierownik kontrolowanej jednostki oraz skarbnik (główny księgowy) lub ich zastępcy. Na podstawie wyników kontroli izba kieruje do kontrolowanej jednostki wystąpienie pokontrolne, wskazując źródła i przyczyny nieprawidłowości, ich rozmiary, osoby odpowiedzialne oraz wnioski zmierzające do ich usunięcia i usprawnienia badanej działalności. Wystąpienie pokontrolne przekazuje się kontrolowanej jednostce nie później niż w terminie 60 dni od dnia podpisania protokołu kontroli. Kontrolowana jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia doręczenia wystąpienia zawiadomić izbę o wykonaniu wniosków lub o przyczynach ich niewykonania. Do wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżenia do kolegium izby.

7. Kontrola zarządcza

Zgodnie z art. 68 u.f.p. kontrolę zarządczą w jednostkach sektora finansów publicznych stanowi ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy. Zgodnie z art. 9 pkt 2 u.f.p. jednostki samorządu terytorialnego tworzą sektor finansów publicznych.

Celem kontroli zarządczej jest zapewnienie w szczególności:

- 1) zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi,
- 2) skuteczności i efektywności działania,
- 3) wiarygodności sprawozdań,
- 4) ochrony zasobów,
- 5) przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania,
- 6) efektywności i skuteczności przepływu informacji,
- 7) zarządzania ryzykiem.

Zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej należy do obowiązków m.in. wójta, burmistrza, prezydenta miasta, przewodniczącego zarządu jednostki samorządu.

Minister Finansów określił w formie komunikatu i ogłosił w Dzienniku Urzędowym Ministra Finansów standardy kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, zgodne z międzynarodowymi standardami⁵³.

Minister Finansów określił w formie komunikatu i ogłosił w Dzienniku Urzędowym Ministra Finansów szczegółowe wytyczne w zakresie kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych⁵⁴.

⁵³ Komunikat Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz.Urz. MF, Nr 15, poz. 84).

⁵⁴ Komunikat Nr 3 Ministra Finansów z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych wytycznych w zakresie samooceny kontroli zarządczej dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz.Urz. MF, Nr 2, poz. 11).

Rozdział VI

Wzory pism

1. Wzór wniosku o wypłatę odszkodowania za szkodę w mieniu

Zielonka, dn.

Jan Kowalski

ul.

.....

Ochotnicza Straż Pożarna w Zielonce

Szanowny Pan
bryg. Adam Nowak
Komendant wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej
w Warszawie
ul.
00-000 Warszawa

WNIOSEK O WYPŁATĘ ODSZKODOWANIA ZA SZKODĘ W MIENIU

Na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 w związku z art. 26 ust. 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1372 z późn. zm.) wnoszę o wszczęcie postępowania o przyznanie odszkodowania za szkodę w mieniu. Szkada w mieniu powstała w związku z wypadkiem, który miał miejsce dnia w miejscowości, powiat, województwo w związku z działaniami ratowniczymi (*ewentualnie ćwiczeniami ratowniczymi*) Szkada w mieniu polega na zniszczeniu (*ewentualnie utracie, uszkodzeniu*) następującego mienia Szacunkowa wartość szkody wynosi, słownie: Wnoszę o bieżące informowanie mnie o przebiegu postępowania powypadkowego, doręczenie mi protokołu powypadkowego i orzeczenia w sprawie odszkodowania.

Jan Kowalski

.....
(czytelny własnoręczny
podpis imienia i nazwiska)

2. Wzór postanowienia o wszczęciu postępowania odszkodowawczego

Warszawa, dn.

Komendant wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej
w Warszawie
ul.
00-000 Warszawa

POSTANOWIENIE O WSZCZĘCIU POSTĘPOWANIA ODSZKODOWAWCZEGO

Na podstawie § 2 pkt 2 oraz § 3 pkt 1–4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 1, poz. 6), w związku z art. 26 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3, oraz art. 26 ust. 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r. poz. 1372 z późn. zm.) wszczynam postępowanie z urzędu (*lub ewentualnie na wniosek*) o ustalenie i wypłatę odszkodowania za szkodę w mieniu.

Szkoda w mieniu powstała w związku z wypadkiem, który miał miejsce dnia w miejscowości, powiat, województwo, w związku z działaniami ratowniczymi (*ewentualnie ćwiczeniami ratowniczymi*)

W celu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku powołuję zespół powypadkowy w osobach:

- 1) Prezes OSP Zielonka
- 2) Gminny komendant ochrony przeciwpożarowej
- 3) Pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy właściwego terytorialnie urzędu gminy (miasta)
- 4) Lekarz
- 5)
- 6)

Jako przewodniczącego zespołu powypadkowego wyznaczam

Jednocześnie zarządzam zabezpieczyć miejsce wypadku w sposób wykluczający dostęp osób niepowołanych oraz uniemożliwić dokonanie jakichkolwiek zmian i przemieszczeń przedmiotów znajdujących się na miejscu wypadku.

Zadaniem zespołu jest ustalenie czasu, miejsca, okoliczności i przyczyn wypadku. W tym celu zespół może:

- 1) dokonać oględzin miejsca wypadku,
- 2) sporządzić szkice lub wykonać fotografie miejsca wypadku,

- 3) przeglądać dokumentację przeprowadzonej akcji ratowniczej lub ćwiczeń,
- 4) przesłuchać osobę poszkodowaną, jeżeli jej stan zdrowia na to pozwala,
- 5) przesłuchać świadków wypadku,
- 6) zasięgać opinii lekarza, w miarę możliwości sprawującego opiekę medyczną nad osobą poszkodowaną, oraz, w razie potrzeby, innych specjalistów,
- 7) przeglądać akta postępowania karnego na zasadach określonych w przepisach o postępowaniu karnym,
- 8) zbierać inne dowody dotyczące wypadku.

Z oględzin miejsca wypadku oraz przesłuchania osoby poszkodowanej i świadków sporządza się protokoły.

Zespół jest obowiązany ustalić:

- 1) rodzaj mienia,
- 2) czy mienie zostało utracone, całkowicie zniszczone, czy też uszkodzone i w jakim stopniu;
- 3) stan mienia przed i po zaistnieniu wypadku (stopień jego zużycia) oraz wartość szkody.

Komendant wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie
Bryg. Jan Kowalski

.....

3. Wzór protokołu powypadkowego

Zielonka, dn.

PROTKÓŁ POWYPADKOWY

Na podstawie postanowienia Komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej z dnia zespół powypadkowy w składzie:

- 1) Prezes OSP Zielonka
- 2) Gminny komendant ochrony przeciwpożarowej
- 3) Pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy właściwego terytorialnie urzędu gminy (miasta)
- 4) Lekarz
- 5)
- 6)

sporządził protokół powypadkowy dotyczący szkody w mieniu powstałej w związku z wypadkiem, który miał miejsce dnia w miejscowości, powiat, województwo, w związku z działaniami ratowniczymi (*ewentualnie ćwiczeniami ratowniczymi*)

Zespół powypadkowy podjął następujące czynności:

- 1) dokonał oględzin miejsca wypadku,
- 2) sporządził szkice i wykonał fotografie miejsca wypadku,
- 3) przeglądał dokumentację przeprowadzonej akcji ratowniczej (ewentualnie ćwiczeń),
- 4) przesłuchał osobę poszkodowaną
- 5) przesłuchał świadków wypadku, tj.
- 6) zasięgnął opinii lekarza, sprawującego opiekę medyczną nad osobą poszkodowaną, oraz następujących specjalistów:
- 7) przeglądał akta postępowania karnego, sygn.
- 8) zbierał inne dowody dotyczące wypadku, tj.

Zespół powypadkowy ustalił:

- 1) stopień, imię i nazwisko osoby poszkodowanej
- 2) data i miejsce wypadku
- 3) opis okoliczności i przyczyn wypadku
- 4) opis doznanych przez osobę poszkodowaną obrażeń lub podanie faktu jej śmierci
- 5) rodzaj uszkodzonego (zniszczonego) mienia
- 6) czy mienie zostało utracone, całkowicie zniszczone, czy też uszkodzone i w jakim stopniu
- 7) stan mienia przed i po zaistnieniu wypadku (stopień jego zużycia) oraz wartość szkody

Zdanie odrębne członka zespołu

.....

.....

Szczegółowe uzasadnienie i wskazania dowodów stanowiących podstawę stwierdzenia, że doznany przez osobę poszkodowaną uszczerbek na zdrowiu lub jej śmierć albo powstanie szkody w mieniu nie ma związku z udziałem w akcji ratowniczej lub ćwiczeniach albo że zachodzą okoliczności, które mogą mieć wpływ na prawo osoby poszkodowanej do odszkodowania

.....

.....

.....

Liczba sporządzonych egzemplarzy protokołu

POUCZENIE

Osoba poszkodowana, a w razie jej śmierci – małżonek, który w dniu śmierci osoby poszkodowanej nie pozostawał z nią w orzeczonej separacji, dzieci, wnuki, rodzeństwo i rodzice, jeżeli w dniu śmierci osoby poszkodowanej spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej, mogą zgłosić pisemne uwagi i zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole powypadkowym w ciągu 7 dni od dnia jego doręczenia.

Podpisy wszystkich członków zespołu:

- 1) Prezes OSP Zielonka
- 2) Gminny komendant ochrony przeciwpożarowej
- 3) Pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy właściwego terytorialnie urzędu gminy (miasta)
- 4) Lekarz
- 5)
- 6)

Załączniki:

- *protokół oględzin miejsca wypadku,*
- *szkice i fotografie miejsca wypadku,*
- *dokumentacja przeprowadzonej akcji ratowniczej (ewentualnie ćwiczeń),*
- *protokół przesłuchania osoby poszkodowanej,*
- *protokoły przesłuchań świadków wypadku,*
- *opinia lekarska,*
- *opinie specjalistów,*
- *kserokopie akt postępowania karnego.*

4. Wzór orzeczenia w sprawie odszkodowania

Warszawa, dn.

Komendant wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej
w Warszawie
ul.
00-000 Warszawa

DECYZJA nr z dnia w sprawie odszkodowania za szkodę w mieniu

Na podstawie § 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 1, poz. 6), w związku z art. 26 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3, oraz art. 26 ust. 5–6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1372 z późn. zm.), w związku z art. 104 § 1 i 107 § 1–3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 256), w związku z art. 34 ust. 1 i 37 ust. 1 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r., poz. 1448)

ustalam dla
odszkodowanie w wysokości za szkodę w mieniu

UZASADNIENIE

Uzasadnienie faktyczne

Szkoda w mieniu powstała w związku z wypadkiem, który miał miejsce dnia
w miejscowości, powiat,
województwo, w związku z działaniami ratowniczymi
(ewentualnie ćwiczeniami ratowniczymi)

Dnia postanowieniem nr został powołany zespół powypadkowy, który przeprowadził postępowanie powypadkowe. Zespół powypadkowy przeprowadził postępowanie dowodowe i sporządził protokół powypadkowy.

Zespół powypadkowy ustalił:

- 1) stopień, imię i nazwisko osoby poszkodowanej
- 2) datę i miejsce wypadku
- 3) opis okoliczności i przyczyn wypadku
- 4) opis doznanych przez osobę poszkodowaną obrażeń lub podanie faktu jej śmierci
- 5) rodzaj uszkodzonego (zniszczonego) mienia
- 6) czy mienie zostało utracone, całkowicie zniszczone, czy też uszkodzone i w jakim stopniu
- 7) stan mienia przed i po zaistnieniu wypadku (stopień jego zużycia) oraz wartość szkody

Protokół powypadkowy oraz dowody przez niego zebrane stały się podstawą do wydania niniejszego orzeczenia.

Wysokość odszkodowania ustalono na kwotę, słownie

Wysokość odszkodowania obliczono na podstawie art. 26 ust. 7 pkt 1–2 u.ppoż., zgodnie z którym:

- 1) w razie utraty lub całkowitego zniszczenia mienia odszkodowanie ustala się według ceny zakupu obowiązującej w czasie ustalania odszkodowania, z uwzględnieniem stopnia zużycia mienia,
- 2) w razie uszkodzenia mienia odszkodowanie stanowi równowartość przywrócenia go do stanu sprzed wypadku; jeżeli jednak stopień uszkodzenia jest znaczny albo koszty naprawy przekroczyłyby wartość uszkodzonego mienia, wypłaca się odszkodowanie w wysokości określonej w pkt 1.

Mienie zostało zniszczone całkowicie i w związku z tym wysokość odszkodowania ustalono na podstawie ceny zakupu ekwiwalentnego mienia, która w czasie ustalenia odszkodowania wyniosła Stopień zużycia mienia w chwili zniszczenia polegał na, przez co wartość odszkodowania pomniejszono o procent zużycia wynoszący (*alternatywnie: mienie uległo uszkodzeniu, a równowartość przywrócenia go do stanu sprzed wypadku wyniosła*)

Uzasadnienie prawne

Strażakowi jednostki ochrony przeciwpożarowej, a także członkowi ochotniczej straży pożarnej, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, przysługuje m.in. odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu. Członkom rodziny osoby poszkodowanej, która zmarła wskutek okoliczności związanych z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, przysługuje m.in. odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu (art. 26 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 u.ppoż.).

Osobie poszkodowanej, której świadczenie odszkodowawcze przysługuje także z tytułu stosunku pracy lub służby albo ubezpieczenia społecznego lub majątkowego, przyznaje się jedno świadczenie wybrane przez zainteresowanego (art. 26 ust. 8 u.ppoż.).

Zgodnie z art. 26 ust. 5–6 u.ppoż. odszkodowania z tytułu szkody w mieniu przysługujące osobie poszkodowanej lub członkowi rodziny osoby poszkodowanej będącej członkiem

OSP włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego ustala i wypłaca właściwy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 oraz w ust. 2 pkt 3, ustala i wypłaca, z zastrzeżeniem ust. 6, podmiot ponoszący koszty funkcjonowania jednostki ochrony przeciwpożarowej na podstawie przepisów o odszkodowaniach przysługujących w związku ze służbą w Państwowej Straży Pożarnej. W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji.

Komendant wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie
Bryg. Jan Kowalski

.....

POUCZENIE

Osoba poszkodowana albo osoba, której dotyczy orzeczenie, może wystąpić w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia do Komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy. W następstwie ponownego rozpatrzenia sprawy Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie:

- 1) utrzymuje w mocy dotychczasowe orzeczenie,
- 2) wydaje nowe orzeczenie, które nie może być mniej korzystne dla osoby, której dotyczy.

Osoba niezadowolona z orzeczenia wydanego przez Komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie oraz z orzeczenia wydanego po złożeniu wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy może dochodzić swych roszczeń w drodze właściwego postępowania cywilnego.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

W przypadku wniesienie powództwa do sądu cywilnego możliwa jest konieczność wniesienia opłaty za wniesienie pozwu, która wyliczana jest na podstawie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 785 z późn. zm.). Osoba wnosząca pozew do sądu może ubiegać się o zwolnienie od kosztów albo przyznanie prawa pomocy.

5. Wzór postanowienia o zawieszeniu postępowania odszkodowawczego

Warszawa, dn.

Komendant wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej
w Warszawie
ul.
00-000 Warszawa

POSTANOWIENIE O ZAWIESZENIU POSTĘPOWANIA ODSZKODOWAWCZEGO

Na podstawie § 13 ust. 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 1, poz. 6) w związku z art. 26 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 oraz art. 26 ust. 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1372 z późn. zm.), w związku z art. 101 § 1 i 123 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 226), w związku z art. 6 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r., poz. 1448)

postanawiam zawiesić postępowanie odszkodowawcze w sprawie
wszczęte postanowieniem nr z dnia
do czasu zakończenia postępowania karnego

UZASADNIENIE

Postanowieniem nr z dnia zostało wszczęte postępowanie odszkodowawcze w związku z
W tej sprawie zostało wszczęte postępowanie karne przez,
sygn.

Zgodnie z § 13 ust. 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu

uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 1, poz. 6) jeżeli w związku z udziałem osoby poszkodowanej w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach jest prowadzone postępowanie karne, a wynik tego postępowania może mieć wpływ na uprawnienia osoby poszkodowanej lub członków jej rodziny do odszkodowania, właściwy podmiot może zawiesić wydanie orzeczenia do czasu zakończenia postępowania karnego, o czym powiadamia się osobę poszkodowaną.

Wynik prowadzonego postępowania karnego może mieć wpływ na uprawnienia osoby poszkodowanej lub członków jej rodziny do odszkodowania.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji.

Komendant wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie
Bryg. Jan Kowalski

.....

POUCZENIE

Na postanowienie o zawieszenie przysługuje zażalenie. Zażalenie wnosi się do Komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie w ciągu 7 dni od otrzymania niniejszego postanowienia.

6. Wzór zawiadomienia o zawieszeniu postępowania odszkodowawczego

Warszawa, dn.

Komendant wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej
w Warszawie
ul.
00-000 Warszawa

ZAWIADOMIENIE O ZAWIESZENIU POSTĘPOWANIA ODSZKODOWAWCZEGO

Na podstawie § 13 ust. 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 1, poz. 6) w związku z art. 26 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 oraz art. 26 ust. 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1372 z późn. zm.), w związku z art. 101 § 1 i 123 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r., poz. 256), w związku z art. 6 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r., poz. 1448) zawiadamiam, że postępowanie odszkodowawcze wszczęte postanowieniem nr z dnia zostało zawieszono postanowieniem nr z dnia W załączeniu przesyłam wydane postanowienie.

Komendant wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie
Bryg. Jan Kowalski

.....

Załączniki:

– postanowienie nr z dnia

7. Wzór wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy

Zielonka, dn.

Jan Kowalski

ul.

.....

Ochotnicza Straż Pożarna w Zielonce

Szanowny Pan

bryg. Adam Nowak

Komendant wojewódzki

Państwowej Straży Pożarnej

w Warszawie

ul.

00-000 Warszawa

WNIOSEK O PONOWNE ROZPATRZENIE SPRAWY

Na podstawie § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 1, poz. 6) w związku z art. 26 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 oraz art. 26 ust. 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1372 z późn. zm.) wnoszę o ponowne rozpatrzenie sprawy przyznania odszkodowania, które zostało ustalone decyzją nr z dnia, która została mi doręczona dnia, zachowując termin 30 dni na wniesienie wniosku.

Zarzuty:

1. Wydanemu orzeczeniu zarzucam błędne ustalenia faktyczne w postaci
2. Naruszenie art. poprzez błędne zastosowanie
3. Naruszenie art. poprzez błędną wykładnię

UZASADNIENIE

.....
.....
.....
.....
.....

Jan Kowalski

.....
(czytelny własnoręczny podpis imienia i nazwiska)

8a. Wzór wniosku o ustalenie prawa do rekompensaty

Załącznik do rozporządzenia
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
z dnia 24 grudnia 2015 r. (poz. 2348)

Załącznik nr 1

....., dnia r.
(miejscowość) (data)

.....
(imię i nazwisko)

.....
(adres zamieszkania)

.....
(adres do korespondencji)

.....
(numer PESEL)

.....
(nazwa ochotniczej straży pożarnej,
której wnioskodawca jest członkiem)

.....
(nr telefonu, adres e-mail)

Wójt (Burmistrz, Prezydent miasta)

.....
(nazwa gminy, miasta)

Wniosek

Na podstawie art. 26a ust. 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380, z późn. zm.) wnoszę o wypłatę rekompensaty pieniężnej/ wyrównania do wysokości rekompensaty pieniężnej* otrzymanego wynagrodzenia za pracę/zasiłku chorobowego/świadczenia rehabilitacyjnego* za czas niezdolności do pracy spowodowanej uszczerbkiem na zdrowiu wskutek wypadku w związku z udziałem w działaniach ratowniczych/ćwiczeniach*.

Oświadczam, że w dniu o godz. uległem/łam wypadkowi podczas udziału w działaniach ratowniczych/ćwiczeniach*, zgodnie z ustaleniami zawartymi w protokole powypadkowym nr z dnia, stanowiącym załącznik do wniosku.

Czas niezdolności do pracy, za który nie zachowałem/łam prawa do wynagrodzenia/zasiłku chorobowego/świadczenia rehabilitacyjnego*, obejmuje okres od dnia do dnia**, co znajduje potwierdzenie w załączonej dokumentacji.

Oświadczam, że informacje podane we wniosku są prawdziwe, co potwierdzają załączone dokumenty.

Ponadto:

Wnoszę, aby korespondencję dotyczącą przedmiotowego wniosku kierować na wskazany adres zamieszkania/adres do korespondencji*.

Należną kwotę rekompensaty pieniężnej/wyrównania do wysokości rekompensaty pieniężnej*:

- 1) proszę przelać na mój rachunek bankowy nr
prowadzony przez
- 2) odbiorę osobiście w kasie podmiotu*

.....
(podpis wnioskodawcy)

Załączniki:

- 1) protokół powypadkowy;
- 2) zaświadczenie lekarskie lub dokumentacja medyczna potwierdzająca okres niezdolności do pracy lub ich kopie poświadczane za zgodność z oryginałem;
- 3) zaświadczenie organu właściwego w sprawach ubezpieczeń społecznych (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego) o wysokości zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego lub zaświadczenie pracodawcy o wysokości utraconego wynagrodzenia za okres niezdolności do pracy – w przypadku wniosku o wypłatę wyrównania do wysokości rekompensaty pieniężnej.

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych, o której mowa w art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 2135), w zakresie niezbędnym do rozpatrzenia wniosku.

.....
(podpis wnioskodawcy)

* Niepotrzebne skreślić.

** Okres, za który wypłacane są świadczenia ze względu na niezdolność poszkodowanego(-ej) do pracy. Okres przedłuża się na podstawie zaświadczenia lekarskiego lub dokumentacji medycznej.

8b. Wzór wniosku o ustalenie prawa do rekompensaty

Załącznik do rozporządzenia
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
z dnia 24 grudnia 2015 r. (poz. 2348)

Załącznik nr 2

....., dnia r.
(miejscowość) (data)

.....
(imię i nazwisko)

.....
(adres zamieszkania)

.....
(adres do korespondencji)

.....
(numer PESEL)

.....
(nazwa ochotniczej straży pożarnej,
której wnioskodawca jest członkiem)

.....
(nr telefonu, adres e-mail)

Komendant Wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej
w
za pośrednictwem
Komendanta Powiatowego/Miejskiego
Państwowej Straży Pożarnej
w

Wniosek

Na podstawie art. 26a ust. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 z późn. zm.) wnoszę o wypłatę rekompensaty pieniężnej/wyrównania do wysokości rekompensaty pieniężnej* otrzymanego wynagrodzenia za pracę/zasiłku chorobowego/świadczenia rehabilitacyjnego* za czas niezdolności do pracy spowodowanej uszczerbkiem na zdrowiu wskutek wypadku w związku z udziałem w działaniach ratowniczych/ćwiczeniach*.

Oświadczam, że w dniu o godz. uległem/łam wypadkowi podczas udziału w działaniach ratowniczych/ćwiczeniach*, zgodnie z ustaleniami zawartymi w protokole powypadkowym nr z dnia, stanowiącym załącznik do wniosku.

Czas niezdolności do pracy, za który nie zachowałem/łam prawa do wynagrodzenia/zasiłku chorobowego/świadczenia rehabilitacyjnego*, obejmuje okres od dnia do dnia**, co znajduje potwierdzenie w załączonej dokumentacji.

Oświadczam, że informacje podane we wniosku są prawdziwe, co potwierdzają załączone dokumenty.

Ponadto:

Wnoszę, aby korespondencję dotyczącą przedmiotowego wniosku kierować na wskazany adres zamieszkania/adres do korespondencji*.

Należną kwotę rekompensaty pieniężnej/wyrównania do wysokości rekompensaty pieniężnej*:

- 1) proszę przelać na mój rachunek bankowy nr
prowadzony przez
- 2) odbiorę osobiście w kasie podmiotu*

.....
(podpis wnioskodawcy)

Załączniki:

- 1) protokół powypadkowy;
- 2) zaświadczenie lekarskie lub dokumentacja medyczna potwierdzająca okres niezdolności do pracy lub ich kopie potwierdzone za zgodność z oryginałem;
- 3) zaświadczenie organu właściwego w sprawach ubezpieczeń społecznych (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego) o wysokości zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego lub zaświadczenie pracodawcy o wysokości utraconego wynagrodzenia za okres niezdolności do pracy – w przypadku wniosku o wypłatę wyrównania do wysokości rekompensaty pieniężnej.

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych, o której mowa w art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 2135), w zakresie niezbędnym do rozpatrzenia wniosku.

.....
(podpis wnioskodawcy)

* Niepotrzebne skreślić.

** Okres, za który wypłacane są świadczenia ze względu na niezdolność poszkodowanego(-ej) do pracy. Okres przedłuża się na podstawie zaświadczenia lekarskiego lub dokumentacji medycznej.

9. Wzór protokołu zespołu do spraw ustalenia prawa do rekompensaty

Załącznik do rozporządzenia
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
z dnia 24 grudnia 2015 r. (poz. 2348)

Załącznik nr 3

....., dnia r.
(pieczęć właściwego podmiotu)

PROTOKÓŁ NR / 20

Zespołu do spraw ustalenia prawa do rekompensaty pieniężnej/ wyrównania do wysokości rekompensaty pieniężnej*

Część I

1. Zespół do spraw ustalenia prawa do rekompensaty pieniężnej/wyrównania do wysokości rekompensaty pieniężnej*, zwany dalej „zespołem”, w składzie:

Przewodniczący:

1) Wnioskodawca
(imię i nazwisko) (stanowisko)

Członkowie:

2)
(imię i nazwisko) (stanowisko)

3)
(imię i nazwisko) (stanowisko)

rozpatrzył wniosek z dnia członka ochotniczej straży pożarnej włączonej/niewłączonej* do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego o przyznanie rekompensaty pieniężnej/wyrównania do wysokości rekompensaty pieniężnej*, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych/ćwiczeniach* doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku, za czas niezdolności do pracy, za który nie zachował prawa do wynagrodzenia albo nie otrzymał zasiłku chorobowego albo świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie odrębnych przepisów.

2. Zespół ustalił, co następuje:

Wnioskodawca, w dniu o godz.
(imię i nazwisko)

w uległ(a) wypadkowi podczas
(miejsce lub miejsce) (rodzaj prowadzonych działań)

..... prowadzonych przez
ratowniczych lub ćwiczeń)

....., powiat (gmina),
(nazwa jednostki ochotniczej straży pożarnej)

włączonej/niewłączonej* do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

3. Opis okoliczności i przyczyny wypadku:

.....
.....
.....
.....

4. Skutki wypadku:

.....
.....
co spowodowało niezdolność do pracy w wymiarze dni, potwierdzoną
zaświadczeniem lekarskim lub dokumentacją medyczną.

5. Ustala się, że przysługuje/nie przysługuje*

(imię i nazwisko)
rekompensata pieniężna/wyrównanie do wysokości rekompensaty pieniężnej* w kwocie
..... zł (słownie: złotych),
co uzasadnia się następująco**:
– liczba dni niezdolności do pracy
– wysokość rekompensaty pieniężnej/wyrównania do wysokości rekompensaty
pieniężnej* za każdy dzień niezdolności do pracy
Łącznie: zł (słownie: złotych).

6. Przeszkody lub trudności, które uniemożliwiły sporządzenie protokołu w terminie 14 dni
od dnia powołania zespołu:

.....
.....

7. Uzasadnienie odmowy przyznania rekompensaty pieniężnej/wyrównania do wysokości
rekompensaty pieniężnej*:

.....
.....

8. Podpisy członków zespołu:

1)
2)
3)

Część II – wypełnia kierownik właściwego podmiotu*:**

Zatwierdzam protokół zespołu

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(podpis i pieczętka kierownika właściwego podmiotu)***

Zatwierdzam wysokość wypłaty rekompensaty pieniężnej/wyrównania do wysokości rekompensaty pieniężnej* w kwocie zł
(słownie: złotych)
i polecam komórce organizacyjnej właściwej w sprawach finansowych wypłatę powyższej kwoty.

.....
(data)

.....
(podpis i pieczęć kierownika właściwego podmiotu)***

Część III

1. Potwierdzam odbiór protokołu, który otrzymałem(-łam) w dniu: r.

.....
(podpis wnioskodawcy)

2. Protokół przesłano wnioskodawcy za pisemnym potwierdzeniem odbioru w dniu r.*

Protokół sporządzono w jednobrzmiących egzemplarzach.

* Niepotrzebne skreślić.

** Okres, za który wypłacane są świadczenia ze względu na niezdolność poszkodowanego(-ej) do pracy. Okres przedłuża się na podstawie zaświadczenia lekarskiego lub dokumentacji medycznej.

*** Podmiot ponoszący koszty funkcjonowania jednostki ochrony przeciwpożarowej, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej albo komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej.

10. Wzór protokołu zdawczo-odbiorczego przekazania sprzętu pożarniczego

Zielonka, dn.

PROTOKÓŁ ZDAWCZO-ODBIORCZY PRZEKAZANIA SPRZĘTU/URZĄDZEŃ PRZECIWOŻAROWYCH

Na podstawie art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1372 z późn. zm.) sporządza się protokół zdawczo-odbiorczy przekazania sprzętu/urządzeń przeciwpożarowych jako dokumentu potwierdzającego nieodpłatne przekazanie technicznie sprawnego, zbędnego sprzętu/urządzeń

1. Podmiot przekazujący
(jednostka Państwowej Straży Pożarnej)
2. Podmiot przyjmujący
(jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej)
3. Opis przekazywanego urządzenia/sprzętu
4. Miejsce przekazania
5. Data przekazania
6. Ocena techniczna sprawności sprzętu
7. Opinia zarządu wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazujący:

Przyjmujący:

Załączniki:

- opinia zarządu wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, (w przypadku przekazania samochodu ratowniczo-gaśniczego):
- dowód rejestracyjny samochodu,
- książka pojazdu,
- dokumentacja techniczna samochodu:
.....
.....
- umowa kupna-sprzedaży samochodu z dnia
- polisa OC/AC samochodu z dnia
- protokół przeglądu technicznego z dnia
-
-

11. Wzór skierowania na szkolenie¹

(pieczętka nagłówkowa jednostki zgłaszającej) dnia
 (miejscowość) (dzień-miesiąc-rok)

KARTA SKIEROWANIA
na

Szkolenie
 (nazwa szkolenia)

.....
 (nazwa jednostki organizującej szkolenie, adres, NIP i REGON)

w terminie

DANE SŁUCHACZA

1. Imię (imiona) i nazwisko
2. Data i miejsce urodzenia
3. Numer PESEL, Imię ojca
4. Jednostka ochrony ppoż., powiat, gmina
5. Ukończone szkolenia pożarnicze
-
-
6. Adres zamieszkania
- Województwo

¹ Źródło: www.kppsp.mielec.pl/serwis/index.php/informacje-dla-osp/70-wzor-karty-skierowania-na-szkolenia-dla-strazakow-osp [dostęp: 11.09.2019].

ZGODA NA PRZETWARZANIE DANYCH OSOBOWYCH

Zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. a ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 wyrażam zgodę, na przetwarzanie moich danych osobowych (*imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia, nr pesel, imię ojca, adres zamieszkania*), przez Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Mielcu w celu

organizacji i realizacji szkolenia
(nazwa szkolenia)

Zgodnie z art. 7 ust. 3 wyżej wskazanego Rozporządzenia zgoda udzielona na przetwarzanie danych osobowych może być wycofana w formie oświadczenia na piśmie w dowolnym czasie, nie wpływa to jednak na zgodność przetwarzania, którego dokonano na podstawie zgody przed jej wycofaniem.

.....
(miejscowość, data)
(czytelny podpis kierowanego na szkolenie)

Oświadczam, że kierowany/a nie posiada przeciwwskazań do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych, został/a wyposażony/a w umundurowanie i sprzęt, które posiadają aktualne świadectwa dopuszczenia do użytkowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej, są sprawne, spełniają wymogi zgodne z wytycznymi producenta i posiadają aktualny czasookres użytkowania na czas trwania szkolenia oraz potwierdzam posiadanie przez kierowanego/ą n/w dokumentów:

- zaświadczenia lekarskiego orzekające zdolność do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi w tym zakresie ważne na czas szkolenia,
- orzeczenia komisji lekarskiej lub zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego okresowe badania lekarskie, aktualne na czas trwania szkolenia*,
- ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków ważne na czas szkolenia,
- karty szkolenia wstępnego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy*.

.....
(miejscowość, data)
(imię i nazwisko, pieczęć Naczelnika OSP)
(imię i nazwisko, pieczęć Prezydenta/Burmistrza/Wójta)

* Dotyczy Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej.

12. Wzór wniosku o zwrot środków za działania OSP poza terenem swojego działania

Zielonka, dn.

Urząd Miasta Zielonka
ul.
00-000 Zielonka

Szanowny Pan
bryg. Adam Nowak
Komendant wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej
w
ul.
00-000

WNIOSEK O ZWROT KOSZTÓW DZIAŁAŃ RATOWNICZYCH

Na podstawie art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1372 z późn. zm.) w związku z § 5 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie terenu działania jednostek ochrony przeciwpożarowej, okoliczności i warunków udziału tych jednostek w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania oraz zakresu, szczególnych warunków i trybu zwrotu poniesionych przez nie kosztów (Dz.U. z 1998 r., Nr 94, poz. 598) wnoszę o zwrot kosztów uczestnictwa jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Zielonce w działaniu ratowniczym poza terenem jej działania.

Terenem działania OSP Zielonka jest (gmina/powiat) OSP Zielonka do działań ratowniczych w dniu, na terenie została wezwana przez komendanta Państwowej Straży Pożarnej w
Zestawienie faktycznych poniesionych kosztów udziału jednostki w działaniu ratowniczym obejmuje:

- 1) zużycie paliwa
- 2) zużycie środków gaśniczych, neutralizatorów i sorbentów
- 3) wyżywienie uczestników działania ratowniczego
- 4) koszty przywrócenia mienia do stanu poprzedniego w związku z awarią, uszkodzeniem, utratą mienia jednostki OSP na skutek prowadzenia działania ratowniczego poza terenem własnego działania

Wnoszę o zwrot poniesionych kosztów przez jednostkę OSP Zielonka w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego zestawienia kosztów na konto

Burmistrz Miasta Zielonka
Jan Kowalski

.....

13. Wzór wniosku o udzielenie dotacji – wydatki bieżące na „Dofinansowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych”

WNIOSEK O UDZIELENIE DOTACJI – WYDATKI BIEŻĄCE NA „DOFINANSOWANIE JEDNOSTEK OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH”

I. Informacje ogólne	
1. Nazwa wnioskodawcy – Zarząd Jednostki OSP w	
Numer w Krajowym Rejestrze Sądowym	
Adres Telefon (fax)	
Numer rachunku bankowego jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej	
Nazwa banku	
2. Osoba do kontaktu	Imię i nazwisko
	Telefon kontaktowy
	Fax

II. KRÓTKI OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA

--

III. CZĘŚĆ FINANSOWA							
Kalkulacja w zł wyszczególnienie:		Ilość	Cena jednostkowa	w tym			
				Koszt całkowity w złotych	Wnioskowana dotacja w pełnych złotych:		Środki własne i uzyskane z innych źródeł
					budżet	rezerwa celowa	
Nr poz.	WYDATKI BIEŻĄCE, z tego:	ogółem:					
I	Organizowanie przedsięwzięć służących krzewieniu sportu i kultury fizycznej pozwalających na rozwinięcie sprawności wykorzystywanej w działaniach ratowniczych						
II	Organizowanie przedsięwzięć oświatowo-kulturalnych propagujących wiedzę i umiejętności w zakresie ochrony przeciwpożarowej						
III	Upowszechnianie i wspieranie form współdziałania między lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi w zakresie ochrony przeciwpożarowej						
IV	Propagowanie zasad udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w wyniku pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia						

IV. OŚWIADCZENIA I PODPISY		
	Imię i nazwisko oraz podpis	Pieczęć jednostki
1. Wnioskodawca ¹ Pieczęć i podpis osoby/osób upoważnionych do składania oświadczeń woli w imieniu wnioskodawcy zgodnie z KRS		

Opinia komendanta powiatowego/miejskiego PSP w

.....

.....

.....

¹ Komendant powiatowy PSP.

14. Wzór skierowania na badania okresowe członka ochotniczej straży pożarnej

Zielonka, dn.

Urząd Miasta Zielonka
ul.
00-000 Zielonka

Dh Jan Kowalski
ul.
00-000 Zielonka

SKIEROWANIE NA BADANIA OKRESOWE CZŁONKA OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ

Na podstawie art. 32 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 1372 z późn. zm.) w związku z § 4 ust. 1–2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie przeprowadzania okresowych bezpłatnych badań lekarskich członka ochotniczej straży pożarnej biorącego bezpośredni udział w działaniach ratowniczych (Dz.U. z 2009 r. Nr 210, poz. 1627) kieruję Pana na badania lekarskie, o których mowa w powyższych przepisach.

- 1) dane osobowe:
 - imię i nazwisko
 - imię ojca
 - datę i miejsce urodzenia
 - PESEL
 - adres miejsca zamieszkania
 - nazwa i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość (w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL)
- 2) nazwa i adres ochotniczej straży pożarnej
- 3) funkcja pełniona w ochotniczej straży pożarnej
- 4) informacje o specyfice działań ratowniczych, w tym informacje o występowaniu czynników szkodliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia

Skierowanie zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach.

Burmistrz Miasta Zielonka
Jan Kowalski

.....

15. Wniosek o przeprowadzenie ponownych badań lekarskich

Zielonka, dn.

Jan Kowalski

ul.

.....

Ochotnicza Straż Pożarna w Zielonce

Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy

ul.

00-000

za pośrednictwem

Przychodnia Medycyny Pracy

ul.

00-000

WNIOSEK O PRZEPROWADZENIE PONOWNYCH BADAŃ LEKARSKICH

Na podstawie § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie przeprowadzania okresowych bezpłatnych badań lekarskich członka ochotniczej straży pożarnej biorącego bezpośredni udział w działaniach ratowniczych (Dz.U. 2009 r. Nr 210, poz. 1627) wnoszę o przeprowadzenie ponownych badań lekarskich. Nie zgadzam się z wynikiem przeprowadzonych badań lekarskich z dnia oraz orzeczeniem z o niezdolności do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych.

Dh Jan Kowalski

.....

16. Wzór skierowania na badania osoby poszkodowanej

Zielonka, dn.

Urząd Miasta Zielonka
ul.
00-000 Zielonka

Dh Jan Kowalski
ul.
00-000 Zielonka

SKIEROWANIE NA BADANIA

Na podstawie § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 1, poz. 6) kieruję Pana do Rejonowej Komisji Lekarskiej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, ul., 00 – 000 na badania lekarskie w celu ustalenia, czy Pana uszczerbek na zdrowiu pozostaje w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach oraz ustalenia stopnia tego uszczerbku.

1) dane osobowe:

- imię i nazwisko
- imię ojca
- datę i miejsce urodzenia
- PESEL
- adres miejsca zamieszkania
- nazwa i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość (w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL)

2) nazwa i adres ochotniczej straży pożarnej

3) funkcja pełniona w ochotniczej straży pożarnej

4) informacje o specyfice działań ratowniczych, w tym informacje o występowaniu czynników szkodliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia

.....
.....
.....

Burmistrz Miasta Zielonka
Jan Kowalski

.....

17. Wzór wniosku do komisji lekarskiej MSWiA

Zielonka, dn.

Urząd Miasta Zielonka
ul.
00-000 Zielonka

Rejonowa Komisja Lekarska
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji
ul.
00-000

WNIOSEK

Na podstawie § 10 ust. 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 1, poz. 6) zwracam się z wnioskiem o ustalenie, czy śmierć dh pozostaje w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

1) dane osobowe:

- imię i nazwisko
- imię ojca
- datę i miejsce urodzenia
- PESEL
- adres miejsca zamieszkania
- nazwa i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość (w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL)

2) nazwa i adres ochotniczej straży pożarnej

3) funkcja pełniona w ochotniczej straży pożarnej

4) informacje o specyfice działań ratowniczych, w tym informacje o występowaniu czynników szkodliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia

.....
.....

Burmistrz Miasta Zielonka
Jan Kowalski

.....

Załączniki:

- protokół powypadkowy,
- protokół oględzin miejsca wypadku,
- szkice i fotografie miejsca wypadku,
- dokumentacja przeprowadzonej akcji ratowniczej (ewentualnie ćwiczeń),
- protokoły przesłuchań świadków wypadku,
- opinia lekarska,
- opinie specjalistów,
- kserokopie akt postępowania karnego.

Źródła prawa

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

Ustawy

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 256).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1145 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1460 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1813).

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 713).

Ustawa z dnia 10 maja 1990 roku - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 1990 r. Nr 32, poz. 191 z późn.zm.).

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1170 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1387 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1372 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1499 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 865 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2137 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 351 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 30).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 676 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 110 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz., 2357 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. samorządzie województwa (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 512 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 266 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 53).

Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 645 z późn. zm.).

Ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1519 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1396 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2015 r., poz. 1716, z 2016 r., poz. 2260 oraz z 2017 r., poz. 2018).

Ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2177 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 737).

Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1205).

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 450 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 688 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1843).

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 106).

Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1440 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2077 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1282).

Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2171).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2077 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 847).

Ustawa z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 756 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1448).

Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o rachunkowości (Dz.U. z 2014 r., poz. 1100).

Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 345 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 345 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 605).

Ustawa z dnia 2 grudnia 2016 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2017 (Dz.U. z 2016 r., poz. 1984).

Ustawa z 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017–2020 (Dz.U. z 2016 r., poz. 2140).

Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o rachunkowości (Dz.U. z 2017 r., poz. 61).

Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2017 r., poz. 1169).

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 (Dz.U. z 2017 r., poz. 2371).

Przepisy wprowadzające ustawę o Straży Marszałkowskiej z dnia 26 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 730).

Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1292 z późn. zm.).

Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej z dnia 6 marca 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 650).

Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019 (Dz.U. z 2018 r. poz. 2435 z późn. zm.).

Ustawa o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej z dnia 31 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r., poz. 1518).

Rozporządzenia

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 sierpnia 1992 r. w sprawie zasad i trybu wykonywania zadań przez Wojskową Ochronę Przeciwpożarową (Dz.U. z 1992 r. Nr 66, poz. 334 z późn. zm.).

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 1994 r., Nr 140, poz. 799).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 grudnia 1997 r. w sprawie długotrwałych akcji ratowniczych, szczegółowych norm, zasad i warunków otrzymywania wyżywienia w czasie tych akcji oraz ćwiczeń lub szkolenia przez strażaków Państwowej Straży Pożarnej lub inne osoby biorące w nich udział, a także przypadków, w których wypłaca się równoważnik pieniężny w zamian za przysługujące wyżywienie, sposobu ustalania jego wysokości oraz szczegółowych zasad wypłacania (Dz.U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1098 z późn. zm.).

Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie terenu działania jednostek ochrony przeciwpożarowej, okoliczności i warunków udziału tych jednostek w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania oraz

zakresu, szczegółowych warunków i trybu zwrotu poniesionych przez nie kosztów (Dz.U. z 1998 r., Nr 94, poz. 598 z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie wysokości i podziału środków finansowych przeznaczonych na zapewnienie gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej (Dz.U. Nr 99, poz. 636).

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej (Dz.U. z 2001 r. Nr 137, poz. 1539).

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie Zasad techniki prawodawczej (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 283).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 1, poz. 6).

Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz.U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2711 z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie szczegółowego trybu ustalania szkód powstałych w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej oraz trybu występowania o wypłatę odszkodowań (Dz.U. Nr 121, poz. 1006).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie przeprowadzania okresowych bezpłatnych badań lekarskich członka ochotniczej straży pożarnej biorącego bezpośredni udział w działaniach ratowniczych (Dz.U. z 2009 r. Nr 210, poz. 1627).

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1053 z późn. zm.).

Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1718).

Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 9 czerwca 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów dotyczących zbiorów publicznych (Dz.U. z 2014 r., poz. 833).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2014 r., poz. 1317).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2014 r., poz. 1793).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2015 r. w sprawie przyznawania rekompensaty pieniężnej albo wyrównania członkowi ochotniczej straży pożarnej (Dz.U. z 2015 r., poz. 2348.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (Dz.U. z 2016 r., poz. 1864).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i administracji z dnia 30 czerwca 2017 r. w sprawie rozdziału środków finansowych przeznaczonych wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej (Dz.U. z 2017 r., poz. 1317).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2017 r., poz. 1319 z późn. zm.).

Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 2453).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 936 z późn. zm.).

Rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz.U. z 2018 r., poz. 2057).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 maja 2019 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków w Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej i Służbie Ochrony Państwa (Dz.U. z 2019 r., poz. 895).

Inne akty prawne

Zarządzenie nr 28 Prezesa Rady Ministrów z 17 marca 1962 r. w sprawie zasad udzielania zwolnień od pracy członkom ochotniczych i obowiązkowych straży pożarnych zatrudnionych w zakładach pracy (M.P. Nr 28, poz. 117 z późn. zm.).

Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 15 kwietnia 1962 r. w sprawie przyznania niektórych ulg w świadczeniach na fundusz gromadzki (M.P. Nr 38, poz. 180 z późn. zm.).

Zarządzenie nr 56 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 czerwca 1996 r. w sprawie wysokości środków finansowych i ich podziału pomiędzy jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. Urz. MSW z 1996 r. Nr 7, poz. 55).

Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 marca 2019 r. w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (M.P. z 2019 r., poz. 270).

Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 19 lutego 2019 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w 2018 r. i w drugim półroczu 2018 r. (M.P. z 2019 r., poz. 201).

Decyzja Nr 12 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 17 lutego 2017 r. w sprawie realizacji i monitorowania przedsięwzięć związanych z wdrażaniem w Państwowej Straży Pożarnej „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017–2020” (Dz. Urz. KGPSPoż z 2017 r., poz. 4).

Zarządzenie Nr 1 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 24 stycznia 2020 r. w sprawie gospodarki transportowej w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej (Dz.Urz. KGPSPoż z 2020 r., poz. 3).

Uchwała nr III.21.2018 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia uchwały budżetowej gminy Brańszczyk na rok 2019 (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2019 r., poz. 2037).

Historyczne akty prawne wykorzystane w książce

Ustawy

Ustawa z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 1960 r. Nr 20, poz. 120 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 1991 r. Nr 81, poz. 351).

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 1991 r. Nr 88, poz. 400).

Ustawa budżetowa na rok 2001 z dnia 1 marca 2001 r. (Dz.U. z 2001 r. Nr 21, poz. 246).

Ustawa budżetowa na rok 2002 z dnia 14 marca 2002 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 30, poz. 275).

Ustawa budżetowa na rok 2003 z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 235, poz. 1981).

Ustawa budżetowa na rok 2004 z dnia 23 stycznia 2004 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 17, poz. 167).

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 672 z późn. zm.).

Ustawa budżetowa na rok 2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 278, poz. 2755).

Ustawa budżetowa na rok 2006 z dnia 17 lutego 2006 r. (Dz.U. z 2006 r. Nr 35, poz. 244).

Ustawa budżetowa na rok 2007 z dnia 25 stycznia 2007 r. (Dz.U. z 2007 r. Nr 15, poz. 90).

Ustawa budżetowa na rok 2008 z dnia 23 stycznia 2008 r. (Dz.U. z 2008 r. Nr 19, poz. 117).

Ustawa budżetowa na rok 2009 z dnia 9 stycznia 2009 r. (Dz.U. z 2009 r. Nr 10, poz. 58).

Ustawa budżetowa na rok 2010 z dnia 22 stycznia 2010 r. (Dz.U. Nr 19, poz. 102).

Ustawa budżetowa na rok 2011 z 20 stycznia 2011 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 29, poz. 150).

Ustawa budżetowa na rok 2012 z dnia 2 marca 2012 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 273).

Ustawa budżetowa na rok 2013 z dnia 25 stycznia 2013 r. (Dz.U. z 2013 r., poz. 169).

Ustawa budżetowa na rok 2014 z dnia 24 stycznia 2014 r. (Dz.U. z 2014 r., poz. 162).

Ustawa budżetowa na rok 2015 z dnia 15 stycznia 2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 153).

Ustawa budżetowa na rok 2016 z dnia 25 lutego 2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 278).

Ustawa budżetowa na rok 2017 z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 108).

Ustawa budżetowa na rok 2018 z dnia 11 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 291).

Ustawa budżetowa na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r. (Dz.U. z 2019 r., poz. 198).

Rozporządzenia

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 kwietnia 2001 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2001 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 50, poz. 530).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 czerwca 2002 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2002 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 76, poz. 692).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 maja 2003 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2003 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 96, poz. 878).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 czerwca 2004 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2004 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 174, poz. 1812).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2005 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 101, poz. 849).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 listopada 2006 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2006 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 221, poz. 1627).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 czerwca 2007 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2007 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 114, poz. 787).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 lipca 2008 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2008 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 144, poz. 911).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 lipca 2009 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2009 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 121, poz. 1005).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 sierpnia 2010 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2010 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 166, poz. 1127).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2011 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 128, poz. 729).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2012 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2012 r., poz. 922).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 października 2013 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2013 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2013 r. poz. 1307).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2 września 2014 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2014 r. i ich podziału między jednostki ochrony

przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2014 r., poz. 1226).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 lipca 2015 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2015 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2015 r., poz. 1152).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 września 2016 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2016 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2016 r., poz. 1658).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 września 2017 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2017 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2017 r., poz. 1913).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2018 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2018 r., poz. 1728).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 września 2019 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2019 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2019 r., poz. 1869).

Bibliografia

Błachnio-Parzych A., Przepisy odsyłające systemowo (wybrane zagadnienia), „Państwo i Prawo” 2003, nr 1.

Bosek L., *Komentarz do art. 166, w: Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87–243*, red. M. Safjan, L. Bosek, Legalis/el. 2016.

Budyń-Kulik M., *Komentarz do art. 56, w: Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. P. Daniluk, Legalis/el. 2019.

Chojna-Duch E., *Struktura dotacji budżetowej. Studium teoretyczno-prawne*, Warszawa 1988.

Datta K., *Solectwo partnerem OSP*, „Strażak” 2014, nr 2.

Datta K., *Pozyskaj pieniądze dla swojej OSP*, „Strażak” 2014, nr 3.

Datta K., *Są pieniądze dla strażaków*, „Strażak” 2014, nr 4.

Datta K., *Sięgnij po granty dla najmłodszych*, „Strażak” 2014, nr 8.

Datta K., *Środki na prewencję w OSP*, „Strażak” 2014, nr 9.

Datta K., *Budżet obywatelski dla OSP*, „Strażak” 2014, nr 10.

Datta K., *Fundusz Inicjatyw Obywatelskich*, „Strażak” 2014, nr 11.

Datta K., *Fundacje korporacyjne*, „Strażak” 2015, nr 1.

Datta K., *Tu mieszkam, tu zmieniam*, „Strażak” 2015, nr 7.

Datta K., *Fundusz Składowy USR*, „Strażak” 2015, nr 8.

Datta K., *Program operacyjny FIO 2016*, „Strażak” 2015, nr 9.

Datta K., *Program „Równać Szanse”*, „Strażak” 2015, nr 10.

Datta K., *Fundusze na program dla seniorów*, „Strażak” 2016, nr 1.

Datta K., *Fundacje bankowe*, „Strażak” 2016, nr 2.

Datta K., *LGD, nowe środki i nowe możliwości*, „Strażak” 2016, nr 8.

Datta K., *Młodzież Solidarna w Działaniu*, „Strażak” 2016, nr 10.

Datta K., *Dotacje pozakonkursowe*, „Strażak” 2016, nr 11.

Datta K., *Wspólna sprawa*, „Strażak” 2017, nr 1.

- Datta K., *Szukamy darczyńców*, „Strażak” 2017, nr 2.
- Datta K., *Fundusz dla społeczeństwa obywatelskiego*, „Strażak” 2017, nr 3.
- Datta K., *Milion marzeń*, „Strażak” 2017, nr 5.
- Datta K., *Razem w Europie*, „Strażak” 2017, nr 7.
- Datta K., *Storytelling*, „Strażak” 2017, nr 10.
- Datta K., *Moja Mała Ojczyzna*, „Strażak” 2017, nr 11.
- Datta K., *Spółecznie odpowiedzialni*, „Strażak” 2017, nr 12.
- Datta K., *Środki na pracę z młodzieżą*, „Strażak” 2017, nr 9.
- Datta K., *Program współpracy z NGO*, „Strażak” 2018, nr 2.
- Datta K., *Złóż wniosek*, „Strażak” 2018, nr 3.
- Datta K., *W służbie mieszkańcom wsi*, „Strażak” 2018, nr 5.
- Datta K., *Działaj lokalnie*, „Strażak” 2018, nr 6.
- Datta K., *FIO po nowemu*, „Strażak” 2019, nr 1.
- Datta K., *Granty Fundacji PGNiG*, „Strażak” 2019, nr 2.
- Datta K., *Projekty Solidarności*, „Strażak” 2019, nr 3.
- Datta K., *Loterie fantowe*, „Strażak” 2019, nr 4.
- Datta K., *Granty dla małych ojczyzn*, „Strażak” 2019, nr 5.
- Datta K., *Zrzutka społecznościowa*, „Strażak” 2019, nr 6.
- Dereń E., Polański E. (red.), *Wielki słownik języka polskiego*, Kraków 2012.
- Drabik L., Sobol E., *Słownik języka polskiego*, t. 2, Warszawa 2007.
- Fabin B., Juszczak A., Józefczyk P., Legutko M., *Finansowanie ochotniczych straży pożarnych przez samorządy – w pytaniach i odpowiedziach*, Słomniki 2012.
- Hauser R., *Odpowiednie stosowanie przepisów prawa – uwagi porządkujące*, „Przegląd Prawa i Administracji”, t. LXV, Wrocław 2005.
- Jagoda J., *Komentarz do art. 50*, w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2016.
- Janiak A., Janiak M., *Komentarz do art. 720*, w: *Kodeks cywilny. Tom III. Komentarz. Art. 627–1088*, red. M. Gutowski, Legalis/el. 2019.
- Jarosz-Żukowska S., *Konstytucyjna zasada ochrony własności*, Lex/el. 2003.
- K. Jaroszyński, w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauser, Z Niewiadomski, Legalis/el. 2011.

- Jyż G., Pławecki Z., Szewc A., *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz, komentarz do art. 7*, Lex/el. 2010.
- Dominowska J., *Komentarz do art. 50*, w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Legalis/el. 2011.
- Kała D.P., *Orzeczenia sądów w sprawie ekwiwalentu*, „Strażak” 2010, nr 11.
- Kała D.P., *Kierujący pojazdem uprzywilejowanym OSP*, „Strażak” 2011, nr 5.
- Kała D.P., *Kierowca OSP*, „Strażak” 2011, nr 6.
- Kała D.P., *Odnowiony krajowy system ratowniczo-gaśniczy*, „Strażak” 2011, nr 7.
- Kała D.P., *Ekwiwalent – płacić czy nie płacić*, „Strażak” 2011, nr 8.
- Kała D.P., *Rezygnacja z ekwiwalentu*, „Strażak” 2011, nr 9.
- Kała D.P., *Odszkodowanie dla OSP za szkody w mieniu powstałe przy zabezpieczeniu imprezy masowej*, „Strażak” 2011, nr 11.
- Kała D.P., *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, t. 1, Gdańsk 2012.
- Kała D.P., *Liczba osób przewożonych w pojazdach straży pożarnej*, „Strażak” 2012, nr 1.
- Kała D.P., *Uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi – nowe zasady*, „Strażak” 2012, nr 1.
- Kała D.P., *Uchwała rady gminy w sprawie ekwiwalentu*, „Strażak” 2012, nr 3.
- Kała D.P., *Wybrane aspekty funkcjonowania pojazdu samochodowego ochotniczej straży pożarnej jako pojazdu uprzywilejowanego w ruchu drogowym (cz. I)*, „Strażak” 2012, nr 4.
- Kała D.P., *Wybrane aspekty funkcjonowania pojazdu samochodowego ochotniczej straży pożarnej jako pojazdu uprzywilejowanego w ruchu drogowym (cz. II)*, „Strażak” 2012, nr 5.
- Kała D.P., *Który burmistrz powinien wydać zaświadczenie kierowcy?*, „Strażak” 2012, nr 6.
- Kała D.P., *Ekwiwalent za przerwę w szkoleniu*, „Strażak” 2012, nr 7.
- Kała D.P., *Zatrudnienie kierowcy pojazdu samochodowego OSP*, „Strażak” 2012, nr 7.
- Kała D.P., *Ekwiwalent za udział w działaniu ratowniczym bez badań lekarskich*, „Strażak” 2012, nr 8.
- Kała D.P., *Dojazd do remizy bez ekwiwalentu*, „Strażak” 2012, nr 9.
- Kała D.P., *Ochotnicy w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym*, „Przegląd Obrony Cywilnej” 2012, nr 9.

- Kała D.P., *Renty dla członków OSP i ich rodzin*, „Strażak” 2012, nr 11.
- Kała D.P., *Ekwiwalent dla członków OSP do korekty*, „Wspólnota” 2012, nr 11.
- Kała D.P., *Jednorazowe odszkodowania dla członków OSP i ich rodzin*, „Strażak” 2012, nr 12.
- Kała D.P., *Uchwały w sprawie ekwiwalentu dla OSP*, „Wspólnota” 2012, nr 33–34.
- Kała D.P., *Finansowanie ochotniczych straży pożarnych*, „Wspólnota” 2012, nr 51–52.
- Kała D.P., *Ekwiwalent pieniężny dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych. Orzecznictwo, wzory pism, tablice*, Zielonka 2013.
- Kała D.P., Michalec A., *Finansowanie Ochotniczej Straży Pożarnej z budżetu JST*, w: A. Walasik i in., *Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2013.
- Kała D.P., *Odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu*, „Strażak” 2013, nr 1.
- Kała D.P., *Ekwiwalent pieniężny dla członków ochotniczych straży pożarnych, Glosa do Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2009 r. I UK 351/08*, „Państwo i Prawo” 2013, nr 1.
- Kała D.P., *OSP jednak w KSRG*, „Przegląd Pożarniczy” 2013, nr 2.
- Kała D.P., *Ekwiwalent pieniężny za szkolenie pożarnicze*, „Strażak” 2013, nr 2.
- Kała D.P., *Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11*, „Samorząd Terytorialny” 2013, nr 2.
- Kała D.P., *OSP jako organizator zbiórki publicznej*, „Strażak” 2013, nr 4.
- Kała D.P., *Ekwiwalent za działania ratownicze poza terenem działania OSP*, „Strażak” 2013, nr 4.
- Kała D.P., *Przedawnienie ekwiwalentu*, „Strażak” 2013, nr 5.
- Kała D.P., *Wydatki budżetowe w gminie na OSP*, „Wspólnota” 2013, nr 6.
- Kała D.P., *Finansowanie modernizacji remizy*, „Wspólnota” 2013, nr 8.
- Kała D.P., *Stwierdzenie nieważności uchwały rady gminy w sprawie wysokości ekwiwalentu*, „Strażak” 2013, nr 8.
- Kała D.P., *Odpowiedzialność materialna kierowcy pojazdu OSP*, „Strażak” 2013, nr 9.
- Kała D.P., *Wyżywienie członków OSP podczas długotrwałych działań ratowniczych*, „Strażak” 2013, nr 11.
- Kała D.P., *Uchwała w sprawie ekwiwalentu aktem prawa miejscowego*, „Strażak” 2013, nr 12.
- Kała D.P., *Podstawa prawna do zatrudnienia mechanika OSP*, „Strażak” 2014, nr 1.

- Kała D.P., *Sto pytań do prawnika o ochotnicze straże pożarne. Poradnik praktyczny*, t. 2, Gdańsk 2014.
- Kała D.P., *Ekwiwalent a nadgodziny kierowcy OSP*, „Strażak” 2014, nr 3.
- Kała D.P., *Ekwiwalent dla radnego*, „Strażak” 2014, nr 3.
- Kała D.P., *Ekwiwalent a nadgodziny kierowcy OSP*, „Strażak” 2014, nr 3.
- Kała D.P., *Obliczenie ekwiwalentu za szkolenie*, „Strażak” 2014, nr 4.
- Kała D.P., *Zezwolenie na pojazdy uprzywilejowane a zatrudnienie w urzędzie gminy*, „Strażak” 2014, nr 5.
- Kała D.P., *Oplacenie zezwolenia na pojazdy uprzywilejowane*, „Strażak” 2014, nr 5.
- Kała D.P., *Udział kierowcy pojazdu OSP w działaniach ratowniczych*, „Strażak” 2014, nr 5.
- Kała D.P., *Zwolnienie OSP z podatku od nieruchomości*, „Strażak” 2014, nr 6.
- Kała D.P., *Finansowanie z gminy spłaty pożyczki zaciągniętej przez OSP*, „Wspólnota” 2014, nr 8.
- Kała D.P., *Sprzedaż napojów alkoholowych przez ochotnicze straże pożarne*, „Strażak” 2014, nr 8.
- Kała D.P., *Bezczynność rady gminy w przedmiocie podjęcia uchwały w sprawie wysokości ekwiwalentu dla OSP*, „Strażak” 2014, nr 9.
- Kała D.P., *Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 9 maja 2013 r., V SA/Wa 39/13*, „Samorząd Terytorialny” 2014, nr 11.
- Kała D.P., *Ekwiwalent za udział w ćwiczeniach ratowniczych*, „Strażak” 2014, nr 12.
- Kała D.P., *Dotacje dla Ochotniczych Straży Pożarnych*, Zielonka 2015.
- Kała D.P., *Nowe zasady włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do KSRG*, „Strażak” 2015, nr 2.
- Kała D.P., *Dotacja dla OSP a rachunkowość w OSP*, „Strażak” 2015, nr 2.
- Kała D.P., *Zmiany przepisów w zakresie rachunkowości w OSP*, „Strażak” 2015, nr 3.
- Kała D.P., *Pojęcie działalności gospodarczej OSP*, „Strażak” 2015, nr 4.
- Kała D.P., *Pożyczka dla OSP*, „Strażak” 2015, nr 4.
- Kała D.P., *Trybunał Konstytucyjny po stronie ochotników*, „Strażak” 2015, nr 5.
- Kała D.P., *VAT konsekwencje*, „Przegląd Pożarniczy” 2015, nr 5.
- Kała D.P., *Kierowca pojazdu uprzywilejowanego – praca o szczególnym charakterze*, „Strażak” 2015, nr 6.
- Kała D.P., *Ekwiwalentowe wątpliwości*, „Strażak” 2015, nr 7.

- Kała D.P., *Wiek strażaka a uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi*, „Strażak” 2015, nr 11.
- Kała D.P., *Ekwiwalent pieniężny za ćwiczenia i zawody dla członka ochotniczej straży pożarnej. Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z 1.07.2014 r., IV SA/Wr 100/14*, „Finanse Komunalne” 2015, nr 12.
- Kała D.P., *Zwolnienia dla OSP z opłat za korzystanie z dróg publicznych*, „Strażak” 2015, nr 12.
- Kała D.P., *Rekompensata za uszczerbek na zdrowiu*, „Strażak” 2016, nr 1.
- Kała D.P., *Procedura wypłaty rekompensaty za uszczerbek na zdrowiu*, „Strażak” 2016, nr 2.
- Kała D.P., *Ekwiwalent w rozstrzygnięciach nadzorczych wojewodów*, „Strażak” 2016, nr 3.
- Kała D.P., *Finansowanie zakupu mundurów dla OSP przez gminę*, „Strażak” 2016, nr 6.
- Kała D.P., *Ochotnicza straż pożarna jako spadkobierca*, „Strażak” 2016, nr 8.
- Kała D.P., Sowa K., *Glosa do postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 24 listopada 2015 r., II SAB/Sz 135/15*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2016, z. 10.
- Kała D.P., *Loteria fantowa organizowana przez OSP*, „Strażak” 2016, nr 11.
- Kała D.P., *Zarządzenie w procedurze wypłaty ekwiwalentu*, „Strażak” 2016, nr 12.
- Kała D.P., *Sposoby zabezpieczenia pożyczki udzielanej ochotniczej straży pożarnej przez gminę*, w: *Zabezpieczenia wierzytelności w prawie polskim w 20-lecie przywrócenia zastawu rejestrowego*, red. A. Jakubecki, J. Mojak, J. Widło, Lublin 2017.
- Kała D.P., *Komisje lekarskie podległe MSWiA*, „Strażak” 2017, nr 1.
- Kała D.P., *Pieniądze na OSP z „puli modernizacyjnej”*, „Strażak” 2017, nr 2.
- Kała D.P., *Odwołanie od orzeczenia komisji lekarskiej podległej MSWiA*, „Strażak” 2017, nr 2.
- Kała D.P., *Pełny wymiar czasu pracy kierowcy pojazdu uprzywilejowanego*, „Strażak” 2017, nr 4.
- Kała D.P., *Opodatkowanie odszkodowania wypłaconego strażakowi OSP*, „Strażak” 2017, nr 5.
- Kała D.P., *Wiek emerytalny kierowcy pojazdu uprzywilejowanego*, „Strażak” 2017, nr 7.
- Kała D.P., *Przekazywanie sprzętu ochotniczym strażom pożarnym*, „Strażak” 2017, nr 10.
- Kała D.P., *Ekwiwalent pieniężny dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych. Orzecznictwo, wzory pism, tablice (z suplementem elektronicznym)*, Gdańsk 2018.
- Kała D.P., *Przekazywanie sprzętu ochotniczym strażom pożarnym*, „Strażak” 2017, nr 10.

- Kała D.P., *Aktualne tendencje orzecznicze w sprawach finansowych ochotniczych straży pożarnych*, w: *Ochotnicze Straże Pożarne – Tradycja – Samorząd – Bezpieczeństwo*, „Acta Universitatis Wratislaviensis” nr 3861, Prawo CCCXXVI, red. T. Kocowski, M. Błazewski, W. Małecki, Wrocław 2018.
- Kała D.P., *Pozew do sądu o odszkodowanie*, „Strażak” 2018, nr 2.
- Kała D.P., *Zwykły zarząd majątkiem OSP*, „Strażak” 2018, nr 6.
- Kała D.P., *Składka członkowska w OSP*, „Strażak” 2018, nr 6.
- Kała D.P., *Prezes ochotniczej straży pożarnej*, „Strażak” 2018, nr 7.
- Kała D.P., *Gospodarka finansowa OSP*, „Strażak” 2018, nr 7.
- Kała D.P., *Odwolanie do sądu od decyzji ZUS w sprawie renty dla strażaka OSP oraz jego rodziny*, „Strażak” 2018, nr 12.
- Kała D.P., *Pojęcie uszczerbku na zdrowiu*, „Strażak” 2019, nr 4.
- Kurzępa B., *Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z komentarzem*, Kraków-Tarnobrzeg 2010.
- Lipiec-Warzecha L., *Komentarz do art.126 ustawy o finansach publicznych*, w: *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, Lex/el. 2011.
- Lipiec-Warzecha L., *Komentarz do art. 254 ustawy o finansach publicznych*, w: *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, Lex/el. 2011.
- Lipiec-Warzecha L., *Ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*, Lex/el. 2008.
- Łabuda G., Razowski T., *Glosa do postanowienia SA we Wrocławiu z dnia 16 maja 2002 r.*, „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 3.
- Łęga A., *Są środki dla MDP*, „Strażak” 2016, nr 9.
- Malerowicz I., *Glosa do wyroku NSA z dnia 24 marca 1994 r., SA/Po 1851/93*, „Przegląd Orzecznictwa Podatkowego” 1996, nr 5, poz. 473.
- Miazga K.M., *Ekwiwalent po wyroku*, „Strażak” 2008, nr 7.
- Miazga K., *Uproszczenie rachunkowości*, „Strażak” 2019, nr 10.
- Morawski L., *Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz*, Toruń 2002.
- Münnich M., *Komentarz do art. 124*, w: *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, red. P. Smoleń, Warszawa 2012.
- Nowacki J., „*Odpowiednie*” stosowanie przepisów prawa, „Państwo i Prawo” 1964, nr 3.
- Nowacki J., *Analogia legis*, Warszawa 1966.
- Nowak M., *Czy OSP powinny prowadzić księgowość?*, „Strażak” 2014, nr 5.
- Nowak M., *Zasady rachunkowości w OSP*, „Strażak” 2014, nr 6.

- Nowak M., *Prostsze zasady prowadzenia rachunkowości w organizacjach pozarządowych*, „Strażak” 2015, nr 10.
- Nowak M., *Sprawozdanie finansowe (cz. 1)*, „Strażak” 2015, nr 11.
- Nowak M., *Sprawozdanie finansowe (cz. 2)*, „Strażak” 2015, nr 12.
- Nowak M., *Sprawozdanie finansowe (cz. 3)*, „Strażak” 2016, nr 1.
- Nowak M., *Uproszczona ewidencja księgową w OSP (cz. 1)*, „Strażak” 2016, nr 2.
- Nowak M., *Uproszczona ewidencja księgową w OSP (cz. 2)*, „Strażak” 2016, nr 3.
- Nowak M., *Uproszczona ewidencja księgową w OSP (cz. 3)*, „Strażak” 2016, nr 4.
- Nowak M., *Przechowywanie dokumentów księgowych i sprawozdań finansowych*, „Strażak” 2016, nr 5.
- Nowak M., *Podróże służbowe w OSP*, „Strażak” 2016, nr 9.
- Nowak M., *Prowadzenie kasy w OSP*, „Strażak” 2016, nr 10.
- Nowak M., *Co to jest nota księgową*, „Strażak” 2016, nr 11.
- Nowak M., *Dokumenty księgową poza siedzibą OSP*, „Strażak” 2017, nr 1.
- Nowak M., *Zmiany w sprawozdaniu finansowym OSP*, „Strażak” 2017, nr 2.
- Nowak M., *Rozliczenie międzyokresowe przychodów*, „Strażak” 2017, nr 3.
- Nowak M., *Zasady współpracy z osobą prowadzącą księgową w OSP*, „Strażak” 2017, nr 4.
- Nowak M., *Koszty administracyjne w OSP*, „Strażak” 2017, nr 5.
- Nowak M., *Pozostałe przychody operacyjne w OSP*, „Strażak” 2017, nr 6.
- Nowak M., *Prowadzenie księgową z wykorzystaniem komputera*, „Strażak” 2017, nr 7.
- Nowak M., *Jednolity plik kontrolny*, „Strażak” 2017, nr 8.
- Nowak M., *Ewidencja oraz rozliczanie dotacji w OSP*, „Strażak” 2017, nr 9.
- Nowak M., *Księgową OSP prowadzącej działalność gospodarczą*, „Strażak” 2017, nr 10.
- Nowak M., *Przygotowanie do zamknięcia roku obrotowego*, „Strażak” 2017, nr 11.
- Nowak M., *Konsekwencje nie prowadzenia ksiąg rachunkowych*, „Strażak” 2017, nr 12.
- Nowak M., *Działalność odpłatna w OSP*, „Strażak” 2018, nr 1.
- Nowak M., *Aktualizacja planu kont księgowych*, „Strażak” 2018, nr 3.
- Nowak M., *Zmiany w limicie wartości środków trwałych*, „Strażak” 2018, nr 4.
- Polimirski P., *Dary dla strażaków*, „Strażak” 2017, nr 12.
- Salachna J.M., *Odpowiedzialność za nieprzestrzeganie procedury tworzenia i wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego*, Lex/el. 2008.

Sarnecki P., *Komentarz do art. 34 ustawy Prawo o stowarzyszeniach*, w: P. Sarnecki, *Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz*, Lex/el. 2007.

Siwik Z., „Odpowiednie” stosowanie przepisów kodeksu karnego w prawie karnym skarbowym, „Przegląd Prawa i Administracji”, t. XXIII, Wrocław 1987.

Skoczylas A., *Komentarz do art. 30*, w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011.

Stachowiak M., *Komentarz do art. 4 ustawy Prawo zamówień publicznych*, w: W. Dzierżanowski, J. Jerzykowski, M. Stachowiak, *Prawo zamówień publicznych. Komentarz*, Lex/el. 2012.

Szewc A., *Komentarz do art. 51 ustawy o samorządzie gminnym*, w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. G. Jyż, Z. Pławewski, A. Szewc, Lex/el. 2012.

Ziobro J., *Teoretyczne i praktyczne konteksty funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym. Aspekty prawno-organizacyjne i geograficzno-przestrzenne*, cz. 1, Warszawa 2019.

Bibliografia internetowa

Gotfryd G., *Ekwiwalenty należy strażakom płacić*, „Wspólnota” 2007, nr 45, www.wspolnota.org.pl/ [dostęp: 15.03.2013].

Hryc-Ląd A., *Czy zakup wozu pożarniczego przez OSP jest zamówieniem publicznym?*, www.portalzp.pl/stosowanie-ustawy-pzp/czy-zakup-wozu-pozarniczego-przez-osp-jest-zamowieniem-publicznym-6910.html [dostęp: 25.06.2019].

Kała D.P., *Casus Pruśniewskiego a ryzyko nie ubezpieczenia każdego strażaka ochotnika*, www.lexfire.pl/okiem-redaktora/item/1337-casus-prusniewskiego-koniecznosc-natychmiastowych-zmian [dostęp: 27.03.2019].

Kała D.P., *Prawie 5 mln zł dla warmińsko-mazurskich OSP z Funduszu Sprawiedliwości; 10 milionów z Funduszu Sprawiedliwości dla OSP z Wielkopolski*, www.lexfire.pl [dostęp: 7.02.2019].

Kała D.P., *Rekompensata dla członka OSP a podatek dochodowy*, www.lexfire.pl/okiem-redaktora/item/1321-rekompensata-dla-czlonka-osp-a-podatek-dochodowy [dostęp: 10.07.2019].

Kała D.P., *Pula ubezpieczeniowa – wypełniony wniosek OSP i kwoty maksymalne*, www.lexfire.pl, <https://www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/1315-pula-ubezpieczeniowa-wypelniony-wniosek-osp-i-kwoty-maksymalne> [dostęp: 26.06.2018].

Krzemień Z., *Dotacje dla ochotniczych straży pożarnych*, „Przegląd Pożarniczy” 2018, nr 1, www.ppoz.pl/index.php/sprawy-ochotnikow/1768-dotacje-dla-ochotniczych-strazy-pozarnych [dostęp: 10.07.2018].

Krzysztofowicz D., *Dotacje dla Ochotniczych Straży Pożarnych*, „Wspólnota” 2013, nr 9, www.wspolnota.org.pl/archiwum [dostęp: 25.03.2013].

Legutko M., *Dotacje dla Ochotniczej Straży Pożarnej*, www.ekspertbeck.pl. [dostęp: 25.03.2013].

Miazga K.M., *Informacja o możliwości skorzystania przez OSP z uproszczonej formy prowadzenia rachunkowości*, www.zosprp.pl/?q=content/informacja-o-mozliwosci-skorzystania-przez-osp-z-uproszczonej-formy-prowadzenia-rachunkowosc [dostęp: 26.06.2019].

Michalec A., *Finansowanie Ochotniczej Straży Pożarnej z budżetu jednostki samorządu terytorialnego*, www.ekspertbeck.pl. [dostęp: 25.03.2013].

Mościcki B., *Pieniądze dla ochotnika*, „Wspólnota”, 2007, nr 33, www.wspolnota.org.pl/ [dostęp: 15.03.2013].

Piecha J., *Opinia prawna w sprawie 8/DOR/2013 w ramach modułu doradztwa dla jednostek samorządu terytorialnego*, www.administracja.mac.gov.pl [dostęp: 15.03.2013].

Pora P., *Biuro Logistyki KG PSP, Środki z ubezpieczeń*, „Przegląd Pożarniczy” 2018, nr 1, www.ppoz.pl/index.php/sprawy-ochotnikow/1767-srodki-z-ubezpieczen [dostęp: 10.07.2018].

Sypniewski Z., *Ekwiwalent pieniężny dla członków ochotniczych straży pożarnych*, opinia prawna, Poznań 2007, s. 2, www.bip.klecko.pl/zasoby/files/22-osp.pdf [dostęp: 15.03.2013].

Wierzbowski B., *Opinia prawna*, www.zosprp.pl/files/prawo/ekwiwalent/opinia%20Blazej%20Wierzbowski.pdf, s. 6 i 7 [dostęp: 15.03.2013].

Strony internetowe

www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/509-osp-jako-organizator-zbiorki-publicznej [dostęp: 5.06.2019].

www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/540-nowe-zasady-przeprowadzania-zbiorek-publicznych-przez-osp [dostęp: 5.06.2019].

<https://www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/481-odszkodowanie-dla-osp-za-szkody-w-mieniu-powstale-przy-zabezpieczeniu-impresy-masowej> [dostęp: 08.05.2019].

www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/368-jakie-sa-zasady-zatrudniania-kierowcow-pojazdow-samochodowych-osp [dostęp: 31.05.2019].

www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/548-podstawa-prawna-do-zatrudnienia-mechanika-osp [dostęp: 3.06.2019].

www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/558-ochrona-komendanta-gminnego-ochrony-przeciwpozarowej-na-wypadek-nieuzasadnionego-wypowiedzenia-umowy [dostęp: 28.03.2019].

www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/1136-nabor-na-stanowisko-komendanta-gminnego-ochrony-przeciwpozarowej [dostęp: 28.03.2019].

- www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/296-kim-jest-komendant-gminny-ochrony-przeciwpozarowej [dostęp: 28.03.2019].
- www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/297-jakie-sa-zadania-komendanta-gminnego-ochrony-przeciwpozarowej [dostęp: 28.03.2019].
- www.lexfire.pl/okiem-redaktora/item/1325-sluzna-linia-orzecznicza-rio-w-zakresie-dotacji-dla-ochotniczej-strazy-pozarnej [dostęp: 21.08.2019].
- www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/277-jak-przeprowadza-sie-badania-lekarskie-dopuszczajace-do-bezposredniego-udzialu-w-dzialaniach-ratowniczych [dostęp: 27.03.2019].
- www.lexfire.pl/okiem-redaktora/item/1333-co-dalej-z-ubraniami-specjalnymi-strazakow-ochotnikow [dostęp: 27.03.2019].
- www.lexfire.pl/slider/item/1133-wyzywienie-czlonkow-osp-i-ppsp-podczas-dlugotrwalych-dzialan-ratowniczych; www.remiza.com.pl/wyzywienie-strazakow-podczas-dlugotrwalych-dzialan-ratowniczych/
- www.strazacki.pl/artykuly/wyzywienie-strazakow-ppsp-i-osp-podczas-dlugotrwalych-dzialan-ratowniczych [dostęp: 3.06.2019].
- www.ppoz.pl/zajrzyj-do-srodka/prawo-w-sluzbie/788-vat-konsekwencje [dostęp: 9.07.2019].
- www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/556-pojecie-dzialalnosci-gospodarczej-osp [dostęp: 4.06.2019].
- www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/557-pozyczka-dla-osp [dostęp: 6.06.2019].
- www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/431-przeznaczenie-srodkow-finansowych-gminy-na-splate-pozyczki-na-zakup-samochodu-strazackiego [dostęp: 6.06.2019].
- www.samorząd.pap.pl/depesze/redakcyjne.praca.akt/178554/Najbogatsze-i-najbiedniejsze-gminy-w-Polsce-czesc-pierwsza-1-250 [dostęp: 6.08.2018].
- www.zus.pl/wzory-formularzy/emerytury-renty/pryzywanie-renty/-/publisher/details/1/wniosek-ern/66528 [dostęp: 17.09.2019].
- www.doroszewski.pwn.pl/haslo/szkolenie [dostęp: 10.09.2018].
- www.straz.lodz.pl/data/other/zasady_ksrg.pdf [dostęp: 18.01.2019].
- www.straz.pulawy.pl/dotacje-ksrg.html [dostęp: 21.01.2019].
- www.straz.lodz.pl/data/other/zasady_ksrg.pdf [dostęp: 18.01.2019].
- www.sjp.pwn.pl/szukaj/gotowo%C5%9B%C4%87%20.html [dostęp: 21.01.2019].
- www.sjp.pl/bojowa [dostęp: 21.01.2019].
- www.straz.zary.pl/2019/04/18/zakres-przedmiotowy-dotacji-osp-ksrg-w-2019-r/ [dostęp: 19.09.2019].
- www.gov.pl/web/mswia/projekt-rozporzadzenia-ministra-spraw-wewnetrznych-i-administracji-w-sprawie-wysokosci-srodkow-finansowych-w-2019-r-i-ich-podzialu-miedzy-jednostki-ochrony-przeciwpozarowej-dzialajace-w-ramach-krajowego-systemu-ratowniczo-gasniczego [dostęp: 19.09.2019].
- www.straz.gov.pl/download/74 [dostęp: 9.07.2018].

- www.facebook.com/PortalLexFire/ [dostęp: 22.01.2019].
- www.straz.zary.pl/2019/04/18/zakres-przedmiotowy-dotacji-osp-ksrg-w-2019-r/ [dostęp: 19.09.2019].
- www.gov.pl/web/mswia/444-mln-dla-osp-dzialajacych-pozza-krajowym-systemem-ratowniczo-gasniczym [dostęp: 20.08.2019].
- www.bip.mswia.gov.pl/bip/komunikaty/25522,Informacja-w-sprawie-trybu-i-zasad-udzielania-dotacji-dla-jednostek-Ochotniczych.html [dostęp: 11.07.2018].
- www.gov.pl/web/mswia/444-mln-dla-osp-dzialajacych-pozza-krajowym-systemem-ratowniczo-gasniczym [dostęp: 23.09.2019].
- www.bip.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/fundusz-sprawiedliwosci/wsparcie-dla-osp/news,10737,ponad-100-mln-zl-z-funduszu-sprawiedliwosci-na.html [dostęp: 30.01.2019].
- www.bip.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/fundusz-sprawiedliwosci/wsparcie-dla-osp/news,11314,nabor-wnioskow-na-dotacje-z-funduszu.html [dostęp: 30.01.2019].
- www.ms.gov.pl/pl/informacje/news,10358,ponad-100-mln-zl-z-funduszu-sprawiedliwosci-na.html [dostęp: 9.07.2018].
- www.bip.ms.gov.pl [dostęp: 5.07.2018].
- www.witkac.pl [dostęp: 5.07.2018].
- www.straz.gov.pl/aktualnosci/lista_aktualnosci/Porozumienie-o-wspolpracy-pomiedzy-Ministrem-Sprawiedliwosci-a-Komendantem-Glownym-PSP-w-sprawie-Funduszu-Sprawiedliwosci/idn:36564 [dostęp: 11.07.2018].
- www.straz.gov.pl/aktualnosci/lista_aktualnosci/Porozumienie-o-wspolpracy-pomiedzy-Ministrem-Sprawiedliwosci-a-Komendantem-Glownym-PSP-w-sprawie-Funduszu-Sprawiedliwosci/idn:36564 [dostęp: 16.07.2018].
- www.prawo.wuwr.pl/preview/10025 [dostęp: 10.07.2019].
- www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/563-dotacja-dla-osp-a-rachunkowosc-w-osp [dostęp: 5.07.2019].
- www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/523-sprzedaz-napojow-alkoholowych-przez-ochotnicze-straze-pozarne [dostęp: 18.06.2019].
- www.lexfire.pl/menu/orzecznictwo/item/981-jednorazowa-sprzedaz-alkoholu-przez-osp-a-pojecie-dzialalnosci-gospodarczej-mandat-radnego-a-prowadzenie-dzialalnosci-gospodarczej-z-wykorzystaniem-mienia-gminy [dostęp: 18.06.2019].
- www.remiza.com.pl/sprzedaz-napojow-alkoholowych-przez-ochotnicze-straze-pozarne/ [dostęp: 18.06.2019].
- www.kgsp.bip.gov.pl/fobjects/details/286218/wykaz-zbednych-skladnikow-rzeczowych-majtku-zakwalifikowanych-do-przekazania-jednostkom-ochrony-przeciwpozarowej-xls.html [dostęp: 5.03.2019].
- www.kmpsp.lublin.pl/start/146-skladniki.html [dostęp: 5.03.2019].
- www.straz.lbl.pl/data/Likwidacja%202015.pdf [dostęp: 5.03.2019].
- www.remiza.com.pl/82-mln-zl-na-nowe-zadania-dla-osp/ [dostęp: 19.07.2019].

- www.remiza.com.pl/5000-dla-osp-projektem-zajal-sie-rzad/ [dostęp: 19.07.2019].
- www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/prze-ciwdzialanie-zagrozeniom-srodowiska/ [dostęp: 2.08.2018].
- www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/informacje-ogolne/kryteria-wyboru-przedswieczec/ [dostęp: 2.08.2018].
- www.wfosigw.lodz.pl/aktualnosc_2/article,2165,1,1.html [dostęp: 31.07.2018].
- www.mswia.gov.pl/pl/bezpieczenstwo/nadzor-nad-ratownictwe/17026,Lista-przed-siewzecz-do-realizacji-ze-srodkow-Narodowego-Funduszu-Ochrony-Srodowi.html [dostęp: 31.07.2018].
- www.mswia.gov.pl/pl/bezpieczenstwo/nadzor-nad-ratownictwe/17026,Lista-przed-siewzecz-do-realizacji-ze-srodkow-Narodowego-Funduszu-Ochrony-Srodowi.html [dostęp: 31.07.2018].
- www.nfosigw.gov.pl/o-nfosigw/aktualnosc/art,1252,nfosigw-dofinansuje-zakup-sa-mochodow-ratowniczo-gasniczych-dla-osp.html [dostęp: 31.07.2018].
- www.wfosigw.pl/strefa-beneficjenta/programy2018/PW/NZ_3 [dostęp: 2.08.2018].
- www.wfosigw.pl/strefa-beneficjenta/programy2018/PW/NZ_3 [dostęp: 2.08.2018].
- www.wfos.szczecin.pl/konkursy/ogolnopolski-program-finansowania-sluzb-ratowniczych.html [dostęp: 2.08.2018].
- www.wfosigw.katowice.pl/aktualnosc/2243-ogolnopolski-program-finansowania-sluzb-ratowniczych.html [dostęp: 2.08.2018].
- www.remiza.com.pl/podsumowanie-ogolnopolskiego-programu-finansowania-sluzb/ [dostęp: 8.02.2019].
- www.wfos.krakow.pl/oferta/programy/bezpieczny-strazak/ [dostęp: 24.06.2019].
- www.wfos.krakow.pl/program-zapobieganie-powaznym-awariom-i-likwidacja-ich-skutkow-dla-srodowiska-bezpieczny-strazak/# [dostęp: 2.08.2018].
- www.wfos.krakow.pl/oferta/programy/program-maly-strazak/ [dostęp: 24.06.2019].
- www.mazovia.pl/bezpieczenstwo/osp/mazowieckie-straznice-osp/ [dostęp: 19.06.2019].
- www.mazovia.pl/bezpieczenstwo/osp/mazowieckie-straznice-osp/ [dostęp: 19.06.2019].
- www.malopolska.pl/aktualnosc/wspolpraca/malopolskie-remizy-2019 [dostęp: 19.06.2019].
- www.malopolska.pl/urząd-marszalkowski/departamenty/departament-rolnictwa-i-geo-dezji/konkurs-malopolskie-remizy [dostęp: 19.06.2019].
- www.bip.malopolska.pl/umwm,a,1563730,ogloszenie-konkursu-malopolskie-remizy-2019.html [dostęp: 19.06.2019].
- www.pomorskie.eu/-/pol-miliona-zlotych-dla-pomorskich-jednostek-ochotniczej-strazy-pozarnej-kupia-za-to-nowe-wozy [dostęp: 24.06.2019].
- www.remiza.com.pl/ponad-milion-zlotych-dla-dolnoslaskich-osp-lista/ [dostęp: 24.06.2019].
- www.sjp.pwn.pl/szukaj/spoleczny.html [dostęp: 4.06.2019].

- www.straz.gov.pl/panstwowa_straz_pozarna/Zasady_podzialu_srodkow_finansowych_przeznaczonych_wylacznie_na_cele_ochrony_przeciwpozarowej [dostęp: 26.06.2018].
- www.orlen.pl/PL/Odpowiedzialny_Biznes/Odpowiedzialnosc/Bezpieczenstwo/Stroyny/Zakladowa-Straz-Pozarna-PKN-ORLEN.aspx [dostęp: 17.06.2019].
- www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/fundusze-europejskie-w-polsce/#Programy%20krajowe [dostęp: 24.09.2018].
- www.pois.gov.pl/ [dostęp: 24.09.2018].
- www.pois.gov.pl/media/62555/SzOOP_POIS_v_8_4.pdf [dostęp: 24.09.2018].
- www.remiza.com.pl/12-mln-zl-dla-slaskich-osp-umowy-podpisane-lista/ [dostęp: 24.06.2019].
- www.remiza.com.pl/kolejne-wozy-dla-lubuskich-osp-lista/ [dostęp: 24.06.2019].
- www.pszczynska.pl/strazacy-ukarani-mandatem-za-sprzedaz-piwa-na-dozynkach.html [dostęp: 18.06.2019].
- www.fundacja.bgk.pl/program/moja-mala-ojczyzna/ [dostęp: 24.06.2019].
- www.fundacja.bgk.pl/program/moja-mala-ojczyzna/ [dostęp: 24.06.2019].
- www.europa.eu/youth/solidarity_pl [dostęp: 1.07.2019].
- www.fundacja.pgnig.pl/kim-jestesmy/ [dostęp: 1.07.2019].
- www.fundacja.pgnig.pl/wniosek-o-dofinansowanie/ [dostęp: 1.07.2019].
- www.zosprp.pl/?q=content/udostepniono-mozliwosc-podpisywania-sprawozdania-finansowego-profilem-zaufanym [dostęp: 5.07.2019].
- www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/501-renty-dla-czlonkow-osp-i-ich-rodzin [dostęp: 24.05.2019].
- www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/501-renty-dla-czlonkow-osp-i-ich-rodzin [dostęp: 09.05.2019].
- www.lexfire.pl/menu/publikacje/item/568-trybunal-konstytucyjny-po-stronie-ochotnikow [dostęp: 09.05.2019].
- www.remiza.com.pl/przekazywanie-wozow-ppsp-do-osp-po-staremu/ [dostęp: 13.02.2020].
- <https://www.mazovia.pl/bezpieczenstwo/osp/> [dostęp: 27.02.2020].

Trybunał Konstytucyjny

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 marca 2000 r., K 14/99.

Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 stycznia 2015 r., P 9/14.

Sądy administracyjne

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 października 1995 r., II SA 1059/94.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 listopada 1996 r., I SA/Po 1091/96.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 września 1997 r., II SA 1089/96.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 stycznia 2010 r., I OSK 1115/09.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 stycznia 2010 r., I OSK 1298/09.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 20 lipca 2010 r., II FSK 516/09.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 16 grudnia 2011 r., II GSK 224/10.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 kwietnia 2015 r., II FSK 581/13.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 kwietnia 2015 r., II FSK 1727/14.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 listopada 2005 r., III SA/Wa 2736/05.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 18 września 2006 r., III SA/Wa 1976/06.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 4 marca 2009 r., IV SA/Wr 33/09.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 24 kwietnia 2009 r., IV SA/Gl 186/09.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 10 czerwca 2009 r., IV SA/Gl 257/09.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 22 czerwca 2009 r., IV SA/GI 236/09.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 23 lipca 2009 r., IV SA/GI 270/09.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 16 września 2009 r., IV SA/Wr 93/09.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z dnia 3 grudnia 2009 r., II SA/Op 380/09.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z dnia 14 stycznia 2010 r., II SA/Bk 603/09.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 12 maja 2010 r., IV SA/Wa 346/10.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 29 lipca 2010 r., II SA/Gd 166/10.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 16 sierpnia 2012 r., II SA/Po 427/12.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 12 września 2013 r., I SA/OI 524/13.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 16 października 2013 r., I SA/OI 565/13.

Sąd Najwyższy

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2018 r., I UK 440/17.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2006 r., I KZP 6/06.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2000, III CZP 41/00.

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 1990 r., III PZP 59/89.

Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2000 r., I KZP 50/00.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1996 r., III RN 4/96.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1971 r., V KRN 219/71.

Sądy powszechne

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2018 r., III AUa 554/17.

Wyrok Sądu Okręgowego z dnia 30 września 2004 r., II Waz 125/04.

Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 5 czerwca 2008, I Ca 141/08.

Wyrok Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 23 stycznia 2008 r. I C 98/07.

Regionalne Izby Obrachunkowe

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Koszalinie z dnia 27 lutego 1995 r., 34/95.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Koszalinie z dnia 20 marca 1995 r., 45/95.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu z dnia 21 stycznia 2004 r., 6/2004.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie z dnia 21 stycznia 2004 r., KI 4001/64/04.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Warszawie z dnia 14 sierpnia 2007 r., 121/K/2007.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu z dnia 6 sierpnia 2008 r., 17/86/2008.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Warszawie z dnia 29 kwietnia 2009 r., 98/K/09.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Lublinie z dnia 28 czerwca 2010 r., 100/10.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu z dnia 30 czerwca 2010 r., 14/29/2010.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie z dnia 4 sierpnia 2010 r., KI-411/202/10.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie z dnia 21 października 2010 r., 0102-206/10.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie z dnia 27 lipca 2011 r., KI-411/355/11.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie z dnia 3 kwietnia 2012 r., VII/1472/12.

Stanowisko Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu z dnia 8 października 2012 r., NA.III-0221-22/2012.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu z dnia 4 grudnia 2013 r., 110/2013.

Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Lublinie z dnia 20 czerwca 2017 r., 71/2017.

Rozstrzygnięcia nadzorcze wojewodów

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 24 listopada 2008 r., NK.II.0911-7/619/08.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 stycznia 2009 r., WNK/DW.IV.GS.0911-2/09.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Małopolskiego z dnia 1 czerwca 2009 r., PN.V.0911-24-09 Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Małopolskiego z dnia 31 marca 2009 r., PN.II.0911-76-09.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 kwietnia 2011 r., NK-N.4131.428.2011.MM2.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 9 maja 2011 r., NK-N.4131.339.2011.JK8.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 26 lipca 2011 r., NK.I.4131.294.2011.AZIE.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 13 lutego 2012 r., NK-N11.4131.134.2012.AS2.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 20 lutego 2012 r., NK-I.4131.51.2012.MGRZ.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 24 lutego 2012 r., NK-N4.4131.179.2012.MG.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 24 kwietnia 2012 r., NK-I.4131.103.2012.MGRZ.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 23 lipca 2012 r., NK-I.4131.241.2012.IWit.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Lubuskiego z dnia 27 sierpnia 2012 r., NK-II.4131.263.12.

Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Śląskiego z dnia 31 stycznia 2013 r., NPII.4131.1.69.13.

Krajowa Izba Odwoławcza

Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 4 września 2013 r., KIO 2031/13.

Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 10 lipca 2014 r., KIO 1321/14.

Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 8 października 2014 r., KIO 1950/14.

Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z 9 stycznia 2017 r., KIO 2440/16.

Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z 9 czerwca 2017 r., KIO 1009/17.

Uchwała Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 14 czerwca 2018 r., KIO/KD 24/18.

Inne dokumenty

Baza Wiedzy Komendy Głównej PSP, dostęp: www.straz.gov.pl/panstwowa_straz_pozarna/Baza_wiedzy [dostęp: 25.07.2018].

Druk sejmowy nr 2245 z 2014 r.

Druk sejmowy nr 2600 z 2018 r.

Druk sejmowy nr 3619 z 2019 r.

Informacja o wyniku kontroli doraźnej następczej, UZP/DKUE/KD/87/2016, www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0022/33970/Zakup-wozu-strazackiego-wraz-z-wyposazeniem-dla-Ochotniczej-Strazy-Pozarnej-w-miejscowosci-Blotno,-Gmina-Nowogard-wkd_87_16.pdf. [dostęp: 25.06.2019].

Interpretacja Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 22 listopada 2012 r., IBPP3/443-934/12/AŚ

Interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 22 sierpnia 2018 r., 0115-KDIT2-2.4011.233.2018.2.HD

Interpretacja indywidualna z dnia 18 października 2017 r., 0112-KDIL3-1.4011.261.2017.1.IM, www.interpretacje-podatkowe.org.pl.

Interpretacja indywidualna z dnia 18 października 2017 r., 0112-KDIL3-1.4011.261.2017.1.IM, www.interpretacje-podatkowe.org.pl [dostęp: 10.07.2019].

Interpretacja indywidualna z dnia 20 czerwca 2017 r., 0111-KDIB2-1.4010.81.2017.1.BJ

Interpretacja indywidualna z dnia 4 marca 2013 r., ILPB3/423-518/12-4/JG

Interpretacja indywidualna z dnia 8 lipca 2016 r., ITPB2/4511-374/16/TJ, www.interpretacje-podatkowe.org/odszkodowania/itpb2-4511-374-16-tj [dostęp: 10.07.2019].

Komunikat Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF, Nr 15, poz. 84).

Komunikat Nr 3 Ministra Finansów z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych wytycznych w zakresie samooceny kontroli zarządczej dla jednostek sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF Nr 2, poz. 11).

List Sekretarza Stanu MSWiA Jarosława Zielińskiego do druhen i druhów Ochotniczych Straży Pożarnych w sprawie dodatkowych środków finansowych na działalność OSP,

www.pspwolomin.pl/705-list-sekretarza-stanu-mswia-jaroslawa-zielinskiego-do-druhen-i-druhow-ochotniczych-strazy-pozarnych-w-sprawie-dodatkowych-srodkow-finansowych-na-dzialalnosc-osp

Materiały dydaktyczne do szkoleń, dostęp: www.cnbop.pl/pl/wydawnictwa/podreczniki [25.07.2018].

Ogólne Warunki Ubezpieczenia PZU OSP ustalone uchwałą Zarządu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej nr UZ/423/2016 z dnia 24 października 2016 r., www.pzu.pl/dla-firm-i-pracownikow/zycie-i-zdrowie-pracownikow/firmy-od-3-do-30-pracownikow/ubezpieczenie-nnw-dla-strazakow [dostęp: 11.09.2018].

Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22.03.2019 r. „Tryb i zasady udzielania dotacji dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2019 r.”, dostęp: www.strazpiotrkow.pl/index.php/osp/dotacje-osp [dostęp: 20.08.2019].

Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 kwietnia 2017 r. – „Tryb i zasady udzielania dotacji dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2017 r.” dostęp: www.zosprp.pl/?q=content/wzory-drukow-dla-osp-do-ubiegania-sie-o-dotacje-mswia-w-roku-2017 [dostęp: 28.01.2019].

Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29.03.2018 r. „Tryb i zasady udzielania dotacji dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2018 r.”

Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 czerwca 2016 r. do Kancelarii Prawnej „LexKała”, DOLiZK-OL-5501-92/2016.

Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Bezpieczeństwa do Kancelarii Prawnej „LexKała” z dnia 8 października 2018 r., DBI-WODO-0667-4-79/2018.

Pismo Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Jarosława Zielińskiego z dnia 12 maja 2016 r.

Pismo z dnia 24 maja 2017 r. st. bryg. mgr Krzysztofa Hejduka z Komendy Głównej PSP skierowane do Komendantów Wojewódzkich PSP w sprawie remontów remiz ze środków pochodzących z Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu (sygn. BF-V-0754/1-41/17, dostęp: www.pspwolomin.pl/dotacje/428-pismo-w-sprawie-dotacji-na-wydatki-biezace-z-przeznaczeniem-na-remonty-straznic [dostęp: 9.07.2018].

Podział środków z dotacji MSWiA dla OSP w 2019 r. dokonany przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Zielonej Górze, www.straz.zgora.pl/2019/05/29/podzial-srodkow-dotacji-mswia-dla-osp-w-2019/ [dostęp: 20.08.2019].

Programy szkoleń, dostęp: www.straz.gov.pl/panstwowa_straz_pozarna/Programy_sz_kolenia [dostęp: 25.07.2018].

Raport Najwyższej Izby Kontroli „Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych”, Warszawa 3 czerwca 2019 r., LPO.430.006.2018, nr ewid.

9/2019/P/18/093/LPO, dostęp: www.nik.gov.pl/aktualnosci/osp-osp-nierowna.html [dostęp: 3.09.2019].

Regulamin umundurowania, dostęp: www.zosprp.pl/?q=content/umundurowanie [dostęp: 27.03.2019].

Sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych o przedstawionej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Informacji o realizacji w 2017 r. Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020, druk sejmowy nr 2654 z 2018 r.

Wyciąg z budżetu – Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr III.21.2018 Rady Gminy Branszczyk z dnia 28 grudnia 2018 roku – 3 i 4 strona załącznika nr 2.

Wzór oferty na 2018 r., dostęp: www.rawicz.psp.wlkp.pl/dotacje-mswia-dla-osp/ [dostęp: 29.01.2019].

Wzór sprawozdania, dostęp: www.siedlce-straz.pl/index.php/osp/rozliczenie-osp/rozliczenie-osp-dotacja-mswia [dostęp: 29.01.2019].

Wzór umowy na 2018 r., dostęp: www.kppsppiaszczno.binp.info/kppsppiaszczno/?n_id=285&id=151 [dostęp: 29.01.2019].

Wzór wniosku na 2019 r., dostęp: www.strazpiotrkow.pl/index.php/osp/dotacje-osp [dostęp: 20.08.2019].

Wzór wniosku, dostęp: www.straz.gov.pl/aktualnosci/lista_aktualnosci/Tryb-i-zasady-udzielania-dotacji-dla-jednostek-Ochotniczych-Strazy-Pozarnych-na-zadanie-publiczne-Dofinansowanie-jednostek-OSP-w-2019-roku/idn:37140 [dostęp: 23.08.2019].

Zasady organizacji szkoleń członków ochotniczych straży pożarnych biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych, Biuro Szkolenia Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, Warszawa 2015, dostęp: www.straz.gov.pl/download/3643 [dostęp: 25.07.2018].

Załączniki

Wykaz załączników

1. Zakres przedmiotowy dotacji dla jednostek włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na 2020 r.
2. Pismo Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej – wytyczne w zakresie remontu strażnic w ramach programu modernizacji służb mundurowych
3. Tryb i zasady udzielania dotacji dla jednostek ochotniczych straży pożarnych w 2020 r. (dotacja MSWiA)
4. Zakres przedmiotowy dotacji MSWiA dla ochotniczych straży pożarnych w 2020 r.
5. Tryb i zasady udzielania dotacji dla ochotniczych straży pożarnych na zadanie publiczne „Dofinansowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych w 2019 r.” (krzewienie sportu i oświaty)
6. Propozycje działań w zakresie wydatkowania środków (krzewienie sportu i oświaty)
7. Porozumienie w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska.
8. Wyciąg z Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr III.21.2018 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 28 grudnia 2018 roku.

1. Zakres przedmiotowy dotacji dla jednostek włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na 2020 r.

2020 r.

Zatwierdził:
Komendant Państwowej Straży Pożarnej
st. bryg. mgr Andrzej Bartkowiak
7.04.2020 r.

Zakres przedmiotowy dotacji dla jednostek włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na 2020 rok

Nazwa asortymentu	
Inwestycje budowlane	
1.	remonty strażnic
Sprzęt transportowy	
1.	średni samochód ratowniczo-gaśniczy*
2.	ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy
3.	przyczepa do transportu sprzętu
4.	łódź ratownicza min. 6-osobowa wraz z przyczepą
5.	łódź ratownicza min. 6 osobowa wraz z przyczepą
6.	pojazd ATV/UTV – pojazd czterokołowy typu „Quad”
Sprzęt uzbrojenia i techniki specjalnej	
1.	zestaw hydraulicznych narzędzi ratowniczych (agregat zasilający, nożyce, rozpieracz)
2.	agregat zasilający do hydraulicznych narzędzi ratowniczych
3.	poduszki pneumatyczne wraz z oprzyrządowaniem
4.	przewody hydrauliczne
5.	nożyce hydrauliczne
6.	rozpieracz ramieniowy z akcesoriami
7.	cylinder rozpierający (rozpieracz kolumnowy)
8.	zestaw do wyważania drzwi
9.	wkrętarka akumulatorowa
10.	nożyce do cięcia pedałów
11.	hydrauliczna pompa ręczna

Nazwa asortymentu	
12.	łańcuch do rozpieracza ramieniowego
13.	końcówki do rozpieracza kolumnowego
14.	zestaw ratownictwa medycznego R1
15.	drabina przenośna
16.	linka strażacka
17.	agregat prądotwórczy min. 2,2 kVA
18.	pompa do wody zanieczyszczonej o wydajności min. 1000 dm ³ /min z kompletem węży
19.	pompa zanurzeniowa
20.	motopompa pożarnicza
21.	zbiornik przenośny na wodę o poj. min. 2000 dm ³
22.	gaśnica proszkowa ABC min. 6 kg
23.	rozsiewacz sorbentów
24.	koc gaśniczy
25.	wąż ssawny
26.	smok ssawny
27.	prądownica wodna
28.	wytwornica piany
29.	wąż tłoczny
30.	wąż gumowy do szybkiego natarcia
31.	działko wodno-pianowe
32.	kurtyna wodna
33.	zasysacz liniowy
34.	wysysacz głębinowy
35.	prądownica pianowa
36.	lanca gaśnicza
37.	przełącznik
38.	klucze do łączników
39.	myjka do węży
40.	zwijadło do węży
41.	suszarka do węży
42.	rozdzielacz

Nazwa asortymentu	
43.	zbieracz
44.	stojak hydrantowy
45.	klucz hydrantowy
46.	nożyce do cięcia prętów
47.	tłumica
48.	topór / inopur / siekierołom / narzędzie wielofunkcyjne
49.	piłarka do drewna
50.	piła do cięcia stali i betonu
51.	detektor prądu przemiennego
52.	wentylator oddymiający
53.	zestaw przyrządów (wiele lub jedno gazowych) umożliwiających pomiar: stężeń wybuchowych, tlenu, tlenku węgla
54.	przenośny zestaw oświetleniowy
55.	sprzęt do oznakowania terenu akcji
56.	parawan
57.	zabezpieczenie przed uruchomieniem poduszki AIRBAG
58.	nóż do pasów
59.	zbiłak do szyb samochodowych
60.	siodelko węzowe
61.	noszak do węży
62.	mostek przejazdowy
63.	łopata
64.	szpadel
65.	siekiera
66.	widły
67.	kilof
68.	młot
69.	sito kominowe
70.	trójnóg ratowniczy
71.	nosze
72.	plachta ewakuacyjna

Nazwa asortymentu	
73.	deska ortopedyczna pediatria
74.	zestaw do triage
75.	pilarka ratownicza do materiałów wielowarstwowych
76.	opryskiwacz plecakowy
77.	hydronetka
78.	wciągarka
79.	pirometr
80.	trap ratowniczy
81.	bosak dielektryczny
82.	latarka
83.	namiot oraz osprzęt do namiotu, np.:
	a) nagrzewnice,
	b) agregat prądowórczy
	c) zestaw oświetleniowy,
	d) czujka tlenu węgla,
	e) łóżka połowę,
	f) krzesła,
	g) koce, śpiwory itp.
84.	zestaw podkładów i klinów do stabilizacji pojazdów
85.	piła do cięcia szyb
86.	latarka czołowa
87.	nożyce dielektryczne
88.	przedłużacz na zwijadle
89.	podpory stabilizujące
90.	system podtrzymania ładowania pojazdów
91.	silnik zaburtowy
92.	rzutka ratownicza
93.	koło ratunkowe lub pas ratowniczy typu „węgorz” lub boja SP
94.	zestaw do działań ratowniczych na lodzie (np. łódź z płozami, deska lodowa, sanie lodowe, tratwa pneumatyczna, tratwa ratownicza – wraz z wyposażeniem)
95.	wiosła

Nazwa asortymentu	
96.	lina cumownicza
97.	bosak (przystosowany do jednostki pływającej)
98.	kotwica z liną
99.	oświetlenie nawigacyjne
100.	lornetka
101.	worek typu „jaskiniowego”
102.	lina półstatyczna 50 m
103.	taśma szyta min. 120 cm, lina półstatyczna 25 m
104.	elektrohydrauliczne narzędzia
105.	kamera termowizyjna
106.	motopompa pływająca
107.	lina ratownicza pływająca o długości min. 50 m o wytrzymałości min. 200 kg na bębnie lub zasobniku
108.	ciężarki kotwiczne
109.	pagaje
Sprzęt informatyki i łączności	
1.	radiotelefon
2.	zestaw podhełmowy do radiotelefonu
3.	syrena alarmowa
4.	system selektywnego alarmowania
5.	ładowarki do radiotelefonów
6.	megafon
Wyposażenie osobiste i ochronne	
1.	ubranie specjalne*
2.	obuwie strażackie skórzane
3.	obuwie strażackie gumowe
4.	rękawice specjalne
5.	kominiarka niepalna
6.	hełm strażacki
7.	lekkie ubranie ochrony przeciwchemicznej min. typ 3 z butami i rękawicami wg normy PN-EN 14605 +A1:2009 lub nowszej (obowiązującej)
8.	sygnalizator bezruchu

Nazwa asortymentu	
9.	aparat powietrzny nadciśnieniowy z maską
10.	butla do aparatu powietrznego
11.	maska do aparatu powietrznego, z pokrowcem
12.	wodery
13.	kombinezon ochronny pszczelarski
14.	kamizelka odblaskowa
15.	szelki bezpieczeństwa z pasem biodrowym/uprząż asekuracyjna
16.	pas strażacki z zatrzaśnikiem
17.	spodnie pilarza
18.	ochronniki słuchu
19.	suchy skafander ratowniczy w komplecie z kapturem i rękawicami
20.	kamizelka asekuracyjna o wyporności min. 80 N z uprzężą i sygnalizatorem świetlnym
21.	sprzęt ABC (pletwy, fajka, pletwy na paski lub sprężyny)
22.	kask ochronny z możliwością zamocowania oświetlenia z przeznaczeniem do ratownictwa wodnego
23.	nóż ratowniczy
24.	gwizdek zawieszany
25.	podpinka linkowa
26.	lina ratownicza pływająca o długości min. 50 m o wytrzymałości min. 200 kg na bębnie lub w zasobniku
27.	śruba lodowa
28.	kolce lodowe
29.	raki lodowe
30.	spodniobuty
31.	kamizelka ratownicza – zgodna z Normą PN EN 395 lub EN ISO 12402-4
32.	karabinki zakręcane stalowe HMS/duży prześwit
33.	bloczek ratowniczy pojedynczy
34.	przyrząd zjazdowy z automatyczną blokadą
35.	lonża regulowana
36.	uprząż ewakuacyjna (trójkąt ewakuacyjny)
37.	rękawice ochronne do ratownictwa wodnego
38.	buty do ratownictwa wodnego

* zgodnie z opisem przedmiotu zamówienia opracowanym przez KG PSP.

2. Pismo Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej – wytyczne w zakresie remontu strażnic w ramach programu modernizacji służb mundurowych

Warszawa, 24 maja 2017 r.

P.E. Adamus-Kot
Do służbowego wykorzystania
+ proszę przenieść informację
do komend powiatowych
25.05.2017

KOMENDA GŁÓWNA PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

KANCELARIA OGÓLNA
KW PSP W Warszawie
Wpłynęło dn. 25 maja 2017/8156
Otrzymuje

BF-V-0074/1-41/17

Komendy Wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej

wszystkie

W związku z pytaniami związanymi z realizacją przedsięwzięcia „Inwestycje budowlane” w ramach „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020” ze środków dotacji dla jednostek OSP uprzejmie informuję:

Zgodnie z zakresem przedmiotowym dotacji w ramach ww. przedsięwzięcia mogą być przyznane dotacje **na wydatki bieżące z przeznaczeniem na remonty strażnic**.

W myśl art. 3 pkt 8 ustawy Prawo budowlane remont to wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, a niestanowiących bieżącej konserwacji, przy czym dopuszcza się stosowanie wyrobów budowlanych innych niż użyto w stanie pierwotnym. Przy kwalifikowaniu wydatków należy brać pod uwagę zmieniającą się rzeczywistość gospodarczą i postęp techniczny, mające wpływ na sposób i środki realizowania robót.

Przykładem remontu jest m.in. wymiana tynków, kompleksowa wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana pokrycia dachowego, malowanie ścian, wymiana instalacji.

Prawidłowa kwalifikacja wydatków dokonywana przez jednostki OSP na etapie składania wniosków ma kluczowe znaczenie dla poprawności formalnej wydatkowania przyznanego środków. Błędne zakwalifikowanie wydatków może skutkować koniecznością zwrotu całej lub części dotacji.

Ponadto w nawiązaniu do pisma Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP znak WT.0138.2.2017 zawierającego pytania w powyższym zakresie, przedstawiam następujące odpowiedzi:

1. *Czy koniecznością jest by właścicielem obiektu strażnicy była jednostka OSP, czy dopuszczalne jest by właścicielem była gmina lub by jednostka OSP posiadała strażnicę w użyczeniu?*

Jeśli jednostka OSP posiada obiekt strażnicy w najmie lub użyczeniu, umowa (porozumienie) określa obowiązki najemcy czy też biorącego do używania.

W przypadku, gdy ww. umowa nie zawiera uregulowań w zakresie ponoszenia nakładów na remont strażnicy, jednostka OSP powinna uzyskać pisemną zgodę podmiotu, który wynajmuje lub daje w użyczenie budynek na przeprowadzenie remontu w zakresie określonym w załączniku do wniosku o udzielenie dotacji. Przeprowadzenie remontu strażnicy, której właścicielem jest gmina czy inny podmiot, powinno być uregulowane w stosownym porozumieniu zawartym między jednostką OSP a właścicielem obiektu. W ramach takich porozumień powinny być uregulowane także kwestie rozliczenia poniesionych nakładów finansowych na remont strażnic w przypadku zakończenia okresu najmu, czy dzierżawy. Należy pamiętać, że będą to nakłady finansowe na cudzą własność. W związku z powyższym proponuje się w zawierającym porozumieniu wprowadzenie zapisu, np. jednostka OSP będzie jeszcze użytkowała obiekt, co najmniej przez 5 lat.

2. *Jakie dokładnie pomieszczenia stanowią część obiektu strażnicy związaną z zapewnieniem gotowości bojowej? Czy w ramach remontu można zakupić i wymienić wyposażenie umywalni, aneksu kuchennego np. kabina prysznicowa, umywalka, meble kuchenne, itp.?*

Pomieszczenia strażnicy stanowiące część obiektu strażnicy związane bezpośrednio z zapewnieniem gotowości bojowej to: garaż, pomieszczenia na wyposażenie indywidualne strażaków i na sprzęt zapasowy, punkt alarmowy (dyżurka), sala szkoleniowa, pomieszczenie do przygotowania i spożywania posiłku dla strażaków, pomieszczenia sanitarne dla strażaków (łazienka, ubikacja), pomieszczenia do czyszczenia i suszenia odzieży, warsztat podręczny, magazyn chemicznych środków gaśniczych, magazyn materiałów pędnych, suszarnia węży. Remont czy wymiana wyposażenia tych pomieszczeń, przeznaczonych dla strażaków, może być realizowana w ramach dotacji.

3. *Czy za wykonane remonty rozliczyć będzie można wyłącznie faktury za usługi? Czy dopuszczalne jest by jednostka OSP zakupiła i rozliczyła materiały niezbędne do remontu, a sama usługa została wykonana przez strażaków?*

Dotacja może być przeznaczona na pokrycie kosztów materiałów niezbędnych do remontu oraz kosztów usług budowlano-montażowo-instalacyjnych.

W przypadku zakupu materiałów i prowadzenia prac własnymi siłami jednostki OSP należy sporządzić dodatkową dokumentację: protokół przerobu materiałów, ewidencję osób prowadzących poszczególne prace, dokładne przeznaczenie poszczególnych materiałów, itp. Jednostka OSP powinna przedłożyć do sprawozdania ww. dokumenty, które powinny podlegać weryfikacji przez właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) PSP. Na podstawie przedłożonych dokumentów komendant powiatowy (miejski) potwierdza w opinii do sprawozdania zrealizowanie remontu zgodnie z zakresem, na który przyznano dotację.

4. *Jednostka OSP planuje modernizację centralnego ogrzewania w całej strażnicy. Czy jednostka będzie mogła rozliczyć takie zadanie. Jeśli tak to czy można rozliczyć całość zadania bez podziału na pomieszczenia związane z zapewnieniem gotowości bojowej?*

Dotacja jest udzielana na zadanie publiczne pod tytułem „Zapewnienie gotowości bojowej jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego”. Ze środków dotacji może być zrealizowany remont instalacji centralnego

ogrzewania w pomieszczeniach strażnicy związanych bezpośrednio z zapewnieniem gotowości bojowej, o których mowa w pkt 2.

5. *Czy wykonanie remontu podjazdu do garażu może zostać wykonane w ramach dotacji?*
Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 września 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. Nr 180 poz. 1115) „na terenie działek, na których zlokalizowane są obiekty przeznaczone dla jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej, drogi i place manewrowe posiadają nawierzchnię dostosowaną do obciążenia użytkowanych pojazdów pożarniczych”. Analogiczny zapis zawiera uchwała Nr 283/34/2012 Prezydium Zarządu Głównego ZOSP RP z dnia 19 kwietnia 2012 roku w sprawie ramowych wytycznych projektowania strażnic ochotniczych straży pożarnych.

W związku z powyższym można uznać, że „podjazd do garażu” jest elementem zapewnienia gotowości bojowej jednostki ochrony przeciwpożarowej i w ramach dotacji może być sfinansowany jego remont. Należy pamiętać, że prace wykonane w ramach remontu powinny polegać na odtworzeniu wartości użytkowej i być rodzajem naprawy, wymiany zużytych elementów. Przy remoncie mogą być stosowane materiały odpowiadające aktualnym standardom technologicznym.

6. *Czy w ramach remontu strażnicy można wyremontować zaplecze strażnicy, w tym pomieszczenia socjalne dla strażaków?*

Remont strażnicy może obejmować pomieszczenia wymienione w odpowiedzi na pytanie 2.

7. *Czy w ramach środków na remonty można wymienić napędy do bram garażowych?*

W ramach środków na remonty obiektów można wymienić napędy bram garażowych, gdyż drzwi garażowe są stałym elementem budynku.

8. *Czy przed udzieleniem lub w rozliczeniu dotacji należy przedstawić kosztorys robót?*

Do wniosku o udzielenie dotacji jednostka OSP przedkłada opis prac remontowych przewidzianych do wykonania. Wykonanie prac powinno być zweryfikowane przez komendanta powiatowego (miejskiego). W opinii właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) PSP, stanowiącego załącznik do sprawozdania końcowego, powinien być zapis o dokonaniu weryfikacji i zgodności faktycznie przeprowadzonych prac remontowych z zakresem opisanym przy składaniu wniosku.

9. *Czy docieplenie budynku można zaliczyć do remontów bieżących obiektu?*

Docieplenie budynku może być uznane za remont w przypadku robót polegających na zastąpieniu starego docieplenia zewnętrznego budynku (np. suprema) nowym materiałem budowlanym (np. styropian) bez ograniczenia kwotowego.

Natomiast wykonanie docieplenia nowego w wyniku, którego następuje zmniejszenie zapotrzebowania na energię dostarczaną na potrzeby ogrzewania, a tym samym zmieniają się parametry użytkowe budynku jest uznawane za ulepszenie. Zatem może być sfinansowane ze środków dotacji na wydatki bieżące pod warunkiem, że całkowita wartość wykonanych robót nie przekracza 3.500 zł.

Jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą do Panów Komendantów o przekazanie powyższych wytycznych i zaleceń do komend powiatowych (miejskich) PSP w celu prawidłowej kwalifikacji wydatków na remonty strażnic i weryfikacji poprawności składanych przez jednostki OSP wniosków.

Zastępca Komendanta Głównego
Państwowej straży Pożarnej
st. bryg. mgr Krzysztof HEJDUK

3. Tryb i zasady udzielania dotacji dla jednostek ochotniczych straży pożarnych w 2020 r. (dotacja MSWiA)

Warszawa, dnia roku

AKCEPTUJĘ
MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH
i ADMINISTRACJI
z up. Maciej Wąsik
Sekretarz Stanu
08.04.2020

Tryb i zasady udzielania dotacji dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2020 roku

Zagadnienia wstępne

Dotacje będą udzielane i rozliczane w trybie i na zasadach określonych w obowiązujących przepisach, w tym ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o *działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz.U. z 2018 r. poz. 450, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.), a w zakresie w nich nieuregulowanym, z zachowaniem niżej wymienionych zasad i szczegółowego trybu postępowania. Do doprecyzowania niniejszych zasad i trybu postępowania oraz udzielania wyjaśnień w związku z ich stosowaniem, w przypadku zaistnienia takiej konieczności, umocowany pozostaje Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, zwany dalej **KG PSP**.

Stronami umowy o realizację zadania publicznego będą:

- 1) Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, zwany dalej **Zlecniodawcą**, reprezentowany przez KG PSP, który działa w niżej opisanym postępowaniu z upoważnienia Zlecniodawcy, oraz
- 2) jednostka ochotniczej straży pożarnej i/lub związek ochotniczych straży pożarnych, zwane dalej **Zlecnio biorcą**.

Stosownie do art. 14 ust. 1 w zw. z art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. b, art. 151 ustawy o *finansach publicznych* minister właściwy do spraw wewnętrznych, w przypadkach dotyczących zadań z zakresu ochrony ludności i ratownictwa, może zlecać m.in. jednostkom ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 620, z późn. zm.), realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert, przyznając jednocześnie dotację celową na realizację tych zadań. Zawarcie umowy o powierzenie lub wsparcie realizacji zadania publicznego, zwanej dalej **umową**, musi być poprzedzone złożeniem oferty realizacji zadania publicznego (art. 14 ust. 1 w zw. z art. 11c ustawy).

Zgodnie z art. 14 ust. 2 ustawy *dwie lub więcej organizacji pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 działające wspólnie mogą złożyć ofertę wspólną*. W takim przypadku

do umowy należy załączyć umowę zawartą pomiędzy Zleceniobiorcami, określającą zakres ich świadczeń składających się na realizację zadania publicznego. Zleceniobiorcy składający ofertę wspólną ponoszą odpowiedzialność solidarną za zobowiązania wynikające z umowy (art. 14 ust. 4 i 5 ustawy).

Opis postępowania

Ustalenie potrzeb Zleceniobiorców

1. KG PSP opracowuje propozycję zakresu przedmiotowego dotacji oraz propozycję podziału środków finansowych.
2. KG PSP przekazuje Zleceniodawcy propozycje, o których mowa w pkt 1, do zatwierdzenia.
3. KG PSP dokonuje podziału limitu dotacji na poszczególne województwa:
 - wydatki majątkowe w kwocie 23 895 tys. zł – proporcjonalnie do liczby powiatów w województwie,
 - wydatki bieżące w kwocie 18 905 tys. zł – proporcjonalnie do liczby jednostek OSP w województwie,
 - pozostałe wydatki w kwocie 3 000 tys. zł na dofinansowanie obozów Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, na Turnieje Wiedzy Pożarniczej (wydatki bieżące).
4. Komendanci wojewódzcy Państwowej Straży Pożarnej, zwanej dalej **PSP**, otrzymują do podziału limit środków dotacji na dofinansowanie Zleceniobiorców na terenie województwa, w tym na wydatki bieżące i majątkowe.
5. Komendanci powiatowi/miejscy PSP, w porozumieniu z właściwymi terytorialnie Zarządami Oddziałów Powiatowych Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej **ZOSPRP**, opracowują zestawienie zweryfikowanych potrzeb przedstawionych przez Zleceniobiorców z terenu powiatu i przekazują je do właściwego komendanta wojewódzkiego PSP.
6. Komendanci wojewódzcy PSP weryfikują potrzeby zgłoszone przez komendantów powiatowych/miejskich PSP i w porozumieniu z właściwymi terytorialnie Zarządami Oddziałów Wojewódzkich ZOSPRP dokonują podziału limitu środków na poszczególne powiaty.
7. W przypadku braku porozumienia przy sporządzeniu zestawienia, o którym mowa w pkt 5, rozstrzyga Komendant Wojewódzki PSP.
8. W przypadku braku porozumienia przy podziale limitu środków, o którym mowa w pkt 6, rozstrzyga Komendant Główny PSP.

Udzielenie dotacji – zawarcie umowy

9. Opracowaną ofertę realizacji zadania publicznego, zwaną dalej **ofertą** Zleceniobiorca przedkłada za pośrednictwem komendanta powiatowego/miejskiego PSP.
10. Dane zawarte w ofercie – po ich zweryfikowaniu do wysokości otrzymanego limitu środków – są wprowadzane przez komendanta powiatowego/miejskiego PSP do Systemu Obsługi Dofinansowań dla Ochotniczych Straży Pożarnych.
11. Po akceptacji przez właściwego komendanta wojewódzkiego PSP i KG PSP danych w ww. systemie, komendant powiatowy/miejski PSP przygotowuje projekt stosownej umowy.
12. Komendant powiatowy/miejski PSP przekazuje komendantowi wojewódzkiemu PSP do zaakceptowania podpisane przez Zleceniobiorców projekty umów.
13. Komendant wojewódzki PSP przekazuje zaakceptowane projekty umów wraz ze zbiorczym ich zestawieniem do KG PSP.
14. Umowę ze Zleceniobiorcą podpisuje Zleceniodawca reprezentowany przez KG PSP i przekazuje Zleceniobiorcy jeden egzemplarz podpisanej umowy za pośrednictwem właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego PSP.

15. KG PSP przekazuje środki finansowe określone w umowach na wskazane rachunki bankowe Zleceniobiorców.
16. KG PSP przekazuje Zleceniodawcy zbiorczą informację o zawartych umowach – w terminie 15 dni po zakończeniu każdego kwartału.

Rozliczenie dotacji

17. Zleceniobiorcy zobowiązani są do sporządzenia sprawozdania z wykonania zadania publicznego zwanego dalej **sprawozdaniem** w trybie i na zasadach określonych w umowie i do przedłożenia go do zaopiniowania komendantom powiatowym/miejskim PSP.
18. Sprawozdanie powinno być zaopiniowane przez właściwego komendanta powiatowego/ /miejskiego PSP w formie pisemnej. Przedmiotową opinię należy dołączyć do sprawozdania.
19. Komendant powiatowy/miejski PSP przesyła sprawozdanie wraz z opinią w terminie 14 dni roboczych do KG PSP, za pośrednictwem komendanta wojewódzkiego PSP.
20. KG PSP dokonuje oceny prawidłowości wykonania zadania w zakresie rzeczowym i finansowym oraz zatwierdza sprawozdania w terminach określonych w odrębnych przepisach.
21. KG PSP przekazuje informację o zatwierdzeniu sprawozdań komendantom powiatowym/miejskim PSP, za pośrednictwem komendanta wojewódzkiego PSP.
22. W przypadku stwierdzenia, na podstawie otrzymanego sprawozdania, że dotacja została wykorzystana w całości lub w części niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrana w nadmiernej wysokości, KG PSP określi, kwotę dotacji przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki. KG PSP może stosować ulgi w spłacie należności z tytułu zwrotu dotacji. KG PSP przedstawia do podpisu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji lub osoby przezeń upoważnionej, wraz z aktami sprawy, projekt stosownej decyzji lub innego dokumentu, sporządzanego w trybie uregulowanym w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096, z późn. zm.).
23. KG PSP przekazuje Zleceniodawcy informację o zatwierdzeniu rozliczenia udzielonych dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym – w terminie do 30 kwietnia 2021 roku.

KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
st. bryg. mgr Andrzej Bartkowiak

Kierujący Departamentem
Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji
Dariusz Nowak

4. Zakres przedmiotowy dotacji MSWiA dla ochotniczych straży pożarnych w 2020 r.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
z up. Maciej Wąsik
Sekretarz Stanu
8.04.2020

2020 r.

Zakres przedmiotowy dotacji MSWiA dla Ochotniczych Straży Pożarnych na 2020 rok

Nazwa asortymentu	
Inwestycje budowlane	
1.	remonty strażnic
Sprzęt transportowy	
1.	samochód ratownictwa technicznego z funkcją gaśniczą, ze zbiornikiem środka gaśniczego
2.	średni samochód ratowniczo-gaśniczy
3.	ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy
4.	przyczepa do transportu sprzętu
5.	łódź ratownicza min. 6 osobowa wraz z przyczepą
Sprzęt uzbrojenia i techniki specjalnej	
1.	zestaw hydraulicznych narzędzi ratowniczych (agregat zasilający, nożyce, rozpieracz)
2.	agregat zasilający do hydraulicznych narzędzi ratowniczych
3.	poduszki pneumatyczne wraz z oprzyrządowaniem
4.	przewody hydrauliczne
5.	nożyce hydrauliczne
6.	rozpieracz ramieniowy z akcesoriami
7.	cylinder rozpierający (rozpieracz kolumnowy)
8.	zestaw do wyważania drzwi
9.	wkrętarka akumulatorowa
10.	nożyce do cięcia pedałów
11.	hydrauliczna pompa ręczna
12.	łańcuch do rozpieracza ramieniowego
13.	końcówki do rozpieracza kolumnowego

Nazwa asortymentu	
14.	zestaw ratownictwa medycznego R1
15.	drabina przenośna
16.	linka strażacka
17.	agregat prądowórczy min. 2,2 kVA
18.	pompa do wody zanieczyszczonej o wydajności min. 1000 dm ³ /min z kompletem węży
19.	pompa zanurzeniowa
20.	motopompa pożarnicza
21.	zbiornik przenośny na wodę o poj. min. 2000 dm ³
22.	gaśnica proszkowa ABC min. 6 kg
23.	rozsiewacz sorbentów
24.	koc gaśniczy
25.	wąż ssawny
26.	smok ssawny
27.	prądownica wodna
28.	wytwornica piany
29.	wąż tłoczny
30.	wąż gumowy do szybkiego natarcia
31.	działko wodno-pianowe
32.	kurtyna wodna
33.	zasysacz liniowy
34.	wysysacz głębinowy
35.	prądownica pianowa
36.	lanca gaśnicza
37.	przełączniki
38.	klucze do łączników
39.	myjka do węży
40.	zwijadło do węży
41.	suszarka do węży
42.	rozdzielacz
43.	zbieracz
44.	stojak hydrantowy

Nazwa asortymentu	
45.	klucz hydrantowy
46.	nożyce do cięcia prętów
47.	łumica
48.	topór / inopur / siekierołom / narzędzie wielofunkcyjne
49.	pilarka do drewna
50.	piła do cięcia stali i betonu
51.	detektor prądu przemiennego
52.	wentylator oddymiający
53.	detektor (wiele lub jedno gazowy) umożliwiający pomiar: stężenia wybuchowych, tlenu, tlenku węgla
54.	przenośny zestaw oświetleniowy
55.	sprzęt do oznakowania terenu akcji
56.	parawan
57.	zabezpieczenie przed uruchomieniem poduszki AIRBAG
58.	nóż do pasów
59.	zbiłak do szyb samochodowych
60.	siodełko węzłowe
61.	noszak do węży
62.	mostek przejazdowy
63.	łopata
64.	szpadel
65.	siekiera
66.	widły
67.	kilof
68.	młot
69.	sito kominowe
70.	trójnóg ratowniczy
71.	nosze
72.	plachta ewakuacyjna
73.	deska ortopedyczna pediatryczna kompletna
74.	zestaw do triage

Nazwa asortymentu	
75.	piłarka ratownicza do materiałów wielowarstwowych
76.	opryskiwacz plecakowy
77.	hydronetka
78.	wciągarka
79.	pirometr
80.	trap ratowniczy, podest
81.	bosak dielektryczny
82.	latarka
83.	zestaw podkładów i klinów do stabilizacji pojazdów
84.	piła do cięcia szyb
85.	latarka czołowa
86.	nożyce dielektryczne
87.	przedłużacz na zwijadle
88.	podpory stabilizujące
89.	system podtrzymania ładowania pojazdów
Sprzęt informatyki i łączności (w tym systemy)	
1.	radiotelefon
2.	zestaw podhełmowy do radiotelefonu
3.	syrena alarmowa
4.	system selektywnego alarmowania
5.	ładowarki do radiotelefonów
6.	megafon
Wyposażenie osobiste i ochronne	
1.	ubranie specjalne*
2.	obuwie strażackie skórzane
3.	obuwie strażackie gumowe
4.	rękawice specjalne
5.	kominiarka niepalna
6.	hełm strażacki
7.	lekkie ubranie ochrony przeciwchemicznej min. typ 3 z butami i rękawicami wg normy PN-EN 14605 +A1:2009 lub nowszej (obowiązującej)

Nazwa asortymentu	
8.	sygnalizator bezruchu
9.	aparat powietrzny nadciśnieniowy z maską
10.	butla do aparatu powietrznego
11.	maska do aparatu powietrznego, z pokrowcem
12.	wodery
13.	kombinezon ochronny pszczelarski
14.	kamizelka odblaskowa
15.	szelki ratownicze
16.	pas strażacki z zatrzaśnikiem
17.	spodnie pilarza
18.	ochronniki słuchu
19.	podpinka linkowa

* zgodnie z opisem przedmiotu zamówienia opracowanym przez KG PSP

KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
st. bryg. mgr Andrzej Bartkowiak

Kierujący Departamentem
Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji
Dariusz Nowak

5. Tryb i zasady udzielania dotacji dla ochotniczych straży pożarnych na zadanie publiczne „Dofinansowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych w 2019 r.” (krzewienie sportu i oświaty)

Warszawa, dnia 20 sierpnia 2019 roku

AKCEPTUJĘ

MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI
Mariusz Kamiński

Tryb i zasady udzielania dotacji dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych na zadanie publiczne „Dofinansowanie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych” w 2019 roku

Zagadnienia wstępne

Dotacje będą udzielane i rozliczane w trybie i na zasadach określonych w obowiązujących przepisach, w tym art. 33a ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1372 i poz. 1518) zwanej dalej **ustawą**, oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o *finansach publicznych* (Dz.U. z 2019 r. poz. 869), a w zakresie w nich nieuregulowanym, z zachowaniem niżej wymienionych zasad i szczegółowego trybu postępowania.

Do doprecyzowania niniejszych zasad i trybu postępowania oraz udzielania wyjaśnień w związku z ich stosowaniem, w przypadku zaistnienia takiej konieczności, umocowany pozostaje Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, zwany dalej **KG PSP**.

Stronami umowy o realizację zadania publicznego będą:

- 1) Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, zwany dalej **Zlecniodawcą**, reprezentowany przez KG PSP, który działa w niżej opisanym postępowaniu z upoważnienia Zlecniodawcy, oraz
- 2) jednostka ochotniczej straży pożarnej, zwana dalej **Zlecnio biorcą**.

Stosownie do art. 19 ust. 1a ustawy w zw. z art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz art. 151 ustawy o finansach publicznych minister właściwy do spraw wewnętrznych może zlecać m.in. jednostkom ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 6 ustawy, realizację zadań publicznych, przyznając jednocześnie dotację celową na realizację tych zadań. Zawarcie umowy o realizację zadania publicznego, zwanej dalej **umową**, musi być poprzedzone złożeniem wniosku (art. 33a ust. 3 i 4 ustawy).

Opisany tryb i zasady dotyczą dotacji udzielanych na zadania określone w art. 19 ust. 1a pkt 2–5 ustawy.

Opis postępowania

Ustalenie potrzeb Zleceniobiorców

1. Na rok 2019 łączny limit dotacji na wydatki bieżące na zadanie publiczne „Dofinansowanie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych” wynosi 82 000 tys. zł.
2. Termin złożenia wniosków o udzielenie dotacji na zadania określone w art. 19 ust. 1a pkt 2–5 ustawy ustala się do dnia 10 września 2019 roku, z zastrzeżeniem, że w przypadku niewyczerpania środków, o których mowa w pkt 1, możliwe będzie złożenie dodatkowego wniosku o udzielenie dotacji.

Zasady przyznawania dotacji

3. Warunki wydania pozytywnej decyzji o przyznaniu dotacji są następujące:
 - wniosek złożony w terminie określonym w pkt 2 części zatytułowanej „Ustalenie potrzeb Zleceniobiorców”, na realizację zadań określonych w art. 19 ust. 1a pkt 2–5 ustawy,
 - podpisanie wniosku przez osoby upoważnione do składania oświadczeń woli w imieniu wnioskodawcy zgodnie z KRS,
 - uzyskanie pozytywnej opinii komendanta powiatowego/miejskiego PSP na wniosku o udzielenie dotacji,
 - niewyczerpanie limitu dotacji, o którym mowa w pkt 1 części zatytułowanej „Ustalenie potrzeb Zleceniobiorców”.

Udzielenie dotacji – zawarcie umowy

4. Zleceniobiorcy składają wnioski o udzielenie dotacji na zadania określone w art. 19 ust. 1a pkt 2-5 ustawy do właściwego terytorialnie komendanta powiatowego/ /miejskiego PSP (wzór wniosku oraz przykładowo wypełniony wniosek są dostępne na stronach internetowych komend powiatowych i komend wojewódzkich PSP).
5. Komendant powiatowy/miejski PSP sprawdza prawidłowość wypełnionych wniosków i do każdego wniosku dołącza swoją opinię. Dane zawarte we wniosku – po ich zweryfikowaniu do wysokości otrzymanego limitu środków – są wprowadzane przez komendanta powiatowego/ miejskiego PSP do Systemu Obsługi Dofinansowań dla Ochotniczych Straży Pożarnych.
6. Po akceptacji przez właściwego komendanta wojewódzkiego PSP danych w ww. systemie, komendant powiatowy/miejski PSP przygotowuje projekt umowy (wzór umowy dostępny jest na stronach komend, o których mowa w pkt 4).
7. Komendant powiatowy/miejski PSP przekazuje komendantowi wojewódzkiemu PSP do zaakceptowania podpisane przez Zleceniobiorców projekty umów.
8. Komendant wojewódzki PSP przekazuje zaakceptowane projekty umów wraz ze zbiorczym ich zestawieniem z *terenu województwa* do KG PSP.
9. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji ustala kryteria podziału środków finansowych dla jednostek OSP.
10. KG PSP opracowuje propozycję podziału środków finansowych dotacji dla jednostek OSP zgodnie z kryteriami, o których mowa w pkt 9, i przedstawia Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji do zatwierdzenia.
11. Umowę ze Zleceniobiorcą podpisuje, po zwiększeniu planu finansowego Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, KG PSP działający z upoważnienia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, jako Zleceniodawcy. Zleceniodawca, reprezentowany przez KG PSP, przekazuje Zleceniobiorcy jeden egzemplarz podpisanej umowy za pośrednictwem właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego PSP.
12. KG PSP przekazuje środki finansowe określone w umowach na wskazane rachunki bankowe Zleceniobiorców.
13. KG PSP przekazuje Zleceniodawcy zbiorczą informację o zawartych umowach.

Proces przygotowania i złożenia wniosków o dotacje przez jednostki oraz proces weryfikacji, akceptacji wniosków i umów na wszystkich szczeblach organizacyjnych wspierany jest przez System Obsługi Dofinansowań dla OSP.

Rozliczenie dotacji

14. Zleceniobiorcy zobowiązani są do sporządzenia sprawozdania z wykonania zadania publicznego, zwanego dalej **sprawozdaniem**, w trybie i na zasadach określonych w umowie i do przedłożenia go do zaopiniowania komendantom powiatowym/miejskim PSP (wzór sprawozdania dostępny jest na stronach internetowych komend PSP, o których mowa w pkt 4).
15. Sprawozdanie powinno być zaopiniowane przez właściwego komendanta powiatowego/miejskiego PSP w formie pisemnej. Przedmiotową opinię należy dołączyć do sprawozdania.
16. Komendant powiatowy/miejski PSP przesyła sprawozdanie wraz z opinią w terminie 14 dni roboczych do KG PSP, za pośrednictwem komendanta wojewódzkiego PSP.
17. KG PSP, działający z upoważnienia Zleceniodawcy, dokonuje oceny prawidłowości wykonania zadania oraz zatwierdza sprawozdania w terminach określonych w odrębnych przepisach.
18. KG PSP przekazuje informację o zatwierdzeniu sprawozdań komendantom powiatowym/ miejskim PSP, za pośrednictwem komendanta wojewódzkiego PSP.
19. W przypadku stwierdzenia, na podstawie otrzymanego sprawozdania, że dotacja została wykorzystana w całości lub w części niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrana nienależnie lub w nadmiernej wysokości, bądź niewykorzystana dotacja nie została w całości lub w części zwrócona w terminie określonym w umowie, KG PSP ustali kwotę dotacji przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki. KG PSP może wnioskować o zastosowanie ulgi w spłacie należności z tytułu zwrotu dotacji. KG PSP przedstawia do podpisu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji lub osoby przez niego upoważnionej, wraz z aktami sprawy, projekt stosownej decyzji lub innego dokumentu, sporządzanego w trybie uregulowanym w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096, z późn. zm.).
20. KG PSP przekazuje Zleceniodawcy informację o zatwierdzeniu rozliczenia udzielonych dotacji za 2019 rok w terminie do 30 kwietnia 2020 roku.

6. Propozycje działań w zakresie wydatkowania środków (krzewienie sportu i oświaty)

Propozycje działań w zakresie wydatkowania środków dot. wzoru WNIOSKU O UDZIELENIE DOTACJI – WYDATKI BIEŻĄCE NA „DOFINANSOWANIE JEDNOSTEK OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH”

Lp.	WYDATKI BIEŻĄCE z tego:	Przykłady działań
1.	Organizowanie przedsięwzięć służących krzewieni u sportu i kultury fizycznej pozwalających na rozwinięcie sprawność wykorzystywanej w działaniach ratowniczych	<p>Zakupy rzeczowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy torów/prze szkód do przeprowadzania zawodów sportowo-pożarniczych zgodnie z regulaminem np.: węże, oznaczenia funkcyjnych i toru, hydronetki itp., • ubrania startowe/sportowe dla członków drużyn startujących w zawodach (w tym: hełmy, obuwie itp.), • sprzęt sportowy do ćwiczeń fizycznych np.: ławeczka, drążek stacjonarny, bieżnia, rowerek itp. <p>Przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkolenia z zakresu przeprowadzania zawodów sportowo-pożarniczych, • szkolenia sędziów zawodów sportowo-pożarniczych, • zajęcia sportowo-rekreacyjne realizowane przez dłuższy okres czasu przygotowujące druhow do sprawnego udziału w działaniach ratowniczo-gaśniczych np.: koszt zatrudnienia trenera, wynajmu sali sportowej. <p>Inne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koszty organizacji i udziału w zawodach np.: wyżywienie uczestników, transport do i z miejsca rozgrywania zawodów, nocleg podczas zawodów, ubezpieczenie zawodów, koszty imprez związanych z uroczystymi otwarciem i zamknięciem zawodów, • koszty wynajmu obiektu sportowego oraz obiektów towarzyszących np.: zaplecze logistyczne, sanitariaty itp., • koszty związane z sędziowaniem zawodów np. zakwaterowanie i wyżywienie komisji sędziowskiej, • zakup nagród regulaminowych tj.: dyplomy, puchary, medale, • koszty prowadzenia akcji informacyjnej np.: plakaty, ulotki, gadżety z zakresu kultury fizycznej i sportu, • koszty organizacji i zakupu niezbędnego sprzętu i materiałów do organizacji pokazów – elementów sportu pożarniczego w trakcie zawodów,

Lp.	WYDATKI BIEŻĄCE z tego:	Przykłady działań
		<ul style="list-style-type: none"> • koszty remontu i odnowienia posiadanego sprzętu używanego do przeprowadzania zawodów np.: motopomp, równoważni itp., • koszty organizacji obozów/zgrupowań sportowych, • zakup karnetów na basen, salę gimnastyczną lub siłownię dla członków ochotniczych straży pożarnych, • koszty wyjazdu na krajowe i międzynarodowe zawody sportowe i sportowo-pożarnicze, • koszt remontu istniejących obiektów sportowych ochotniczych straży pożarnych, • koszt remontu jednostek ochotniczych straży pożarnych w zakresie poprawy bazy lokalowej.
2.	Organizowanie przedsięwzięć oświatowo-kulturalnych propagujących wiedzę i umiejętności w zakresie ochrony przeciwpożarowej	<p>Zakupy rzeczowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • instrumenty muzyczne, pulpity i nuty dla orkiestr ochotniczych straży poza mych, • umundurowanie wyjściowe, ubrania/stroje jednolite dla członków ochotniczych straży pożarnych, • symbole narodowe i patriotyczne np.: godła, flagi itp., • materiały edukacyjne np.: plansze, prezentacje, książki, filmy itp., • sprzęt wykorzystywany do szkoleń np.: laptop, rzutnik multimedialny, drukarka, monitor do wyświetlania filmów instruktorzowych, sprzęt nagłośnieniowy itp., • wyposażenie stoiska umożliwiającego przeprowadzenie prezentacji podczas imprez np.: namiot, baner, elementy wystawowe tj.: czujka tlenu węgla/czadu, gaśnica, zbijak do szyb, fantom treningowy itp. <p>Przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkolenia dla dzieci i młodzieży w zakresie przygotowania do startu w ogólnopolskim turnieju wiedzy pożarniczej, • próby orkiestr np.: koszt zatrudnienia kapelmistrza, wynajmu sali do ćwiczeń, • działania prewencji społecznej organizowane przez ochotniczą straż pożarną dla mieszkańców realizowane podczas np. festynów, pikników itp. <p>Inne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koszty organizacji i udziału w przedsięwzięciach oświatowo-kulturalnych propagujących wiedzę i umiejętności w zakresie ochrony przeciwpożarowej, • dofinansowanie wyjazdów orkiestr ochotniczych straży pożarnych i zespołów artystycznych ochotniczych straży pożarnych,

Lp.	WYDATKI BIEŻĄCE z tego:	Przykłady działań
		<ul style="list-style-type: none"> • koszty odnowienia sprzętu (w tym sztandarów, umundurowania oraz pojazdów pożarniczych) mających szczególne znaczenie historyczne, • dofinansowanie utrzymania świetlic ochotniczych straży pożarnych • koszty organizacji ogólnopolskiego turnieju wiedzy pożarniczej np.: nagrody, upominki, poczęstunek itp., • koszt akcji informacyjnych prowadzonych przez ochotnicze straże pożarne w placówkach oświatowych – opracowanie materiałów promocyjnych np.: ulotki, animacje, prezentacje oraz inne związane z ochroną przeciwpożarową, w tym również przygotowanie materiałów edukacyjnych np.: kolorowanek, komiksów, ulotek, plakatów, naklejek, plansz, elementów odblaskowych, opasek, smyczy itp. propagujących ochronę ppoż., • zakup pucharów, dyplomów, statuetek i gadżetów za udział w konkursach i innych przedsięwzięciach z zakresu prewencji społecznej.
3.	Upowszechnianie i wspieranie form współdziałania między lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi w zakresie ochrony przeciwpożarowej	<p>Zakupy rzeczowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ubrania wyjściowe, umundurowanie dla członków ochotniczych straży pożarnych i członków młodzieżowych drużyn pożarniczych, • materiały niezbędne do przeprowadzenia zajęć edukacyjnych np.: czujka dymu/tlenku węgla, gaśnica, tablice poglądowe, torby PSP R1, • zakup sprzętu multimedialnego np.: komputer, rzutnik multimedialny, ekran itp. na potrzeby organizowania szkoleń z zakresu wymagań ochrony ppoż. <p>Przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania prewencji społecznej organizowane przez ochotniczą straż pożarną dla społeczności lokalnych np.: piknik, festyn itp., • organizacja zajęć edukacyjno-prewencyjnych w zakresie ochrony przeciwpożarowej dla dzieci i młodzieży, szkół i przedszkoli oraz innych grup społecznych np. seniorów, rolników, osób z niepełnosprawnościami itp. <p>Inne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie materiałów edukacyjnych np.: druk ulotek, plakatów, plansz, banerów, naklejek itp., • zakupy materiałów edukacyjnych w formie upominków, broszur, ulotek itp. skierowanych do określonej grupy społecznej np.: rolników w zakresie bezpieczeństwa podczas wykonywania prac polowych, przedsiębiorców w zakresie obowiązków ciężących w zakresie ochrony ppoż., mieszkańców w zakresie

Lp.	WYDATKI BIEŻĄCE z tego:	Przykłady działań
		<p>czasookresów kontroli urzędzeń ogrzewczych, przewodów spalinowych i kominowych itp.,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zakupy materiałów edukacyjnych w formie upominków, broszur, ulotek itp. skierowanych do określonej grupy społecznej np.: rolników w zakresie bezpieczeństwa podczas wykonywania prac polowych, przedsiębiorców w zakresie obowiązków ciążących w zakresie ochrony ppoż., mieszkańców w zakresie czasookresów kontroli urzędzeń ogrzewczych, przewodów spalinowych i kominowych itp., • organizacja wspólnych uroczystości i imprez kulturalnych z kołami gospodyń wiejskich, organizacjami wyznaniowymi, szkołami i przedszkolami, • zakup wyposażenia na potrzeby funkcjonujących na terenie jednostek ochotniczych straży pożarnych zaplecza socjalnego, • współpraca z miejscowymi muzeami – wspólna organizacja wystaw historycznych i patriotycznych dla lokalnej społeczności.
4.	<p>Propagowanie zasad udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w wyniku pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia</p>	<p>Zakupy rzeczowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fantomy szkoleniowe, • plansze poglądowe, filmy szkoleniowe, prezentacje, książki itp. służące propagowaniu wiedzy podczas szkoleń, • zestawy do pozoracji ran, • sprzęt do wyposażenia torby medycznej PSP R1/R2, zakup i wymiana środków opatrunkowych będących na wyposażeniu toreb medycznych np.: hydrożele, zastawy opatrunkowe, sprzęt do tlenoterapii itp. – doposażenie, • sprzęt i środki pozoracyjne do szkoleń i ćwiczeń z zakresu ratownictwa medycznego, • sprzęt logistyczny np.: namioty, łóżka, nagrzewnice itp. wykorzystywany podczas udzielania pomocy poszkodowanym w wyniku pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia, • defibrylator na wyposażenie strażnicy ochotniczej straży pożarnej, • defibrylator szkoleniowy, • zestaw do triasu. <p>Przedsięwzięte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkolenia w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy, mające na celu uzyskanie wiedzy, umiejętności praktycznych i uprawnień ratownika,

Lp.	WYDATKI BIEŻĄCE z tego:	Przykłady działań
		<ul style="list-style-type: none"> • szkolenia przypominające i utrwalające wiedzę w zakresie kpp dla osób posiadających uprawnienia, • egzaminy potwierdzające wiedzę i umiejętności w zakresie kpp, • organizacja ćwiczeń z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy, • szkolenia i warsztaty w zakresie wiedzy i umiejętności praktycznych z zakresu pierwszej pomocy dla wszystkich członków ochotniczych straży pożarnych.

7. Porozumienie w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska

Porozumienie w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska

zawarte w dniu 30.10.2015 w Warszawie

pomiędzy

Ministrem Spraw Wewnętrznych,

a

Ministrem Środowiska,

zwanymi dalej „Stronami”.

W celu zapewnienia warunków niezbędnych do realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2013 r. poz. 1232¹), w szczególności wynikających z polityki ochrony środowiska, Strony postanawiają kontynuować współpracę prowadzoną na podstawie Porozumienia z dnia 27 grudnia 2006 r. oraz Porozumienia z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska, obejmującą:

- 1) wsparcie techniczne Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego;
- 2) zapobieganie zagrożeniom naturalnym i poważnym awariom oraz likwidację ich skutków;
- 3) zapobieganie naruszeniom, wymagań ochrony środowiska i zasobów naturalnych;
- 4) zwalczanie i ściganie przestępstw oraz wykroczeń przeciwko ochronie środowiska i zasobom naturalnym;
- 5) wyposażenie pozarządowych – organizacji uprawnionych do wykonywania ratownictwa górskiego i wodnego oraz jednostek ochotniczych straży pożarnych w sprzęt służący wykonywaniu działań na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Mając na uwadze powyższe, Strony zawierają Porozumienie następującej treści:

§ 1

1. Minister Środowiska deklaruje gotowość popierania starań Ministra Spraw Wewnętrznych o dofinansowanie re środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, rwanego dalej „Narodowym Funduszem”:

- 1) zadań z zakresu ochrony środowiska realizowanych przez jednostki organizacyjne Policji, Straży Granicznej i Państwowej Straży Pożarnej, rwane dalej „jednostkami organizacyjnymi”, w tym zakupu specjalistycznego sprzętu niezbędnego do zapobiegania przewidywanym skutkom zdarzeń naturalnych, skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zdarzeń naturalnych i poważnych awarii;

1) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2013 r. poz. 1238, z 2014 r. poz. 40, 47, 457, 822, 1101, 1146, 1322 i 1662 oraz z 2015 r. poz. 122, 151, 277, 478, 774, 881, 1045, 1223 i 1434.

- 2) zakupu dla organizacji pozarządowych uprawnionych do wykonywania ratownictwa górskiego i wodnego oraz jednostek ochotniczych straży pożarnych specjalistycznego sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych.

2. Minister Spraw Wewnętrznych w terminie do dnia 31 października roku poprzedzającego rok składania wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć, o których mowa w ust. 1, występuje do Narodowego Funduszu o podanie limitu środków zarezerwowanych w budżecie na te zadania.

3. Mając na względzie obowiązujący tryb dofinansowania zadań z zakresu ochrony środowiska realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe, określony w przepisach wydanych na podstawie art. 400q ust. 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska oraz tryb i harmonogram prac nad projektem ustawy budżetowej, Minister Spraw Wewnętrznych, w celu uzgodnienia z Narodowym Funduszem wykazu zadań zakwalifikowanych do dofinansowania w ramach rezerwy celowej, zasięga opinii Ministra Środowiska w sprawie dofinansowania zadań, określonych przez Komendantów Głównych: Policji, Straży Granicznej i Państwowej Straży Pożarnej, przed skierowaniem do Narodowego Funduszu wniosków kierowników jednostek organizacyjnych.

4. Minister Spraw Wewnętrznych w terminie do dnia 15 grudnia roku poprzedzającego rok składania wniosków o dofinansowanie zwraca się do Ministra Środowiska o opinię, o której mowa w ust. 3, przedstawiając zbiorczą listę zadań, o których dofinansowanie w danym roku będą się ubiegać jednostki organizacyjne, z uwzględnieniem dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu do 50% kosztów kwalifikowanych poszczególnych zadań i w kwocie nie mniejszej niż 100 tys. zł dla danego zadania.

5. Lista zadań, o których mowa w ust. 4, zawiera w szczególności:

- 1) wskazanie jednostek organizacyjnych ubiegających się o dofinansowanie;
- 2) sprzęt, którego zakup przez dane jednostki organizacyjne będzie dofinansowany;
- 3) koszt poszczególnych zadań, kwotę dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu i jej udział w kosztach kwalifikowanych zadania;
- 4) uzasadnienie zakupu i cele, w jakich sprzęt będzie wykorzystywany.

6. Minister Środowiska wydaje opinię, o której mowa w ust. 3, w terminie do dnia 15 stycznia roku, w którym wnioski o dofinansowanie w ramach rezerwy celowej mają być składane.

7. W zakresie zakupu specjalistycznego sprzętu dla podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przed skierowaniem wniosków do Narodowego Funduszu, Minister Spraw Wewnętrznych przekazuje do opinii Ministrowi Środowiska zbiorcze zestawienie sprzętu przewidzianego do zakupu w danym roku ze środków Narodowego Funduszu w terminie do końca lutego tego roku, z uwzględnieniem dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu do 50% kosztów kwalifikowanych poszczególnych zadań i w kwocie nie mniejszej niż 100 tys. zł dla danego zadania. Zbiorcze zestawienie sprzętu zawiera w szczególności elementy, o których mowa w ust. 5 pkt 1–4.

8. Minister Środowiska nie opiniuje wniosków podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, o udzielanie wsparcia w uzyskaniu dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu, jeżeli przedsięwzięcia objęte takimi wnioskami nie znajdują się na liście przekazanej Ministrowi Środowiska przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

9. Pozyskiwanie środków Narodowego Funduszu odbywa się zgodnie z ustanowionymi dla Narodowego Funduszu przepisami prawa, procedurami i wymogami formalnymi, wynikającymi w szczególności z:

- 1) ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska oraz aktów wykonawczych wydanych na jej podstawie, w tym rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska

- i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz.U. Nr 226, poz. 1479);
- 2) ustalonych przez Radę Nadzorczą Narodowego Funduszu i obowiązujących w danym roku kalendarzowym:
 - a) zasad udzielania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu,
 - b) kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu,
 - 3) przyjętych w Narodowym Funduszu programów priorytetowych.

§ 2

1. Jednostki organizacyjne są zobowiązane do wykorzystania sprzętu zakupionego ze środków Narodowego Funduszu do realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska, w szczególności polegających na:

- 1) zapobieganiu zagrożeniom naturalnym i poważnym awariom oraz likwidacji ich skutków;
- 2) zapobieganiu naruszeniom wymagań ochrony środowiska i zasobów naturalnych;
- 3) zwalczaniu i ściganiu przestępstw oraz wykroczeń przeciwko ochronie środowiska i zasobom naturalnym,
- 4) prowadzeniu akcji ratowniczych.

2. Podmioty, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 2, są obowiązane do wykorzystywania sprzętu zakupionego ze środków Narodowego Funduszu do realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska oraz prowadzenia akcji ratowniczych.

3. Minister Spraw Wewnętrznych przedstawia Ministrowi Środowiska do końca lutego roczną informację o zakupach sprzętu dokonanych w roku ubiegłym ze środków Narodowego Funduszu oraz informację o realizacji zadań określonych odpowiednio w ust. 1 i 2 z wykorzystaniem zakupionego sprzętu, w tym sprzętu zakupionego we wcześniejszych latach realizacji Porozumienia.

4. Przepisy ust. 3 nie naruszają uprawnień kontrolnych Narodowego Funduszu wobec jednostek organizacyjnych i podmiotów, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 2, związanych z wykorzystaniem przyznanego im dofinansowania, wynikających z zasad przyznawania i rozliczania dofinansowania ustanowionych dla Narodowego Funduszu.

§ 3

1. Każda ze Stron może wypowiedzieć Porozumienie z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem od początku nowego roku kalendarzowego.

2. Wypowiedzenie Porozumienia nie zwalnia Ministra Spraw Wewnętrznych z obowiązku określonego w § 2 ust. 3.

§ 4

Zmiany Porozumienia wymagają formy pisemnej.

§ 5

Strony postanawiają, że w roku 2016 dofinansowanie zadań, o których mowa w § 2 ust. 1, będzie odbywać się zgodnie z wykazem zadań uzgodnionym w 2015 r. w trybie wynikającym z dotychczasowego Porozumienia z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska.

§ 6

Porozumienie zawiera się na lata 2016–2020 z możliwością przedłużenia na lata następne.

§ 7

Porozumienie sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze Stron.

§ 8

Porozumienie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Minister Środowiska
Maciej H. Grabowski

Minister Spraw Wewnętrznych
Teresa Piotrowska

Zastępca Dyrektora
Departamentu Budżetu
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Małgorzata Trębecka

Dekretarz Stanu
W Ministerstwie Spraw Wewnętrznych
Grzegorz Karpiński

8. Wyciąg z załącznika Nr 2 do Uchwały Nr III.21.2018 Rady Gminy Brańszczyk z dnia 28 grudnia 2018 roku

Dział	Rozdział	§ / grupa	Nazwa	Plan	z tego:								z tego:				z tego:		Wielkość wkładów finansowych na handlowe
					wydatki na cele bieżące	wydatki wyłączone z wykazania na składek o charakterze majątkowym	wydatki związane z realizacją zadań zleconych	dotacje na realizację zadań bieżących	świadczenia na rzecz fizycznych	wydatki na utrzymanie nieruchomości	wydatki z tytułu obsługi długu	Wydatki majątkowe	inwestycje i inwestycje	inwestycje finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	inwestycje finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	Wielkość wkładów finansowych na handlowe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
					40 000,00	40 000,00	0,00	40 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4270	Zakup usług remontowych	4 500,00	4 500,00	4 500,00	0,00	4 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4300	Zakup usług zleconych	150 000,00	150 000,00	150 000,00	0,00	150 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług finansowo-usługowych	26 000,00	26 000,00	26 000,00	0,00	26 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4410	Podatki i opłaty	25 000,00	25 000,00	25 000,00	0,00	25 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4420	Opłaty skarbowe	5 000,00	5 000,00	5 000,00	0,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4440	Opłaty skarbowe i świadczenia socjalne	35 000,00	35 000,00	35 000,00	0,00	35 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4530	Podatek od towarów i usług (VAT)	5 000,00	5 000,00	5 000,00	0,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4610	Przebieg leczenia i rehabilitacji	5 000,00	5 000,00	5 000,00	0,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4700	usługęjch członkami kopuści	30 000,00	30 000,00	30 000,00	0,00	30 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		75075	Przebieg leczenia i rehabilitacji	199 800,00	199 800,00	199 800,00	16 800,00	183 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4110	Składki na ubezpieczenia	1 500,00	1 500,00	1 500,00	0,00	1 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4120	Składki	300,00	300,00	300,00	300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4130	Składki ERSKA z Pory	300,00	300,00	300,00	300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4170	Wyłączenia bezwarunkowe	15 000,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	50 000,00	50 000,00	50 000,00	0,00	50 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4220	Zakup środków żywności	30 000,00	30 000,00	30 000,00	0,00	30 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4300	Zakup usług pozostałych	60 000,00	60 000,00	60 000,00	0,00	60 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		75095	Przebieg leczenia i rehabilitacji	97 000,00	97 000,00	97 000,00	0,00	97 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		3030	Przebieg leczenia i rehabilitacji	50 000,00	50 000,00	50 000,00	0,00	50 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4210	Zakup materiałów, wyposażenia	10 000,00	10 000,00	10 000,00	0,00	10 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4270	Zakup usług remontowych	2 000,00	2 000,00	2 000,00	0,00	2 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4300	Zakup usług pozostałych	10 000,00	10 000,00	10 000,00	0,00	10 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4430	Rzeczne opłaty i składek	25 000,00	25 000,00	25 000,00	0,00	25 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
751			Usługi niezaliczonych organów ochrony prawna oraz, sędziowskich	1 668,00	1 668,00	1 668,00	1 171,00	497,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
75101			Usługi rzeczonych organów władzy państwowej, kontroli i sądownictwa	1 668,00	1 668,00	1 668,00	1 171,00	497,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4110			Składki na ubezpieczenia społeczne	171,00	171,00	171,00	171,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4170			Wyłączenia bezwarunkowe	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4210			Zakup materiałów, wyposażenia	497,00	497,00	497,00	0,00	497,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
754			Przebieg leczenia i rehabilitacji i ochrony prawna	347 780,00	347 780,00	347 780,00	1 400,00	341 380,00	0,00	35 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
75404			Komandy wojewódzkiej Policji i mundury zbrojny	3 000,00	3 000,00	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2300			Wydatki finansowe na płatności	3 000,00	3 000,00	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
75412			Przebieg leczenia i rehabilitacji	301 780,00	338 780,00	338 780,00	1 400,00	338 380,00	0,00	35 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Dział	Rozdział	§ / grupa	Nazwa	Plan	z tego:													
					Wydatki budżetu	Wydatki jednostek budżetowych	Wydatki wynagrodzenia i świadczeń na rzecz wykonawców z tytułu realizacji zadań w ramach umów o świadczenie	Wydatki związane z realizacją zadań w ramach umów o świadczenie	Wydatki na zadania budżetu	Wydatki na realizację zadań w ramach umów o świadczenie	Wydatki na realizację zadań w ramach umów o świadczenie	Wydatki na realizację zadań w ramach umów o świadczenie	Wydatki na realizację zadań w ramach umów o świadczenie	Wydatki na realizację zadań w ramach umów o świadczenie	Wydatki na realizację zadań w ramach umów o świadczenie	Wydatki na realizację zadań w ramach umów o świadczenie	Wydatki na realizację zadań w ramach umów o świadczenie	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
		3000	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	35 000,00	35 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	35 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4110	Stawkę na ubezpieczenia	300,00	300,00	300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4120	Stawkę na Fundusz Pracy	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4210	Zakup materiałów wyrobieniowych	117 580,00	117 580,00	117 580,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4250	Zakup energii	40 000,00	40 000,00	40 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4260	Zakup usług teleinformatycznych	84 800,00	84 800,00	84 800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4290	Dotacje i subwencje	5 000,00	5 000,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4300	Zakup usług pocztowych	50 000,00	50 000,00	50 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4360	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	1 000,00	1 000,00	1 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4390	Różne opłaty i składki	40 000,00	40 000,00	40 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	17 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17 000,00	17 000,00	0,00	0,00
757			Obługa długu publicznego	250 000,00	250 000,00	250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	250 000,00	250 000,00	0,00	0,00	0,00
75702			Obługa papierów wartościowych, kredytów i pożyczek jednostek budżetowych	250 000,00	250 000,00	250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	250 000,00	250 000,00	0,00	0,00	0,00
			Obługa papierów wartościowych i kredytów jednostek budżetowych	250 000,00	250 000,00	250 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	250 000,00	250 000,00	0,00	0,00	0,00
758			Różne rozliczenia	210 000,00	210 000,00	210 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
75814			Różne rozliczenia finansowe	10 000,00	10 000,00	10 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
75818			Zakup usług pocztowych	10 000,00	10 000,00	10 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Rezerwa ogólna celowa	200 000,00	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
801			Rezerwa	200 000,00	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Suma wydatków	12 684 544,12	12 682 504,12	12 138 132,00	9 655 550,00	2 628 370,00	157 172,12	508 600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Suma wydatków	8 044 341,20	8 044 341,20	7 178 952,00	1 032 950,00	38 413,20	394 350,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
290			Wydatki osobowe niezaliczone do wydatków	38 413,20	38 413,20	0,00	0,00	0,00	0,00	38 413,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3000			Wydatki osobowe niezaliczone do wydatków	394 350,00	394 350,00	0,00	0,00	0,00	0,00	394 350,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4010			Dotacje i subwencje	5 434 301,00	5 434 301,00	5 434 301,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4060			Dotacje wyngoobrotowe	465 712,00	465 712,00	465 712,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4110			Stawkę na ubezpieczenia	1 102 142,00	1 102 142,00	1 102 142,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4120			Stawkę na Fundusz Pracy	150 097,00	150 097,00	150 097,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00